

clasic
contemporani
LITERA

ALICE MUNRO

**Dragostea unei
femei cumsecade**

PREMIUL NOBEL 2013

În această culegere de povestiri, probabil una dintre cele mai îndrăznețe din întreaga ei carieră, Alice Munro abordează cu o siguranță a condeiului ce frizează clarviziunea capriciile iubirii, tensiunile și minciunile care pândesc sub aparențele de bună-cuviință ale societății, ca și bizarele, adesea comicele năzuințe ale sufletului omenesc.

Hrănindu-se din indiscrețiile nemărturisite și secretele întunecate ale vieții provinciale, cele opt povestiri care alcătuiesc volumul *Dragostea unei femei cumsecade* scot la lumină intimitățile și vinovăția comună care îi unesc chiar și pe oamenii cei mai singuratici. Un bărbat, victimă a unui atac cerebral, își dezvăluie cel mai ascuns secret unei tinere soții, în ceea ce ar putea fi ultimul gest de intimitate care i-a mai rămas. O fiică are o explicație cu tatăl ei despre secretul deja știut al vieții lui. Iar în captivanta povestire ce dă titlul volumului, o infirmieră altruistă care îngrijește un muribund descoperă utilitatea socială a minciunilor.

Curajoasă și fascinantă prin acuratețea detaliilor, *Dragostea unei femei cumsecade* confirmă reputația lui Alice Munro de maestru incontestabil al literaturii contemporane.

„Desăvârșită... miraculoasă prin finețea detaliilor și surprinzător de autentică. [...] Munro dovedește o putere de înțelegere a naturii umane care o depășește cu mult pe a semenilor ei.”

The Wall Street Journal

„Alice Munro este unul dintre cei mai buni scriitori contemporani de proză scurtă. Povestirile sale dau impresia unei magii secrete pe care numai ea o stăpânește.”

The Washington Times

„Superb... scilipitor... personajele lui Munro sunt la fel de autentice ca ale lui Cehov.”

The New York Times Book Review

**Din creația lui Alice Munro, la Editura Litera
au mai apărut volumele *Prea multă fericire, Fugara,
Dragă viață și Ură, prietenie, dragoste, căsătorie.***

e
Book
disponibil

Tradiție din 1989

Minerva Rocca 80

ISBN 978-606-83-2455-0

9 786063 324550

Alice Munro s-a născut și a crescut în Wingham, Ontario, și a studiat la Universitatea Western Ontario. A publicat douăsprezece colecții de proză scurtă, un roman și două volume de *Povestiri alese*. De-a lungul remarcabilei sale cariere a primit numeroase premii și distincții, inclusiv, de trei ori, Premiul pentru Literatură al guvernatorului Canadei și două Premii Giller, Premiul Rea pentru proză scurtă, Premiul Lannan, Premiul W.H. Smith (Anglia), Premiul Pescara (Italia) și National Book Critics Circle Award (SUA). Povestirile ei au apărut în revistele *The New Yorker*, *Atlantic Monthly*, *The Paris Review* și în alte publicații, iar volumele ei de proză scurtă au fost traduse în treisprezece limbi. Alice Munro trăiește în Clinton, Ontario, lângă lacul Huron.

În 2009, pentru întreaga sa activitate literară, a fost distinsă cu Premiul Man Booker International, iar în 2013 i s-a acordat Premiul Nobel pentru Literatură.

De aceeași autoare, la Editura Litera au mai apărut volumele: *Prea multă fericire*, *Dragă viață*, *Ură, prietenie, dragoste, căsătorie și Fugara*.

A L I C E M U N R O

Dragostea unei femei cumsecade

Traducere din limba engleză
ADRIANA BĂDESCU

The Love of a Good Woman

Alice Munro

Copyright © 1998 Alice Munro

Toate drepturile rezervate

Editura Litera

O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 6390; 031 425 1619; 0752 548 372

e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe

Dragostea unei femei cumsecade

Alice Munro

Copyright © 2018 Grup Media Litera

pentru versiunea în limba română

Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii

Redactor: Andreea Năstase

Corector: Ioana Patriche

Copertă: Flori Zahiu

Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

Seria de ficțiune a Editurii Litera este coordonată
de Cristina Vidrașcu Sturza.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MUNRO, ALICE

Dragostea unei femei cumsecade / Alice Munro;
trad.: Adriana Bădescu. - București: Litera, 2018
ISBN 978-606-33-2392-8

I. Bădescu, Adriana (trad.)

*Pentru Ann Close,
neprețuit redactor și prietenă apropiată*

DRAGOSTEA UNEI FEMEI CUMSECADE

Există în Walley, de două decenii încoace, un muzeu în care sunt păstrate fotografii, putineie, hamuri de cal, vechi scaune de bărbier, un decojitor de mere greu de folosit și diverse curiozități precum simpaticii izolatori din sticlă și porțelan folosiți odinioară la stâlpii de telegraf.

Tot acolo e o cutie roșie inscripționată D.M. WILLENS, OPTICIAN, cu o etichetă pe care se poate citi: „Deși nu este foarte veche, această trusă de instrumente optometrice are o deosebită semnificație locală, deoarece i-a aparținut domnului D.M. Willens, care s-a înecat în râul Peregrine în 1951. Trusa a scăpat cu bine din catastrofă și ne-a fost trimisă de un donator anonim pentru a o include în colecția noastră.“

Oftalmoscopul te-ar putea duce cu gândul la un om de zăpadă. Adică partea lui de sus – cea care e fixată pe mânerul gol la interior: un disc mare cu unul mai mic deasupra. În discul mare e o gaură prin care să te uiți în timp ce prin fața ei trec diverse lentile. Mânerul e greu fiindcă are încă bateriile înăuntru. Dacă scoți bateriile și pui cilindrul prevăzut cu câte un disc la fiecare capăt, îi poți atașa un cablu electric. Dar puteau apărea

situații în care instrumentul să fie folosit în locuri unde nu exista curent electric.

Retinoscopul pare mai complicat. Sub clema rotundă de prins pe frunte se află ceva ca un cap de spiriduș, cu o față plată și rotundă și un căpăcel metalic țuguiat. Capul e înclinat la un unghi de patruzeci și cinci de grade față de un tub subțire, în capătul căruia ar trebui să strălucească o lumină. Fața plată, din sticlă, e un fel de oglindă întunecată.

Întreaga ei suprafață e neagră, dar numai din cauză că e vopsită. În unele locuri, unde trebuie să fi stat de cele mai multe ori mâna opticianului, vopseaua a dispărut, iar în locul ei se vede metalul argintiu lucios.

I. JUTLAND

Locul acela se numea Jutland. Odinioară, acolo fuseseră o moară și un fel de mică așezare, dar toate dispăruseră înainte de sfârșitul secolului trecut, și de fapt zona nu fusese niciodată cine știe ce. Mulți credeau că și primise numele în amintirea celebrei bătălii a Iutlandei din Primul Război Mondial, numai că totul era deja o ruină înainte ca bătălia să se fi purtat măcar.

Cei trei băieți care veniseră acolo într-o dimineață de sâmbătă, pe la începutul primăverii lui 1951, credeau – la fel ca majoritatea copiilor, de altfel – că numele provenea de la vechile bucăți de lemn care ieșeau din pământ pe malul râului și de la celelalte scânduri groase care se ieșeau din apă, formând un soi de palisadă inegală. (Lemnele erau de fapt rămășițele unui dig construit înainte de apariția cimentului.) Doar scândurile,

grămada de pietre de fundație, o tufă de liliac, câțiva meri uriași deformați de putregaiul negru și șanțul puțin adânc al scocului de moară năpădit de buruieni în fiecare vară mai aminteau de ceea ce fusese cândva.

Exista și un drum, sau mai bine zis o potecă desprinsă din șoseaua spre oraș, însă aceasta nu fusese niciodată pietruită, iar pe hărți apărea doar ca o linie punctată, un drum provizoriu. Era folosit mai mult vara, de cei care se duceau la râu să facă o baie, sau noaptea, de cuplurile care căutau un loc ferit unde să-și parcheze mașina. Spațiul lărgit care permitea întoarcerea automobilelor se afla înainte de șanț, dar în anii ploioși zona era atât de năpădită de urzici, pălămidă și cucută, încât mașinile erau nevoite uneori să dea cu spatele până la șosea.

În acea dimineață primăvărată, urmele de pneuri până la mal erau ușor de văzut, însă cei trei băieți nu le luară în seamă, fiindcă mintea nu le stătea decât la înot. Sau cel puțin așa-i spuneau ei, înot; când se întorceau în oraș, susțineau sus și tare că înotaseră la Jutland înainte chiar ca zăpada să se fi topit.

Era mai rece aici, în amonte, decât în vale, aproape de oraș. Nici un copac nu înfrunzise încă – singurele pete de verde erau de la smocurile de ceapă-ciorască și de la gălbenelele fragede ca spanacul risipite de-a lungul fiecărui pârâiaș care-și croia drum spre râu. Pe malul celălalt, sub un pâlț de cedri, băieții văzură ceea ce căutau de fapt – un dâmb lung și scund de zăpadă îndărătnică, cenușie ca piatra.

Chiar până la apă.

Și de pe el săreau în râu și-i simțeau răceala lovindu-i ca niște pumnale de gheață. Pumnale de gheață ce le țâșneau de sub pleoape și li se înfingeau în țeastă pe dinăuntru. Dădeau din brațe și din picioare de câteva ori, apoi ieșeau tremurând, cu dinții clănțănindu-le; își trăgeau hainele pe membrele amorțite și simțeau dureroasa reintrare în drepturi a corpului la imboldul sângelui impulsivat și al mulțumirii că laudele nu le vor fi mincinoase.

Urmele pe care nu le văzuseră treceau drept prin șanț, în care nu creștea nimic acum, mai era doar iarba uscată, în culoarea paiului, de anul trecut. Prin șanț și apoi în râu, fără să se întoarcă. Băieții călcaseră peste ele, iar acum erau deja suficient de aproape de apă pentru ca atenția să le fie atrasă de ceva și mai uimitor decât dărele de pneuri.

Apa avea un luciu albastru-pal care nu era dat de oglindirea cerului. Era o mașină întreagă, culcată pieziș în iazul morii, cu botul și roțile din față în mълul de pe fund și cu portbagajul aproape ieșind din apă. Albastru-deschis era pe atunci o culoare neobișnuită pentru o mașină, la fel ca forma ei rotunjită. Așa că băieții știură imediat. Era mașinuța englezească, Austinul, singura de felul ei din întregul comitat. Îi aparținea domnului Willens, opticianul – care arăta ca o caricatură atunci când o conducea, fiindcă era un ins scund, dar îndesat, cu umeri lați și capul mare. Întotdeauna părea înghesuit în mașinuța lui, ca într-un costum mult prea strâmt.

Mașina avea o trapă în plafon, pe care domnul Willens o deschidea când vremea era frumoasă. Acum era deschisă. Dar nu se vedea prea bine ce era înăuntru.

Culoarea făcea ca mașina să se distingă clar în apă, însă apa în sine nu era chiar limpede și încețoșă tot ce nu era viu colorat. Băieții se lăsară pe vine pe mal, apoi, așezați pe burtă, își întinseră capetele ca niște țestoase, străduindu-se să vadă mai bine. Era ceva întunecat și blănos, ceva ca o coadă de animal mare, care ieșise prin trapa din acoperiș și se legăna alene în apă. În curând își dădură seama că era un braț în mâneca unei jachete închise la culoare, dintr-un material greu și păros. Lăsa impresia că, în mașină, trupul unui bărbat – probabil al domnului Willens – ședea într-o poziție nefirească. Forța apei – fiindcă până și în iazul morii apa avea o forță deosebită în perioada asta a anului – trebuie să-l fi ridicat de pe scaun împingându-l de colo colo, astfel că un braț ajunsese până aproape de plafonul mașinii, iar celălalt ieșise prin trapă. Capul îi era probabil undeva jos, lipit de portiera stângă. Una din roțile din față era mai adânc cufundată în mâl decât cealaltă, ceea ce înseamnă că mașina era înclinată atât în lateral, cât și din spate în față. De fapt, trebuia ca geamul portierei să fi fost deschis și capul să iasă în afară pentru ca restul trupului să fie prins în poziția aceea. Dar băieții nu puteau vedea toate astea. Își imaginau fața domnului Willens așa cum o știau – mare și pătrătoasă, deseori încruntată, dar niciodată cu adevărat amenințătoare. Părul cârlionțat îi era roșcovan sau arămiu în creștet și pieptănat în diagonală pe frunte. Sprâncenele îi erau mai închise la culoare decât părul, groase și stufoase ca niște omizi lipite deasupra ochilor. Chipul lui li se părea oricum grotesc, așa cum li se păreau de altfel multe chipuri de adulți, așa că nu s-ar fi speriat dacă l-ar fi văzut

în acel moment, după înec. Însă tot ce puteau vedea era brațul cu mâna lui alburie. Și o vedeau chiar bine, după ce se obișnuiseră să privească prin apă. Plutea acolo tremurândă și nehotărâtă, ca o pană, deși părea solidă, ca făcută dintr-un aluat. Și la fel de banală, odată ce te obișnuiai cu ideea că e acolo. Unghiile arătau ca niște fețe miciuțe, bine desenate, cu aerul lor inteligent ca de întâmpinare, de ignorare judicioasă a circumstanțelor în care se aflau.

– Fir-aș să fiu! exclamă băieții, cu o energie crescândă și pe un ton de profund respect, ba chiar de grațitudine. *Fir-aș să fiu!*

Era prima lor ieșire pe anul ăsta. Veniseră pe podul de peste râul Peregrine, podul cu două arce și o singură bandă pe sens, căruia în zonă i se spunea Poarta Iadului sau Capcana Morții, deși curba strânsă pe care o făcea drumul în capătul său sudic era mai periculoasă decât podul în sine.

Exista și un drum pietonal, dar ei nu-l foloseau. Nu-și aminteau să-l fi folosit vreodată. Poate cu ani în urmă, când erau atât de mici încât mergeau ținți de mână. Însă vremea aceea pierise pentru ei; nu acceptau s-o recunoască nici măcar atunci când le erau arătate dovezi sub forma fotografiilor sau când erau siliți să le asculte în cadrul conversațiilor din familie.

Străbăteau acum pragul din metal aflat pe cealaltă latură a podului, vizavi de calea pietonală. Era lat cam de douăzeci de centimetri și se înălța cam la treizeci deasupra punții propriu-zise a podului. Râul Peregrine gonia cu povara lui hibernală de gheață și zăpadă, acum

topite, spre lacul Huron. Abia se retrăsese între maluri după revărsarea anuală care transforma lunca în lac, smulgea din rădăcini copacii tineri și distrugea toate bărcile și acareturile la care ajungea. Cu mълul adunat de pe câmp și cu lumina palidă a soarelui oglindindu-se pe suprafața ei, apa semăna cu o budincă de vanilie ce clocotea pe foc. Dacă însă cădeai în ea, îți îngheța sângele în vene și erai aruncat direct în lac, dacă nu te izbeai mai întâi de contraforții podului.

Mașinile îi claxonau – un avertisment sau un reproș –, dar puștii nu se sinchiseau. Mergeau în șir indian, absorbiți în ei înșiși ca niște somnambuli. Apoi, la capătul nordic al podului, coborâră pe pământ, căutând potecile pe care le știau de cu un an înainte. Însă revărsarea abia trecuse, și potecile nu erau ușor de urmat. Trebuia să-ți croiești calea prin desișul culcat la pământ și să sari de pe un smoc de iarbă nămolosă pe altul. Uneori săreau neatenți și aterizau în noroi sau în bălțile cu apă stătută; odată ce se udau la picioare, deja nu le mai păsa unde anume calcă. Dimpotrivă, șontăcăiau prin nămol și pleoscăiau în bălți pentru ca apa să le treacă de marginea ghetelor din cauciuc. Vântul călduț smotocea norii în caiere de lână veche, iar ciorile și pescărușii se ciorovăiau, lansându-se în plonjoane pe fața apei. Ulii dădeau roată deasupra lor, la pândă; măcălendrii abia se întorseseră, iar mierlele cu aripi roșii zburătăceau în perechi, atrăgându-ți privirea de parcă ar fi fost înmuiate în vopsea.

– Trebuia să fi adus una de douăzeci și doi.

– Trebuia să fi adus una de calibrul doisprezece.

Erau prea mari ca să mai ațintească bețe și să imite zgomotul împușcăturilor. Vorbeau cu un ton neglijent de regret, de parcă armele le-ar fi fost mereu la îndemână.

Urcară pe malul nordic spre un loc nisipos. Țestoasele ar fi trebuit să-și depună ouăle în nisipul acela, dar era prea devreme pentru asta și, de fapt, povestea cu ouăle de țestoasă era veche; nici unul dintre ei nu văzuse vreodată un ou. Totuși, scormoniră cu picioarele în nisip, pentru orice eventualitate. Apoi se uitară în jur, căutând locul în care, primăvara trecută, unul dintre ei, însoțit de un alt băiat, găsisse un os de vacă, adus de ape din cine știe ce grămadă de resturi. Era știut că în fiecare an râul lua cu el și ducea în alte părți o sumedenie de lucruri bizare, interesante sau neașteptate. Colaci din sârmă, o scară intactă, o lopată îndoită, un ceaun. Osul de vacă rămăsese proptit într-o creangă de oțetar – ceea ce părea cum nu se poate mai potrivit, fiindcă toate ramurile acelea netede arătau ca niște coarne de vacă ori de cerb, unele având și câteva boabe ruginii.

Scotociră în jur o vreme – Cece Ferns le arătase precis creanga cu pricina –, dar nu găsiră nimic.

Cece Ferns și Ralph Diller găsiseră osul; întrebat ce făcuseră cu el, Cece spusese că Ralph îl luase. Cei doi băieți care-l însoțeau acum – Jimmy Box și Bud Salter – știau motivul. Cece nu putea să ducă acasă nimic, cu excepția lucrurilor destul de mici încât să le poată ascunde ușor de tatăl lui.

Mai vorbiră o vreme despre lucrurile trebuincioase pe care le mai puteau găsi ori pe care le găsiseră în anii trecuți. Scândurile de gard puteau fi folosite pentru

a construi o plută, bucățile de lemn puteau fi adunate pentru o viitoare colibă sau pentru o barcă. Un adevărat noroc ar fi fost să pună mâna pe niște capcane de bizami. Ei, atunci să vezi treabă! Puteai să aduni lemne suficiente pentru ramele de întins pielea și să șterpelești cuțitele de jupuit. Își spuseră că vor pune stăpânire pe un șopron gol pe care-l știau, cel de pe cărarea care se înfunda, dincolo de fostele grajduri pentru caii de poștă. Era un lacăt pe ușa, dar probabil că puteai să intri pe fereastră, dând obloanele jos seara și punându-le la loc în zori. Puteai să iei cu tine o lanternă ca să-ți faci lumină. Ba nu, un felinar. Puteai să jupoi bizamii, să le tăbăcești pieile și să le vinzi pe o grămadă de bani.

Proiectul devenise atât de real în mintea lor, încât începuseră să-și facă griji pentru prețioasele piei lăsate toată ziua în șopron. Unul dintre ei trebuia să stea de pază cât timp ceilalți colindau pe la capcane. (Nici unul nu pomenea de școală.)

Așa vorbeau de când ieșiseră din oraș. Vorbeau de parcă ar fi fost de capul lor – sau pe aproape –, de parcă n-ar fi trebuit să meargă la școală, să trăiască împreună cu familiile lor și să suporte toate neajunsurile la care-i condamna vârsta. Și de parcă natura și acareturile celorlalți oameni le-ar fi furnizat tot ce le trebuia pentru aventurile pe care le aveau în vedere, cu un risc și un efort neglijabile din partea lor.

O altă schimbare în felul în care-și vorbeau acolo, la râu, era aceea că renunțaseră să mai folosească nume. Oricum, rar își spuneau pe nume unii altora – nu foloseau nici măcar diminutivele din familie, precum Bud. Dar la școală aproape toți aveau porecle, unele legate

de felul în care arăta sau vorbea insul cu pricina, ca Ochiosu' sau Bâlbâitu', iar altele, ca Bubă-n fund ori Găoază de găină, inspirate de incidente reale sau imaginare din viața respectivilor ori din viața fraților, taților sau a unchilor lor, caz în care supranumele erau transmise de la o generație la alta. La acestea renunțau când cutreierau prin luncă ori desișuri. Dacă aveau nevoie să se strige între ei, spuneau doar „Hei!“ Chiar și folosirea unor porecle scandaloase și obscene, de care adulții habar n-aveau, le-ar fi stricat sentimentul pe care-l aveau pe atunci, că înfățișarea, obiceiurile, rudele și trecutul personal erau, pentru ei și unii pentru alții, de la sine înțelese.

Și totuși, nu se considerau mai deloc ca fiind prieteni. Nici unul n-ar fi zis despre altul că-i era cel mai bun prieten ori pe locul al doilea în lista celor mai buni prieteni, și nici n-ar fi jonglat cu numele de pe acea listă, așa cum făceau fetele. Oricare dintr-un grup de cel puțin zece-doisprezece băieți îi putea lua oricând locul unuia dintre cei trei de aici, și ar fi fost acceptat de ceilalți în același mod. Majoritatea membrilor găstii aveau între nouă și doisprezece ani, prea mari deja pentru a fi îngrădiți de gardurile curților și totuși prea mici ca să aibă o slujbă – chiar una ușoară, ca măturatul trotuarului în fața prăvăliilor sau livrarea mărfurilor cu bicicleta. Cei mai mulți locuiau la marginea de nord a orașului, ceea ce însemna că era așteptat din partea lor să-și ia o asemenea slujbă imediat ce ajungeau la vârsta potrivită și că nici unul nu avea să fie trimis la colegii ca Appleby sau Upper Canada. Pe de altă parte, nici unul nu locuia într-o cocioabă și nu avea vreo rudă

în pușcărie. Și totuși, se deosebeau mult prin felul în care trăiau acasă și ceea ce se aștepta de la ei în viață. Deosebirile dispăreau însă îndată ce treceau dincolo de închisoare, de silozul de cereale și de turlele bisericii, acolo unde nu mai ajungeau până la ei bătăile orologiului de la tribunal.

Drumul înapoi îl parcurseră în grabă. Uneori aproape în pas de alergare, dar nu chiar. Gata cu săriturile, cu trăgănarea și cu stropelile în bălți, iar gălăgia pe care o făcuseră la venire, urletele și chiuiturile erau și ele uitate. Orice urmă a apelor revărsate era remarcată, dar lăsată în plata Domnului. De fapt, mergeau așa cum ar fi făcut-o adulții, într-un ritm constant și pe cel mai rezonabil traseu, conștienți de locul către care se duceau și de ceea ce trebuia făcut mai departe. Aveau înaintea lor ceva, o imagine în fața ochilor care se interpunea între ei și lume – așa cum păreau să aibă majoritatea adulților. Iazul, mașina, brațul, mâna. Știau oarecum că, o dată ajungeau într-un loc anume, aveau să înceapă să strige. Aveau să intre în oraș țipând și răspândind vestea în dreapta și-n stânga, și toată lumea avea să rămână încremenită, încercând s-o asimileze.

Traversară podul ca de obicei, pe pragul din metal, fără să aibă conștiința riscului, a propriului curaj sau a nonșalanței afișate. La fel de bine ar fi putut merge pe partea pietonală.

În loc să urmeze drumul cotit care ducea atât în port, cât și în piață, urcară direct pe mal, pe o alee ce ajungea în apropierea remizei de cale ferată. Orologiul bătu sfertul de oră. Douăsprezece și un sfert.

*

Era ora la care oamenii se întorceau acasă pentru prânz. Funcționarii aveau după-amiaza liberă, dar cei care lucrau în magazine se bucurau doar de pauza obișnuită de o oră; magazinele erau deschise până la zece seara sau chiar unsprezece, sâmbăta.

Pe cei mai mulți îi aștepta o masă caldă, îndestulătoare. Cotlete de porc sau cârnați, rasol de vită sau pulpă la tavă. Cartofi, fără îndoială, piure sau prăjiți; sfeclă sau varză ori ceapă sotată. (Unele gospodine, mai avute sau mai leneșe, deschideau poate o conservă de mazăre ori de fasole.) Pâine, chifle, murături, plăcintă. Chiar și cei care nu aveau o casă la care să se ducă sau care, dintr-un motiv sau altul, nu voiau să meargă acasă, mâncau ceva similar la Duke of Cumberland sau la Merchants' Hotel ori, pe mai puțini bani, îndărătul geamurilor aburite de la Shervill's Dairy Bar.

Cei care se duceau acasă erau în majoritate bărbați, fiindcă femeile erau deja acolo – erau acasă toată ziua. Dar unele de vârstă mijlocie, care lucrau la vreun magazin ori într-un birou dintr-un motiv care nu li se putea imputa lor – soț decedat, soț bolnav ori soț inexistent – erau prietene cu mamele băieților și le răspundeau la salut chiar și de pe partea cealaltă a străzii (cel mai rău era pentru Bud Salter, căruia îi spuneau Buddy), într-un fel amuzat sau însuflețit care trăda tot ce știau ele despre problemele familiale ori despre copilăria lor de odinioară.

Bărbații nu catadicseau să le spună băieților pe nume, chiar dacă-i cunoșteau bine. Le ziceau doar „băieți“, „tineri“ sau, câteodată, „domnilor“.

– Ziua bună, domnilor!

– Băieți, acum vă duceți direct acasă?

– Ce șotii ați mai pus la cale, tinerilor, în dimineața asta?

Toate aceste abordări aveau un anumit grad de jovialitate, însă existau unele deosebiri. Bărbații care li se adresau cu „tinerilor“ erau mai binedispuși – sau așa voiau să pară – decât cei care-i strigau „băieți“. Apelativul „băieți“ era semnalul că urma un perdaf, pentru fapte rele ce puteau fi ori vagi, ori bine precizate. „Tinerilor“ sugera că vorbitorul fusese și el tânăr cândva. Iar „domnilor“ era batjocură pură, însă nu deschidea calea vreunei muștruluieli, fiindcă persoana care li se adresa astfel nu se sinchisea.

În acele momente, băieții nu ridicau privirea mai sus de geanta doamnelor sau de mărul lui Adam în cazul bărbaților. Rosteau „Buna ziua“ limpede, fiindcă altfel ar fi putut da de necaz, iar atunci când răspundeau la întrebări ziceau „Da, domnule“ și „Nu, domnule“ sau „Nu prea“. Chiar și în această zi, glasurile care li se adresaseră stârniseră în ei puțină teamă și derută, așa că răspunseră cu obișnuita lor reticență.

La un anumit colț de stradă se văzură nevoiți să se despartă. Cece Ferns, întotdeauna cel mai grăbit să ajungă acasă, plecă primul.

– Ne vedem după cină, spuse el.

– Da, replică Bud Salter. Va trebui să mergem în centru.

Asta însemna, așa cum știau toți, „în centru la secția de poliție“. Fără a simți nevoia să se consulte între ei, încropiseră un nou plan operațional, un mod mai sobru

de a comunica vestea. Dar nici unul nu specificase că nu vor spune nimic acasă. Era foarte posibil ca Bud Salter sau Jimmy Box s-o facă.

Cece Ferns nu spunea niciodată nimic acasă.

Cece Ferns nu avea frați sau surori. Mama și tatăl lui erau mai vârstnici decât părinții celorlalți băieți, sau poate că doar păreau mai vârstnici, din cauza vieții tulburi pe care o duceau împreună. După ce se despărți de tovarășii săi, Cece grăbi pasul, așa cum făcea de obicei pe ultima porțiune de drum. Nu fiindcă ar fi fost nerăbdător să ajungă ori ar fi crezut că putea rezolva ceva odată ajuns. Poate voia doar ca timpul să treacă mai repede, fiindcă pe acea ultimă porțiune îl cuprindeau întotdeauna temerile.

Mama era în bucătărie. Bun! Se ridicase din pat, deși încă în capot. Tata nu era prin preajmă – iarăși un lucru bun. Tatăl lui lucra la silozul de cereale și avea după-amiaza de sâmbătă liberă, iar dacă până la ora asta nu ajunsese acasă, aproape sigur se dusesse direct la Cumberland. Ceea ce însemna că avea să se facă seară până când trebuiau să dea ochii cu el.

Pe tatăl lui îl chema tot Cece Ferns. Era un nume bine cunoscut și în general unul îndrăgit în Walley, iar toți cei ce aveau să povestească ceva, chiar și treizeci sau patruzeci de ani mai târziu, aveau să considere de la sine înțeles că la tată se refereau, nu la fiu. Dacă o persoană relativ nouă în oraș spunea: „Asta nu-i stă în fire lui Cece“, i se replica imediat că nimeni nu se referea la *acel* Cece.

– Nu el; vorbim despre tatăl lui.

Și vorbeau despre perioada în care Cece se dusesese la spital – sau fusese dus acolo – cu pneumonie sau cu vreo altă problemă gravă, iar asistentele îl înfășuraseră în prosoape sau cearșafuri ude, ca să-i scadă febra. Și febra îi ieșise, cu sudoarea, prin toți porii, iar prosoapele și cearșafurile se maroniseră. De la nicotina din el. Niciodată nu mai văzuseră asistentele așa ceva. Cece fusese încântat. Pretindea că fuma tutun și bea alcool încă de când avea zece ani.

Și despre zilele când mersese la biserică. Era greu de imaginat de ce, însă alesese biserica baptistă; soția lui era baptistă, așa că poate se dusesese acolo ca să-i facă ei pe plac, deși asta era un lucru și mai greu de imaginat. Se dădea împărtășania în duminica în care venise el; la bapțiști pâinea e pâine, dar vinul e suc din struguri.

– Ce-i asta? strigase Cece Ferns în gura mare. Dacă asta e sângele Mielului, atunci trebuie să fi fost unul al naibii de anemic.

Pregătirile pentru prânz erau în toi în bucătăria familiei Ferns. Pe masă, alături de o pâine feliată, era așezată o conservă de sfeclă cubulețe. Câteva feliuțe de salam fuseseră prăjite – înaintea ouălor, deși ar fi trebuit după ele – și stăteau la cald pe plita cuptorului. Acum, mama lui Cece trecu la ouă. Se aplecă deasupra mașinii de gătit cu paleta într-o mână și cu cealaltă apăsată pe pântec, ostoindu-și o durere.

Cece îi luă paleta din mână și reduse temperatura la plita electrică, fiindcă era prea mare. Se văzu nevoit să ia tigaia de pe ochi până când acesta avea să se mai răcorească, pentru ca albușurile să nu se ardă pe margini. Nu venise la timp ca să șteargă grăsimea veche și să pună

un boț de untură proaspătă în tigaie. Mama nu ștergea niciodată grăsimea veche, o păstra de la o masă la alta și mai adăuga puțină untură când era nevoie.

Când temperatura deveni pe placul lui, lăsă tigaia din mână și rotunji cu migală marginile dantelate ale ouălor, apoi găsi o lingură curată și picură puțină grăsime încinsă peste gălbenușuri, ca să se întărească. Lui și mamei le plăceau ouăle gătite așa, dar rareori mama le nimerea corect. Tatălui îi plăceau ouăle întoarse și aplatizate ca niște clătite, prăjite până când se făceau tari ca tovalul și înnegrite de piper. Cece le putea găti și pe gustul lui.

Nici unul dintre ceilalți băieți nu știa cât de versat era el în bucătărie – așa cum nici unul nu avea habar de ascunzătoarea pe care și-o făcuse lângă casă, în colțul orb de dincolo de fereastra sufrageriei, în spatele tufei de dracilă.

Mama se așeză în scaunul de lângă fereastră, ținând strada sub observație cât termină el de prăjit ouăle. Era totuși posibil ca tata să vină să mănânce ceva. Poate că nu era încă beat. Dar felul în care se purta nu depindea întotdeauna de cât de beat era. Dacă intra acum în bucătărie, putea să-i ceară lui Cece să-i facă și lui niște ouă. Pe urmă putea să-l întrebe unde-i era șorțul și să adauge că într-o zi va putea fi o nevastă de treabă pentru un tip norocos. Așa s-ar fi purtat dacă ar fi fost într-o dispoziție bună. Altfel, ar fi început prin a se uita la Cece într-un mod anume – cu o expresie absurdă, exagerat de amenințătoare – spunându-i să aibă grijă.

– Mare șmercher ești tu, nu? Ei bine, eu nu-ți zic decât să ai grijă.

Pe urmă, dacă Cece îi întorcea privirea, sau poate dacă nu i-o întorcea, ori dacă scăpa din mână paleta sau o lăsa jos cu zgomot – sau chiar și dacă se mișca plin de grijă să nu scape ceva ori să scoată vreun sunet – era foarte posibil ca tatăl lui să-și rânjească dinții și să mârâie ca un câine. Ar fi fost ridicol – era ridicol –, numai că tata era foarte serios. Un minut mai târziu, mâncarea și vasele ar fi zburat pe podea, cu masa și scaunele răsturnate, iar el l-ar fi alergat pe Cece în jurul bucătăriei, strigând că de data asta avea să pună mâna pe el și să-i lipească mutra de arzătorul aprins, și cum i-ar fi plăcut una ca asta? N-ai mai fi avut nici o îndoială că o luase razna. Dar dacă în clipa aceea s-ar fi auzit o bătaie în ușă – dacă ar fi venit unul dintre amicii lui, de pildă, să-l ia undeva – fața lui s-ar fi recompus instantaneu, iar el ar fi deschis ușa și și-ar fi strigat amicul cu un glas sonor și glumeț.

– Vin în doi timpi și trei mișcări. Te-aș invita înăuntru, dar consoarta iar a intrat în blide.

Nu se aștepta să-l creadă cineva. Spunea asemenea lucruri doar ca să transforme în glumă ceea ce se petrecea în casă.

Mama îl întrebă pe Cece dacă vremea se încălzise și unde fusese el în dimineața aceea.

– Da, răspuse el. Afară, în luncă.

Ea spuse că simțea mirosul vântului pe trupul lui.

– Știi ce-o să fac imediat după ce mâncăm? adăugă peste câteva clipe. O să iau o sticlă cu apă caldă și o să mă duc înapoi în pat și poate că o să-mi recapăt puterile și o să-mi vină cheful să fac ceva.

Asta spunea aproape de fiecare dată, dar întotdeauna își anunța intenția ca și când ideea abia ce-i venise – o decizie inspirată.

Bud Salter avea două surori mai mari care nu făceau niciodată ceva util, decât dacă le obliga mama. Și niciodată nu-și limitau aranjatul părului, pilitul unghiilor, lustruitul pantofilor, machiatul și nici chiar îmbrăcatul la camerele lor ori la baie. Își îmbrăștiau prin toată casa pieptenii și ondulatele și pudra și oja și crema de pantofi. În plus, ocupau toate spătarele scaunelor cu rochiile și bluzele lor proaspăt călcate și-și întindeau puloverele să se usuce pe prosoape oriunde găseau un colț liber de podea. (Și pe urmă zbierau la tine dacă pășai pe lângă ele.) Se opreau în fața diverselor oglinzi – cea de la cuierul din hol, cea de pe bufetul din sufragerie și cea de lângă ușa bucătăriei, cu raftul de dedesubt întotdeauna doldora de agrafe, ace de siguranță, monede, nasturi și capete de creioane. Câteodată una dintre ele stătea și douăzeci de minute la oglindă, studiindu-se din unghiuri variate, inspectându-și dinții, dându-și părul pe spate și pe urmă scuturându-l iar în față. După care se îndepărta aparent mulțumită, ori cel puțin lămurită – dar numai până în camera alăturată, până la următoarea oglindă, unde o lua de la capăt, de parcă tocmai primise un cap nou.

Acum, sora mai mare, socotită cea mai arătoasă, își scotea agrafele din păr în fața oglinzii din bucătărie. Capul îi era acoperit cu bucle lucioase, ca niște șerpișori. Cealaltă soră, la solicitarea mamei, pasa cartofii. Fratele lui mai mic, de cinci ani, ședea pe locul lui la

masă, bătăindu-și cuțitul și furculița în sus și-n jos și strigând: „Ia-mi comanda! Ia-mi comanda!“ Învățase asta de la tatăl lor, care o zicea în chip de glumă.

Bud trecu pe lângă fratele lui și-i șopti:

– Uite, iar pune cocoloașe în piureul de cartofi.

Îl convinsese pe cel mic că cocoloașele erau ceva de adăugat în piure, ca stafidele în budincă, dintr-un pachet din cămară.

Fratele lui își încetă litania și începu să se plângă.

– N-o să mănânc deloc dacă pune cocoloașe în el. N-o să mănânc deloc dacă pune cocoloașe.

– Ei, nu vorbi prostii! exclamă mama, care prăjea feliuțe de măr și inele de ceapă pentru cotletele de porc. Nu te mai smiorcăi ca un bebeluș!

– Bud l-a stârnit, interveni sora mai mare. Bud s-a dus la el și i-a zis că pune cocoloașe înăuntru. Întotdeauna îi zice așa, iar el e mic și nu știe.

– Bud ar merita să-i stâlcească cineva mutra, spuse Doris, sora care pasa cartofii.

Nu întotdeauna asemenea replici erau vorbe goale din partea ei; o dată lăsase pe obrazul lui Bud o urmă de gheară.

Bud se duse la servanță, unde o plăcintă cu rubarbă stătea la răcit. Luă o furculiță și începu s-o înțepe încet, cu fereală, lăsând să se ridice în aer aburul delicios și aroma delicată de scorțișoară. Încerca să caște mai mult găurica din foaia de deasupra, ca să poată gusta umplutura. Fratele lui îl văzuse, însă era prea speriat ca să poată spune ceva. Era răsfățat și surorile îi luau totdeauna apărarea, iar Bud era singura persoană din casă pe care o respecta.

– Ia-mi comanda! repetă el, de data asta pe un ton mai precaut.

Doris se apropie de servanță ca să ia castronul de piure. Bud făcu o mișcare greșită, și o parte din crusta plăcintei căzu înăuntru.

– Așa deci, acuma distruge plăcinta, exclamă Doris. Mamă, îți distruge plăcinta!

– Tacă-ți gura afurisită! ripostă Bud.

– Lasă plăcinta în pace, interveni mama cu o severitate îndelung exersată, aproape senină. Nu mai vorbi urât. Nu mai pălăvrăgi. Maturizează-te!

Jimmy Box ședea la masă înghesuit. El, mama, tata și surorile lui de patru și de șase ani locuiau în casa bunicii, cu bunica, Mary, o mătușă de-a doua și cu un unchi holtei. Tatăl lui avea un atelier de reparat biciclete în șopronul din spatele casei, iar mama lucra la magazinul universal Honeker.

Tatăl lui Jimmy era infirm – consecința unei poliomielite contractate pe când avea douăzeci și doi de ani. Mergea aplecat în față din șolduri și se sprijinea într-un baston. Infirmitatea nu era foarte vizibilă când lucra în atelier, fiindcă munca în sine presupunea să stea aplecat. Când mergea pe stradă arăta foarte straniu, dar nimeni nu-i striga lucruri urâte și nici nu-l maimuțărea. Fusese odinioară un bun jucător de hochei și de baseball în echipa orașului, și un dram din gloria trecută încă mai stăruia în jurul lui, punându-i starea actuală într-un context care o făcea să pară doar o etapă (deși una finală). Contribuia și el la consolidarea acestei percepții, făcând glume și adoptând un ton optimist, negând

durerea pe care i-o trădau ochii înfundați în cap și care-l ținea treaz multe nopți. Și, spre deosebire de tatăl lui Cece Fern, el nu-și schimba atitudinea când se întorcea acasă, printre ai săi.

Dar, firește, asta nu era casa lui. Soția îl luase de bărbat după ce rămăsese infirm, fiind logodiți dinainte, și păruse firesc să se mute împreună cu mama ei, pentru ca aceasta să poată avea grijă de eventualii copii care aveau să vină, în timp ce ea, soția, se ducea la serviciu. Și soacrei i se păruse firesc să aibă o nouă familie – așa cum la fel de firesc i se păruse și ca soră-sa, Mary, să se mute la ei după ce-i slăbise vederea, și ca fiul acesteia, Fred, extraordinar de timid, să stea acolo până ce-și găsea un alt loc care să-i placă mai mult. Era genul de familie care accepta diversele poveri cu mai multă resemnare decât accepta capriciile vremii. De fapt, nimeni în casa aceea nu s-ar fi referit la starea tatălui lui Jimmy sau la vederea slabă a mătușii Mary ca la niște poveri sau probleme, așa cum n-ar fi considerat problematică nici timiditatea lui Fred. Dificultățile și neajunsurile erau lucruri pe care nu trebuia să le observi și nici să faci vreo deosebire între ele și opusul lor.

În familie exista o veche și fermă convingere că bunica lui Jimmy era o foarte bună bucătăreasă, și poate că la un moment dat așa fusese, numai că în anii din urmă situația se înrăutățise. Bunica făcea economii mult mai drastice decât ar fi fost nevoie acum. Mama și unchiul lui Jimmy aveau salarii bunicele, mătușa Mary primea pensie, iar atelierul de biciclete avea dever mare, însă în casă tot un ou era folosit în loc de trei, și la bucata de carne tot mai era adăugată o cană în plus de

făină de ovăz. Există o încercare de a compensa cu un plus de sos Worcestershire sau cu prea multă nușcoară presărată pe budincă. Dar nimeni nu se plângea. Toți se întreceau în laude. Nemulțumirile erau la fel de rare în casă ca fulgerele globulare. Și toată lumea spunea: „Scuză-mă“, chiar și fetițele își cereau scuze când mai dădeau una peste cealaltă. Toată lumea era amabilă și săritoare la masă, spunea „te rog“ și „mulțumesc“, de parcă în fiecare zi ar fi avut invitați. Așa făceau ei față înghesuiei din casă, cu haine îngrămădite în fiecare cuier, cu umerase atârinate de balustrada scării și cu paturi pliante așezate permanent în sufragerie pentru Jimmy și pentru unchiul Fred, cu bufetul ascuns sub grămada de rufe de călcat sau de cârpit. Nimeni nu tropăia pe scări și nu trântea ușile, nu dădea radioul prea tare și nu vorbea urât.

Oare explică toate acestea faptul că Jimmy și-a ținut gura în acea zi de sâmbătă la masa de prânz? Toți trei și-au ținut de fapt gura. În cazul lui Cece, era ușor de înțeles motivul. Tatăl lui n-ar fi acceptat ideea că fiul făcuse o asemenea descoperire importantă. L-ar fi acuzat imediat de minciună. Iar judecând totul după efectele potențiale asupra soțului ei, mama lui Cece și-ar fi dat seama – în mod corect – că până și ideea de a se duce la poliție cu o asemenea poveste ar fi stârnit probleme acasă, așa că i-ar fi cerut să nu spună nici un cuvânt. Dar ceilalți doi băieți aveau familii rezonabile, așa că ar fi putut vorbi. La Jimmy acasă s-ar fi înregistrat conster-nare și un anume grad de dezaprobare, dar în scurt timp toată lumea ar fi recunoscut că vina nu era a lui.

Surorile lui Bud l-ar fi întrebat dacă înnebunise. Poate că ar fi răstălmăcit lucrurile ca să sugereze că așa era el, așa-i stătea lui în fire, cu obiceiurile sale neplăcute, să dea peste un cadavru. Taică-său era însă un om rațional și răbdător, obișnuit să asculte multe povești gogonate în munca lui de agent feroviar. Le-ar fi cerut surorilor lui Bud să tacă și, după o discuție serioasă, ca să se asigure că băiatul spunea adevărul fără să exagereze, ar fi telefonat la secția de poliție.

Numai că locuințele lor păreau și așa foarte pline. Prea multe se întâmplau deja în ele. Iar asta era valabil în casa lui Cece la fel ca în casele celorlalți, fiindcă până și în absența tatălui, în atmosferă persista neconținut amintirea amenințătoare a prezenței lui.

– Ai spus acasă?

– Dar tu?

– Nici eu.

Mergeau spre centru, fără a se gândi la drumul pe care apucaseră. Cotiră pe Sipka Street și trecură pe lângă căsuța tencuită în care locuiau domnul și doamna Willens. O recunoscuseră abia când ajunseră în fața ei. Avea câte un mic bovindou de o parte și de cealaltă a ușii, iar treapta de sus era suficient de lată pentru a găzdui două scaune, absente acum, dar ocupate în serile de vară de soții Willens. În lateral fusese adăugat un alt corp de clădire, cu acoperiș plat și cu o altă ușă care dădea spre stradă direct, în fața unei alei de intrare separate. Pe o plăcuță prinsă lângă ușă scria D.M. WILLENS, OPTICIAN. Nici unul dintre băieți nu intrase vreodată în cabinet, dar mătușa Mary îl frecventa în mod

regulat pentru picăturile ei de ochi, iar bunica lui tot de acolo își luase ochelarii. La fel ca mama lui Bud Salter.

Tencuiala avea o nuanță roz-maronie, iar ușile și ferestrele erau vopsite în maro. Obloanele de vreme rea nu fuseseră scoase încă, așa cum nu fuseseră scoase la majoritatea locuințelor din oraș. Casa nu avea nimic special, însă grădina din față era recunoscută pentru florile ei. Doamna Willens era o grădinăreasă renumită care nu-și cultiva florile în rânduri lungi lângă răsadurile de legume, așa cum făceau bunica lui Jimmy și mama lui Bud. Le planta în straturi rotunde sau în formă de semi-lună cam peste tot și în cerc în jurul copacilor. Peste vreo două săptămâni, narcisele aveau să împânzească peluza. Acum însă, singura plantă înflorită era tufa de forsythia din colțul casei. Înaltă aproape până la streașină, răspândea galben în aer așa cum țâșnește apa dintr-o arteziană.

Tufa se clătină, nu din cauza vântului, și de după ea ieși o siluetă cafenie. Era doamna Willens în hainele ei vechi de grădinărit, o femeie mică și durdulie în pantaloni largi, cu o jachetă ruptă și o șapcă țuguiață care se poate să fi fost a soțului ei – îi aluneca prea jos pe frunte și aproape că-i ascundea ochii. În mână avea o foarfecă.

Băieții încetăriră pasul imediat. Aveau de ales: ori asta, ori o luau la fugă. Poate își spusese că n-avea să-i observe, că aveau să se preschimbe în stane de piatră. Ea însă îi văzuse deja; de aceea se grăbea spre ei.

– Văd că vă minunați de forsythia mea, le spuse doamna Willens. Ați vrea câteva fire să duceți acasă?

Se minunaseră ei, dar nu de forsythia, ci de scena întreagă din fața lor – casa arătând ca de obicei, plăcuța de lângă ușă, perdelele prin care intra lumina. Nimic întunecat sau sumbru, nimic care să sugereze că domnul Willens nu era înăuntru și că mașina nu se afla în garajul din spate, ci în iazul Jutland. Iar doamna Willens robotea în curte, acolo unde toată lumea se aștepta să fie îndată ce se topea zăpada. Și vorbea cu glasul ei cunoscut, aspru de tutun, repezit și provocator, dar nu neprietenos – un glas identificabil chiar și de la câteva case distanță.

– Stați! strigă ea. Stați să vă dau câteva fire!

Începu să aleagă și să reteze cu gesturi iuți rămurelele de un galben strălucitor, iar când tăie destule, se apropie de ei în spatele unui paravan de flori.

– Iată-le. Duceți-le acasă, mamelor voastre. Întotdeauna e plăcut să vezi forsythia, e prima care înflorește primăvara, spuse ea împărțindu-le ramurile. La fel ca Galia. Galia e împărțită în trei părți.¹ Nu se poate să nu știți asta dacă faceți latina.

– Încă nu suntem la liceu, zise Jimmy, a cărui viață familială îl pregătise mai bine decât pe ceilalți pentru a li se adresa doamnelor.

– Nu? Ei, mai aveți multe de învățat. Spuneți-le mamelor voastre să le pună în apă caldă. Oh, sunt sigură că știu și ele asta. V-am dat ramuri abia îmbochite, așa că ar trebui să reziste mult.

¹ Primele cuvinte din *De Bello Gallico*, cronica scrisă de Iulius Cezar despre campaniile militare romane în Galia (n.tr.)

Îi mulțumiră, mai întâi Jimmy și apoi ceilalți, urmându-i exemplul, după care se îndreptară spre centru cu brațele pline. Se bazau pe faptul că doamna Willens nu știa bine unde locuiau, căci nu aveau de gând să se întoarcă din drum și să ducă florile acasă. Aproape de colțul străzii aruncară câte o privire în spate, să vadă dacă încă se mai uita după ei.

Nu se mai uita. Și, oricum, casa aceea mare de lângă trotuar îi bloca vederea.

Ramurile le dădeau un subiect la care să se gândească: stânjeneala de a le duce în brațe, modul în care puteau scăpa de ele. Altfel, ar fi trebuit să se gândească la soții Willens. La doamna Willens, care-și făcea de lucru cu plantele, în timp ce el stătea înecat în mașină. Oare ea știa unde era soțul ei? Nu, după toate aparențele. Dar avea măcar habar că dispăruse? Se purtase de parcă nimic n-ar fi fost în neregulă, absolut nimic, iar când stătuseră de vorbă cu ea nu le dăduse nici un motiv de îndoială. Ceea ce știau ei, ceea ce văzuseră la baltă era combătut, ba chiar anulat de faptul că doamna Willens nu știa.

Două fete pe biciclete se iviră de după colț. Una din ele era sora lui Bud, Doris. Imediat, amândouă începură să țipe și să huiduie.

– Ah, ia te uită ce de flori! strigară ele. Unde-i nunta? Ia te uită ce domnișoare de onoare drăguțe!

Bud le aruncă insulta cea mai rea care-i veni în minte:

– Ai tot fundul mânjit de sânge!

Sigur că nu era așa, dar se întâmplase o dată – venise de la școală cu sânge pe fustă. Toată lumea o văzuse, și imaginea n-avea să fie niciodată uitată.

Era sigur că avea să-l pârască acasă, însă nu-l pârî. Rușinea de data trecută fusese atât de mare, încât nu putea aminti de ea nici măcar ca să-l vâre pe el în necaz.

Își dădură seama că trebuia să scape de flori fără întârziere, așa că le aruncară pur și simplu sub o mașină parcată. Își scuturară petalele rămase pe haine și cotiră spre piață.

Sâmbetele erau încă importante pe atunci; lumea de la țară venea în oraș. O mulțime de mașini erau parcate deja în jurul pieții și pe străzile laterale. Băieții și fetele mai mari de pe la sate și copiii mai mici din oraș și de la țară se duceau la matineul de la cinema.

Nu puteau ocoli, trebuiau să treacă prin fața magazinului Honeker. Și acolo, într-o vitrină, Jimmy o zări pe mama lui. Revenită deja la muncă, îndrepta pălăria pe capul unui manechin, ajustându-i voaleta și apoi aranjând umerii rochiei. Era o femeie scundă și trebuia să stea pe vârfuri ca să-și poată face treaba. Își scosese pantofii ca să poată călca pe covorul din vitrină. I se vedeau pernuțele rozalii ale călcâielor prin ciorapi și, când se întindea, i se zărea spatele genunchilor prin despicătura fustei. Deasupra lor erau un fund mare, dar frumos rotunjit, și marginea ciorapilor sau jartiera. Jimmy îi putea auzi în minte micile icnete și putea simți mirosul ciorapilor pe care uneori și-i scotea imediat ce ajungea acasă, ca să nu li se ducă vreun fir. Ciorapii și lenjeria de corp, chiar și cea feminină curată, au ele un miros vag, intim, deopotrivă tentant și dezgustător.

La două lucruri spera acum. Că nici unul dintre ceilalți n-o observase (o observaseră, dar ideea unei mame

îmbrăcate zi de zi în ținută de oraș, ducându-și o parte a existenței în public, li se părea atât de bizară, încât nici nu puteau comenta pe marginea ei, puteau doar s-o ignore) și că ea avea să se întoarcă – „Te rog, fă să nu se întoarcă!“ se rugă în gând – și să-l vadă. Era în stare, dacă s-ar fi întors, să bată în geam și să-i adreseze pe mutește câteva cuvinte de salut. La serviciu își pierdea discreția aceea tăcută și delicatețea studiată de acasă. Amabilitatea i se metamorfoza, îndrăzneala luând locul modestiei. El era încântat de această fațetă a mamei sale, de această zburdălnicie, la fel cum era și de magazinul lui Honeker, cu vitrinele lui vaste, teighelele din sticlă și lemn lăcuit și oglinzile înalte din capătul scărilor, în care se putea vedea pe sine urcând spre Confecții Dame, la etajul al doilea.

„Iată-l pe micul meu năzdrăvan“, spunea mama lui, și uneori îi strecura câte un bănuț. Niciodată n-avea cum să stea cu ea mai mult de un minut; poate că doamna sau domnul Honeker pândeau pe undeva.

„Micul năzdrăvan.“

Acele cuvinte care fuseseră odinioară la fel de plăcute auzului ca zornăitul monedelor căpătaseră acum o sonoritate subtil jenantă.

Erau însă de domeniul trecutului.

Urmau să treacă pe lângă Duke of Cumberland, dar Cece nu-și făcea griji. Dacă tatăl lui nu venise acasă la prânz, însemna că avea să mai rămână acolo alte câteva ore. Dar cuvântul în sine, „Cumberland“, îi atârna în minte ca un plumb. Încă din zilele în care nu știa nici măcar ce înseamnă, sonoritatea lui îi sugera o prăbușire obidită. O povară căzând în ape întunecate, mult în adânc.

Între Cumberland și primărie se întindea o alee neasfaltată, iar în spatele primăriei era secția de poliție. Intrară pe alee și în scurt timp zgomote noi ajunseră până la ei, contrabalansându-le pe cele ale străzii. Nu erau de la Cumberland – zarva de acolo era înăbușită, fiindcă berăria avea doar niște ferestruici amplasate sus, ca la o toaletă publică. Veneau dinspre secția de poliție. Ușa era deschisă, datorită vremii calde, și chiar din alee puteai simți mirosul de tutun de pipă și de trabuc. Nu doar polițiștii erau acolo, mai ales în după-amiezele de sâmbătă, cu soba duduind iarna, cu ventilatorul funcționând vara și cu ușa deschisă ca să intre aerul proaspăt în zilele de trecere, ca azi. Și colonelul Box avea să fie înăuntru – de fapt, îi auzeau deja răsuflarea șuierată, efectul rezidual al râsetelor sale de astmatic. Era înrudit cu Jimmy, însă relațiile din familie se răciseră, deoarece colonelul nu privise cu ochi buni căsătoria tatălui lui Jimmy. Atunci când îl recunoștea, vorbea cu băiatul pe un ton surprins și ironic. „Dacă vrea să-ți ofere vreodată o monedă, douăzeci și cinci de cenți sau așa ceva, îi spui că n-ai nevoie“, îl instruisese mama lui. Dar colonelul Box nu-i făcuse niciodată o asemenea ofertă.

Aveau să fie înăuntru și domnul Pollock, care se pensionase de la drogherie, și Fergus Solley, care nu era tâmp, dar așa arăta, fiindcă fusese gazat în Primul Război Mondial. Toată ziua, ei și alții ca ei jucau cărți, fumau, spuneau povești și beau cafele pe cheltuiala orașului (așa zicea tatăl lui Bud). Toți cei care voiau să depună o plângere sau o reclamație erau nevoiți s-o facă de față cu ei.

Bătaie la stroi.¹

Ajunși în dreptul ușii deschise, încetăniță pasul. Nimeni nu-i observase.

– N-am murit încă, spuse colonelul Box, repetând replica de final a cine știe cărei istorii.

Trecură pe lângă ușă încet, cu capetele plecate, lovind pietrișul aleii cu picioarele. După colțul clădirii iuțiră iar pasul. Lângă intrarea în toaleta bărbaților se zăreau o dâră proaspătă de vomă gălmoasă pe perete și două sticle goale pe jos. Nu avea loc de trecut decât printre cazanele de gunoi și ferestrele înalte de la biroul secretarului primăriei, dar în cele din urmă aleea se termină și ajunseră din nou în piață.

– Am bani, declară Cece.

Anunțul lui prozaic le aduse ușurare. Cece își zornăi mărunțișul în buzunar. Erau banii pe care-i primise de la mama lui după ce spălase vasele, când se dusesese în dormitorul din față ca să-i spună că ieșea cu băieții.

– Ia-ți cincizeci de cenți din comodă, îi spusese ea.

Uneori mama avea bani, deși el nu-l văzuse niciodată pe tata dându-i o monedă măcar. Și ori de câte ori îi spunea „Ia-ți“ sau îi dădea ea câțiva bănuți, Cece știa că mamei îi era rușine cu viața pe care o duceau, îi era rușine pentru el și în fața lui, și acelea erau momentele în care nu suferea s-o vadă (deși se bucura pentru bani). Mai cu seamă dacă adăuga că era băiat bun.

¹ Bătaia la stroi era odinioară o formă de pedeapsă corporală în armată, în care cel pedepsit era obligat să treacă printre două șiruri de soldați care-l loveau cu bețe sau cu armele. (n.tr.)

„Să nu-ți închipui că nu-ți sunt recunoscătoare pentru tot ce faci“, așa îi spunea.

O apucară pe strada care cobora în port. Lângă benzinăria Paquette era o dugheană în care doamna Paquette vindea hotdog, înghețată, bomboane și țigări. Lor refuzase să le vândă țigări chiar și atunci când Jimmy spusese că erau pentru unchiul lui, Fred. Dar nu le purta pică fiindcă încercaseră. Era o femeie grăsună și drăguță, din partea franceză a Canadei.

Cumpărară câteva baghete de lemn-dulce, negre și roșii. Aveau de gând să ia și înghețată mai târziu, când nu vor mai avea burțile atât de pline după prânz. Se duseră spre locul în care două banchete vechi de mașină fuseseră așezate lângă gard, sub un copac care făcea umbră vara, și împărțiră baghetele.

Pe cealaltă banchetă ședea căpitanul Tervitt.

Căpitanul Tervitt chiar fusese căpitan, ani mulți pe vasele de pe lac. Acum avea un post de agent de poliție special. Oprea mașinile ca să lase copiii să traverseze strada în dreptul școlii și avea grijă să nu se dea cu săniile iarna pe străduța laterală. Sufla în fluier și ridica o mână mare, care, în mânușa albă, arăta ca palma unui clown. Era încă înalt și drept, cu umerii lați, deși încărunțise și îmbătrânise. Iar mașinile făceau ce spunea el, ca și copiii, de altfel.

Seara își făcea tura verificând ușile tuturor magazinelor, ca să se asigure că înăuntru nu era nimeni la furat. În timpul zilei dormea deseori în văzul lumii. Când vremea era urâtă, dormea în bibliotecă, iar când era frumos își alegea un loc la aer. Nu petrecea mult timp în secția de poliție, probabil fiindcă era prea surd

ca să poată urmări discuțiile fără aparatul auditiv și, la fel ca mulți oameni surzi, nu suferea să-l poarte. În plus, era obișnuit cu singurătatea, de la cât privise orizontul la prova ambarcațiunilor.

Ședea cu ochii închiși și capul dat pe spate, ca să primească lumina soarelui în față. Când se apropiară să-i vorbească (iar decizia de a o face o luaseră fără să se consulte între ei, după o singură privire dubitativă și resemnată), se văzură nevoiți să-l trezească din ațipeală. Chipul lui avu nevoie de câteva clipe ca să se dezmeticească – unde, când și cine. Căpitanul scoase apoi din buzunar un ceas de modă veche, de parcă tot ce l-ar fi putut întreba niște copii ar fi fost cât era ora. Ei însă începură să turuie, cu un aer agitat și ușor stânjenit, spunând: „Domnul Willens e în iazul Jutland“ și „Văzurăm mașina“ și „E ’necat“. El ridică o mână pentru a le cere să facă liniște, în vreme ce pe cealaltă o duse la buzunar și scoase aparatul auditiv. Înclină din cap cu seriozitate, încurajator, parcă pentru a le spune: „Răbdare, răbdare“, cât își fixă dispozitivul în ureche. Apoi ridică ambele mâini în aer – „Aveți răbdare, aveți răbdare“ – în timp ce-l proba. Într-un târziu înclină iarăși din cap, scurt de data asta, și cu un glas sever – luându-și însă oarecum peste picior propria severitate – îi îndemnă:

– Purcedeți!

Cece, care era cel mai tăcut dintre ei trei – așa cum Jimmy era cel mai politicos și Bud cel mai vorbăreț – era și cel care întorcea totul cu susul în jos.

– Aveți șlițul deschis, spuse el.

Apoi scoaseră un chiot și o luară la goană.

*

Jubilarea nu-i părăsi imediat. Dar nu era un lucru despre care să poată vorbi sau pe care să și-l împărtășească; era cazul să se despartă.

Cece se duse acasă, unde voia să mai lucreze la ascunzătoarea lui. Podeaua din carton, care înghețase pe timpul iernii, era umedă acum și trebuia înlocuită. Jimmy urcă în podul garajului, unde descoperise de curând o cutie cu exemplare vechi din revista *Doc Savage*, care fuseseră odinioară ale unchiului Fred. Bud n-o găsi acasă decât pe mama lui, care ceruia podeaua din sufragerie. Se uită vreme de o oră prin cărțile cu benzi desenate, după care îi spuse mamei. Își închipuse că ea nu avea nici experiență, nici autoritate în afara casei și că nu va ști bine ce să facă până ce nu-i telefona tatălui. Spre surprinderea lui însă, ea sună imediat la poliție. Și abia pe urmă îi telefonă tatălui. Iar cineva se duse să-i aducă pe Cece și pe Jimmy.

O mașină de poliție viră de pe drumul orașenesc spre Jutland, și vestea fu confirmată. Un polițist și un pastor anglican plecară spre doamna Willens.

„N-am vrut să vă deranjez, se zice că ar fi spus doamna Willens. Voiam să-i las timp până când se întunecă.“

Le povestise apoi că domnul Willens plecase în ajun la țară, să-i ducă niște picături unui bătrân orb. Uneori mai întârzia, le explicase ea. Mai vizita diverși oameni sau i se împotmolea mașina.

– Era cumva deprimat? întrebă polițistul.

– Ah, sigur că nu, replicase pastorul. Era piatra de temelie a corului!

– Cuvântul „deprimare“ nici nu era în vocabularul lui, întărise doamna Willens.

Până la urmă ieși ceva din faptul că băieții stătuseră la masă și-și mâncaseră prânzul fără să sufle o vorbă. Și că apoi cumpăraseră o mână de baghete din lemn-dulce. O nouă poreclă – Mortul – fu născocită și atribuită fiecăruia dintre ei. Jimmy și Bud au purtat-o până când au părăsit orașul, iar Cece – care s-a însurat de tânăr și s-a angajat muncitor la siloz – a trăit s-o vadă moștenită de cei doi fii ai lui. Dar deja pe atunci nimeni nu mai știa ce anume o inspirase.

Insulta adresată căpitanului Tervitt rămase un secret.

Fiecare dintre ei se aștepta la un memento, la vreo expresie semeață, critică sau jignită, cu care să fie întâmpinat data următoare când trecea pe sub brațul lui ridicat, traversând strada spre școală. Dar el își ținea sus mâna înmănușată, mâna lui albă, nobilă și comică, mereu cu aceeași seninătate binevoitoare. Și dădea permisiunea.

„Purcedeți.“

II. INSUFICIENȚĂ CARDIACĂ

„Glomerulonefrită“, scrisese Enid în carnetul ei. Era primul caz pe care-l văzuse vreodată. Adevărul era că rinichii doamnei Quinn nu mai funcționau și nu era nimic de făcut în privința asta. Rinichii i se uscau și i se transformau în niște ghemotoace granulare tari și inutile. Urina ei era acum prea puțină și tulbure, iar mirosul care i se simțea în respirație și-i ieșea prin piele era înțepător și de rău augur. Și mai era un miros, unul

mai slab, ca de fructe putrezite, care-i părea lui Enid să aibă legătură cu petele de un liliachiu palid ce-i apăreau pe corp. Picioarele îi zvâcneau în spasme dureroase, bruște, iar pielea îi suferea de mâncărimi violente, astfel că Enid trebuia s-o frecționeze cu gheață. Înfășura gheața în prosoape și o apăsa pe zonele chinuite.

– Dar cum capeți o asemenea boală? întrebă cumnata doamnei Quinn.

Pe care o chema Green. Olive Green. (Nu-și dăduse seama cum sună, insistase ea, decât atunci când se măritase și, dintr-odată, toată lumea izbucnise în râs.¹) Locuia la câțiva kilometri mai încolo pe autostradă, la o fermă, și la fiecare câteva zile venea și lua așternuturile, pijamalele și prosoapele ca să le spele. Se ocupa și de hainele copiilor și aducea toate rufele înapoi proaspăt călcate și împăturite. Călca chiar și panglicile cămășilor de noapte. Enid îi era recunoscătoare; înainte lucrase în case unde trebuia să spele ea însăși rufele sau, și mai rău, să i le ducă mamei sale, care plătea ca să le spele la curățătoria din oraș. Fiindcă nu voia să jignească, dar înțelegea substratul întrebărilor, răspunse:

– E greu de spus.

– Tot auzi una, alta, continuă doamna Green. Mai auzi despre vreo femeie care ia niște pilule. Li se dau pilulele alea ca să le înghită când le întârzie ciclul, și dacă le iau exact așa cum le zice doctorul și în scopul care trebuie, atunci e-n regulă, dar dacă iau prea multe și pentru alte probleme, își distrug rinichii. Am dreptate?

¹ Joc de cuvinte. În limba engleză *olive* înseamnă „măslină“, „măsliniu“, iar *green*, „verde“. (n.tr.)

– Eu n-am văzut niciodată un asemenea caz, replică Enid.

Doamna Green era o femeie înaltă și trupeșă. La fel ca fratele ei, Rupert, soțul doamnei Quinn, avea nasul cârn și rotunjit și fața ridată, dar plăcută – genul pe care mama ei îl numea „cartof irlandez“. Dar dincolo de expresia bonomă a lui Rupert se ascundeau precauție și reținere, pe când a doamnei Green nu lăsa să se întrevadă decât tânjirea. Enid nu știa după ce. Chiar și în cea mai simplă conversație, doamna Green se dovedea nesățioasă. Poate că tânjea doar după noutăți. Vești despre ceva decisiv. Un eveniment.

Firește, un eveniment urma să se petreacă, ceva decisiv, cel puțin pentru familia aceasta. Doamna Quinn avea să moară la vârsta de douăzeci și șapte de ani. (Asta era vârsta pe care și-o recunoștea; Enid ar mai fi adăugat câțiva ani, dar cu boala ajunsă în stadiul ăsta, vârsta era greu de apreciat.) Când rinichii îi încetau complet să mai funcționeze, inima avea să-i cedeze, iar ea avea să moară. Medicul îi spusese lui Enid: „Cu astea vei intra în vară, dar e posibil să capeți un fel de vacanță înainte să treacă zilele calde.“

– Rupert a cunoscut-o când s-a dus în nord, spuse doamna Green. S-a dus singur și a muncit în pădure. Ea avea o slujbă, ceva, la un hotel. Nu știu bine ce. Cameristă. Dar nu acolo a copilărit; zice că a crescut într-un orfelinat din Montréal. În privința asta n-are ce face. Te-ai aștepta să vorbească franceza, dar dacă o vorbește, nu lasă să se vadă.

– O viață interesantă, conchise Enid.

– Poți s-o mai spui o dată!

– O viață interesantă, repetă ea.

Uneori nu se putea stăpâni – lansa o glumă în situații în care cu greu puteai spera să fie gustată. Ridică sprâncenele încurajator iar doamna Green zâmbi.

Se simțise oare jignită? Exact așa ar fi zâmbit Rupert pe vremea liceului, parând o posibilă luare peste picior.

– Fratele meu n-a avut nici o prietenă înainte de ea, declară doamna Green.

Enid fusese în aceeași clasă cu Rupert, deși nu-i spusese asta doamnei Green. Acum se simți ușor stânjenită, fiindcă el fusese unul dintre băieții pe care ea și prietenele ei obișnuiau să-l tachineze și să-l hărțuiască – de fapt era cam primul între ei. Se „luau de el“, așa cum le plăcea să spună. Se luau de Rupert, ținându-se după el pe stradă și strigându-l: „Hei, Rupert! Hei, Rupert!“, chinându-l și văzând cum i se înroșea gâtul. „Rupert are scarlatină!“ adăugau. „Rupert, ar trebui să fii ținut în carantină!“ Și se prefăceau că uneia dintre ele – Enid, Joan McAuliffe, Marian Denny – îi căzuse cu tronc. „Vrea să vorbească cu tine, Rupert. De ce n-o inviți niciodată în oraș? Ai putea măcar s-o suni. Își dorește fierbinte să vorbești!“

Nu se așteptau totuși ca el să răspundă la aceste avansuri rugătoare. Dar ce s-ar mai fi distrat dacă ar fi făcut-o! L-ar fi respins fără menajamente și pe urmă ar fi trâmbițat vestea în toată școala. De ce? De ce îl tratau așa, de ce le plăcea să-l umilească? Simplu – fiindcă puteau.

Era imposibil ca el să fi uitat. Dar o trata pe Enid ca și cum ar fi fost o cunoștință recentă, infirmiera soției

lui, venită în casă parcă de nicăieri. Iar ea îi urmase exemplul.

Lucrurile fuseseră aranjate neobișnuit de bine, ca s-o scutească pe ea de muncile suplimentare. Rupert dormea acasă la doamna Green și tot acolo mânca. Și cele două fetițe ar fi putut sta tot la ea, însă asta ar fi însemnat să le mute la altă școală, și mai era aproape o lună până la vacanța de vară.

Rupert venea seara acasă și le vorbea copiilor.

– Sunteți fetițe cuminți?

– Arată-i lui tati ce ai construit din cuburi, spunea Enid. Arată-i lui tati ce ai desenat în cartea de colorat.

Cuburile, creioanele, cărțile de colorat – toate fuseseră oferite de Enid. Îi telefonase mamei ei și o rugase să vadă ce mai găsea prin cuferele vechi. Mama căutase și, în plus, adusese și o carte cu păpuși decupate pe care i-o oferise cineva – prințesele Elizabeth și Margaret Rose și numeroasele lor ținute. Enid nu izbutise să le determine pe fete să spună „mulțumesc“ decât atunci când pusese toate lucrurile aduse pe un raft înalt și anunțase că acolo aveau să rămână până când auzea mulțumirile. Lois și Sylvie, în vârstă de șapte, respectiv șase ani, erau la fel de nestăpânite ca niște pisoii.

Rupert nu întrebese de unde apăruseră jucărelele. Le îndemnase doar pe fiicele lui să fie cuminți și o întrebese pe Enid dacă avea nevoie să-i aducă ceva din oraș. O dată ea îi spusese că înlocuise becul de la intrarea în pivniță și că ar fi fost bine să-i aducă niște becuri de rezervă.

– Puteam să-l schimb eu, replicase Rupert.

– Nu am probleme cu becurile, explicase Enid. Nici cu siguranțele sau când trebuie bătut vreun cui. Eu și mama ne descurcăm de multă vreme fără un bărbat în casă.

Încercase să-l tachineze puțin, să fie prietenoasă, dar nu-i reușise.

Într-un târziu Rupert se interesa de starea soției sale, iar Enid îi răspundea că tensiunea îi scăzuse puțin sau că mâncase și păstrase puțină omletă pentru cină sau că prosopul cu gheață părea să-i atenueze mâncărimile de piele și că dormea mai bine. Iar Rupert spunea că, dacă dormea, era preferabil să nu mai intre la ea.

– Aiurea! replica Enid.

Pentru biata femeie, să-l vadă pe soțul ei ar fi fost de o mie de ori mai bine decât o mică ațipeală. Și ducea fetițele la culcare, pentru a le oferi soților puțină intimitate. Dar Rupert nu rămânea niciodată mai mult de câteva minute. Iar când Enid cobora și intra în camera din față – devenită acum încăperea bolnavei – ca să-și pregătească pacienta pentru noapte, doamna Quinn era iarăși rezemată de perne, părând agitată, dar nu nemulțumită.

– Nu stă pe aici prea mult, așa-i? remarca doamna Quinn. Mă face să râd. Ha-ha-ha, cum te mai simți? Ha-ha-ha, și am plecat. De ce n-o scoatem din casă, s-o aruncăm pe grămada de bălegar? De ce n-o dăm la gunoi ca pe o pisică moartă? Asta-și spune el. Nu-i așa?

– Mă îndoiesc, replica Enid apropiindu-se cu ligheanul și prosoapele, cu alcoolul și pudra de talc.

– Mă îndoiesc, repeta doamna Quinn cu venin în glas, dar accepta repede să i se scoată cămașa de noapte,

să i se dea părul la o parte de pe față și să i se strecoare un prosop sub șolduri.

Enid era obișnuită ca oamenii să facă mare tevatură când erau văzuți goi, chiar și cei foarte bătrâni sau foarte bolnavi. Uneori era nevoită să-i ademenească ori să-i mustre ca să le vină mintea la cap. „Credeți că n-am mai văzut funduri până acum? comenta ea. Funduri, păsărici, după o vreme chiar te plictisești. Știți, toți suntem făcuți ori într-un fel, ori în celălalt.“ Dar doamna Quinn nu se rușina, își depărta picioarele și se ridica puțin, ca să-i ușureze ei treaba. Era o femeie micuță, cu oase subțiri, diformă acum, cu abdomenul și membrele umflate și cu sânii ofiliți ca două punguțe cu două coacăze uscate pe post de sfârcuri.

– Umflată ca un porc, spunea doamna Quinn. Cu excepția țâțelor, care mi-au fost întotdeauna inutile. Eu n-am avut niciodată ugere mari, ca tine. Nu ți se face silă când mă vezi? N-o să te bucuri când o să mor?

– Dacă așa așa simți, nu m-aș mai afla aici, replica Enid.

– Drum bun și cale bătută rebutului! Așa o să ziceți cu toții. Drum bun și cale bătută rebutului! Nu-i mai sunt de nici un folos, așa-i? Nu mai sunt de folos nimă-nui. Pleacă de aici în fiecare seară și se duce la agățat de femei, nu-i așa?

– Din câte știu eu, se duce acasă la sora lui.

– Din câte știi tu. Dar tu nu știi prea multe.

Enid credea că înțelegea despre ce era vorba, ciuda și veninul pe care le revărsa, energia păstrată pentru a-și da frâu liber gurii. Doamna Quinn căuta un inamic. Oamenii bolnavi ajungeau să-i urască pe cei sănătoși,

iar uneori asta se întâmpla între soți și soții și chiar între mame și copiii lor. În cazul doamnei Quinn, ciuda era îndreptată deopotrivă asupra soțului și copiilor. Într-o sâmbătă dimineață, Enid le chemase pe Lois și Sylvie de la joaca lor pe verandă, să vină s-o vadă pe mama lor aranjată drăguț. Doamna Quinn tocmai își făcuse baia de dimineață și era îmbrăcată într-o cămașă de noapte curată, cu părul blond pieptănat și prins cu o panglică albastră. (Enid lua mereu cu ea câteva astfel de panglici când avea de îngrijit o femeie, plus un flacon cu colonie și un săpun parfumat.) Chiar arăta drăguț – sau se vedea că fusese odinioară drăguță, cu fruntea înaltă și pomeții lați (care aproape că-i ieșeau prin piele acum, ca mânerile unor sertare), cu ochii verzi, mari, dinții translucizi ca de copil și bărbia încăpățânată.

Copilele intraseră în cameră ascultătoare, deși nu foarte entuziaste.

– Să nu se apropie de patul meu, că sunt murdare, spusese doamna Quinn.

– Vor doar să vă vadă, replicase Enid.

– Păi, gata, m-au văzut. Acum pot să plece.

Purtatea mamei nu păruse să le mire sau să le dezamăgească pe cele două fetițe. Ridicaseră privirea spre Enid, care le spusese:

– Bine, mama trebuie să se odihnească acum.

Iar ele ieșiseră în fugă și trântiseră ușa de la bucătărie.

– Nu poți să le zici să nu mai facă așa? Îi ceruse doamna Quinn. De fiecare dată parcă mă lovește o cărămidă în piept!

Ai fi zis că fetițele ar fi fost de fapt două orfane zurbagii, picate pe capul ei pentru o vizită pe termen

nedefinit. Dar așa erau unii oameni înainte de a se obișnui cu ideea că vor muri, și uneori chiar până în pragul evenimentului în sine. Cei cu o fire mai blândă decât a doamnei Quinn ajungeau să spună că știau cât de tare îi urâseră de fapt tot timpul frații, surorile, soții, soțiile sau copiii lor, ce dezamăgire fuseseră pentru cei din jur și ce dezamăgire fuseseră ceilalți pentru ei, și ce tare aveau să se bucure toți la dispariția lor – știau ei bine asta. Puteau spune așa ceva la finalul unei vieți liniștite și împlinite în mijlocul unei familii iubitoare, când nu existau explicații pentru asemenea accese. De obicei, crizele treceau. Deseori însă, în ultimele săptămâni sau chiar zile de viață, întorceau pe toate fețele vechi dispute și jigniri sau se plângeau de cine știe ce pedeapsă primită pe nedrept cu șaptezeci de ani în urmă. Cândva, o femeie îi ceruse lui Enid să-i aducă un platou chinezesc din dulap, iar ea crezuse că-și dorea doar bucuria de a mai privi pentru ultima dată un obiect frumos. Dar se dovedise că femeia voise să-și folosească ultimele puteri, surprinzător rămase, pentru a-l face țândări lovindu-l de piciorul patului.

–Acum știi că sora mea n-o să pună mâna pe el, îi explicase apoi.

De multe ori, bolnavii susțineau că rudele veneau în vizită doar ca să se împăuneze și că doctorul era răspunzător pentru toate suferințele lor. Detestau chiar și prezența lui Enid, urau forța ei neobosită, mâinile răbdătoare și felul în care energiile vieții erau atât de admirabil echilibrate și fluide în ea. Enid era obișnuită însă, le putea înțelege problema, necazul iminenței morții

și totodată necazul vieții pe care o duseseră și care uneori îl copleșea pe celălalt.

Totuși, doamna Quinn rămânea un mister. Nu numai că nu putea să-i aducă alinare; nici măcar nu voia s-o facă. Nu reușea să-și depășească antipatia față de femeia asta amărâtă, cu soarta deja pecetluită. Îi dispăcea corpul ei pe care trebuia să-l spele, să-l pudreze și să-l aline frecându-l cu gheață și cu spirt. Îi înțelegea acum pe cei care declarau că detestă boala și corpurile bolnave; le înțelegea pe femeile care-i spuneau: „Nu știi cum poți să faci asta, eu n-aș putea să fiu infirmieră, e un lucru pe care n-aș putea să-l fac“. Îi dispăceau corpul acela și toate semnele bolii lui. Mirosul și culoarea ștersă, sfârcurile mici, hidoase, ale sânilor și dinții jalnici, ca de dihor. Pentru ea, toate astea erau semnul unei descompuneri voite. Era la fel de rea ca doamna Green, adu-mecând necurățenia agresivă – cu toate că, infirmieră fiind, știa cum stau lucrurile, și cu toate că mila și compasiunea erau înscrise în fișa postului și, fără îndoială, în firea ei. Habar nu avea de ce simțea așa. Doamna Quinn îi amintea oarecum de fetele pe care le cunoscuse în liceu – îmbrăcate ieftin, cu figuri bolnăvicioase și cu un viitor sumbru, care afixeau totuși o mulțumire de sine obstinată. Rezistaseră doar un an sau doi – rămăseseră însărcinate, majoritatea se căsătoriseră. Enid le îngrijise pe unele dintre ele în anii din urmă, când născuseră acasă, și constatase că încrederea în sine li se tocise, iar îndrăzneala li se transformase în umilință ori chiar în cucernicie. Simțea păreri de rău pentru ele, chiar și atunci când își amintea cât de hotărâte fuseseră să obțină ceea ce obținuseră.

Doamna Quinn era însă un caz mai dificil. Doamna Quinn se frângea tot mai mult, dar în ea nu era decât răutate posomorâtă, nimic altceva decât putregai.

Mai rău încă decât repulsia pe care o simțea Enid era faptul că doamna Quinn știa. Oricât s-ar fi străduit ea să arate răbdare, blândețe sau voioșie, doamna Quinn tot știa. Și asta era triumful ei.

„Drum bun și cale bătută rebutului!“

Când Enid avea douăzeci de ani și era aproape de sfârșitul cursurilor de infirmieră, tatăl ei murea în spitalul din Walley. Atunci îi spusese:

– Nu știi dacă să mă bucur pentru meseria pe care ți-ai ales-o. Nu vreau să ajungi să lucrezi într-un loc ca ăsta de aici.

Enid se aplecase deasupra lui și-l întrebuse în ce fel de loc își închipuia că se află.

– E doar spitalul din Walley, adăugase.

– Știi, replicase tatăl pe același ton calm și rațional pe care-l avea întotdeauna (era agent imobiliar și de asigurări). Dar știi și despre ce vorbesc. Promite-mi că n-o s-o faci.

– Că n-o să fac ce?

– Genul ăsta de muncă.

Altceva nu mai reușise să scoată de la el. Își strânsese buzele, de parcă întrebările ei l-ar fi dezgustat.

– Promite-mi! era singurul lucru pe care i-l repeta.

– Ce vrea să spună cu asta? o întrebuse Enid apoi pe mama ei.

– Of, fă-i pe plac! Fă-i pe plac și promite-i. Oricum n-o să mai conteze.

Răspunsul mamei i se păruse șocant, dar se abținuse de la orice comentarii. La urma urmei, era în ton cu felul în care mama ei privea lucrurile în general.

– N-o să fac nici o promisiune pe care n-o înțeleg, replicase ea. Și, oricum, probabil că n-o să promit absolut nimic. Dar dacă tu știi la ce se referă, ar trebui să-mi spui și mie.

– E doar o idee care i-a intrat acum în cap. I se pare că munca de infirmieră face ca o femeie să devină grosolană.

– Grosolană!

Mama îi explicase că lucrul care-l deranja pe tatăl ei era apropierea familiară a infirmierelor de trupul bărbătesc. O asemenea familiaritate, credea el – de fapt așa decisese – schimba firea unei fete și, mai mult decât atât, schimba felul în care o priveau bărbații pe fata aceea. Îi va distruge șansele de a se mărita bine și-i va da altele, mai puțin de dorit. Unii bărbați își vor pierde interesul pentru ea, iar alții vor căpăta un interes greșit direcționat.

– Cred că totul are legătură cu dorința de a te vedea măritată, adăugase mama ei.

– Ei, îmi pare rău dacă așa stau lucrurile, ripostase ea.

Dar până la urmă promisese. Iar mama îi spusese:

– Păi, sper că asta te mulțumește.

Nu *îl* mulțumește, ci *te* mulțumește.

După toate aparențele, mama știuse cât de ispititoare avea să fie promisiunea aceea chiar înainte ca ea însăși să-și dea seama. Promisiunea obținută pe patul de moarte, negarea de sine, întregul sacrificiu. Și, cu cât mai absurd, cu atât mai bine. Asta fusese convinsă să facă.

Și nu din dragoste pentru tatăl ei (sugerase mama), ci doar de plăcerea fiorului. Pură perversitate nobilă!

– Dacă ți-ar fi cerut să renunți la un lucru de care nu te sinchisești, probabil că ți-ai fi văzut de treabă mai departe. Dacă, de exemplu, ți-ar fi cerut să renunți la ruj. Tu tot te-ai fi rujat.

Enid o ascultase cu o expresie răbdătoare.

– Te-ai rugat? o întrebase mama brusc, iar Enid spusese că da.

Se retrăsese de la cursurile de infirmieră; rămăsese acasă și-și ocupase timpul cu diverse activități. Bani erau suficienți, așa că nu era nevoită să muncească. De fapt, mama nu voise de la bun început ca Enid să facă școala sanitară, susținând că era ceva potrivit pentru fetele sărace, o soluție pentru cele pe care părinții nu le puteau întreține sau trimite la colegiu. Enid nu-i mai amintise de această inconsecvență. Își făcea de lucru vopsind gardul și legând măceșii pentru iarnă. Învățase să gătească și să joace bridge, luând locul tatălui la partidele pe care mama ei le juca săptămânal cu doamna și domnul Willens, vecinii de alături. Pe negândite devenise o jucătoare scandalos de bună, așa cum observase domnul Willens, care începuse să-i aducă ba bomboane, ba un trandafir roz, ca să-și compenseze nepriceperea la joc.

În serile de iarnă se ducea la patinaj. Juca badminton. Niciodată nu dusesese lipsă de prieteni, și nu ducea nici acum. Majoritatea celor care-i fuseseră colegi în ultimul an de liceu așteptau acum colegiul sau lucrau deja undeva departe, ca profesori, infirmieri sau contabili. Dar se împrietenisese cu alții care se retrăseseră de la școală înainte de ultimul an, ca să muncească la vreo

bancă, în vreun magazin sau la un birou, să devină instalatori ori modiste. Fetele din grupul lor cădeau ca muștele, așa cum se exprimau ele însele – se retrăgeau și se măritau. Enid era organizatoarea petrecerilor de dinainte de nuntă și dădea o mână de ajutor la ceaiurile de etalare a trusoului. Peste vreo doi ani veneau botezurile, la care putea spera să fie preferată ca nașă. Niște copii cu care n-avea nici o legătură de sânge urmau să crească spunându-i „mătușă“. Și deja era un fel de fiică onorifică pentru femeile de vârsta mamei sale sau mai bătrâne – singura tânără care avea timp pentru Clubul Cărții și pentru Societatea Horticolă. Și astfel, rapid și pe nesimțite, încă din anii tinereții, lunecase în acest rol esențial și totuși izolat.

În realitate, ăsta fusese rolul ei întotdeauna. În liceu fusese mereu fie secretara clasei, fie organizatoarea evenimentelor sociale. Era plăcută, energică, drăguță și bine îmbrăcată, însă puțin altfel decât ceilalți. Avea prieteni printre băieți, dar niciodată un iubit. Nu părea că asta fusese voința ei, însă nici nu-și făcea griji din această cauză. Era absorbită de ambiție – într-o primă etapă (stânjenitoare) aceea de a deveni misionară, apoi de a fi infirmieră. Niciodată nu se gândise că munca de infirmieră avea să fie doar ceva temporar, până la căsătorie. Nutrea speranța să fie o femeie bună și să facă bine, dar nu neapărat în modul obișnuit și cuminte al unei soții.

De Anul Nou se dusesse la balul organizat în sala de festivități a primăriei. Cel care dansa cu ea de cele mai multe ori, care o însoțea acasă și-i strângea mâna de noapte bună era administratorul fabricii de lactate – un

burlac la patruzeci și ceva de ani, dansator excelent și amic serviabil al fetelor fără șanse de a-și găsi parteneri.

– Poate că ar trebui să faci un curs de economie, îi spusese mama ei. Sau de ce să nu mergi la colegiu?

„Unde bărbații vor fi mai îndatoritori, fără îndoială“, subînțelese ea.

– Sunt prea bătrână, replicase Enid, iar mama izbucnise în râs.

– Asta arată doar cât ești de tânără.

Părase ușurată să constate că fiica ei avea un dram de sminteală firesc pentru vârsta la care se afla – că era capabilă să creadă că între optsprezece și douăzeci și unu de ani era o diferență ca de la cer la pământ.

– N-o să-mi frec coatele cu niște copii de liceu, declarase Enid. Vorbesc serios! Și, oricum, de ce vrei să scapi de mine? Mă simt bine aici.

Tonul ei acid sau morocănos părase de asemenea să-i placă mamei și să-i dea o anume liniște. Dar o clipă mai târziu spusese oftând:

– O să te mire cât de repede trec anii.

În luna aceea, august, se înregistraseră o sumedenie de cazuri de pojar și câteva de poliomielită în același timp. Medicul care-l îngrijise pe tatăl ei și care-i remarcase competențele sanitare o întrebase dacă era dispusă să-l ajute o vreme, îngrijind oamenii la casele lor. Ea răspunsese că avea să se gândească.

– Adică o să te rogi? o întrebase mama ei, iar pe chipul lui Enid se așternuse o expresie tainică și încăpățânată, care la altă fată ar fi apărut dacă ar fi fost vorba de întâlnirea cu vreun iubit.

– Promisiunea aceea, îi spusese ea mamei a doua zi, se referea la munca în spital, nu-i așa?

– Da, îi confirmase mama.

– Și la școala sanitară, și la meseria de infirmieră calificată?

– Da, da.

Deci dacă existau oameni care aveau nevoie de îngrijiri acasă, care nu-și permiteau sau nu voiau să meargă la spital, și dacă ea se ducea în casa lor să-i îngrijească, nu ca infirmieră calificată, ci ca una fără diplomă, asta nu însemna să-și încalce promisiunea, nu? Și cum majoritatea celor care aveau nevoie de îngrijiri erau copii sau femei care nășteau, ori bătrâni pe moarte, riscul transformării într-o ființă grosolană era mic, nu-i așa?

– Dacă singurii bărbați pe care o să-i vezi sunt unii care n-o să se mai ridice niciodată din pat, da, ai dreptate, replicase mama ei. Dar nu se putuse stăpâni și adăugase că asta nu însemna altceva decât că Enid hotărâse deja să renunțe la eventualitatea unui post într-un spital în favoarea unei munci istovitoare și mizerabile, în case primitive, și ele mizerabile, pentru o plată de nimic. Avea să fie nevoită să scoată apă cu pompa din puțuri contaminate, să spargă gheața de pe ligheanele cu apă iarna, să alunge muștele vara și să-și facă nevoile la closetul din curte. Să folosească scânduri de frecat rufe și lămpi cu gaz în loc de mașini de spălat și curent electric. Să îngrijească bătrâni în asemenea condiții și să se ocupe în același timp de gospodărie și de o liotă de copii obraznici.

– Dar dacă ăsta e obiectivul tău în viață, încheiase ea, îmi dau seama că, pe cât îți zugrăvesc eu realitatea

mai neagră, pe atât mai hotărâtă devii tu să faci ce ți-ai pus în gând. Problema e că o să-ți cer și eu să-mi faci două promisiuni. Că o să fierbi apa înainte s-o bei. Și că n-o să te măriți cu un fermier.

– Ce idei smintite ai! exclamase Enid.

Toate astea se întâmplaseră cu șaisprezece ani în urmă. În perioada de început, oamenii sărăceau văzând cu ochii. Tot mai mulți erau cei care nu-și permiteau să meargă la spital, iar casele în care lucra ea erau deseori într-o stare de deteriorare aproape ca aceea pe care o descrisese mama ei. Trebuia să spele de mână așternuturile și scutecele în locuințele în care mașina de spălat se stricase și nu mai putea fi reparată, ori curentul electric fusese tăiat, în măsura în care existase vreodată. Enid nu lucra fără să fie plătită, fiindcă n-ar fi fost corect față de celelalte femei care făceau aceeași activitate și care nu aveau posibilitățile pe care le avea ea, dar cea mai mare parte a câștigurilor o dădea înapoi sub forma pantofilor și a hăinuțelor pentru copii, a tratamentelor la dentist și a jucăriilor de Crăciun.

Mama ei își colinda prietenele pentru pătuțuri vechi de copii, păturici și scaune de masă, și pentru așternuturi uzate pe care le rupea apoi și tivea bucățile ca să facă din ele scutece. Toată lumea îi spunea că trebuia să fie tare mândră de Enid, iar ea răspundea că da, sigur că era mândră.

– Dar uneori să fii mama unei sfinte cere al naibii de multă muncă, adăuga imediat.

Apoi venise războiul, și, în condițiile lipsei de medici și asistente, prezența lui Enid era mai binevenită ca

oricând. Așa cum se întâmplase și ani buni după război, când se născuseră atâția copii. Abia acum, că spitalele se dezvoltaseră și multe ferme începuseră să prospere, abia acum părea că responsabilitățile ei aveau să se reducă la îngrijirea bolnavilor cu afecțiuni bizare și incurabile și a celor atât de arțăgoși și cusurgii, încât spitalele îi trimiseseră acasă.

În vara asta cădea câte o aversă de ploaie la fiecare câteva zile, după care soarele ardea foarte tare, scânteind în iarba și frunzele ude. Diminețile erau cufundate în ceață – erau tare aproape de râu aici –, însă nici atunci când pâcla se ridica tot nu puteai vedea prea departe oriunde ai fi privit, din cauza abundenței vegetale caracteristice verii. Copacii grei, desișurile doldora de viță sălbatică și de iederă de Virginia, lanurile de porumb, orz și grâu și căpițele de fân. Totul era înaintea vremii sale, așa cum spuneau oamenii. Fânul era gata de cosit în iunie, iar Rupert trebuia să dea fuga să-l ducă în hambar înainte ca ploaia să-l distrugă.

Seara intra în casă la ore tot mai târzii, căci muncea până se lăsa întunericul. O dată, când se întoarse, găsi casa cufundată în întuneric, cu excepția unei lumânări care ardea pe masa din bucătărie.

Enid se grăbi să-i deschidă ușa cu plasă.

– S-a întrerupt curentul? întrebă Rupert.

– Ssst! fu răspunsul ei.

Îi șopti apoi că le lăsase pe fetițe să doarmă la parter, fiindcă în camerele de la etaj era cumplit de cald. Împinsese scaunele unul lângă altul și, cu pături și perne,

făcuse paturi din ele. Și sigur că trebuise să stingă lumina, ca micuțele să poată adormi. Găsise o lumânare într-un sertar, și lumina ei îi fusese de-ajuns ca să scrie în carnet.

– Întotdeauna o să țină minte că au dormit aici, îi spuse ea. Îți rămân mereu în memorie episoadele din copilărie când ai dormit în alt loc decât cel obișnuit.

El lăsă jos o cutie în care se afla un ventilator de plafon pentru camera bolnavei. Fusese până la Walley ca să-l cumpere. Luase totodată și un ziar, pe care i-l întinse lui Enid.

– Mi-am zis că poate ai vrea să știi ce se mai întâmplă prin lume, îi spuse oferindu-i-l.

Enid deschise ziarul pe masă, lângă carnet. Pe una dintre pagini era o fotografie cu doi câini care se jucau într-o arteziană.

– Zice că avem un val de căldură, comentă ea. Nu-i așa că e plăcut să afli?

Rupert scotea cu grijă ventilatorul din cutie.

– O să fie minunat, adăugă Enid. Acum s-a răcorit acolo, însă mâine o să fie foarte reconfortant pentru ea.

– O să vin dimineață devreme să-l instalez, zise Rupert, după care o întrebă cum se mai simțise soția lui în ziua aceea.

Enid îi spuse că durerile de picioare se mai calmaseră și că noile pastile pe care i le prescriesese medicul păreau să-i permită să doarmă câte puțin.

– Numai că se culcă prea devreme. Și e greu pentru tine s-o prinzi trează.

– Mai bine să se odihnească, decise Rupert.

Discuția purtată în șoaptă îi aminti lui Enid de conversațiile din liceu, când erau amândoi în ultimul an. Pe atunci, tachinările de odinioară, sau flirturi răutăcioase ori ce-or fi fost ele, încetaseră de mult. Pe tot parcursul ultimului an, Rupert stătuse în banca din spatele ei și deseori își vorbiseră pe scurt, întotdeauna cu un subiect urgent și bine precizat. „Ai cumva o gumă?“ „Cum scrii «incriminatoriu»?“ „Unde e Marea Tireniană?“ De obicei Enid era cea care deschidea discuția, întorcându-se pe jumătate în bancă fără a reuși să-l vadă pe Rupert, ci doar să simtă cât de aproape era. Voia să împrumute o gumă, avea nevoie să afle informația respectivă, dar totodată dorea să fie sociabilă. Și mai dorea să remedieze situația – îi era rușine de felul în care ea și prietenele ei se purtaseră cu el. N-ar fi avut nici un rost să-și ceară scuze, doar l-ar fi stânjenit și mai mult. Rupert se simțea în largul lui numai când stătea în spatele ei și știa că Enid nu-l putea privi în față. Dacă se întâlneau pe stradă, el se uita în altă parte chiar până în ultimul moment, după care mormăia un vag salut. În vreme ce fredona „Bună, Rupert“, ea auzea ecoul vechilor tonuri hărțuitoare pe care ar fi vrut acum să le șteargă.

Dar când el o bătea ușor pe umăr cu un deget ca să-i atragă atenția, când se apleca în față și aproape că-i atingea – sau poate chiar îi atingea – părul ciufulit, în ciuda tunsorii bob, Enid se simțea iertată. Și, într-un fel, onorată. Readusă la nivelul seriozității și al respectului.

Dar unde, unde să fie de fapt Marea Tireniană?

Se întrebă dacă el își mai amintea ceva din toate astea.

Separă primele pagini ale ziarului de ultimele. Margaret Truman era în vizită în Anglia și făcuse reverențe

în fața familiei regale. Medicii regelui încercau să-i vindece maladia Buerger cu vitamina E.

Îi dădu lui Rupert paginile din față.

– Eu mă uit la careul de cuvinte încrucișate, spuse ea.

Îmi plac rebusurile, mă relaxează după o zi de muncă.

Când Rupert se așează și începu să citească ziarul, îl întrebă dacă voia o ceașcă de ceai. Evident, el îi spuse să nu se deranjeze, dar ea se duse și făcu ceaiul oricum, înțelegând bine că, în limba vorbită la țară, replica lui putea foarte bine să însemne un „da“.

– Are temă sud-americană, zise peste câteva clipe, uitându-se la careu. Mai precis, latino-americană. La unu orizontal e... țeastă muzicală. Țeastă muzicală? Țeastă. Ciudat. Oh! Oh! Am noroc în seara asta: Capul Horn!¹ Tare-s aiurite chestiile astea, comentă apoi, ridicându-se să toarne ceaiul în cești.

Și dacă își amintea, îi mai purta oare pică? Poate că amiciția ei bonomă din ultimul an de liceu fusese pentru el la fel de neavenită, la fel de arogantă ca tachinările de demult.

Când îl revăzuse pentru prima dată aici, în casă, i se păruse că nu s-a schimbat prea mult. Fusese un băiat înalt, masiv, cu fața rotundă, iar acum era un bărbat înalt, masiv, cu fața rotundă. Purtase întotdeauna părul tuns atât de scurt, încât aproape că nu se observa că acum era mai rar și că devenise, din castaniu-deschis, castaniu-cenușiu. Un bronz permanent luase locul roșeții care-i apărea deseori în obraji la tinerețe. Poate că ceea ce-l necăjea și își puneam amprenta pe chipul lui era

¹ În engleză, *horn* înseamnă „corn“ (instrumentul muzical). (n.tr.)

același vechi necaz dintotdeauna – problema că ocupi un spațiu în lume și ai un nume cu care oamenii ți se pot adresa, că ești o persoană pe care și-au închipuit c-o pot cunoaște.

Gândul îi zbură la ei doi în ultimul an de liceu. Elevii se răriseră – în cinci ani de școală, cei nesilitori, cei indiferenți și nepăsători se cernuseră, lăsându-i să învețe trigonometrie și latină doar pe copiiiăștia serioși, docili și maturizați prea devreme. Pentru ce fel de viață își închipuiau că se pregătesc oare? Ce fel de oameni credeau că vor ajunge?

Putea vedea și acum coperta verde-închis, hărtănită, a unei cărți intitulată *Istoria Renașterii și a Reformei*. Era un manual la mâna a doua, sau poate la a zecea, fiindcă nimeni nu cumpăra vreodată manuale noi. Pe prima pagină erau trecute numele tuturor proprietarilor anteriori, unii dintre ei deveniți între timp comercianți sau casnice de vârstă mijlocie. Nu ți-i puteai imagina învățând asemenea lucruri sau subliniind „Edictul de la Nantes“ cu cerneală roșie și notând pe margine „N.B.“

Edictul de la Nantes. Inutilitatea deplină și exotismul informațiilor din cărțile acelea și din mințile elevilor, din mintea ei de atunci și din mintea lui Rupert, îi dădeau acum o senzație de mirare și înduioșare. Nu fiindcă și-ar fi dorit să devină ceva ce n-au devenit. Nicidecum. Rupert nici nu s-ar fi închipuit altfel decât muncind la fermă. Iar ea însăși sfârșise prin a face exact ce voise probabil să facă. Nu se putea spune că-și aleseseră o existență greșită, ori împotriva propriei voințe, sau că nu-și înțeleseseră de fapt alegerile. Doar că nu-și dăduseră seama

cum va trece timpul peste ei, lăsând în urmă nu mai mult, ci probabil mai puțin decât fuseseră odinioară.

– „Pâinea Amazonului“, spuse ea. Pâinea Amazonului?

– Manioc? zise Rupert.

Enid numără.

– Șapte litere trebuie să aibă. Șapte.

– Cassava? Încercă el din nou.

– Cassava? Cu doi de s? Cassava.

Doamna Quinn devenea zi de zi tot mai mofturoasă cu privire la mâncare. Uneori zicea că vrea pâine prăjită, sau banane cu lapte deasupra. Într-o zi spusese „fursecuri cu unt de arahide“. Enid le prepara pe toate – oricum, puteau să le mănânce copiii – iar când erau gata, doamna Quinn nici nu voia să le vadă, ori nu le suporta mirosul. Chiar și gelatina de fructe avea un miros pe care nu-l suferea.

În unele zile detesta orice zgomot; nici măcar ventilatorul nu-l accepta. În altele voia să audă radioul, voia postul la care se difuzau melodii cerute pentru aniversări, iar ascultătorii erau sunați și li se puneau diverse întrebări. Dacă știai răspunsul corect, câștigai o excursie la cascada Niagara, un plin de benzină, un coș de cumpărături sau bilete la film.

– Totul e aranjat dinainte, declara doamna Quinn. Se prefac doar că telefonează cuiva – de fapt ăia sunt în încăperea alăturată și știu deja răspunsul fiindcă le-a fost spus. Am cunoscut odată pe cineva care lucra la radio, și ăsta e adevărul.

În zilele acelea avea pulsul accelerat. Vorbea foarte repede, cu glasul slab și răsuflarea tăiată.

– Ce mașină și-a luat mama ta? o întrebă la un moment dat.

– Una castanie, răspunse ea.

– Ce *marcă*?

Enid îi spuse că nu știa, ceea ce era adevărat. Știusese, însă uitase.

– Era nouă când a cumpărat-o?

– Da. Dar asta se întâmpla în urmă cu trei sau patru ani.

– Și locuiește în casa aia mare din piatră, lângă familia Willens?

Enid îi confirmă.

– Și câte camere are? Șaisprezece?

– Prea multe!

– Te-ai dus la înmormântarea domnului Willens, când s-a înecat?

Enid zise că nu se dusese.

– Nu-mi plac înmormântările.

– Eu ar fi trebuit să mă duc. Nu eram teribil de bolnavă pe vremea aia; urma să merg cu soții Hervey în mașină – ei au zis că pot să mă ia, dar pe urmă mama și sora ei au vrut să vină și ele și nu mai era loc suficient pe bancheta din spate. Dar Clive și Olive au luat camioneta, așa că eu m-aș fi putut înghesui cu ei în față, dar nu le-a trecut prin minte să mă întrebe. Crezi că s-a înecat singur?

Enid și-l aminti pe domnul Willens oferindu-i un trandafir. Și galanteria lui de potlogar, de la care o dureau nervii măselelor, ca de la prea mult dulce.

– Nu știu. Nu cred.

– Se înțelegeau bine, el și doamna Willens?

– Din câte știu eu, se înțelegeau de minune.

– Ah, serios? replică doamna Quinn, încercând să imite tonul rezervat al lui Enid. De mii-nu-nee!

Enid dormea pe canapeaua din camera doamnei Quinn. Mâncărimile cumplite aproape că-i dispăruseră, la fel ca nevoia frecventă de a urina. Somnul o ținea cam toată noaptea, deși mai avea accese de sufocare. Ceea ce o trezea pe Enid și o ținea trează apoi era o problemă a ei. Începuse să aibă vise urâte, vise care nu semănau cu nimic din ce visase până atunci. Înainte credea că un vis urât era cel în care se pomenea într-o casă necunoscută, în care încăperile se schimbau mereu și în care avea întotdeauna mai multă treabă decât putea duce, în care erau lucruri nefăcute pe care crezuse că le-a făcut și o sumedenie de amănunte care-i distrăgeau atenția. Pe urmă, firește, erau și visele pe care le considera romantice, în care vreun bărbat își punea brațul în jurul ei sau chiar o îmbrățișa. Era un necunoscut sau un bărbat pe care-l cunoștea – uneori chiar un tip la care nici în glumă nu s-ar fi gândit în felul acela. Visele de genul ăsta o puneau pe gânduri sau o întristau puțin, dar îi ofereau și o anume ușurare, la gândul că putea să nutrească asemenea sentimente. Erau poate stânjenitoare, dar nu se comparau nicidecum cu visele pe care le avea în prezent. În visele astea noi copula sau încerca să copuleze (uneori era împiedicată de vreun nepoftit sau de vreo schimbare de circumstanțe) cu parteneri imposibili, de neimaginat. Cu bebeluși grăsuți care se

zvârcoleau, cu pacienți înfășurați în bandaje sau chiar cu mama ei. Era de o concupiscentă teribilă, pierdută și grohăind de pofte, și manifesta duritate și un pragmatism malefic. „Da, e bun și ăsta, își spunea. E bun și ăsta dacă nu se ivește ceva mai bun.“ Iar acea împietrire a inimii, acea depravare absolută îi împingeau poftele mai departe. Se trezea fără remușcări, asudată și extenuată, și zăcea în pat ca un leș până ce sinele, însoțit de rușine și de uluire, i se revărsau înapoi în corp. Sudoarea îi îngheța pe piele. Zăcea acolo tremurând în noaptea caldă, dezgustată și umilită. Nu îndrăznea să mai închidă ochii ca să adoarmă. Se obișnuise cu întunericul și cu dreptunghiurile alungite ale ferestrelor, ale căror perdele de ață erau scaldate într-o lumină palidă. Și cu răsufarea bolnavei, hârâită și acuzatoare și apoi abia auzită.

Dacă ar fi fost catolică, oare asemenea lucruri trebuiau spuse la confesiune? Ei i se părea că nu le-ar fi putut pomeni nici măcar într-o rugăciune intimă. Nu prea se mai ruga, decât în cadru oficial, și ideea de a aduce astfel de experiențe în atenția lui Dumnezeu părea ceva complet inutil și lipsit de respect. Domnul s-ar fi simțit insultat. Ea însăși se simțea insultată, de propria-i minte. Religia ei era una rațională, a speranței, unde nu exista loc pentru drame mizere, precum intruziunea diavolului în somn. Murdăria din mintea ei era de fapt în ea, și n-avea nici un rost s-o dramatizeze și să-i dea importanță. Categorie, nu. Fiindcă nu era decât un gunoi al minții.

Pe pajiștea mică dintre casă și malul râului era o turmă de vite. Le auzea rumeșând și împingându-se, păsând noaptea. Se gândea la trupurile lor mari, cu forme

line, printre părăluțe și iarbă-de-cicoare, și își zicea că da, vacile au o viață plăcută.

Care, desigur, se sfârșește la abator. Sfârșitul e catastrofal.

Dar pentru toată lumea e la fel. Răul ne înhață când dormim; suferința și distrugerea pândesc după colț. Confortul patului și răsufierea vitelor, dispunerea stelelor pe cerul nopții – toate acestea se pot schimba într-o clipă. Și iat-o pe ea aici, iat-o pe Enid, trăind ca să muncească și prefăcându-se că nu-i așa. Încercând să aline oamenii. Încercând să fie un om bun. Îngerul îndurării, așa cum spunea mama ei, cu tot mai puțină ironie pe măsura scurgerii timpului. Pacienții și medicii – și ei spuneau același lucru.

În același timp, câți dintre ei o considerau proastă? Poate că oamenii cu care se trudea atâta o disprețuiau în secret, spunându-și că, în locul ei, n-ar fi făcut niciodată așa ceva. N-ar fi fost niciodată atât de proști. Nu.

„Netrebnici mizerabili, îi veni în minte. Netrebnici mizerabili.“

„Iertați să fie cei ce se căiesc.“

Se ridică și se duse la treabă; din punctul ei de vedere, asta era cea mai bună formă de căință. Munci în liniște, dar neconținut, toată noaptea, spălând paharele împăclite și farfuriile lipicioase din dulapuri și punând ordine acolo unde nu fusese deloc înainte. Deloc. Ceștile de cafea fuseseră așezate între ketchup și muștar, iar hârtia igienică, pe oala cu miere. Rafturile nu fuseseră acoperite cu hârtie cerată și nici măcar cu foi de ziar. Zahărul brun din pungă se întărise ca piatra. Era de înțeles ca lucrurile s-o fi luat la vale în ultimele luni, dar

aici arăta de parcă niciodată nu existase ordine. Perdelele din ață erau afumate, iar geamurile ferestrelor erau unsuroase. Un rest de gem fusese lăsat să prindă mucegai în borcan, și apa puturoasă în care stătuse cine știe ce buchet de demult nu fusese vărsată din vază. Și totuși era o casă frumoasă, pe care frecatul și zugrăvitul o puteau readuce la normal.

Pe de altă parte, ce puteai să faci cu vopseaua maro, urâtă, care fusese aplicată recent și îngălat pe podeaua camerei din față?

Mai târziu în ziua aceea, când avu un moment liber, curăță buruienile din straturile cu flori ale mamei lui Rupert, smulse scaieții și rări iarba care sufoca plantele brave.

Le învăța pe fete să țină lingurile frumos și să spună rugăciunea de mulțumire.

Mulțumim pentru lumea care ne e casă,

Mulțumim pentru mâncarea de pe masă...

Le învăța să se spele pe dinți și apoi să-și rostească rugăciunile de seară.

– Domnul să-i binecuvânteze pe mama, pe tati, pe Enid, pe mătușa Olive și pe unchiul Clive, pe prințesa Elisabeth și pe Margaret Rose.

La urmă, fiecare adăuga și numele celeilalte. Se rugau așa de o vreme, când Sylvie întrebă:

– Ce înseamnă asta?

– Ce înseamnă ce? replică Enid.

– Ce înseamnă „Domnul să-i binecuvânteze“?

Enid gătea lapte de pasăre, fără a-l aromatizeze nici măcar cu vanilie, și i-l dădea doamnei Quinn cu lingura.

Îi dădea câte puțin lichid o dată, și doamna Quinn reușea să înghită ce primea în porții mici. Dacă totuși nu putea, Enid îi dădea cu lingura bere de ghimbir caldută și trezită.

Lumina soarelui, ca de altfel orice lumină, îi provoca doamnei Quinn aceeași reacție de oroare ca zgomotul. Enid era nevoită să atârne la ferestre păături groase, chiar și atunci când storurile erau coborâte. Cu ventilatorul oprit, așa cum cerea doamna Quinn, în cameră se făcea foarte cald, iar transpirația îi picura lui Enid de pe frunte când se apleca asupra pacientei. Doamna Quinn avea accese de frisoane; niciodată nu-i era suficient de cald.

– Chestia asta se prelungește prea mult, spusese medicul. De vină trebuie să fie milkshake-urile acelea pe care i le tot dai; ele o țin în viață.

– Lapte de pasăre, îl corectase Enid, de parcă ar fi avut vreo importanță.

Acum, doamna Quinn era adesea prea obosită sau prea slăbită ca să mai vorbească. Uneori zăcea în amorțeală, cu răsuflarea atât de slabă și pulsul atât de vag și de neregulat, încât o persoană mai puțin experimentată decât Enid ar fi crezut-o moartă. Dar alteori își revenea, voia ca Enid să dea drumul radioului, apoi voia să-l închidă. Știa încă perfect cine era ea, cine era Enid, și câteodată părea s-o privească cu o expresie întrebătoare ori bănuitoare. Culoarea îi pierise de multă vreme din obraji și chiar de pe buze, însă ochii îi păreau mai verzi decât în trecut – un verde lăptos, cețos. Enid încerca să răspundă privirii aceleia care o sfredelea.

– Vrei să chem un preot ca să stați de vorbă?

Doamna Quinn se strâmbă de parcă ar fi vrut să scuipe.

– Ți se pare că arăt a irlandeză?

– Un pastor, atunci?

Enid știa că era o întrebare care trebuia pusă, dar spiritul în care fusese rostită nu era cel corect – avusese un ton rece și ușor răutăcios.

Nu. Nu asta voia doamna Quinn, care mârâi agasată. Mai rămăsese ceva energie în ea, iar Enid avea senzația că și-o păstra cu un scop anume.

– Vrei să vorbești cu fetițele? o întrebă, străduindu-se să adopte un ton încurajator și plin de compasiune. Asta vrei?

– Nu.

– Cu soțul tău? Va veni și el în scurt timp.

De fapt, Enid nu știa asta. Rupert venea uneori foarte târziu, după ce doamna Quinn își luase ultimele pastile și adormise. Atunci stătea o vreme cu Enid. Și întotdeauna îi aducea ziarul. O întreba ce scria în carnete – remarcase că erau două – iar ea îi explica. În cel destinat doctorului trecea tensiunea, pulsul și temperatura, nota tot ce mâncase doamna Quinn, tot ce vomitase și eliminase, medicamentele luate, plus o caracterizare generală a stării pacientei. În celălalt carnet, care era pentru ea, scria cam aceleași lucruri, deși poate nu exact la fel, și adăuga detalii despre ce se mai întâmpla în jur, dacă se întâmpla ceva. Și lucruri de reținut.

– De pildă, am scris ceva zilele trecute. Un lucru pe care l-a spus Lois. Sylvie și Lois au intrat când era și doamna Green acolo, exact când ea povestea cum tufele de soc cresc de-a lungul aleii și se întind peste drum, iar

Lois a zis că „E ca în *Frumoasa din pădurea adormită*.” Fiindcă abia îi citisem povestea. Și am notat asta.

– Va trebui să mă duc să mai tund tufele acelea, spuse Rupert.

Enid rămase cu impresia că era încântat de remarcă lui Lois și de faptul că ea o notase, însă Rupert nu-i putea spune asta.

Într-o seară o anunță că avea să lipsească vreo două zile, fiindcă pleca la un târg de vite. Îl întrebase pe medic dacă era în regulă să plece, iar medicul îi spusese să se ducă.

În seara aceea venise acasă mai devreme, când doamna Quinn încă nu-și luase ultimele pastile, iar Enid presupusese că ținea să-și vadă soția trează înainte de a pleca în scurta deplasare. Așa că-i spusese să urce direct în camera doamnei Quinn, iar el urcase și închisese ușa în urma lui. Enid luase ziarul cu gândul de a-l citi în liniște la etaj, dar probabil că fetițele nu se culcaseră încă; aveau să găsească ele motive ca s-o strige. Ar fi putut să iasă pe verandă, însă la ora aceea erau țânțari, mai ales după o ploaie așa cum fusese după-amiază.

Îi era teamă că va auzi fără să vrea unele intimități sau poate aluzia unei dispute și că va fi nevoită apoi să dea ochii cu el. Doamna Quinn pregătea o scenă – de asta Enid era sigură. Înainte să se hotărască unde anume să se ducă, chiar auzi ceva. Nu reproșurile sau vorbele de alint (dacă era posibil așa ceva), și nici măcar plânsetele la care se așteptase, ci râsete. O auzi pe doamna Quinn râzând, și râsul avea în el ironia și satisfacția pe care le remarcase și alte dăți, dar și ceva ce nu mai auzise niciodată în viața ei – ceva voit abject. Nu se mișcă din

loc, deși ar fi trebuit, așa că era încă așezată la masă, uitându-se la ușă, când el ieși, o clipă mai târziu. Nu-i evită privirea, și nici ea pe a lui. N-ar fi putut. Și totuși n-ar fi putut spune cu siguranță că el o văzuse. O privise în treacăt și ieșise din casă. Arăta ca și când prinsese în mână un cablu electric și implora iertare – de la cine? – fiindcă trupul lui fusese lăsat pradă acelei catastrofe stupide.

A doua zi, puterile doamnei Quinn reveniseră în forță, în modul acela nefiresc și înșelător pe care Enid îl mai văzuse de câteva ori la alte persoane. Doamna Quinn ceru să se ridice, proptită de perne. Și voi să pornească ventilatorul.

– Ce idee bună! exclamă Enid.

– Ți-aș putea spune ceva ce nici n-ai crede, declară apoi doamna Quinn.

– Lumea îmi spune tot felul de lucruri.

– Sigur. Minciuni. Pun pariu că toate sunt minciuni. Știi că domnul Willens a fost aici, chiar în camera asta?

III. GREȘALA

Doamna Quinn ședea în balansoar, pentru examenul oftalmologic, iar domnul Willens, în fața ei, îi cerceta ochii cu instrumentul lui, și nici unul dintre ei nu-l auzise pe Rupert intrând, fiindcă Rupert ar fi trebuit să fie la râu, tăind lemne. Dar el se furișase înapoi. Se strecurase prin bucătărie fără să facă vreun zgomot – trebuie să fi văzut înainte mașina domnului Willens, oprită afară – și deschisese încet ușa camerei, până când

Îl văzuse pe domnul Willens în genunchi, cu instrumentul la ochiul doamnei Quinn și cu cealaltă mână sprijinită pe piciorul ei, ca să se echilibreze. Se prinsese de piciorul ei ca să nu cadă, iar rochia se încrețise și se ridicase, lăsând la vedere coapsa goală, însă nimic mai mult; oricum, ea nu putea să facă nimic, trebuia să se concentreze ca să stea nemișcată.

Așa că Rupert intrase în cameră fără ca vreunul dintre ei să-l audă și, dintr-un salt, se aruncase asupra domnului Willens ca un fulger căzut din cer, iar domnul Willens, incapabil să se întoarcă sau să se ridice, se prăbușise înainte să-și dea seama ce se petrecea. Rupert îi izbise capul iar și iar de pardoseală, îl lovide lăsându-l fără viață; doamna Quinn sărise atât de tare, încât balansoarul căzuse, iar cutia în care își ținea domnul Willens instrumentele de ochi se răsturnase și lucrurile dinăuntru se împrăștiaseră. Rupert îl făcuse terci, poate că-l lovide și de piciorul cuptorului, nu era sigură de asta. Doamna Quinn își spusese: „Acum urmez eu.“ Dar n-avea cum să-i ocolească și să fugă din încăpere. Pe urmă văzuse că Rupert n-avea totuși de gând să se ia și de ea. Abia răsufând, ridicase balansoarul și se așezase pe el. În acest timp, ea se apropiase de domnul Willens și-l întorsese, așa greu cum era, cu fața în sus. Ochii lui nu erau complet deschiși, dar nici închiși, și din gură i se scurgea ceva. Însă pe față nu i se zărea nici o tăietură și nici o vânătaie – poate că nu-i apăruseră deocamdată. Firișorul care-i ieșea din gură nici măcar nu semăna cu sângele. Era ceva roz, și dacă voiai să știi cum arăta, ei bine, arăta exact ca spuma care se formează când fierbi căpșuni ca să faci gem. Un roz-aprins. I se întinsese pe

față de când Rupert îl țintuise la podea. Domnul Willens scosese un sunet când îl întorsese ea. *Glug-glug*. Atâta tot. *Glug-glug*, și rămăsese țeapăn ca piatra.

Rupert sărise în picioare, lăsând balansoarul să se legene, și începuse să adune lucrurile de pe jos și să le pună unul câte unul la locul lor, în cutia domnului Willens. Potrivindu-l pe fiecare așa cum trebuia. Și irosind timpul. Era o cutie specială, cu pluș roșu pe dinăuntru și cu câte un loc special pentru fiecare instrument, și trebuia ca toate să fie așezate corect, altfel capacul nu se închidea. Rupert le pusese corect și închisese capacul, apoi se așezase iar în balansoar și începuse să se bată peste genunchi.

Pe masă era așternută una dintre fețele acelea bune de nimic, un suvenir de pe vremea când părinții lui Rupert se duseseră în nord, să-i vadă pe cvintupleții Dionne. Doamna Quinn o luase și înfășurase în ea capul domnului Willens, ca să absoarbă chestia roz și ca ei să nu fie nevoiți să-i tot vadă chipul.

Rupert continua să-și lovească genunchii cu palmele lui mari. „Rupert, trebuie să-l îngropăm undeva“, îi spusese, dar el se mulțumise s-o privească de parcă ar fi întrebat: „Pentru ce?“ Ea adăugase că-l puteau îngropa în pivniță, unde podeaua era din pământ.

– Așa e, răspunsese Rupert. Și unde să-i îngropăm mașina?

Ea zisese că puteau s-o ascundă în hambar și s-o acopere cu fân, dar el replicase că prea mulți oameni veneau să-și vâre nasul în hambar.

Pe urmă ei îi venise ideea: „Du-l la râu.“ Și-l imaginase limpede șezând în mașină, sub apă. Cum Rupert

nu spunea nimic, se dusesse în bucătărie, adusesse niște apă și-l curățase pe domnul Willens, ca să nu lase dăre pe nicăieri. Balele acelea nu i se mai scurgeau din gură. Îi luase apoi cheile din buzunar. Îi simțise, prin materialul pantalonului, grăsimea de pe piciorul cald încă.

Și-i spusese lui Rupert să treacă la treabă.

El luase cheile.

Îl ridicaseră pe domnul Willens, ea de picioare și el de cap. Cântărea parcă o tonă. Ca și când ar fi fost din plumb. Dar în vreme ce-l căra, un pantof de-al lui o tot izbea între picioare, și își zisese: „Nici acum nu te lași, împielițat bătrân în călduri!“ Chiar și mort, piciorul lui era insistent. Nu că ea i-ar fi îngăduit vreodată un gest deplasat, dar el era mereu gata să înhațe ceva, dacă putea. Ca atunci când îi pipăise piciorul pe sub fustă în timp ce-i ținea instrumentul la ochi și ea nu-l putuse împiedica, iar Rupert venise chiar în acel moment pe furiș și-și făcuse o idee greșită.

Peste prag, prin bucătărie, pe verandă și în jos pe trepte. Drum liber. Dar era o zi cu vânt, și imediat o pală de aer smulsese fața de masă în care înfășurase ea capul domnului Willens.

Curtea lor nu se vedea de la drum – asta era un noroc. Doar vârful acoperișului și fereastra de la etaj. Mașina domnului Willens nu era vizibilă.

Rupert se gândise la restul planului. Să-l ducă la Jutland, unde apa era adâncă și poteca mergea până în capăt; așa putea să pară că venise pur și simplu de pe drumul principal și greșise drumul. De pildă, cotise de pe șosea și, din cauza întunericului, ajunsese în apă

înainte să-și dea seama unde se afla. Ca și când făcuse pur și simplu o greșeală.

Și chiar făcuse. Fără îndoială, domnul Willens făcuse o greșeală.

Planul acesta presupunea să iasă de pe alea lor și să meargă pe șosea până la cotitura spre Jutland. Însă nu locuia nimeni acolo, și după cotul spre Jutland drumul se înfunda, așa că rămânea doar cel mult un kilometru în care să te rogi să nu apară nimeni. Pe urmă Rupert avea să-l așeze pe domnul Willens în scaunul șoferului și să împingă mașina pe mal, drept în apă. S-o cufunde pe toată în iaz. Nu era o treabă ușoară, dar Rupert era un tip vânjos. Dacă n-ar fi fost atât de puternic, n-ar fi ajuns ei doi în situația asta.

În primele momente Rupert nu reușise să pornească mașina, fiindcă nu condusese niciodată o asemenea marcă, dar se descurcase până la urmă, întorsese și pornise pe alee, cu domnul Willens tot căzând peste el. Își pusese pe cap pălăria domnului Willens, pălăria care fusese lăsată pe bancheta mașinii.

Dar de ce-și scosese pălăria înainte să intre în casă? Nu doar din politețe, ci ca să-i fie mai ușor să pună mâna pe ea și s-o sărute. Dacă se putea numi sărut frecatul ăla de trupul ei, cu cutia într-o mână și cu cealaltă pipăind, în timp ce-o mozolea cu gura lui bătrână și băloasă. O mozolea și-i ronțăia buzele și limba și se împingea în ea, împungând-o cu colțul cutiei și pipăindu-i fundul. Fusese atât de mirată de iuțeala și forța cu care o înșfăcase, încât nu știuse cum să scape. O împingea și-o mozolea și-o pipăia și-o rănea – toate în același timp. Era un animal bătrân și scârbos.

Se dusesese să ia pânza cvintupleților de unde aterizase, pe gard. Se uitase atentă după picături de sânge pe trepte sau după orice urme pe verandă ori în bucătărie, dar nu găsisese nimic, cu excepția unor stropi în camera din față și pe pantofii ei. Curățase ce era pe podea și pe pantofi, pe care și-i scosese; abia la sfârșit observase o pată pe pieptul ei. De unde o căpătase? Exact în acea clipă, un zgomot o făcuse să încremenească. Auzise o mașină, o mașină pe care n-o știa și care se apropia pe alee.

Se uitase prin perdea și văzuse o mașină verde-închis, ce părea nouă. Ea cu o pată pe piept și fără pantofi în picioare, iar podeaua, udă. Se trăsese înapoi, să nu poată fi zărită, dar habar n-avea unde să se ascundă. Mașina se oprise, o portieră se deschisese, însă motorul nu tăcuse. Auzise portiera închizându-se, apoi mașina întorsese și pornise înapoi spre drum. Pe urmă le auzise pe Lois și pe Sylvie pe verandă.

Era mașina iubitului învățătoarei. Venea s-o ia în fiecare vineri după-amiază, iar în ziua aceea era vineri. Învățătoarea îi zisese: „Ce-ar fi să le ducem pe fete acasă? Sunt cele mai mici și au cel mai mult de mers și se pare că o să plouă.“

Și chiar plouase. Începuse înainte să se întoarcă Rupert, care venise pe jos, pe malul râului. „Asta e bine, spusese doamna Quinn; o să-ți acopere urmele acolo unde ai împins mașina în apă.“ El zisese că-și scosese pantofii și rămăsese în șosete. „Înseamnă că ți-a revenit mintea la cap“, conchisese ea.

În loc să încerce să spele balele de pe fața de masă suvenir și de pe bluza ei, hotărâse să le ardă pe amândouă

în cuptor. Scosese un miros oribil, și mirosul o îmbolnăvisese. Țasta fusese începutul bolii ei. Țasta și vopsea. După ce curățase podeaua, încă mai putea vedea locul în care credea că fusese pata, așa că luase vopsea maro care rămăsese de când reparase Rupert treptele și vopsise toate scândurile. Atunci începuse să vomite, când șezuse aplecată, respirând cu nasul în vopsea aceea. Și durerile de spate – acela fusese începutul și pentru ele.

De atunci nu mai intrase în camera aceea. Dar într-o zi își zisese că trebuia să pună o altă față pe masă. Ar fi făcut ca totul să arate mai normal. Dacă n-ar fi pus nimic, cumnata ei avea să-și vâre sigur nasul și să întrebe: „Unde e fața de masă pe care au adus-o mama și tata când s-au dus să-i vadă pe cvintupleți?” Dacă masa ar fi fost acoperită cu o altă față, ea ar fi putut replica: „Ei, am vrut să fac o schimbare.” Dar așa, goală, fără față, ar fi arătat straniu.

Prin urmare, luase o față de masă pe care mama lui Rupert o brodase cu coșulețe de flori și intrase cu ea în cameră, unde încă mai simțea mirosul. Și acolo, pe masă, era cutia de un roșu-întunecat cu instrumentele domnului Willens înăuntru și cu numele lui pe capac. Acolo stătuse în tot acel timp. Nici măcar nu-și amintea s-o fi pus pe masă sau să-l fi văzut pe Rupert punând-o. Uitase complet de ea.

Luase cutia și o ascunsese într-un loc, apoi în altul. Nu spusese nimănui unde, și nici n-avea de gând s-o facă. Ar fi făcut-o mici fărâme, dar cum să zobești toate lucrurile acelea? Instrumente de examinat. „Oh, domniță, nu vreți să vă examinez ochii? Ia stați dumneavoastră

aici și relaxați-vă, și închideți un ochi, iar pe celălalt țineți-l larg deschis. Mare ochiul, acum.“ Același joc de fiecare dată. Ea n-ar fi trebuit să bănuiască ce se petrecea de fapt, și când îi ținea chestia aia la ochi ca să se uite, javra bătrână și scârboasă îi cerea să nu-și dea jos chiloțeeii câtă vreme-și băga degetele gâfâind și le scotea și iar le băga, tot gâfâind. Trebuia să tacă până când el se oprea și-și punea instrumentul în cutie, moment în care era de așteptat să întrebe: „Oh, domnule Willens, cât vă datorez pentru ziua de azi?“

Și asta era semnalul pentru ca el s-o pună jos și s-o încalece ca un țap bătrân. Acolo, pe podeaua goală, călărind-o iar și iar și încercând s-o facă zob. Cu scula lui clocotitoare.

Cum ți-ar fi plăcut una ca asta?

Și pe urmă povestea apăruse în ziare. Domnul Willens fusese găsit înecat.

Spuseseră că-și spărsese capul lovindu-se de volan. Spuseseră că încă trăia când căzuse în apă. Ce caraghioși!

IV. MINCIUNI

Enid rămăsese trează toată noaptea – nici măcar nu încercase să adoarmă. Nu putea să se culce în camera doamnei Quinn. Stătuse cu orele în bucătărie. Trebuia să facă eforturi ca să se miște, chiar și ca să prepare o ceașcă de ceai sau să se ducă la baie. Orice mișcare a corpului îi răscolea informațiile pe care încerca să și le organizeze în minte și cu care se străduia să se obișnuiască. Nu se dezbrăcase, nu-și despletise părul, iar când se spălase pe dinți avusese impresia că făcea un

lucru laborios și străin de ea. Razele lunii pătrundeau prin fereastra bucătăriei – ședea pe întuneric –, iar ea urmărise un petic de lumină deplasându-se în noapte, pe linoleum, și dispărând. Fusese surprinsă de dispariția lui și apoi de păsările care se trezeau, de noua zi care începea. Noaptea păruse prea lungă și apoi prea scurtă, fiindcă nu ajunsese la nici o decizie.

Se ridicase înțepenită, descuiase ușa și se așezase pe verandă, în lumina de început de zi. Simpla mișcare îi învâlmășise gândurile, iar acum trebuia să le sorteze din nou și să le împartă în două. Ce se întâmplase – sau ce i se spusese că se întâmplase – pe de o parte. Ce era de făcut pe de alta. Ce era de făcut – asta nu se lămură deloc.

Vacile plecaseră de pe pajiștea mică dintre casă și râu. Putea să deschidă poarta dacă voia, și s-o apuce într-acolo. Știa că trebuia să se întoarcă și să vadă ce făcea doamna Quinn, dar constată că, fără să-și dea seama, trăgea ivărul porții.

Vacile nu păscuseră toate buruienile. Ude learcă, frunzele i se frecau de ciorapi. Poteca era curată însă, pe sub copacii de pe mal – salciile acelea mari cu ciorchinii atârând pe crengi ca brațele unor maimuțe miștoase. Ceața se ridica încet. Trebuia să te uiți atent, să te concentrezi, și o frântură de apă începea să se întrevadă, neclintită ca apa dintr-o oală. Probabil că exista un curent, o undă în mișcare, dar ea n-o putea găsi.

Apoi zări mișcare, dar nu în apă. O barcă se mișca. Legată de o creangă, o barcă veche și simplă, cu vâsle, era ridicată foarte puțin, ridicată și lăsată să cadă. Acum că

o găsisse, continuă s-o urmărească, de parcă i-ar fi putut spune ceva. Și îi spuse. Îi spuse ceva blând și definitiv. *Știi. Știi.*

Când se treziră fetițele, era binedispusă ca întotdeauna, spălată și îmbrăcată, cu părul desfăcut pe spate. Pregătise deja juleul plin de fructe, pe care ele aveau să-l mănânce la prânz. Și amesteca aluatul pentru fursecurile ce urmau să fie coapte înainte să devină prea cald ca să mai folosească cuptorul.

– Aceea e barca tatălui vostru? le întrebă. Acolo, pe râu?

Lois spuse că da.

– Dar noi n-avem voie să ne jucăm în ea. Dacă ai veni tu cu noi, am putea să ne jucăm.

Sesizaseră imediat atmosfera privilegiată a zilei, posibilitățile de sărbătoare pe care le oferea și neobișnuitul amestec de nepăsare și fervoare vădit de Enid.

– O să vedem, răspunse ea.

Voia ca ziua să fie una specială pentru ele, specială pe lângă faptul – de care era deja aproape sigură – că era ziua în care avea să moară mama lor. Voia ca ele să aibă o amintire care să poată arunca o lumină salvatoare asupra celor ce urmau să se întâmple, asupra ei înseși și a felului în care ea avea să le afecteze apoi viețile.

În dimineața aceea, pulsul doamnei Quinn abia dacă se simțise; bolnava nici măcar nu mai era în stare să ridice capul de pe pernă ori să deschidă ochii. O schimbare considerabilă față de ziua precedentă, însă pe Enid n-o mirase. Își spusese că acea izbucnire de energie, acea perorație înciudată, avea să fie ultima. Dusesese la

buzele doamnei Quinn o lingură cu apă, iar doamna Quinn sorbise puțin. Scosese un fel de mieunat – fără îndoială, ultima expresie a tuturor nemulțumirilor ei. Enid nu chemase doctorul, fiindcă oricum vizita lui era programată la începutul după-amiezii.

Strânse spumă de săpun într-un borcan și îndoii o bucată de sârmă, apoi încă una, făcând două ochiuri. Le arată fetițelor cum să facă baloane, suflând încet și continuu, până când pe sârmă se formă un glob lucitor și mare, după care îl scutură delicat, ca să se desprindă. Copilele alergau după baloane prin curte, menținându-le în aer până ce le prindea câte o adiere de vânt și le atârna în pomi sau pe stâlpii verandei. Iar ceea ce le ținea în viață acolo părea să fie zarva care se înălța de sub ele, strigătele de admirație și țipetele de bucurie. Enid nu le ceru să facă liniște, iar când spuma de săpun se termină, prepară alta.

Doctorul telefonă când le dădea ea fetelor prânzul – juleul cu fructe și o farfurie cu fursecuri presărate cu zahăr colorat, plus pahare cu lapte în care amestecase sirop de ciocolată. Medicul o anunță că fusese reținut la un copil care căzuse dintr-un copac, așa că nu putea veni înainte de ora cinei. Enid îi spuse încet:

– Cred că se duce.

– Ei, oferă-i alinare, dacă poți, replică doctorul. Știi la fel de bine ca mine cum să procedezi.

Enid nu-i telefonă doamnei Green. Știa că Rupert era încă la târg și nu credea că, în măsura în care mai era conștientă, doamna Quinn ar fi dorit să-și vadă ori să-și audă cumnata. După toate probabilitățile, nu dorea

să-și vadă nici fetițele, mai ales că imaginea ei pe patul de moarte nu avea să fie o amintire plăcută pentru ele.

Nu se mai obosea să-i ia bolnavei tensiunea sau temperatura – îi șterse doar fața și brațele cu buretele și-i oferi apă, gest care nu fu însă observat. Dădu drumul ventilatorului, la al cărui zgomot obiectase doamna Quinn atât de des. Mirosul emanat de corpul ei părea să se schimbe, pierzându-și nota iute de amoniac. Căpătând izul obișnuit al morții.

Ieși din casă și se așeză pe trepte, apoi își scoase pantofii și ciorapii și-și întinse picioarele la soare. Copilele începură timid s-o cicălescă, întrebând-o dacă voia să le ducă la râu, dacă puteau să urce în barcă sau dacă accepta să le ia într-o plimbare pe apă în caz că găseau vâslele. Enid, știind bine ce limite să pună îngăduințelor, le întrebă dacă nu le-ar fi plăcut să aibă o piscină. Ba chiar două piscine? Aduse cele două albi de rufe, le așeză pe iarbă și le umplu cu apă de la cișmea. Fetițele se dezbrăcară până la chiloți și se bălăciră, devenind prințesa Elisabeth și prințesa Margaret Rose.

– Voi ce credeți? le întrebă Enid, stând pe iarbă cu ochii închiși și capul dat pe spate. Voi ce credeți, dacă o persoană face un lucru foarte rău, persoana aceea trebuie pedepsită?

– Da, răspunse Lois imediat. Trebuie să încaseze o chelfăneală.

– Cine a făcut un lucru rău? întrebă Sylvie.

– Gândiți-vă așa, la oricine. Dacă ar fi un lucru foarte rău, dar nimeni n-ar ști că persoana aceea l-a făcut? Ar trebui ea să spună și să fie pedepsită?

– Eu aș ști că ea a făcut-o, zise Sylvie.

– Ba nu, ripostă Lois. De unde să știi tu?

– Aș fi văzut-o.

– Ba nu.

– Știți de ce cred eu că ar trebui pedepsită? spuse Enid. Fiindcă se va simți pe urmă foarte rău, în sufletul ei. Chiar dacă nimeni n-a văzut și nimeni n-o să știe vreodată. Dacă faci ceva foarte grav și nu ești pedepsit, te simți rău, mai rău decât dacă ai fi pedepsit.

– Lois a furat un pieptăn verde, anunță Sylvie.

– Ba nu! zise Lois.

– Vreau să ți-neți minte asta, le rugă Enid.

– L-am găsit pe marginea drumului, explică Lois.

Cam la fiecare jumătate de oră, Enid se ducea în camera doamnei Quinn și-i ștergea fața și mâinile cu o cârpă umedă. Nu-i vorbea și nu-i atingea mâna decât cu cârpa. Niciodată nu mai lipsise atât de mult de lângă cineva pe moarte.

Când deschise ușa, pe la cinci și jumătate, văzu că în cameră nu mai exista nimeni în viață. Cearsăful era tras, iar capul doamnei Quinn atârna în afara patului – un lucru pe care Enid nu-l notă și nu-l pomeni nimănui. Îndreptă trupul în pat, curăță și aranjă așternutul înainte de sosirea medicului. Fetițele se jucau încă în curte.

„5 iulie. A plouat dimineață devreme. L. și S. se joacă pe verandă. Ventilator pornit și oprit, nu suportă zgomotul. Câte o jumătate de ceașcă de lapte de pasăre cu lingura. Tensiune mare, puls rapid, nu acuză dureri. Ploaia n-a răcorit atmosfera. R.Q. seara. Terminat fânul.“

„6 iulie. Zi fierbinte, f. aproape. Încercat ventilator, dar nu. Șters cu buretele des. R.Q. seara. Începe seceratul grâului mâine. Totul mai devreme cu 1 sau 2 săptămâni din cauza căldurii, a ploii.“

„7 iulie. Tot cald. Nu vrea lapte de pasăre. Bere de ghimbir cu lingura. F. slăbită. Aversă de ploaie noaptea trecută, vânt. R.Q. n-a putut secera, grâul culcat în unele locuri.“

„8 iulie. Fără lapte de pasăre. Bere de ghimbir. Vomitat dimineață. Mai conștientă. R.Q. plecat la târg de vite, lipsește 2 zile. Dr. spune continuă.“

„9 iulie. F. agitată. Monolog teribil.“

„10 iulie. Pacienta, doamna Rupert (Jeanette) Quinn, a murit azi, la aprox. 17.00. Stop cardiac cauzat de uremie. (Glomerulonefrită.)“

Enid nu obișnuia să aștepte înmormântarea persoanelor pe care le îngrijise. I se părea o idee bună să plece din casa respectivă atât de repede cât i-o permitea decența. Prezența ei nu putea fi decât un memento al clipelor de dinaintea morții, în general marcate de suferințe și deteriorare fizică, pe când acum toată atenția se îndrepta spre ceremoniile solemne, cu ospitalitate, flori și prăjiturile.

De asemenea, exista de obicei o rudă de sex feminin care lua în primire gospodăria, punând-o imediat pe Enid în postura de oaspete nedorit.

Doamna Green ajunsese acasă la familia Quinn chiar înaintea celor de la pompele funebre. Rupert încă nu se întorsese. Medicul era în bucătărie, unde bea o ceașcă de ceai și discuta cu Enid despre un alt caz de

care se putea ocupa, o dată ce-și încheiase misiunea acolo. Enid o scălda, susținând că se gândise să-și ia puțin timp liber. Fetițele erau sus, la etaj. Li se spusese că mama lor urcase la cer, lucru care, pentru ele, încununa ziua aceea neobișnuită și plină de întâmplări.

Doamna Green se arătase reținută până la plecarea medicului. Acum stătea la fereastră, privindu-l cum întorcea mașina și ieșea de pe alee. Peste câteva clipe rosti:

– Poate că n-ar trebui s-o spun atât de repede, dar o voi face. Mă bucur că s-a întâmplat acum și nu mai târziu, la sfârșitul verii, când se termină vacanța. Așa, fetele au timp să se deprindă cu ideea c-o să stea la noi și-o să meargă la altă școală. Și Rupert va trebui să se deprindă cu ideea.

Atunci își dădu seama Enid că doamna Green intenționa să ia fetele la ea pe termen lung, nu doar pentru o vreme. La cât de nerăbdătoare părea să se ocupe de mutare, probabil că pregătise deja camerele fetițelor și cumpărase materialele pentru a le face haine noi. Casa ei era spațioasă, iar ea nu avea copii.

– Probabil că și tu vrei să te duci acasă, îi spuse lui Enid.

Atâta vreme cât mai exista o femeie în gospodărie, aceasta putea fi o opțiune alternativă, iar fratelui ei i-ar fi fost mai greu să înțeleagă necesitatea de a muta copilele pentru totdeauna.

– Poate să te ducă Rupert, când se întoarce, adăugă doamna Green.

Dar Enid îi spuse că nu e nevoie, avea să vină mama ei s-o ia.

– Oh, am uitat de mama ta. Ea și mașinuța ei iute! Se luminează la față și începu să deschidă ușile dulapului, verificând dacă ceștile și paharele erau curate pentru înmormântare. Cineva a muncit de zor, remarcă ea, ușurată de ceea ce aflase și dispusă acum la complimente.

Domnul Green aștepta afară, în camionetă, împreună cu Generalul, câinele familiei. Doamna Green se duse în capătul scării și strigă, iar Lois și Sylvie veniră în fugă, cu câteva haine în pungi de hârtie maro. Trecură în goană prin bucătărie și trântiră ușa în urmă, fără să arunce o privire spre Enid.

– Uite un lucru care trebuie să se schimbe, comentă doamna Green, referindu-se la trântitul ușii.

Enid le auzi pe fetele strigând câinele și pe acesta lătrând agitat.

Se întoarse peste două zile, de data aceasta la volanul mașinii. Era spre sfârșitul după-amiezii, când ceremonia funerară se încheiase de mult. Nu mai erau alte mașini parcate afară, ceea ce însemna că femeile care ajutaseră la bucătărie plecaseră la casele lor, luând cu ele scaunele suplimentare, ceștile și cafetiera mare, care aparțineau bisericii. Iarba brăzdată de urme de pneuri era presărată cu flori strivite.

Acum trebuia să bată la ușă. Și să aștepte să fie pofțită înăuntru.

Auzi pașii grei și regulați ai lui Rupert. Rosti câteva vorbe de salut când el se opri în fața ei, de partea cealaltă a ușii cu plasă, dar nu-l privi în ochi. Era doar în cămașă, însă purta pantalonii de la costum.

– Nu eram sigură că voi mai găsi pe cineva aici, spuse Enid. Credeam că ești încă la hambar.

– S-au ocupat femeile din vecini de ce trebuia făcut, replică el.

Simțea miros de whisky în răsuflarea lui, dar nu părea beat.

– Credeam că e una dintre ele care a uitat ceva și s-a întors să ia, adăugă Rupert.

– N-am uitat nimic. Mă întrebam ce fac fetele.

– Sunt bine. Sunt acasă la Olive.

Nu părea limpede dacă o va pofti să intre. Stupefacția era cea care-l oprea, nu ostilitatea. Nici ea nu se pregătise pentru această parte introductivă, stânjenitoare, a conversației. Ca să nu fie nevoită să-l privească, ridică ochii și studie cerul.

– Se simte că zilele sunt mai scurte, remarcă peste câteva clipe. Chiar dacă n-a trecut nici măcar o lună de la cea mai lungă zi a anului.

– Asta așa e, răspunse Rupert deschizând ușa și trăgându-se într-o parte când ea păși peste prag.

Pe masă era o ceașcă fără farfurioară. Enid se așeză vizavi de locul în care șezuse el. Purta o rochie din crep de mătase verde-închis și pantofi asortați din piele întoarsă. Când le alesese, își spusese că poate era pentru ultima dată când se îmbrăca și poate că astea erau ultimele haine pe care avea să le mai poarte. Își împletise părul într-o coadă franțuzească și își pudrase fața. Grija ei și vanitatea aceasta păreau absurde, însă pentru ea erau necesare. Nu dormise de trei nopți, deloc, și nu putuse să mănânce, nici măcar ca să mai închidă gura mamei.

– A fost mai dificil de data asta? se interesase mama ei.

Nu suferea discuțiile despre boli și despre muribunzi, iar faptul că ajunsese s-o întrebe așa ceva însemna că mahnirea lui Enid era evidentă.

– Te-ai atașat de fetițe? Bietele maimuțiți!

Enid răspunsese că nu era decât o problemă de restabilire după un caz de durată, și firește că unul lipsit de speranță era cu atât mai solicitant. Cât stătuse la mama ei nu ieșise din casă pe timpul zilei, dar făcuse plimbări noaptea, când era sigură că nu va întâlni pe nimeni și deci nu va fi nevoită să vorbească. Se pomenise trecând pe lângă zidurile închisorii districtuale. Știa că dincolo de ele se afla o curte, unde odinioară erau spânzurați condamnații. Dar asta fusese cu ani mulți în urmă. Probabil că acum execuțiile aveau loc într-o închisoare centrală, mai mare. Și trecuse mult timp de când în comunitatea lor fusese comisă o infracțiune suficient de gravă pentru așa ceva.

Pe când ședea la masă vizavi de Rupert, cu fața spre ușa de la camera doamnei Quinn, aproape că-și uitase scuza, pierduse șirul lucrurilor pe care le avea de făcut. Își pipăi geanta de pe genunchi și simți greutatea aparatului foto dinăuntru; asta îi reaminti.

– Aș vrea să te întreb un lucru, începu ea. Și mi-am zis s-o fac acum, fiindcă n-o să mai am altă ocazie.

– Ce anume?

– Știi că ai o barcă cu vâsle. Și voiam să te rog să mă duci până în mijlocul râului. Ca să fac o poză. Aș vrea să fotografiez malul. E frumos acolo, cu salciile pe margine.

– Bine, spuse Rupert cu precaută lipsă de surprindere pe care o afișează oamenii de la țară față de frivolitatea – și chiar impolitețea – oaspeților.

Asta era ea acum, un oaspete.

Planul ei era să aștepte până ce ajungeau în mijlocul apei și apoi să-i spună că nu știa să înoate. Mai întâi să-l întrebe cât de adâncă putea fi apa acolo – și fără îndoială el avea să răspundă că, după atâtea ploi, probabil că avea doi metri, doi și jumătate, poate chiar trei. Și pe urmă să-i spună că nu știa să înoate.

Asta n-ar fi fost o minciună. Crescuse în Walley, pe malul lacului, se jucase pe plajă în fiecare vară, era o fată puternică, bună la sport, dar îi era frică de apă, și nici o rugămintă, nici o demonstrație și nici o muștrare nu avuseseră efect asupra ei: nu învățase să înoate.

N-ar fi trebuit decât s-o împingă cu una din vâsle, s-o răstoarne în apă și s-o lase să se ducă la fund. Pe urmă să sară din barcă, să înoate până la mal, să-și schimbe hainele și să spună că venise de la hambar sau dintr-o plimbare și găsisse mașina acolo, dar ea unde era? Chiar și aparatul foto, dacă era găsit, avea să facă explicația mai plauzibilă: urcase în barcă pentru că voia să facă o fotografie, dar, cine știe cum, căzuse în apă.

Odată ce el înțelegea de ce avantaj beneficia, avea să-i spună. Și să-l întrebe dacă era adevărat.

Dacă nu era adevărat, avea s-o urască fiindcă-l întrebase așa ceva. Dacă era adevărat – și nu crezuse ea tot timpul că era adevărat? – avea s-o urască într-un alt fel, mai periculos. Chiar dacă i-ar fi jurat – și ar fi fost sinceră, chiar ar fi fost sinceră – că nu va spune nimic nimănui, niciodată.

Avea să-i vorbească foarte calm tot timpul, știind cât de bine se auzeau glasurile peste apă într-o seară de vară.

„Eu n-o să spun nimic, dar o să spui tu. N-o să poți trăi cu un asemenea secret. Nu poți trăi în lume cu o asemenea povară. Nu vei putea să-ți înduri viața.“

Dacă ajungea până la asta, iar el nici nu va fi negat și nici n-o va fi împins în apă, atunci pariul era câștigat. Mai rămâneau câteva argumente, rostite pe un ton de persuasiune calmă, dar hotărâtă, pentru a-l determina să pună iar mâna pe vâsle și să întoarcă barca spre mal.

Sau poate că, pierdut, avea să întrebe: „Ce să fac?“ În cazul ăsta avea să-l ghideze pas cu pas, spunând mai întâi: „Să ne întoarcem la țarm.“

Primul pas într-o călătorie lungă și cumplită. Avea să-i arate fiecare pas și să stea cu el atât cât era nevoie. „Acum leagă barca. Acum urcă pe mal. Traversează pașiștea. Deschide poarta.“ Avea să meargă în spatele sau în fața lui, așa cum i se părea lui mai bine. În curte, pe verandă și în bucătărie.

Aveau să-și ia la revedere, să urce în mașini, fiecare în a sa, și pe urmă era treaba lui încotro pornea. Enid nu avea să telefoneze la poliție a doua zi. Avea să aștepte apelul din partea lor, după care avea să meargă să-l vadă la închisoare. În fiecare zi sau atât de des cât îi permiteau, avea să discute cu el la vorbitor și să-i scrie scrisori. Dacă-l mutau la altă închisoare avea să-l urmeze, chiar dacă i se dădea voie să-l vadă doar o dată pe lună, tot avea să-i fie aproape. Iar la tribunal – da, zi de zi la tribunal avea să stea așa încât el s-o poată zări.

Nu credea că ar fi putut fi condamnat la moarte pentru o asemenea crimă, într-un fel accidentală și neîn-doielnic pasională, dar umbra îndoielii era mereu prezentă, ca s-o repună cu picioarele pe pământ când simțea

că acele imagini ale devotamentului, ale unei legături aidoma iubirii, însă dincolo de ea, deveneau indecente.

Acum începe totul. Cu ea cerându-i s-o ducă la râu, cu scuza fotografiei. Se ridică amândoi de pe scaune, ea cu fața spre ușa închisă de la camera bolnavei, redevenită camera din față.

Și întreabă un lucru prostesc:

– Mai sunt păturile puse în ferestre?

Preț de câteva clipe, el pare că nu înțelege la ce se referă. Pe urmă spune:

– Păturile... Da. Cred că Olive le-a dat jos. Acolo am ținut ceremonia funerară.

– Mă gândeam și eu... că le va decolora soarele.

Rupert deschide ușa, iar Enid ocolește masa și i se alătură în pragul camerei, uitându-se înăuntru.

– Poți să intri, dacă vrei, spune el. E în regulă. Intră.

Patul a dispărut, desigur. Mobilierul a fost împins la loc, pe lângă pereți. Mijlocul încăperii, unde vor fi așezat scaunele pentru înmormântare, e gol. La fel e și spațiul dintre ferestrele care dau spre nord – acolo trebuie să fi pus sicriul. Masa pe care obișnuia Enid să așeze ligheanul și tifoanele, vata, lingurile, medicamentele, e înghesuită într-un colț, și pe ea se află un buchet de gura-leului. Prin ferestrele înalte intră încă lumină din belșug.

„Minciuni“ e cuvântul pe care-l aude Enid acum, dintre toate cele pe care le-a rostit doamna Quinn în încăperea aceea. „Minciuni. Pun pariu că toate sunt minciuni.“

Ar putea cineva să inventeze ceva atât de detaliat și de diabolic? Răspunsul e da. Mintea unei persoane bolnave,

mintea unui muribund se poate umple cu tot soiul de mizerii și poate organiza mizeriile acelea într-un mod extrem de convingător. Chiar și mintea ei, când dormea aici, în camera asta, se umpluse cu cele mai dezgustătoare născociri. Minciunile de acest fel puteau aștepta în ungherele minții, atârând ca liliicii prin colțuri, pregătiți să profite de orice întunecime. Niciodată să nu spui că nimeni n-ar putea inventa așa ceva. Uite cât de complexe sunt visele, strat peste strat, iar partea pe care ți-o aduci aminte și o poți transpune în cuvinte e doar frântura pe care izbutești s-o râcâi de deasupra.

Când avea patru sau cinci ani, Enid îi spusese mamei sale că intrase în biroul tatălui și-l văzuse stând pe scaun cu o femeie pe genunchi. Tot ce-și putea aminti despre femeia aceea – acum și atunci – era că purta o pălărie cu multe flori mari și voaletă (o pălărie demodată chiar și pe vremea aceea) și că bluza sau rochia ei avea nasturii desfăcuți și din ea îi ieșea un sân gol, al cărui vârf dispăruse în gura tatălui. Îi povestise totul mamei, perfect sigură că asta văzuse. Spusese de fapt: „Unul din pieptii ei era înfipt în gura lui tati.” Nu știa pe atunci cuvântul pentru sâni, dar știa că sunt câte doi. „Ei, Enid! exclamase mama ei. Ce tot spui acolo. Ce-s aceia piepți?” „Ca două cornete de înghețată”, zisese ea.

Și chiar așa îi percepea. La fel îi percepea și acum. Cornetul de nuanța fursecurilor, cu boțul de înghețată de vanilie lipit de pieptul femeii și capătul celălalt înfipt în gura tatălui.

Mama ei făcuse atunci un lucru complet neașteptat. Își descheiase rochia și scosese din ea un obiect flasc, care-i atârna peste marginea palmei. „Așa?” o întrebase,

iar Enid spusese că nu. „Un cornet de înghețată.“ „Atunci a fost un vis, replicase mama. Visele sunt uneori foarte aiurite. Să nu-i spui nimic lui tati. E ceva prea aiurit.“

Enid n-o crezuse atunci, dar peste cam un an își dăduse seama că explicația aceea trebuie să fi fost corectă, fiindcă cornetele de înghețată nu ședeau niciodată așa pe pieptul doamnelor și niciodată nu erau atât de mari. Când mai crescuse, înțelesese că probabil văzuse de fapt un tablou, ceva.

„Minciuni.“

Încă nu-l întrebase, nu vorbise. Nimic n-o determinase să întrebe. Erau încă *înainte*. Domnul Willens intrase singur cu mașina în iazul Jutland, intenționat sau accidental. Toată lumea credea încă asta și, din câte știa Rupert, și Enid credea același lucru. Atât timp cât așa stăteau lucrurile, camera asta și casa și viața ei implicau o altă posibilitate, o posibilitate cu totul diferită de cea cu care trăia ea – sau în aura căreia se scâldea, cum voiai să zici – de câteva zile încoace. Posibilitatea aceea diferită se apropia de ea, și tot ce avea de făcut Enid era să tacă și s-o lase să vină. Prin tăcerea ei, prin colaborarea în tăcere, ceea ce era prielnic putea înflori. Pentru alții și pentru ea.

Ăsta era un lucru pe care-l știau majoritatea oamenilor. Un lucru simplu, care ei îi luase atât de mult timp să-l înțeleagă. Ăsta era modul în care lumea continua să fie locuibilă.

Începuse să plângă. Nu de durere, ci de revărsarea de ușurare pe care nici nu știuse că o căuta. Privi apoi

spre Rupert și văzu că avea ochii roșii, iar pielea din jurul lor era uscată și încrețită, de parcă și el ar fi plâns.

– N-a avut noroc în viață, murmură el.

Enid se scuză și se duse să-și ia batista din geanta de pe masă. Se simțea jenată că se îmbrăcase astfel, în anticiparea unei sorți atât de melodramatice.

– Nu știu unde mi-a fost mintea, oftă ea. Nu pot merge la râu cu pantofii ăștia.

Rupert închise ușa camerei din față.

– Dacă vrei, putem merge totuși. Trebuie să fie pe aici o pereche de cizme de cauciuc care să ți se potrivească.

„Nu ale ei, se gândi Enid cu speranță. Nu. Ale ei mi-ar fi prea mici.“

Rupert deschise un coș din magazie, lângă ușa bucătăriei. Enid nu se uitase niciodată în coșul acela; crezuse că înăuntru erau lemne de foc, de care în mod cert nu avusese nevoie în vara aceea. Rupert scoase câteva cizme de cauciuc și chiar unele de iarnă, încercând să formeze o pereche.

– Astea par potrivite, decise el. Cred că au fost ale mamei. Sau ale mele înainte să-mi crească piciorul. Scoase apoi ceva ce arăta ca o bucată de pânză de cort și, trăgând de o baieră ruptă, un ghiozdan vechi. Am uitat de toate chestiile astea de aici.

Le dădu drumul înapoi în coș, după care așeză deasupra cizmele neutilizabile.

Puse capacul la loc și scoase un oftat îndurerat și intim, cu o notă de solemnitate.

O casă ca asta, locuită un timp atât de îndelungat de o singură familie și neglijată în ultimii ani, avea fără îndoială o sumedenie de coșuri, sertare, rafturi, lăzi, valize

și locșoare doldora de lucruri pe care lui Enid i-ar fi revenit misiunea să le sorteze, păstrându-le și etichetându-le pe unele dintre ele, refolosindu-le pe altele și trimițându-le grămadă la gunoi pe celelalte. Când i se ivea ocazia, nu avea să strâmbе din nas. Avea să transforme casa asta într-un loc lipsit de secrete pentru ea, în care fiecare lucru era așezat conform hotărârii sale.

Rupert pusese cizmele în fața ei, așa că se aplecă să-și deschidă cataramele pantofilor. Simți, dincolo de whisky, izul amăru al răsuflării după o noapte nedormită și o zi lungă și obositoare; simți mirosul de piele asudată al unui bărbat trudit, pe care nici un spălat – sau cel puțin felul în care se spăla el – nu-l putea îndepărta. Nici un damf trupesc – nici chiar cel de sămânță bărbătească – nu-i era necunoscut, dar era ceva nou și cotropitor în mirosul unui trup aflat dincolo de raza de acțiune a puterii sau a îngrijirilor ei.

Și era ceva binevenit.

– Vezi dacă poți să mergi cu ele, o îndemnă el.

Putea. Pășii în fața lui, spre poartă, iar Rupert se aplecă peste umărul ei ca să-i deschidă. Îl așteptă să tragă ivărul, apoi se trase într-o parte lăsându-l să treacă primul, fiindcă adusese cu el o toporișcă din magazie, ca să curețe drumul.

– Vacile ar trebui să mai împiedice creșterea ierburilor, spuse el. Dar sunt unele lucruri pe care vacile nu le mănâncă.

– Eu am fost aici o singură dată, zise ea. Într-o dimineață devreme.

Disperarea care o cotropise înainte i se părea acum copilărească.

Rupert mergea înainte, retezând scaieții mari și groși. Soarele arunca o lumină prăfoasă asupra pâlcului de copaci din față. Aerul era limpede pe alocuri, și apoi deodată intrai într-un roi de găze minuscule. Insecte nu mai mari decât firul de praf care zburătăceau continuu, și totuși păstrau mereu forma de nor sau de coloană a roiului. Cum reușeau una ca asta? Și cum alegeau un loc sau altul în care să zboare? Trebuia să aibă o legătură cu hrănirea. Dar nu păreau niciodată să stea locului suficient ca să apuce să mănânce.

Când ajunseră sub bolta frunzișului de vară se lăsase amurgul, era aproape întuneric. Trebuia să fii atent ca să nu te împiedici de rădăcinile care ieșeau din pământ și să nu te lovești cu capul de vițele atârănătoare, surprinzător de tari. Apoi, o licărire de apă se zări printre ramurile negre. Apa scânteietoare din apropierea malului opus, cu copacii de acolo scăldați încă în lumină. Pe partea asta – mergeau de-a lungul râului acum, printre sălcii – apa avea nuanța ceaiului, dar era limpede.

Iar barca aștepta legănându-se în penumbră, aceeași barcă.

– Vâslele sunt ascunse, spuse Rupert, după care intră printre salcii să le caute.

Într-o clipă, îl pierdu din vedere. Se apropie mai mult de marginea apei, unde cizmele se afundară puțin în mâl, oferindu-i stabilitate. Dacă asculta atent, auzea foșnetele lui Rupert în desiş. Dar dacă se concentra pe mișcările bărcii, mișcări tănuite, abia sesizabile, avea senzația că totul, pe o rază largă în jur, se cufundase în liniște.

JAKARTA

I

Kath și Sonje au un loc al lor pe plajă, în spatele unor bușteni mari. L-au ales nu doar ca adăpost împotriva vântului uneori aspru – trebuie să-l ferească pe bebelușul lui Kath –, ci și fiindcă nu vor să fie zărite de femeile care vin zilnic acolo, formând un grup pe care ele l-au botezat „Monicele“.

Monicele au câte doi, trei sau patru copii fiecare. Toate sunt conduse de Monica adevărată, cea care a venit la ele să se prezinte prima dată când le-a văzut și le-a invitat să se alăture grupului.

Kath și Sonje au urmat-o, cu portbebeul între ele. Ce altceva ar fi putut face? Dar de atunci se ascund în dosul buștenilor.

Tabăra Monicilor e construită din umbrele de plajă, prosoape, pungi de scutece, coșuri de picnic, saltele și balene gonflabile, jucării, loțiuni, haine de schimb, pălării de soare, termosuri cu cafea, pahare și farfurii din plastic și cutii frigorifice în care transportă acadelele cu suc de fructe, făcute în casă.

Sunt ori clar gravide, ori arată ca și cum ar fi, pentru că și-au pierdut siluetele. Se duc agale spre apă, strigându-și copiii care se cațără și cad de pe bușteni sau de pe balenele gonflabile.

– Unde ți-e pălăria? Ce-ai făcut cu mingea? Stai de mult pe chestia aia, dă-i voie acum și lui Sandy!

Chiar și atunci când vorbesc între ele trebuie să ridice vocea, ca să acopere țipetele pescărușilor și ale copiilor.

– Dacă te duci la Woodward's, găsești carne tocată slabă la fel de ieftină ca aia de hamburger.

– Am încercat alifia cu zinc, dar degeaba.

– Și acum are un abces la funduleț.

– Nu poți să folosești praf de copt; trebuie să pui bicarbonat.

Femeile acelea nu sunt mult mai vârstnice decât Kath și Sonje, dar au ajuns la o etapă în viață pe care ele două o privesc cu temeri. Și transformă plaja întregă într-o scenă. Greutățile lor, progeniturile agitate, povara maternității și autoritatea lor anulează apa cristalină, golfulețul perfect cu arbuștii săi cu ramuri roșiatice și cu cedrii care cresc strâmb printre stâncile înalte. Kath le simte mai cu seamă amenințarea, fiind și ea mamă acum. Când își alăptează copilul, de obicei citește o carte și uneori fumează, ca să nu se afunde în năclăiala unei funcții pur animalice. Și alăptează ca să i se strângă uterul și să i se aplatizeze abdomenul, nu doar ca să-i ofere bebelușului – Noelle – prețioșii anticorpi materni.

Kath și Sonje au și ele un termos cu cafea și prosoape în plus, din care au încropit un umbrar pentru Noelle. Au țigări și au cărți. Sonje are o carte de Howard Fast. Soțul ei i-a spus că, dacă vrea să citească ficțiune, scriitorul

ăsta trebuie să fie primul pe listă. Kath a ales povestirile lui Katherine Mansfield și pe cele ale lui D.H. Lawrence. Sonje s-a obișnuit să lase jos cartea ei și s-o ia pe oricare dintre ale lui Kath pe care aceasta nu le citește în momentul respectiv. Se mărginește la o povestire, după care se întoarce la Howard Fast.

Când li se face foame, una dintre ele urcă șirul lung de trepte. Golfulețul e înconjurat de case sus pe stânci, pe sub pini și cedri. Toate sunt foste căsuțe de vară, de pe vremea când nu exista podul Lions Gate, iar locuitorii din Vancouver veneau de pe celălalt mal să-și petreacă vacanțele aici. Unele căsuțe – ca aceea în care stau Kath și Sonje – sunt primitive și se închiriază ieftin. Altele, ca a Monicăi adevărate, sunt mult îmbunătățite. Dar nimeni n-are de gând să rămână aici; toată lumea plănuiește să-și cumpere o casă cum trebuie. Mai puțin Sonje și soțul ei, ale căror planuri par mai misterioase decât ale oricui altcuiva.

Casele sunt deservite de un drum neasfaltat, în formă de semilună, ale cărui capete dau în Marine Drive. Semicercul astfel delimitat e împânzit de copaci, de ferigi și tufe de zmeura-ursului, precum și de o sumedenie de poteci întretăiate pe care poți să ajungi mai repede la magazinul de pe Marine Drive. De la magazin, Kath și Sonje cumpără cartofi prăjiți la pachet, pentru prânz. De cele mai multe ori, Kath e cea care pornește în această expediție, fiindcă îi place la nebunie să se plimbe prin crâng, un lucru pe care nu-l mai poate face acum, cu căruciorul copilului.

Când s-a mutat aici, înainte să se nască Noelle, o lua pe scurtătură printre copaci aproape în fiecare zi, fără

să se gândească nici măcar o dată la libertatea pe care o avea. Și într-o zi s-a întâlnit cu Sonje. La un moment dat fuseseră colege la Biblioteca Publică din Vancouver, deși nu lucraseră în același departament și nu schimbaseră până atunci nici o vorbă. Kath demisionase în luna a șasea de sarcină, așa cum cereau reglementările, pentru ca înfățișarea ei să nu-i tulbure pe clienți, iar Sonje plecase din cauza unui scandal.

Sau, cel puțin, din cauza unei povești care ajunsese în ziare. Soțul ei, Cottar, jurnalist la o revistă despre care Kath nu auzise niciodată, făcuse o călătorie în China comunistă. În ziar fusese etichetat ca scriitor cu convingeri de stânga. Fotografia lui Sonje apăruse lângă a lui, împreună cu informația că lucrase la bibliotecă. Existau suspiciuni că ar fi putut să facă publicitate unor cărți comuniste și să-i influențeze pe copiii care veneau la bibliotecă, astfel încât să devină comuniști. Nimeni nu susținea că făcuse așa ceva – doar că exista un pericol în acest sens. Și nici legea nu interzicea ca o persoană din Canada să viziteze China. Dar se dovedise că Sonje și Cottar erau amândoi americani, iar asta făcea ca purtarea lor să fie mai alarmantă și poate mai semnificativă.

– O cunosc pe fata aia, îi spusese Kath soțului ei, Kent, când văzuse fotografia lui Sonje. Sau cel puțin o cunosc în sensul că am văzut-o. Întotdeauna a părut oarecum timidă. Se va simți stânjenită de toate astea.

– Ba nu, nu se va simți, replicase Kent. Cei ca ea adoră să se simtă persecutați, asta e scopul lor în viață.

Bibliotecara-șefă fusese citată declarând că Sonje nu avea nici o legătură cu alegerea cărților sau cu influențarea

tinerilor cititori, fiindcă își petrecea timpul îndeosebi dactilografînd liste.

– Ceea ce a fost foarte simpatic, i-a spus Sonje lui Kath atunci când s-au întîlnit pe potecă și s-au cunoscut mai bine.

Simpatic fusese faptul că nu știa să dactilografieze.

Nimeni n-o concediase, dar plecase ea, oricum. Se gîndise că era un moment bun s-o facă, deoarece ea și Cottar aveau prevăzute niște schimbări în viitor.

Kath se întrebese dacă una dintre schimbări era cumva un copil. I se părea că, după ce terminai școala, viața continua ca un șir de noi examene pe care trebuia să le treci. Primul era căsătoria. Dacă nu te măritai până la vârsta de douăzeci și cinci de ani, examenul respectiv era considerat neîndoielnic picat. (Ea se semna întotdeauna „doamna Kent Mayberry“, cu o senzație de ușurare și de vag entuziasm.) Apoi aveai în vedere primul copil. O idee bună era să aștepți un an înainte să rămâi însărcinată. Să aștepți doi ani era puțin mai prudent decât ar fi fost necesar. Iar după trei ani lumea începea să-și pună întrebări. Pe urmă, la un moment dat, venea și al doilea copil. După aceea avansul devenea mai neclar și era greu să-ți dai seama când ajungeai la ținta spre care te îndreptai, indiferent care o fi fost aceea.

Sonje nu era genul de prietenă care să-ți spună că încerca să facă un copil, de cât timp se străduia și ce tehnici folosea. Niciodată nu vorbea așa despre sex, despre cicluri ori despre orice altă manifestare a trupului ei – deși în scurt timp îi povestise lui Kath lucruri pe care multă lume le-ar fi considerat mult mai șocante. Avea o demnitate plină de grație – își dorise să fie balerină, dar

crescuse prea înaltă, și continuase să regrete acest lucru până când îl întâlnește pe Cottar, care exclamase: „Ah, o altă fetișcană burgheză care speră să se metamorfozeze într-o lebădă pe moarte!“ Avea o față lată, calmă, cu pielea rozalie – nu se farda niciodată, Cottar detesta machiajul – și își purta părul blond și des într-un coc umflat. Lui Kath i se părea că arată splendid – serafică și inteligentă totodată.

În timp ce-și mănâncă pe plajă cartofii prăjiți, Kath și Sonje discută despre personajele din povestirile pe care le-au citit. Cum se poate ca nici o femeie să nu-l iubească pe Stanley Burnell? Ce să aibă Stanley? E ca un băiețel, cu dragostea lui insistentă, cu lăcomia de la masă și mulțumirea de sine. Pe când Jonathan Trout... Oh, Linda, soția lui Stanley, ar fi trebuit să se mărite cu Jonathan Trout, cu Jonathan care luneca lin prin apă, în timp ce Stanley pleoscăia și pufnea. „Salutări, floarea mea de piersic celestă“, rostește Jonathan cu glasul lui de bas catifelat. E plin de ironie, subtil și agasat. „Scurtimea vieții, scurttimea vieții“, exclamă el. Iar lumea impetuoasă a lui Stanley se prăbușește, discreditată.

Ceva o tulbură pe Kate. Dar nu poate vorbi despre asta și nici nu se poate gândi. Să semene oare Kent cu Stanley?

Într-o zi au o dispută. Kath și Sonje au o neașteptată și deconcertantă dispută pe tema unei povestiri de D.H. Lawrence. Povestirea e intitulată „Vulpea“.

La finalul povestirii, cei doi iubiți – un soldat și o femeie pe nume March – stau pe marginea falezei, privind peste Atlantic spre viitorul lor cămin din Canada. Vor părăsi Anglia pentru a începe o viață nouă. Își sunt

devotați unul altuia, dar nu sunt cu adevărat fericiți. Încă nu.

Soldatul știe că nu vor fi realmente fericiți înainte ca femeia să-i dăruiască întreaga ei viață, așa cum n-a făcut-o până acum. March încă îi rezistă, încă se străduiește să rămână separată de el, le îngreunează amândurora viața prin eforturile de a-și păstra sufletul ei de femeie, mintea de femeie. Trebuie să înceteze – trebuie să înceteze să gândească și să dorească, și să-și lase conștiința să se scufunde până ce devine acoperită de a lui. Ca algele care se leagănă sub oglinda apei. Uită-te în jos, uită-te în jos – iată cum se leagănă algele în apă, sunt vii, dar nu ies niciodată la suprafață. Așa trebuie și firea ei de femeie să trăiască înlăuntrul firii lui de bărbat. Atunci ea va fi fericită, iar el va fi puternic și mulțumit. Atunci vor fi realizat un mariaj în toată puterea cuvântului.

Kath spune că, după părerea ei, asta e o prostie. Și începe să argumenteze.

– Vorbește despre sex, da?

– Nu numai, răspunde Sonje. Despre viața în ansamblu.

– Da, dar despre sex. Sexul duce la sarcină. Adică, în mersul firesc al lucrurilor. Deci March are un copil. Probabil că nu doar unul. Și trebuie să aibă grijă de ei. Dar cum poți să faci asta, dacă mintea ți se leagănă de zor sub valurile mării?

– Iei totul prea literal, ripostează Sonje cu o ușoară superioritate în glas.

– Ori poți să gândești și să iei decizii, ori nu. De exemplu, copilul pune mâna pe o lamă de ras. Tu ce faci? Stai și-ți zici: „Oh, cred că o să plutesc și eu pe aici

până când vine soțul meu acasă și hotărăște el – adică noi – dacă lama e sau nu o idee bună“?

– Asta e o exagerare, spune Sonje.

Ambele sunt încordate. Tonul lui Kath e iute și disprețuitor, al lui Sonje e grav și obstinat.

– Lawrence n-a vrut să aibă copii, spune Kath. Era invidios pe cei pe care-i avea Frieda din căsătoria anterioară.

Sonje privește în jos, printre genunchi, și lasă nisipul să i se prefire printre degete.

– Eu cred că ar fi minunat. Cred că ar fi minunat, dacă ar exista o femeie care să poată.

Kath știe că ceva a luat o turnură greșită. Ceva e greșit în argumentația ei. De ce e atât de furioasă și de agitată? Și de ce a schimbat subiectul și a început să vorbească despre copii? Fiindcă ea are unul, iar Sonje nu? A spus ce a spus despre Lawrence și Frieda fiindcă bănuiește că lucrurile stau cam la fel cu Sonje și Cottar?

Când susții ceva pornind de la copii, de la faptul că femeia trebuie să aibă grijă de copii, înoți în ape limpezi. Nu poți fi învinovățit. Dar atunci când Kath face asta, ea ascunde de fapt ceva. O enervează partea aceea cu algele și apa, se simte năpădită și sufocată de obiecții incoerente. Așa că la ea se gândește, nu la vreun copil. Ea însăși e femeia despre care perorează Lawrence. Dar nu poate dezvălui asta, fiindcă Sonje ar putea bănuși – Kath însăși ar putea bănuși – o anume lipsă în viața ei.

Sonje, care cu ocazia unei alte discuții alarmante, a spus: „Fericirea mea depinde de Cottar.“

Fericirea mea depinde de Cottar.

Pe Kath, afirmația aceea a șocat-o. Ea n-ar fi zis niciodată așa ceva despre Kent. Și n-ar vrea ca asta să fie situația în cazul ei.

Dar nu vrea nici ca Sonje să creadă că e o femeie care a ratat dragostea. Care n-a avut în vedere, căreia nu i s-a oferit ploconul iubirii.

II

Kent își amintea numele orașului din Oregon în care se mutaseră Sonje și Cottar. Sau mai bine zis în care se mutase Sonje, la sfârșitul verii. Se dusesese acolo ca să aibă grijă de mama lui Cottar, care plecase într-o altă escapadă jurnalistică în Orientul Îndepărtat. După călătoria lui în China existase o problemă reală sau imaginară cu întoarcerea lui în Statele Unite. Când se întorsese data următoare, el și Sonje plănuseră să se întâlnească în Canada, poate s-o aducă și pe mama lui acolo.

Nu erau șanse prea mari ca Sonje să locuiască și acum în oraș. Existau însă unele șanse ca soacra ei să fie acolo. Kent zisese că nu merita să se oprească pentru asta, însă Deborah replicase: „De ce nu, n-ar fi interesant să aflăm?” Li se comunicase imediat adresa la oficiul poștal.

Kent și Deborah ieșiră din oraș printre dunele de nisip – Deborah fiind la volan, așa cum fusese în cea mai mare parte a acestei lungi și relaxate excursii. O vizitaseră pe fiica lui Kent, Noelle, care locuia la Toronto, și pe cei doi fii ai lui cu a doua soție, Pat – unul dintre ei era la Montréal, iar celălalt în Maryland. Stătuseră la niște prieteni ai lui Kent și Pat care trăiau acum într-o

comunitate închisă din Arizona, și la părinții lui Deborah – care erau cam de vârsta lui Kent – în Santa Barbara. Iar acum se îndreptau spre Coasta de Vest, spre casă, la Vancouver, dar fără a se grăbi, ca să nu-l obosească pe Kent.

Dunele erau acoperite de iarbă. Păreau niște dealuri banale, cu excepția locurilor în care se vedea câte un umăr golaș și nisipos, dând impresia că peisajul era o scenă construită de un copil, disproporționat mărită.

Drumul se sfârșea la casa despre care li se spusese. Nu aveai cum s-o confunzi. Iată și firma – ȘCOALA DE DANS PACIFIC. Plus numele lui Sonje și o pancartă cu DE VÂNZARE. În grădină se vedea o bătrână făcându-și de lucru cu foarfeca pe lângă unul dintre arbuști.

Deci mama lui Cottar trăia încă. Dar Kent își aminti imediat că femeia era oarbă. De asta fusese nevoie să vină cineva să locuiască împreună cu ea, după ce murise tatăl lui Cottar.

Și dacă era oarbă, ce căuta cu foarfeca în grădină?

Dar Kent făcuse greșeala obișnuită – uitase câți ani, câte zeci de ani trecuseră. Și cât de imposibil de bătrână ar fi trebuit să fie acum mama lui Cottar. Cât de vârstnică era Sonje, cât de vârstnic era el însuși! Fiindcă Sonje era în grădină, și la început nici ea nu-l recunoscuse. Se aplecă să înfigă foarfeca în pământ și își șterse palmele pe blugi. Kent simți rigiditatea mișcărilor ei în propriile sale încheieturi. Avea părul alb și rar, fluturând în briza oceanului, care pătrundea până aici, printre dune. Mușchii de pe oase își pierduseră din masă și din fermitate. Întotdeauna avusese pieptul mai degrabă plat, dar talia

nu-i fusese mereu atât de subțire. Fusese o fată cu trăsături nordice, cu umerii lați și fața așijderea. Deși numele nu avea legătură cu vreo origine scandinavă a familiei; își amintea că fusese botezată astfel fiindcă mamei ei îi plăceau filmele cu Sonja Henie. Ea fusese cea care schimbase grafia numelui, disprețuind frivolitatea mamei. Pe atunci, toți își disprețuiau părinții dintr-un motiv sau altul.

Nu-i putea vedea bine fața în lumina vie a soarelui. Dar observă două pete alburii, lucioase, acolo unde îi fuseseră excizate probabil două leziuni canceroase.

– Ca să vezi, Kent! exclamă ea. Ce ridicol! Am crezut că ești cineva care vrea să-mi cumpere casa. Iar ea e Noelle?

Și ea făcuse o greșală.

De fapt, Deborah era cu un an mai tânără decât Noelle. Însă nu avea nimic din aerul unei soții de jucărie. Kent o întâlnise după ce se operase prima dată. Era specialistă în fizioterapie, niciodată căsătorită, iar el rămăsese văduv. O femeie liniștită, serioasă, care nu avea încredere în modă și în ironie – își purta părul împletit într-o coadă pe spate. Ea îl familiarizase cu yoga și cu exercițiile fizice prescrise, iar acum îl convinsese să ia vitamine și ginseng. Era plină de tact și imperturbabilă până la limita indiferenței. Poate că femeile din generația ei considerau de la sine înțeles că toată lumea avea un trecut populat abundent și neinterpretabil.

Sonje îi invită în casă. Deborah le spuse că-i va lăsa să depene amintiri – ea voia să găsească un magazin naturist (o îndrumă Sonje spre cel mai apropiat) și să facă o plimbare pe plajă.

Primul lucru pe care-l observă Kent cu privire la casă era frigul dinăuntru. Într-o zi senină de vară. Dar casele din nord-vest, din vecinătatea Pacificului, sunt rareori atât de călduroase cum par – du-te într-o zonă umbrită și o să simți imediat un aer jilav și rece. Cețurile și frigul iernilor umede trebuie să fi intrat în casa asta un timp îndelungat, fără nici o opreliște. Era un bungalow mare din lemn, dărăpănat, dar nu auster, cu o verandă și lucarne. Cândva erau multe case ca asta în West Vancouver, unde locuia Kent. Dar majoritatea fuseseră vândute și demolate.

Cele două camere din față, mari, comunicante, erau goale, cu excepția unei pianine. Podeaua era tocită și cenușie în mijloc, ceruită și întunecată la margini. O balustradă mărginea unul dintre pereți, iar vizavi de ea era o oglindă prăfuită în care Kent văzu trecând două siluete slabe, încărunțite. Sonje spuse că încerca să vândă casa – mă rog, văzuse și el semnul din față – și, cum partea asta era amenajată ca o sală de dans, se gândise s-o lase așa.

– Cineva ar putea să scoată ceva bun din ea, adăugă Sonje.

Îi povesti că deschiseseră școala de dans cam prin 1960, la scurt timp după ce aflaseră de moartea lui Cottar. Mama lui Cottar, Delia, cânta la pianină. Continuase să cânte până aproape de nouăzeci de ani, când o luase pe ulei. („Scuză-mă, îi spuse Sonje, dar la un moment dat devii nepăsător cu privire la lucrurile astea.“) Ea fusese nevoită s-o ducă la un azil, unde o vizita în fiecare zi ca să-i dea să mănânce, cu toate că bătrâna n-o mai recunoștea. Apoi angajase alți corepetitori, dar afacerea

nu mai mersese. La un moment dat, constatând că nici ea nu le mai putea arăta elevelor cum să se miște, putea doar să le spună, înțelesese că era vremea să renunțe.

Fusese o fată foarte arătoasă, dar nu foarte sociabilă. De fapt, nu foarte prietenoasă – sau așa crezuse el. Iar acum se agita și turuia așa cum fac oamenii care sunt prea mult timp singuri.

– În primii ani m-am descurcat bine; pe atunci fetițele erau încântate de balet, însă pe urmă entuziasmul s-a stins – știi, era o chestie prea gomoasă. Dar tot a mers cât de cât, și apoi, în anii optzeci, au început să se mute aici familii tinere care păreau să aibă mulți bani, de unde aveau oare atâția bani? Atunci școala ar fi putut să aibă iar succes, dar eu nu mai puteam s-o gestionez.

Adăugă că, odată cu soacra ei, murise și sufletul școlii, sau poate nevoia de a o duce mai departe.

– Am fost cele mai bune prietene, declară Sonje. Întotdeauna.

Bucătăria era și ea mare, cu dulapuri și echipamente care nu-i umpleau bine spațiul. Podeaua era acoperită cu gresie neagră și cenușie – sau poate neagră și albă, dar albul devenise cenușiu de la apa de spălat murdară. Traversară un hol cu rafturi de-a lungul pereților, rafturi înalte până la tavan, doldora de cărți și reviste hărtănite, poate și ziare. Cu un miros de hârtie veche, sfărâmițoasă. Aici podeaua era acoperită cu preșuri din sisal, care continuau și pe veranda laterală unde, în sfârșit, avu și el ocazia să stea jos. Scaune și o canapea din ratan, ratan adevărat, care ar fi făcut niște bani buni, dacă nu ar fi fost în prag de dezmembrare. Și jaluzele din bambus,

nici ele în cea mai bună stare, rulate sau pe jumătate coborâte, și afară câteva tufărișuri netunse, cu ramurile lipite de ferestre. Kent nu știa numele multor plante, dar recunoscuse tufișurile acelea caracteristice zonelor cu mult nisip. Cu frunzele lor tari și lucioase, plantele păreau să fi fost înmuiate în ulei.

Când trecuseră prin bucătărie, Sonje pusese ceainicul pe foc. Acum se afundă într-un scaun, de parcă și ea ar fi așteptat cu nerăbdare să se așeze, și ridică în aer mâinile murdare, cu încheieturi noduroase.

– Mă spăl imediat, spuse ea. Nu te-am întrebat dacă vrei ceai. Aș putea să fac cafea. Sau dacă vei, renunțăm la ambele și prepar câte un gin tonic. De ce nu? Mie mi se pare o idee bună.

Începu să sune telefonul. Un țârâit sonor, pătrunzător, de modă veche. Părea să vină din hol, dar Sonje dădu fuga înapoi, în bucătărie.

Vorbi o vreme, întrerupându-se ca să ia ceainicul de pe foc când acesta începu să șuiere. Când o auzi spunând: „Am un musafir acum“, Kent speră că nu refuza un posibil client pentru casă. Tonul ei iritat îi sugeră că nu era o discuție amicală și că avea probabil de-a face cu niște bani. Se strădui să asculte mai mult.

Cărțile și ziarele depozitate în hol îi aminteau de casa în care locuiseră Sonje și Cottar, lângă plajă; de fapt, întreaga senzație de disconfort și neglijare îi amintea de ea. Sufrageria de acolo era încălzită de un șemineu din piatră la un capăt și, cu toate că focul era aprins – singura dată când fusese el acolo –, din el zburau fulgi de cenușă rece, bucăți de coajă de portocală carbonizată, fragmente de gunoaie. Și acolo erau cărți, broșuri,

pretutindeni. În loc de canapea era un pat cu cadru metalic – trebuia să stai cu picioarele pe podea fără să te poți rezema, fiindcă nu avea spătar, sau să te ridici cu picioarele sub tine și să te sprijini de perete. Așa stăteau Kath și Sonje, care nu prea luau parte la conversații. Kent ședea pe un scaun, de pe care îndepărtase o carte cu coperte mate, intitulată *Războiul civil din Franța*. Așa i se spunea acum Revoluției Franceze? se întrebase el. Apoi văzuse numele autorului: Karl Marx. Însă din primul moment simțise atmosfera de ostilitate, de judecăți critice, din cameră. Așa cum te-ai fi simțit judecat într-o încăpere plină cu comentarii evanghelice și cu tablouri înfățișându-l pe Iisus pe asin, Iisus la Marea Galileii. Judecata nu emana doar din cărți și ziare – ea exista inclusiv în harababura din șemineu, în covorul cu model tocit și în draperiile din pânză de sac. Cămașa și cravata lui Kent nu erau potrivite situației. Bănuise asta după felul în care le privise Kath, dar dacă tot le îmbrăcase, avea de gând să le poarte. Ea își pusese o cămașă veche de-a lui peste blugii strânși cu un șir de ace de siguranță. Lui i se păruse o ținută cam șleampătă pentru o cină, dar se gândise că poate doar în hainele acelea mai încăpea.

Asta se întâmpla chiar înainte de a se naște Noelle.

Cottar era cel care gătea – un curry, care se dovedise foarte gustos. Cu toții beau bere. Cottar trecuse de treizeci de ani, era mai mare decât Sonje, Kath și Kent. Înalt, cu umeri înguști, o frunte înaltă cu început de chelie și perciuni rari. Un fel de a vorbi grăbit, şușotit, confidențial.

Era de față și un cuplu mai vârstnic, o femeie cu sânii lăsați și părul cărunt strâns la ceafă și un bărbat îmbrăcat mai degrabă neîngrijit, dar cu o anume spilcuială în atitudine, în glasul tăios și ferm și în obiceiul de a schița forme pătrătoase cu mâinile. Și mai era un tânăr, un roșcovan cu ochi umflați și apoși și cu pielea pistruiată. Student la frecvență redusă, se întreținea conducând camionul care transporta pachetele de ziare pentru băieții care le livrau apoi. Era limpede că abia își începuse munca, iar bărbatul mai în vârstă, care-l cunoștea, începuse să-l tachineze pentru rușinea de a transporta o asemenea publicație. Instrumentul clasei capitaliste, megafonul elitelor.

Deși omul vorbise pe jumătate în glumă, Kent nu putuse să tacă. Gândindu-se că n-avea rost să-și păstreze remarcile pentru mai târziu, spusese că ziarul acela nu i se părea chiar atât de rău.

Abia așteptaseră o astfel de replică. Bărbatul mai în vârstă aflase deja despre Kent că era farmacist și că lucra pentru un lanț de farmacii. Iar tânărul se grăbise să întrebe:

– Faci parte din conducere?

Tonul lui sugera că ceilalți vor percepe întrebarea ca pe o glumă, dar Kent n-o privise așa.

Fusese servit curry-ul, îl mâncaseră, băuseră bere, focul fusese întețit, cerul de primăvară se întunecase, luminile din Point Grey începuseră să se zărească dincolo de Burrad Inlet, iar Kent își asumase misiunea de a apăra capitalismul, Războiul din Coreea, armele

nucleare, pe John Foster Dulles¹, executarea cuplului Rosenberg² – tot ce-i era oferit pe tavă de ceilalți. Ironizase ideea că firmele americane le convingeau pe mamele din Africa să cumpere lapte praf și să nu-și mai alăpteze copiii, că Poliția Călare din Canada se comporta brutal cu nativii indieni și mai ales sugestia că telefonul lui Cottar ar fi putut fi ascultat. Pe deasupra, citase din revista *Time* asumându-și fățiș acest lucru.

Tânărul se plesnea peste genunchi și își clătina capul într-o parte și-n alta, forțându-se să scoată un hohot de râs incredul.

– Nu pot să cred ce zice omul ăsta! Poți că crezi ce zice? Eu nu pot!

Cottar continua să găsească argumente încercând să le țină exasperarea în frâu, fiindcă se considera un tip rațional. Vârstnicul aluneca în tangente cu aere profesoriale, iar femeia pleoștită scotea câte o interjecție pe un ton de politețe veninoasă.

– De ce te grăbești atât de tare să aperi autoritatea în orice situație în care-și ițește fața încântătoare?

Kent habar nu avea. Nu știa ce-l mâna de la spate. Nici măcar nu-i lua în serios pe oamenii aceia, nu-i considera dușmani. Își făceau de lucru pe la periferia vieții reale, lansând diatribe și crezându-se importanți,

¹ Secretar de stat al SUA între 1953 și 1959, în timpul președinției lui Dwight Eisenhower, a susținut o atitudine agresivă față de comunism (n.tr.)

² Julius și Ethel Rosenberg, cetățeni americani condamnați și executați în 1953 pentru spionaj în favoarea Uniunii Sovietice, țară căreia i-au transmis informații privind fabricarea bombei atomice (n.tr.)

așa cum fac toți fanaticii. Nu aveau soliditate, atunci când îi comparai cu oamenii alături de care lucra Kent. În munca lui, greșelile contau, responsabilitatea era o constantă și nu aveai timp să te întrebi aiurea dacă lanțurile de farmacii constituie sau nu o idee bună și să te lași furat de cine știe ce idei paranoice despre marii fabricanți de medicamente. Asta era lumea reală, iar el pășea în ea zi de zi, purtând pe umeri greutatea viitorului său și al lui Kath. Accepta lucrul ăsta, era chiar mândru de el și nu avea de gând să-și ceară scuze în fața unor plângăcioși.

– Viața devine tot mai bună, în ciuda spuselor voastre, le zisese. Nu trebuie decât să priviți în jurul vostru.

Nici acum nu avea păreri diferite de cele pe care le avusese în tinerețe. Poate că fusese prea înfipt, dar nu greșise. Oare ce se întâmplase cu furia din încăperea aceea, cu toată energia vătămătoare de acolo, în ce se transformase?

Sonje, care terminase de vorbit la telefon, îl strigă din bucătărie:

– O să renunț categoric la ceai, trec la gin tonic.

Când veni cu băuturile, o întrebă cât trecuse de la moartea lui Cottar, iar ea îi zise că peste treizeci de ani. Kent icni uimit și clătină din cap.

– Chiar atât de mult?

– A murit foarte repede, de o boală tropicală, explică ea. S-a întâmplat la Jakarta. Era gata îngropat înainte să-mi dau eu seama că se îmbolnăvise. Jakarta s-a numit pe vremuri Batavia, știai asta?

– Vag, răspunse el.

– Țin minte casa voastră. Camera de zi era mai degrabă o verandă, se întindea pe toată latura din față a casei, ca la noi. Avea jaluzele din pânză groasă, cu dungi verzi și maro. Lui Kath îi plăcea lumina prefirată prin ele, zicea că e ca-n junglă. Tu o numeai cocioabă glorificată. De fiecare dată când pomeneai despre ea. Cocioaba glorificată.

– Era pe stâlpi fixați în ciment, spuse Kent. Care putrezeau. E un miracol că nu s-a prăbușit.

– Tu și Kath vă duceați des să vă uitați la case. Când aveți zi liberă, vă plimbați printr-un cartier sau altul, cu Noelle în cărucior. Vă uitați la toate casele noi. Știi cum erau cartierele pe vremea aceea. Nu existau trotuare fiindcă lumea nu mai obișnuia să meargă pe jos și doborâseră toți copacii, iar casele erau înghesuite, uitându-se una la alta prin ochii ferestrelor.

– Ce altceva să-ți poți permite la început?

– Știi, știi. Tu tot întrebai: „Care-ți place?“, însă Kath nu-ți răspundea niciodată. Așa că într-un final, exasperat, ai vrut să-ți spună ce tip de casă îi plăcea în general, oriunde, la care ea ți-a zis: „Cocioaba glorificată“.

Kent nu-și amintea de asta. Dar bănuia că așa se întâmplase. Oricum, asta îi spusese Kath lui Sonje.

III

Cottar și Sonje dădeau o petrecere de adio înainte ca el să plece în Filipine sau în Indonezia sau unde o mai fi plecat atunci, iar ea să se mute în Oregon ca să stea cu mama lui. Fuseseră invitați cei care locuiau de-a lungul plajei – cum petrecerea avea să aibă loc afară,

asta era singura opțiune politicoasă. Primiseră de asemenea invitații câțiva vecini din imobilul în care locuiseră Sonja și Cottar înainte să se mute lângă plajă, niște ziariști pe care-i cunoștea Cottar și colegi de-ai lui Sonje de la bibliotecă.

– Cam toată lumea, spusese Kath, iar Kent întrebasese vesel:

– Alți stângiști?

Ea răspunsese că nu știa, pur și simplu toată lumea.

Adevărata Monica își convocase bona și toți copiii urmau să fie aduși la ea acasă, părinții contribuind la plată. Kath o adusese pe Noelle în portbebeul ei, chiar când se lăsa înserarea. Îi spusese bonei că avea să se întoarcă înainte de miezul nopții, când se trezea Noelle ca să sugă. Ar fi putut să-i lase biberonul suplimentar, pregătit acasă, dar nu-l adusese. Nefiind foarte sigură cu privire la petrecere, se gândise că o șansă de a pleca mai repede se putea dovedi binevenită.

Nu discutase niciodată cu Sonje despre cina aceea de la ea de acasă, când Kent se certase cu toți cei prezenți. Fusese prima dată când Sonje îl întâlnise pe Kent, și după cină nu spusese decât că era chiar arătos. De parcă înfățișarea plăcută ar fi fost un banal premiu de consolare, își zisese Kath.

Stătuse în seara aceea cu spatele lipit de perete și cu o pernă lipită de abdomen. Se obișnuise să țină o pernă pe locul în care copilul dădea din piciorușe. Perna era decolorată și prăfuită, ca toate obiectele din casa lui Sonje de altfel (ea și Cottar o închiriaseră gata mobilată). Modelul cu frunze și flori devenise argintiu. Kath își fixase privirea asupra lor în timp ce Kent era luat la

refec de ceilalți, fără ca el să-și dea măcar seama. Tânărul îi vorbea cu furia teatrală a unui fiu care i se adresează tatălui, iar Cottar rostea cuvintele cu răbdarea exersată a profesorului față de un elev. Dacă bărbatul mai vârstnic afișa un amuzament amar, femeia exuda repulsie morală, de parcă l-ar fi considerat pe Kent personal responsabil pentru Hiroshima, pentru tinerele asiatice arse de vii în atelierelor încuiate, pentru toate minciunile execrabile și pentru ipocrizia trâmbițată. Iar Kent nu făcea decât să-i stârnească și mai tare, din câte sesizase Kath. Se temuse de așa ceva când îi văzuse cravata și cămașa, și atunci hotărâse să-și ia blugii în locul rochiei cumiți de gravidă. Odată ajunsă acolo, se resemnase să suporte, răsucind perna încolo și-ncoace ca să-i surprindă licărul argintiu.

Fiecare persoană din încăperea avea certitudini absolute, în toate privințele. Când se opreau să-și mai tragă răsufarea, o făceau doar ca să se mai alimenteze din suvoiul nesfârșit de virtute pură și siguranță desăvârșită.

Cu excepția lui Sonje, poate. Ea nu spunea nimic. Dar Sonje se baza pe Cottar; el era certitudinea ei. Se ridicase să le mai ofere curry, într-una dintre scurtele tăceri tensionate.

– Mi se pare că nimeni n-a vrut nucă de cocos.

– Ah, Sonje, ai de gând s-o faci pe gazda plină de tact? intervenise femeia mai în vârstă. Ca un personaj din romanele Virginiei Woolf?

Se părea deci că și Virginia Woolf era la reduceri. Erau prea multe lucruri pe care Kath nu le înțelegea. Cel puțin știa că ele există; nu era pregătită să le declare însă niște stupizenii.

Dar își dorea să i se rupă apa. Orice, numai să scape. Dacă s-ar fi ridicat și ar fi lăsat o băltoacă pe podea, ar fi fost nevoiți să se oprească.

După aceea, Kent nu păruse deranjat de felul în care decursese seara. Lui i se păruse că ieșise câștigător.

– Sunt toți comuniști, e normal să vorbească așa, spusese el. E singurul lucru pe care-l pot face.

Kath era nerăbdătoare să nu mai discute despre politică, așa că schimbase subiectul, povestindu-i că cei doi vârstnici locuiseră împreună cu Sonja și Cottar într-o casă comună. Mai fusese un cuplu, care între timp se mutase. Și existase un bine ordonat schimb de parteneri sexuali. Bătrânul avea și o amantă în afara casei, care într-o perioadă participase și ea la schimb.

– Vrei să zici că niște bărbați tineri se culcau cu baba aia? o întrebase Kent. Cred că are vreo cincizeci de ani!

– Cottar are treizeci și opt, replicase Kath.

– Chiar și așa! E dezgustător.

Lui Kath, ideea copulărilor prevăzute și obligatorii i se păruse pe cât de dezgustătoare, pe atât de incitantă. Să treci în mod obedient și inocent de la unul la altul, indiferent cine venea la rând – era ceva ce amintea de prostituatele din temple. Desfrâul servit ca datorie. Gândul îi dădea un fior obscen, visceral.

Fiorii lui Sonje nu fuseseră plăcuți. Nu avusese orgasme. Când se întorcea la el, Cottar o întreba dacă avusese, și răspunsul era de fiecare dată negativ. El era dezamăgit, iar ea era dezamăgită pentru el. Cottar îi explicase că era prea exclusivistă și prea închistată în ideea de proprietate sexuală, și Sonje trebuia să-i dea dreptate.

– Știu ce crede el, că dacă l-aș iubi suficient aș fi mai pricepută. Dar îl iubesc, chinuitor de mult.

În ciuda tuturor gândurilor ispititoare care-i veneau în minte, Kath își spunea că nu s-ar fi putut culca decât cu Kent. Sexul era ceva inventat de ei doi, între ei doi. Să-l încerce cu altcineva ar fi însemnat o modificare a circuitelor, și întreaga ei viață i-ar fi explodat în față. Și totuși, nu putea spune că-l iubea pe Kent chinuitor de mult.

Pe când mergea pe plajă de la casa Monicăi spre a lui Sonje, Kath văzu lumea venită pentru petrecere. Stăteau toți în grupulețe ori pe bușteni, admirând ultimele raze ale apusului. Și beau bere. Cottar și un invitat spălau un coș de gunoi în care urmau să prepare punciu. Domnișoara Campo, bibliotecara-șefă, ședea singură pe un buștean. Kath îi făcu semn cu mâna, energetic, dar nu se duse spre ea. Dacă te alăturai cuiva în stadiul ăsta al petrecerii, prins erai. Rămâneți doar voi doi, singuri. Ceea ce trebuia să faci era să intri într-un grup de trei sau patru persoane, chiar dacă discuția – care de la distanță păruse animată – ți se părea odioasă. Dar nu mai putea să facă una ca asta, după ce-și fluturase mâna spre domnișoara Campo. Trebuia să meargă mai departe. Așa că trecu pe lângă Kent, care vorbea cu soțul Monicăi despre cât durase să reteze unul dintre buștenii de pe plajă, urcă treptele casei lui Sonje și intrase în bucătărie.

Sonje amesteca într-o cratiță cu chili, iar femeia vârstnică din casa comună așeza pe un platou felii de salam, brânză și pâine de secară. Era îmbrăcată la fel ca la cina la care mâncaseră curry – o fustă largă și un pulover mohorât, dar mulat, sub care sânii îi atârnavă până la talie. Asta avea o legătură cu marxismul, își spuse Kath;

lui Cottar îi plăcea ca Sonje să umble fără sutien, fără ciorapi și nerujată. Și mai avea legătură cu sexul lipsit de restricții și de gelozie, cu apetitul generos și vivace care nu dădea înapoi la vederea unei femei de cincizeci de ani.

În bucătărie era și o fată de la bibliotecă, ocupată să taie ardei și roșii. Iar o femeie pe care Kath n-o cunoștea ședea pe un taburet, fumând o țigară.

– Să vezi ce muștruluală avem pentru tine, îi spuse fata de la bibliotecă. Toate fetele de la birou! Am auzit că ai cel mai delicios copil din lume, și nu l-ai adus să ni-l arăți și nouă. Unde e acum?

– Doarme, sper, răspuse Kath.

Lorraine o chema pe fată, dar, amintindu-și de perioada petrecută la bibliotecă, Sonje și Kath o porecliseră Debbie Reynolds¹. Era plină de zvâc.

– Aaah! exclamă ea.

Femeia cu pieptul lăsat le aruncă o privire de dezgust cumpănit.

Kath desfăcu o sticlă de bere și i-o întinsese lui Sonje, care o luă spunând:

– O, mulțumesc, eram atât de concentrată la chili, încât am uitat că pot să beau ceva.

Își făcea griji fiindcă nu gătea la fel de bine ca soțul ei.

– E bine că n-aveai de gând să bei tu berea aceea, îi spuse fata de la bibliotecă lui Kath. N-ai voie dacă alăptezi.

¹ Actriță, cântăreață și dansatoare americană, celebră îndeosebi pentru rolurile în comedii și filme muzicale (n.tr.)

– Eu am băut bere tot timpul cât am alăptat, interveni femeia de pe taburet. Cred că mi-a fost recomandat. Oricum, cea mai mare parte ajunge la WC.

Femeia avea ochii conturați cu creion negru, cu cozițe la colțuri, iar pleoapele îi erau fardate într-un albastru-movuliu până la marginea sprâncenelor negre. În rest, fața îi era foarte palidă, sau fusese făcută să arate așa, și buzele aveau o nuanță de roz atât de palid, încât păreau aproape albe. Kath mai văzuse chipuri ca al ei, dar numai în reviste.

– Ea e Amy, o prezentă Sonje. Amy, ea e Kath. Îmi pare rău că nu v-am făcut cunoștință până acum.

– Sonje, ție îți pare rău tot timpul, comentă femeia în vârstă.

Amy luă o bucată de brânză abia tăiată și o mâncă.

Amy o chema pe amantă. Amanta soțului femeii în vârstă. Era o persoană pe care, dintr-odată, Kath voia s-o cunoască, să devină prietene, așa cum odinioară își dorise să devină prietenă cu Sonje.

Seara lăsase loc nopții, iar pâlcurile de oameni de pe plajă deveniseră mai puțin definite, afișând mai degrabă o tendință de contopire. La țârm, femeile își scosese ră pantofii și apoi ciorapii, cele care purtau, înmuindu-și degetele de la picioare în apă. Majoritatea oaspeților renunțaseră la bere și beau acum puncti, care începuse deja să-și schimbe caracterul. La început fusese în cea mai mare parte un amestec de rom și suc de ananas, dar deja alte sucuri de fructe și apă minerală fuseseră adăugate, plus vodcă și vin.

Femeile care-și scosese ră pantofii erau încurajate să mai scoată și altceva. Unele intraseră în apă aproape complet îmbrăcate, după care își scosese ră hainele și le azvârliseră spre cei de pe mal. Altele se dezbrăcau acolo unde erau și se încurajau reciproc spunând că era prea întuneric ca să se mai vadă ceva. Dar se vedeau trupurile goale bălăcindu-se și alergând și căzând în apa întunecată. Monica adusese un teanc de prosoape de acasă și striga la fiecare persoană care ieșea din apă să vină să se înfășoare într-unul, ca să nu răcească de moarte.

Luna, care tocmai se ivise printre vârfulurile negre ale copacilor creșcuți pe stânci, părea atât de mare, de solemnă și de incitantă, încât toți izbucniseră în strigăte de uimire. „Ce-i asta?” Chiar și după ce se mai ridicase pe cer și revenise la dimensiuni firești, cineva o mai remarcă din când în când și exclama: „Luna tomnatică” sau „Ai văzut-o când a răsărit?”

– Eu chiar am crezut că e un balon uriaș!

– Nici nu-mi dădeam seama ce e. Nu credeam că luna ar putea fi vreodată atât de mare.

Kath era și ea pe mal, discutând cu bărbatul pe a cărui soție, împreună cu amanta, o văzuse mai devreme în bucătăria lui Sonje. Soția înota acum, puțin mai departe de cei care se bălăceau și strigau. Într-o altă viață fusese preot, îi spuse bărbatul.

– „Și Mările Credinței erau cândva în flux, declară el cu umor. Și-ntreg uscatul îl încingeau cu scumpă cingătoare”¹... Pe atunci eram însurat cu o altă femeie.

¹ Versuri din poezia „Dover Beach” a poetului englez Matthew Arnold, traducere de Leon Levițchi (n.red.)

Oftă apoi; Kath, gândindu-se că încerca să-și amintească restul versurilor, îi dădu o mână de ajutor:

– „Acum aud doar vuietul lor trist ce se retrage în urletul furtunilor de noapte spre marginile acestui veac.“

Dar se opri, fiindcă i se păruse prea exagerat să adauge și: „Iubito, unul altui să ne fim tari în credință!...“

Soția lui înotă spre ei, până acolo unde apa îi ajungea doar la genunchi. Sâniile îi atârnavă în lături și aruncau în jur stropi de apă în timp ce ea pășea cu greu.

Soțul ei își deschise brațele.

– Europa! îi strigă, pe un ton de bun-venit camaraderesc.

– Asta înseamnă că tu ești Zeus, comentă Kath cu îndrăzneală.

Își dori în clipa aceea să aibă așa un bărbat care s-o sărute. Un bărbat pe care abia să-l cunoască și de care să nu-i pese. Iar el chiar o sărută, își bățâi limba rece în gura ei.

– Imaginează-ți, un continent să primească numele unei vaci! exclamă el.

Soția se opri în fața lor, gâfâind mulțumită după exercițiul înotului. Stătea atât de aproape de ei, încât Kath se temea că va fi gădilată de sfârcurile ei lungi și întunecate sau de smocul de păr pubian negru.

Cineva aprinsese un foc, iar toți cei care fuseseră în apă ieșiseră și se înfășuraseră în prosoape sau pleduri, ori se ghemuiseră în spatele vreunui buștean, chinându-se să se îmbrace.

Se auzea muzică. Vecinii Monicăi aveau un debarcader și un hangar pentru bărci. Fu adus un pick-up, și lumea începu să danseze. Pe debarcader și, puțin mai

greu, pe nisip. Chiar și pe un buștean culcat se găsea cineva care să schițeze un pas de dans sau doi, înainte să se împiedice și să cadă sau să sară jos. Femeile care se îmbrăcaseră la loc sau care nu se dezbrăcaseră, femeile care se simțeau prea pline de energie ca să stea într-un loc – cum era Kath – se plimbau de-a lungul țărmului (nu mai înota nimeni, înotul era categoric de domeniul trecutului, uitat deja), și pășeau în moduri diferite, ca urmare a muzicii. Legănându-se conștiente de propriul trup, în glumă, apoi mai insolent, ca vedetele frumoase într-un film.

Domnișoara Campo ședea acolo unde o lăsase Kath, zâmbind.

Fata căreia îi spuneau Debbie Reynolds era așezată pe nisip, cu spatele lipit de un buștean, și plângea. Zâmbi către Kath și-i spuse:

– Să nu crezi că sunt tristă.

Soțul ei, jucător de fotbal în colegiu, avea acum un atelier auto. Când venea la bibliotecă să-și ia soția, întotdeauna arăta ca un adevărat fotbalist, vag dezgustat de restul lumii. Acum însă, îngenunchease lângă ea și-i mângâia părul.

– E-n regulă, zise el. Așa i se întâmplă ei întotdeauna. Nu-i așa, scumpo?

– Așa e, răspunse ea.

Pe Sonje o găsi printre cei strânși în jurul focului, împărțindu-le bezele. Unii reușeau să le înfigă pe bețe și să le rumenească; alții le aruncau de la unii la alții și le pierdeau prin nisip.

– Debbie Reynolds plânge, îi spuse Kath. Dar e-n regulă. E fericită.

Începură să râdă și se îmbrățișară, strivind între ele punga cu bezele.

– O să-mi fie tare dor de tine, exclamă Sonje. O să-mi fie tare dor de prietenia noastră!

– Da. Da, zise ferm Kath.

Luară câte o beza rece și o mâncară, privindu-se și râzând, simțind cum gustul dulce se îmbina cu tristețea despărțirii.

– Așa să mă ții minte, spuse Kath. Ești cea mai bună și mai adevărată prietenă a mea.

– Și tu, a mea, răspunse Sonje. Cea mai bună și mai adevărată. Cottar zice că în seara asta vrea să se culce cu Amy.

– Nu-l lăsa. Nu-l lăsa, dacă din cauza asta te simți tu prost.

– O, nu se pune problema de lăsat, ripostă Sonje cu bravură, apoi strigă: Cine vrea chili? Cottar împarte chili în partea aceea. Chili? Chili?

Cottar adusese pe trepte ceaunul cu chili și-l așezase pe nisip.

– Ai grijă la ceaun, repeta el pe un ton părintesc. Ai grijă la ceaun. E fierbinte.

Se ghemuise ca să-i servească pe ceilalți, având pe el doar un prosop care se tot desfăcea. Amy era lângă el, împărțind castroane. Kath își făcu palmele căuș în fața lui.

– Te rog, Înălțimea Ta. Nu sunt demnă de un castron.

Cottar se ridică brusc în picioare, dădu drumul polonicului și-și puse mâinile pe creștetul ei.

– Fii binecuvântată, fiica mea; cei din urmă vor fi cei dintâi.

Apoi îi sărută ceafa aplecată.

– Ahh! exclamă Amy, de parcă ea ar fi primit sau ar fi dăruit sărutul.

Kath își înalță capul și privi pe lângă Cottar, remarcând:

– Mi-ar plăcea să încerc și eu nuanța aceea de ruj.

– Vino cu mine, îi spuse Amy. Lăsând castroanele jos, o prinse ușor de talie și o îndemnă spre scări. Pe aici! O să te aranjăm tot tacâmul.

În baia mică de dincolo de dormitorul lui Sonje și Cottar, Amy etală borcănele, tuburi și creioane pe capacul closetului, singurul loc disponibil. Kath se așezase pe marginea căzii, cu fața aproape lipită de pânțele tinerei femei. După ce-i întinse un lichid pe obraji și o pastă pe pleoape, Amy îi aplică pudra, o fardă și-i dădu cu luciu pe sprâncene, iar pe gene îi aplică trei straturi de rimel. Îi contură și-i vopsi buzele, apoi le șterse și le vopsi din nou. Pe urmă îi luă fața în mâini și i-o înclină spre lumină.

Cineva bătu la ușă, după care o zgâlțâi.

– Stai puțin! strigă Amy. Ce-ai pățit, nu poți să te duci să te ușurezi pe după un buștean?

N-o lăsa pe Kath să se uite în oglindă înainte să fie gata.

– Și să nu zâmbești, o atenționează. O să strici efectul.

Kath își pungi gura, zgâindu-se încruntată la reflexia ei. Buzele îi erau ca niște petale cărnoase, petale de crin. Amy o trase într-o parte.

– Nu așa am vrut să zic! Mai bine să nu te vezi deloc, nu încerca să pozezi în vreun fel sau altul, și o să arăți bine. Mai ține-ți puțin vezica aia, că ieșim acum, strigă

ea apoi la persoana care bătea la ușă, aceea de mai de vreme sau alta.

Își strânse cosmeticele în săculețul lor, pe care-l vârî sub cadă, și se întoarse spre Kath:

– Vino, frumoaso!

Pe debarcader, Amy și Kath dansaseră râzând și aruncându-și provocări reciproce. Bărbații încercaseră să se strecoare între ele, dar pentru o vreme fetele reușiseră să-i împiedice. Pe urmă renunțaseră, fuseseră despărțite și începuseră să facă mutrițe dezamăgite și să-și agite brațele ca două păsări consemnate la sol când se pomeniseră separate, fiecare trasă pe orbita altui partener.

Kath dansa cu un bărbat pe care nu-și amintea să-l fi văzut deloc toată seara. Părea cam de vârsta lui Cottar. Era înalt, cu mijlocul îngroșat și puhav, cu un pământuf de păr cârlionțat și mat și cu o expresie istovită în priviri.

– S-ar putea să cad, îi spuse Kath. Sunt amețită. S-ar putea să cad peste bord.

– Te prind eu, replică el.

– Sunt amețită, dar nu-s beată, preciză ea.

Zâmbetul lui o făcu să-și dea seama că asta spuneau întotdeauna cei beți.

– Serios, insistă ea, și era adevărat, fiindcă nu băuse nici măcar o sticlă întregă de bere, iar de puncii nu se atinsese. Sau poate că am absorbit alcoolul prin piele! Prin osmoză.

Fără să-i răspundă, o strânse lângă el, după care-i dădu drumul, menținându-și privirea lipită de privirea ei.

Sexul cu Kent era energic și intens, dar în același timp reticent. Nu se seduseră reciproc; se lăsaseră prinși mai

mult sau mai puțin fără voia lor în intimitate, sau în ceea ce credeau ei a fi intimitate, și rămăseseră în ea. Dacă urmează să ai un singur partener tot restul vieții, nu e nevoie să faci ceva ca relația să fie specială, fiindcă deja e. Se văzuseră goi, dar în acele momente nu se priviseră în ochi decât din întâmplare.

Asta făcea Kath acum, fără întrerupere, cu partenerul ei necunoscut. Înaintau și se retrăgeau, își dădeau roată și se fereau, fiecare punând în scenă un spectacol pentru celălalt și privindu-se mereu în ochi. Iar ochii lor declarau că spectacolul ăsta era o nimica toată pe lângă încleștarea aprigă la care se puteau deda atunci când voiau.

Însă totul era doar o glumă. Îndată ce se atingeau, se despărțeau iar. Aproape unul de altul, deschideau gura și-și treceau vârful limbii peste buze și imediat se retrăgeau, prefăcându-se dezinteresați.

Kath purta un pulover din lână scămoșată, cu mâneci scurte, convenabil pentru alăptat, deoarece avea decolteu adânc în V și se încheia cu nasturi în față.

Când se apropiară din nou, partenerul ei ridică brațul ca pentru a se proteja și își trecu dosul palmei, încheietura și antebrațul gol peste sânii ei tari sub lâna electrizată. Atingerea îl făcu să se împleticească, aproape întrerupându-le dansul. Dar continuară, cu Kath slăbită și ezitantă.

Dintr-odată își auzi numele strigat.

--Doamnă Mayberry! Doamnă Mayberry!

Era bona, care o striga de pe treptele de la intrarea în casa Monicăi.

– Fetița! S-a trezit fetița! Puteți veni s-o alăptați?

Kath se opri, apoi, cu picioare tremurânde, își croi drum printre ceilalți dansatori. Ieșită din cercul de lumină, sări de pe debarcader și se împletici în nisip. Știa că partenerul ei o urma, îl auzise sărind și el, în spate. Era gata să-i ofere gura sau gâtul. Dar el o prinsese de șolduri, o răsucise, căzuse în genunchi și-i sărutase pubisul prin bumbacul chiloților. Apoi se ridică, vădind o lejeritate surprinzătoare pentru un ins atât de masiv, și se întoarseră cu spatele unul la celălalt în același moment. Kath se grăbi spre lumină și urcă treptele spre casa Monicăi. Gâfâind și ținându-se de balustradă, ca o bătrână.

Bona era în bucătărie.

– A, soțul dumneavoastră, spuse ea. Tocmai a venit soțul dumneavoastră cu biberonul. Nu știam ce aranjament aveți, altfel n-aș mai fi strigat.

Kath intră în camera de zi. Singura lumină de acolo venea din hol și din bucătărie, dar putea vedea că era într-adevăr o cameră de zi, nu o verandă mărită, ca a ei și a Sonjei. Avea o măsuță de cafea daneză, modernă, mobilier tapițat și draperii.

Kent ședea în fotoliu și-i dădea lui Noelle să sugă din biberonul suplimentar.

– Bună, rosti el cu glas scăzut, cu toate că fetița suga prea viguros ca să fie chiar și pe jumătate adormită.

– Bună, răspunse Kath așezându-se pe canapea.

– Mi-am zis că ar fi o idee bună. Pentru eventualitatea că ai băut ceva.

– N-am băut.

Își duse mâna la sâni ca să le verifice plinătatea, dar atingerea lânii îi stârni un asemenea fior de dorință, încât nu putu să apese.

– Ei, acum poți să-i dai, dacă vrei, zise Kent.

Ședea pe marginea canapelei, aplecată în față, dornică să-l întrebe dacă venise acolo prin față sau prin spate. Adică pe drum, sau pe plajă? Dacă venise pe plajă, probabil că-i văzuse pe cei care dansau. Însă erau mulți dansatori pe debarcader acum, așa că poate nu remarcase pe nimeni în mod special.

Dar bona o văzuse. Iar el o auzise probabil strigând-o, rostindu-i numele. Și apoi se uitase să vadă încotro strigase bona.

Asta, dacă venise pe plajă. Dacă venise pe drum și intrase în casă prin hol, nu prin bucătărie, n-avusese cum să-i vadă pe cei care dansau.

– Ai auzit-o strigându-mă? îl întreabă. De-aia ai venit și ai luat biberonul?

– Mă gândisem deja s-o fac. Mi-am zis că e timpul. Ridică biberonul, să vadă cât anume supsesse Noelle, și spuse: Îi era foame.

– Da.

– Deci acum e ocazia ta. Dacă vrei să te cherchelești.

– Asta ai făcut tu? Te-ai cherchelit?

– Mi-am luat și eu porția mea. Du-te, dacă vrei. Distrează-te!

I se păruse că bravada lui avea un ton trist și prefăcut. Trebuie s-o fi văzut dansând. Altfel, ar fi întrebat: „Ce ți-ai făcut la față?”

– Prefer să te aștept și pe tine, spuse ea.

El se încruntă la copil, înclinând iar biberonul.

– Aproape am terminat. E-n regulă dacă vrei.

– Trebuie să mă duc la baie, zise Kath.

Iar în baie, așa cum s-ar fi așteptat să fie în casa Monicăi, erau provizii suficiente de batiste de hârtie. Dădu drumul la apa fierbinte, înmuie fardurile și se frecă, înmuie și se frecă, aruncând din când în când în WC câte un boț de hârtie mânjită cu negru și violet.

IV

Pe la mijlocul celui de-al doilea pahar, când Kent vorbea despre prețurile uluitoare, de-a dreptul obscene ale proprietăților imobiliare din West Vancouver în ultima vreme, Sonje spuse:

– Știi, eu am o teorie.

– Casele acelea în care am locuit, o întrerupse el. S-au dus de mult. Pentru o nimica toată, în comparație cu ce-i acum. Azi nu știu ce ai mai lua pe ele. Doar pentru teren. Doar ca să le dărâmi.

Ce teorie avea ea? Despre prețul imobiliarelor?

Nu. Despre Cottar. Nu credea că e mort.

– În primele momente am crezut, bineînțeles, spuse ea. Nici nu mi-a dat prin minte să mă îndoiesc. Într-o bună zi însă, mi-am dat seama că nu era neapărat nevoie să fie adevărat. Gândește-te la circumstanțe.

Îi scrisese un doctor. Din Jakarta. Adică persoana care îi scrisese susținea că e doctor. Spunea că soțul ei murise și preciza de ce anume, folosise un termen medical pe care ea îl uitase între timp. Oricum, fusese o boală infecțioasă. Dar de unde să știe ea că persoana aceea chiar era doctor? Sau, dacă era doctor într-adevăr,

de unde să știe că spunea adevărul? N-ar fi fost deloc dificil pentru Cottar să cunoască un medic. Să se împrietenească cu el. Cottar avea tot soiul de prieteni.

– Sau chiar să-l plătească, adăugă ea. Nici asta n-ar fi chiar imposibil.

– Dar de ce ar fi făcut una ca asta? întrebă Kent.

– N-ar fi primul doctor care să facă așa ceva. Poate că avea nevoie de bani ca să mențină clinica în funcțiune în beneficiul săracilor, de unde să știm noi? Poate că voia doar banii pentru el însuși. Doctorii nu sunt tocmai sfinți.

– Nu. Mă refeream la Cottar. De ce ar fi făcut Cottar una ca asta? Pe de altă parte, chiar avea bani?

– Nu, el însuși nu avea nici un ban, dar... nu știu. E doar o ipoteză, oricum. Cea cu banii. Iar eu eram aici, știi doar. Eu eram aici, să am grijă de mama lui. El chiar ținea la mama lui. Știa că n-aș părăsi-o niciodată. Așa că din punctul ăsta de vedere era în regulă. Chiar era în regulă. Țineam mult la Delia. Nu mi se părea o povară. Poate chiar eram mai potrivită să am grijă de ea, decât să fiu soția lui Cottar. Și știi ce e ciudat? Delia avea și ea bănuieli similare. Și nu mi-a pomenit niciodată despre ele. Iar eu nu i-am pomenit despre ale mele. Fiecare credea că i-ar frânge celeilalte inima. Într-o seară, nu cu mult timp înainte să... se ducă, îi citeam o povestire polițistă a cărei acțiune se petrecea în Hong Kong, iar ea a zis: „Poate că acolo e Cottar. În Hong Kong.“ Și a adăugat că spera să nu mă fi tulburat. Atunci i-am spus ce credeam eu, iar ea a râs. Amândouă am râs. Te-ai aștepta ca o mamă ajunsă la bătrânețe să fie îndurerată vorbind despre felul în care unicul ei fiu își luase tălpașita

și o părăsise, dar nu. Poate că bătrânii nu sunt așa. Bătrânii foarte bătrâni. Nu-i mai îndurerează nimic. Probabil își dau seama că nu merită. El știa că voi avea grijă de ea, deși probabil n-avea idee cât anume o să dureze. Aș vrea să-ți pot arăta scrisoarea doctorului, dar am aruncat-o. A fost o prostie, dar eram înnebunită de durere pe vremea aceea. Nu înțelegeam cum o să-mi mai pot trăi viața. Nu mă gândeam că ar trebui să mă interesez și să aflu ce calificări avea doctorul sau să cer un certificat de deces, un act oficial. M-am gândit la toate acestea mai târziu, însă deja nu mai avea nici o adresă la care să-l contactez. Nu mă puteam adresa ambasadei americane, fiindcă era ultima instituție cu care Cottar ar fi vrut să aibă de-a face. Și nu era cetățean canadian. Poate avea chiar un alt nume. O identitate falsă gata pregătită. Acte false. Obișnuia să facă aluzii la asemenea chestii. Asta făcea parte din farmecul lui, pentru mine.

– În parte, poate că tu dramatizai lucrurile, nu ți se pare? spuse Kent.

– Sigur că mi se pare.

– Nu exista o asigurare de viață?

– Nu vorbi prostii!

– Dacă ar fi existat, ar fi aflat ei adevărul.

– Dar nu exista. Deci... Asta am de gând să fac.

Adăugă peste câteva clipe că asta era singurul lucru pe care nu i-l spusese niciodată soacrei sale. Că, după ce rămânea singură, avea să se ducă să cerceteze. Avea să-l găsească pe Cottar, sau măcar să afle adevărul.

– Probabil ai impresia că asta-i o fantasmagorie, nu?

„O sminteală“, își zise Kent cu o tresărire neplăcută. La fiecare vizită pe care o făcuse în călătoria asta,

survenise câte un moment de dezamăgire cruntă. Momentul acela în care-și dădea seama că persoana cu care discuta, persoana pe care făcuse tot posibilul s-o găsească, nu avea să-i dea lucrul acela după care venise. Vechiul prieten pe care-l vizitase în Arizona era obsedat de pericolele vieții, în ciuda reședinței lui scumpe, în cadrul unei comunități bine protejate. Soția vechiului prieten, care trecuse acum de șaptezeci de ani, voise să-i arate fotografiile cu ea și cu o altă bătrână, costumate ca niște dansatoare din Klondike pentru un musical pe care-l puseseră în scenă. Iar copiii lui, maturi deja, aveau propriile lor preocupări. Țsta era un lucru firesc, și nu-l mira. Mirarea era aceea că viețile lor, viețile fiicei și fiilor lui păreau închistate acum, oarecum previzibile. Nici chiar schimbările pe care le putea prevedea sau despre care i se spusese că vor urma – Noelle era pe punctul de a-și părăsi cel de-al doilea soț – nu erau foarte interesante. Nu recunoscuse asta în fața lui Deborah – și nici măcar față de sine însuși –, dar așa era. Iar acum, Sonje! Sonje, pe care n-o plăcuse niciodată în mod deosebit, față de care avusese unele reticențe, dar pe care o respectase ca pe un mic mister viu, Sonje se transformase într-o bătrână vorbăreață cu o doagă secretă lipsă.

Și exista un motiv pentru care venise s-o vadă, unul de care nu se apropiaseră deloc cu toată această poliloghie despre Cottar.

– Ei, sincer să fiu, începu el, nu mi se pare o idee foarte inteligentă. Sincer să fiu.

– Umblu după potcoave de cai morți, chicoti Sonje.

– Se poate ca el să fie deja mort, oricum.

– Adevărat.

– Și s-ar fi putut duce oriunde, să trăiască în orice loc din lume. Dacă teoria ta e corectă.

– Adevărat.

– Deci singura ta speranță e ca, dacă a murit de fapt atunci și teoria ta e greșită, să afli exact asta și deci să nu știi cu nimic mai mult decât știi acum.

– O, ba cred că aș ști.

– În cazul ăsta, ai putea la fel de bine să stai aici și să trimiți niște scrisori.

Sonje nu era de acord. În asemenea chestiuni nu puteai să apelezi la canalele oficiale.

– Trebuie să te faci văzut și auzit în stradă.

Pe străzile din Jakarta, acolo avea de gând să înceapă. În locuri ca Jakarta, oamenii nu sunt introvertiți. Acolo oamenii își duc viața pe străzi și se știe totul despre ei. Prăvăliașii știu, există întotdeauna cineva care cunoaște pe altcineva, și așa mai departe. Avea să pună întrebări, și imediat avea să se ducă vestea despre sosirea ei. Un bărbat precum Cottar n-ar fi dispărut pur și simplu. Chiar și după atâta timp, cineva tot și-ar fi amintit. Ar fi existat informații de un fel sau altul. Unele costisitoare, nu toate adevărate. Și totuși...

Kent se gândi s-o întrebe cu ce bani intenționa să plece. Să fi moștenit ceva de la părinții ei? Parcă-și amintea că rupseseră relațiile cu ea când se măritase. Sau poate se gândea că va primi un preț frumos pentru proprietatea asta. Cam greu de crezut, dar poate că avea dreptate. Chiar și așa, ar fi putut rezolva totul în vreo două luni. S-ar fi dus vorba despre prezența ei, într-adevăr. Se mulțumi să remarce:

– Orașele acelea s-au schimbat mult.

– Dar nici n-aș neglija canalele uzuale, continuă ea. Aș apela la toți cei la care aș putea. Ambasada, evidențele cimitirelor, registrul medical, dacă există așa ceva. De fapt, am trimis deja scrisori. Dar nu primești decât răspunsuri evazive. Trebuie să discuți cu ei în persoană. Trebuie să fii acolo. Să fii acolo. Să tot revii, să-i bați la cap, să le găsești punctele sensibile și să fii pregătit să strecuri vreun plic gras, dacă e nevoie. Nu-mi fac iluzii că va fi ușor. De exemplu, mă aștept să fie cumplit de cald. Nu pare să fie situată deloc bine. Jakarta. Sunt mlaștini și smârcuri peste tot în jur. Nu sunt fraieră. O să-mi fac toate vaccinurile și o să-mi iau toate precauțiile. O să înghit vitamine și, cum orașul a fost fondat de olandezi, sigur nu duce lipsă de gin. Compania olandeză a Indiilor de Est. Nu e un oraș foarte vechi, știi? Cred că a fost construit pe la 1600. Numai o clipă. Am tot soiul de... o să-ți arăt... am...

Își puse jos paharul golit de ceva vreme și se ridică rapid. După vreo doi pași se împiedică în sisalul răsucit și zvâcni în față, dar se redresă prinzându-se de tocul ușii, fără să cadă.

– Trebuie să arunc preșurile astea vechi, bombăni ea, după care intră grăbită în casă.

Kent auzi o mică încăierare cu niște sertare înțepe-nite, apoi un zgomot de hârtii căzând. În tot acest timp, Sonje continua să-i vorbească în modul acela deopotrivă agitat și liniștitor al celor sperați să nu piardă atenția interlocutorilor. El nu înțelegea ce zice, și nici măcar nu încerca. Ar fi profitat de prilej ca să înghită o pastilă – la asta se tot gândise în ultima jumătate de oră. Era o pastilă mică, pentru care nu avea nevoie să bea

ceva – paharul lui era gol – și probabil că ar fi putut să-o ducă la gură fără ca Sonje să observe. Dar un fel de sfială sau o superstiție îl împiedicase să încerce. Nu-l deranja faptul că Deborah îi cunoștea bine starea, la fel și copiii lui, era firesc până la urmă, însă refuza să le-o dezvăluie și celorlalți.

Luase pastila exact la timp. Un val de slăbiciune, fierbințeală neprietenosă și risc de dezintegrare urcase în el, revărsându-se în picuri de sudoare pe tâmple. Vreme de câteva minute simți această prezență tot mai pregnantă, dar printr-o respirație calmă și controlată și o rearanjare firească a membrelor, îi rezistă. Între timp, Sonje reapăru cu un teanc de hârtii – hărți și foi printate, pe care trebuie să le fi copiat din cărțile de la bibliotecă. Unele îi alunecară din mână când se așeză pe scaun, împrăștiindu-se pe preșurile de sisal.

– Ceea ce numesc ei vechea Batavia, începu ea, are o structură clar geometrică. Clar olandeză. Există o suburbie numită Weltevreden. Înseamnă „foarte mulțumit“. Nu crezi că ar fi ilar dacă l-aș găsi trăind acolo? Uite vechea biserică portugheză. Construită la sfârșitul secolului al șaptesprezecelea. E o țară musulmană, desigur. Au cea mai mare moschee din Asia de Sud-Est. Căpitanul Cook trăgea acolo să-și repare corăbiile, lăuda mereu șantierele navale. Dar zicea despre canalele dintre smârcuri că duhneau. Probabil duhnesc și acum. Cottar n-a părut niciodată foarte rezistent, dar se îngrijea mai mult decât ai fi zis. Nu umbla prin mlaștinile cu risc de malarie și nu cumpăra de băut de la vânzătorii stradali. Dar acum, firește, dacă e acolo, mă aștept să se fi aclimatizat perfect. Nu știu la ce să mă aștept. Pot să cred că

a devenit de-al locului sau pot să cred că s-a aranjat frumușel, cu femeiușca lui ciocolatie având grijă de el. Mâncând fructe pe marginea unei piscine. Sau poate că umblă de colo colo și cerșește în beneficiul săracilor.

De fapt, Kent își amintea ceva. În noaptea petrecerii de pe plajă, acoperit doar cu un prosop care nu ascundea mare lucru, Cottar se apropiase de el și-l întrebuse ce știa, ca farmacist, despre bolile tropicale.

Dar întrebarea nu păruse nelalocul ei. Toți cei care s-ar fi dus acolo unde se ducea Cottar ar fi procedat la fel.

– Te gândești la India, îi spuse lui Sonje.

Își revenise acum, odată ce pastila îi redase parțial eficiența funcțiilor interne, oprind ceea ce el simțise ca o epuizare a măduvei osoase.

– Știi care-i unul dintre motivele pentru care știu că n-a murit? Nu-l visez. Dar pe soacra mea o visez tot timpul.

– Eu nu visez.

– Toată lumea visează. Doar că nu-ți amintești.

Kent clătină din cap.

Kath nu era moartă. Locuia în Ontario. În districtul Haliburton, nu prea departe de Toronto.

– Mama ta știe că sunt aici? o întrebuse el pe Noelle, care răspunsese:

– O, așa cred. Sigur.

Dar nu bătuse nimeni la ușă. Când Deborah îi propusese să facă un ocol, el spusese:

– Hai să nu ne abatem din drumul nostru. N-ar merita.

Kath locuia singură, pe malul unui lac. Bărbatul cu care trăise mult timp și împreună cu care construisese casa era mort. Dar avea prieteni, spusese Noelle, era în regulă.

Când Sonje pomenise mai devreme numele lui Kath, el avusese senzația aceea caldă și periculoasă că cele două țineau încă legătura una cu alta. Și în cazul acesta exista riscul să audă ceva ce nu voia să afle, dar și speranța stupidă că Sonje i-ar fi putut povesti lui Kath ce bine arăta el (și chiar arăta bine, era convins, cu greutatea ținută sub observație și cu bronzul căpătat în sud-vest) și ce bine îi mergea în căsnicie. Poate că și Noelle îi spusese ceva de genul ăsta, dar cuvântul lui Sonje conta într-un fel mai mult decât al fiicei sale. Aștepta acum ca Sonje să aducă iar vorba despre Kath.

Însă ea nu mușcase momeala. Turuia în schimb numai despre Cottar, despre prostie și despre Jakarta.

Agitația era afară acum – nu în el, ci dincolo de ferestre, unde vântul care frământase tot timpul desigurile se întetise și începuse să le scuture zdravăn. Iar acolo nu erau desiguri din acelea care-și unduiesc ramurile în fața unui asemenea vânt. Ramurile lor erau dure, și frunzele aveau suficientă greutate pentru ca fiecare tufiș să fie zgâlțâit din rădăcini. Lumina soarelui scânteia reflectată în frunzele de un verde uleios. Fiindcă soarele încă strălucea, vântul nu adusese nici un nor, ceea ce însemna că n-avea să plouă.

– Încă un pahar? întrebă Sonje. Cu mai puțin gin?
Nu; după ce luase pastila, nu mai putea să bea.

Totul era pe fugă – mai puțin atunci când totul era exasperant de lent. Când mergeau cu mașina, el aștepta, aștepta ca Deborah să ajungă în orașul următor. Dar din când în când venea o clipă în care totul părea să aibă ceva de spus. Arbuștii care se legănau, lumina orbitoare.

Totul ca o fulgerare, în viteză, când nu te puteai concentra. Atunci când voiai și tu să ai o privire de ansamblu, căpătai o imagine în goană, stupidă, ca dintr-un carusel. Așa că rămâneai cu o idee greșită, în mod cert o idee greșită. Că cineva anume era poate în viață, trăind în Jakarta.

Dar când știai că cineva e viu, când puteai merge până în fața ușii lui, lăsați ocazia să treacă.

Și sigur că ar fi meritat! Să vadă o străină cu care nu i-ar fi venit să creadă că fusese însurat, sau să constate că ea n-avea să-i fie niciodată o străină, cu toate că îi era de neatins.

– Au șters-o, spuse în cele din urmă. Amândoi.

Sonja lăsa hârtiile să-i cadă de pe genunchi pe podea, alături de celelalte.

– Cottar și Kath, adăugă el.

– Așa se întâmplă aproape în fiecare zi. Aproape în fiecare zi în perioada asta a anului – vântul ăsta spre sfârșitul după-amiezii.

Petele ca niște bănuți de pe fața ei reflectau lumina în timp ce Sonje continua să vorbească, aidoma unor semnale făcute cu oglinda.

– Soția ta a plecat de mult, spuse ea. E absurd, dar mie tinerii îmi par lipsiți de importanță. Ca și când ar putea să dispară de pe fața pământului și lucrul ăsta n-ar conta deloc.

– Ba dimpotrivă. La noi te refereai de fapt. La noi.

Din cauza pastilei, gândurile lui se întind prelungi și rarefiate, evidențiindu-se precum dărele de vaporii. Se lasă dus de un gând referitor la șederea aici, la faptul că

o ascultă pe Sonje vorbind despre Jakarta, în vreme ce vântul spulberă nisipul dunelor.

Un gând despre faptul că nu trebuie să meargă mai departe, să se ducă acasă.

INSULA CORTES

O miresucă. Aveam douăzeci de ani, un metru și șaptezeci înălțime și cântăream între șaiszeci și opt și șaptezeci de kilograme, însă unele persoane – soția șefului lui Chess, secretara mai bătrâioară de la biroul lui și doamna Gorrie de la etaj – îmi spuneau „miresuca“. Uneori, „miresuca noastră“. Eu și Chess glumeam pe tema asta, dar în public reacția lui era o privire tandră și drăgăstoasă. A mea era un zâmbet bosumflat, sfios și docil.

Locuiam într-un subsol în Vancouver. Casa nu era a familiei Gorrie, așa cum crezusem eu la început, ci a lui Ray, fiul doamnei Gorrie. Care trecea să mai repare câte ceva. Intra pe ușa de la subsol, așa cum intram eu și Chess. Era un bărbat subțire, cu pieptul îngust, pe la treizeci și ceva de ani, și întotdeauna purta o șapcă muncitorească și căra după el o trusă cu scule. Părea să fie adus de spate, probabil de la faptul că stătea mai tot timpul aplecat pentru lucrările de instalații, de rașchetat ori de tâmplărie. Avea un ten ca de ceară și tușea mult. Fiecare icnet de tuse era o declarație discretă și de sine stătătoare, definindu-i prezența în subsol ca o ingerință necesară. Nu-și cerea scuze pentru că se afla

acolo, dar nici nu se purta ca și cum locul i-ar fi aparținut. Singurele dăți când vorbisem cu el fuseseră atunci când ciocănisese la ușa ca să-mi spună că avea să oprească apa sau curentul electric pentru o perioadă scurtă. Chiria îi era plătită lunar, peșin, doamnei Gorrie. Nu știu dacă ea îi dădea lui toți banii sau dacă-și păstra ceva ca să acopere din cheltuieli. Altfel, tot ce aveau ea și domnul Gorrie era pensia acestuia – așa îmi spusese ea. Nu pensia ei. „Eu nu am încă vârsta necesară“, îmi explicase apoi.

Doamna Gorrie striga mereu din capul scărilor, ca să-l întrebe pe Ray ce mai făcea și să-i ofere o ceașcă de ceai. Iar el răspundea mereu că era bine și că n-avea timp. Ea susținea că Ray lucra prea mult, la fel ca ea însăși. Încerca să-l ademenească adesea cu câte un desert pe care-l preparase, cu vreo dulceață, vreun fursec ori turtă dulce – aceleași lucruri cu care insistă și pe lângă mine. El zicea că nu, că abia mâncase ori că avea destul acasă. Și eu mă opuneam mereu, dar la a șaptea ori la a opta tentativă cedam. Era prea jenant să tot refuzi și să-i observi dezamăgirea. Admiram felul în care Ray putea continua să spună nu. Nici măcar nu zicea „Nu, mamă.“ Doar nu.

Pe urmă, ea încerca să găsească un subiect de conversație.

–Deci, ce ți s-a mai întâmplat nou și interesant?

„Nu prea multe. Nu știu.“ Ray nu era niciodată nepoliticos sau iritabil, dar niciodată nu ceda un deget măcar în fața ei. Sănătatea lui era în regulă. Răceala lui era în regulă. Doamna Cornish și Irene erau și ele bine, întotdeauna.

Doamna Cornish era femeia în a cărei casă locuia el, undeva în East Vancouver. Întotdeauna avea lucruri de pus la punct pe acolo prin casă, ca și pe aici – de asta trebuia să plece imediat ce termina treburile. Mai ajuta și la îngrijirea fiicei sale, Irene, aflată în scaunul cu roțile. Irene avea paralizie cerebrală. „Biata de ea“, exclama doamna Gorrie după ce Ray îi spunea că Irene era bine. Niciodată nu-i reproșa în față timpul pe care-l petrecea cu fata bolnavă, ieșirile în parcul Stanley sau raitele de seară ca să ia înghețată. (Ea știa toate astea fiindcă vorbea uneori la telefon cu doamna Cornish.) Dar mie îmi spunea: „Nu pot să nu mă gândesc cum trebuie să arate cu înghețata scurgându-i-se pe față. Nu mă pot împiedica. Probabil că oamenii se distrează de minune holbându-se la ei.“

Povestea că atunci când îl mai scotea din casă pe domnul Gorrie în scaunul lui cu roțile, lumea se uita la ei (domnul Gorrie suferise un accident vascular cerebral), dar asta era altceva, fiindcă afară bătrânul nu se mișca, nu scotea nici un sunet, iar ea avea întotdeauna grijă să-l facă să arate prezentabil. Irene, pe de altă parte, atârna în scaunul ei și făcea *gâg-gâg-gâg*. Biata de ea, nu putea altfel.

Poate că doamna Cornish își făcuse ea un plan, spunea doamna Gorrie. Cine avea să aibă grijă de fata aceea handicapată când rămânea singură pe lume?

– Ar trebui să existe o lege care să le interzică oamenilor sănătoși să se căsătorească cu cineva ca ea, dar deocamdată nu există.

Când doamna Gorrie mă invita sus, la o cafea, niciodată nu voiam să mă duc. Aveam destul de lucru cu

viața mea acolo, la subsol. Uneori, când venea și-mi bătea la ușă, mă prefăceam că nu sunt acasă. Dar ca să fac asta, trebuia să sting luminile și să încui ușa în clipa în care o auzeam deschizând-o pe cea din capătul scării, și pe urmă să stau fără să mă clintesc în timp ce ea bătea cu vârful unghiilor în ușă și-mi striga numele. În plus, trebuia să nu fac nici un zgomot cel puțin o oră după aceea și să nu trag apa la toaletă. Dacă îi spuneam că nu am timp suficient, că am multe lucruri de făcut, începea să râdă și întreba:

– Ce lucruri?

– Scrisori.

– Tot timpul scrii scrisori. Probabil că ți-e dor de casă.

Avea sprâncenele roz, în ton cu nuanța părului. Nu-mi venea să cred că ar putea fi o culoare naturală, dar cum era posibil să-și fi vopsit sprâncenele? Avea fața îngustă, rujată, vivace, cu dinții mari și lucioși. Appetitul ei pentru amicitie și pentru companie nu ținea cont de nici un refuz. Chiar în prima dimineață când Chess m-a adus aici în apartament, după ce ne-am întâlnit la tren, a bătut la ușă cu zâmbetul ei vulpesc și cu un platou de fursecuri. Încă aveam pe cap pălăria de drum, iar Chess tocmai se pregătea să-mi desfacă centura. Fursecurile erau tari și uscate, acoperite cu o glazură roz-aprins, pentru a-mi celebra statutul de mireasă. Chess i-a vorbit scurt și sec. Trebuia ca într-o jumătate de oră să se întoarcă la muncă, și, după ce a scăpat de ea, n-a mai fost timp să termine ce începuse. Așa că a mâncat fursecurile unul după altul, plângându-se că aveau gust de rumeguș.

– Soțul tău e atât de serios! îmi spunea ea. Îmi vine să râd, întotdeauna mă privește cu figura asta foarte, foarte serioasă când îl văd venind și plecând. Aș vrea să-i spun s-o ia mai ușor, că nu duce lumea întregă pe umeri.

Uneori trebuia s-o urmez sus pe scări, să mă smulg de la cartea mea ori de la paragraful pe care-l scriam. Ne așezam la masa din camera ei de zi, pe a cărei față din dantelă trona o oglindă octogonală în care se reflecta o lebadă din ceramică. Beam cafea din cești de porțelan și mâncam de pe farfurioare asortate (alte fursecuri la fel sau tarte cu struguri, cleioase, ori biscuiți grei), și ne tamponam buzele cu șervete mici, brodate, ca să ștergem firimiturile. Eu stăteam cu fața la vitrina cu porțelanuri în care erau așezate toate paharele bune, serviciile de zahăr și frișcă, seturile de sare și piper prea delicate sau prea deosebite pentru uzul zilnic, vasele, un ceainic în formă de căsuță de stuf și sfeșnicele ca niște crini. O dată pe lună, doamna Gorrie deschidea vitrina și spăla tot ce era în ea. Ea îmi spusese asta. Îmi spusese și lucruri despre viitorul meu, despre casă și viața pe care presupunea că urma s-o am, și cu cât vorbea mai mult, cu atât mai intens simțeam o greutate de fier apăsându-mi membrele și cu atât mai tare voiam să casc și să tot casc în mijlocul dimineții, să mă târăsc de acolo, să mă ascund undeva și să dorm. Dar cu glas tare admiram totul. Conținutul vitrinei cu porțelanuri, obișnuințele gospodărești ale doamnei Gorrie, veșmintele asortate pe care le îmbrăca în fiecare dimineață. Fuste și pulovere în nuanțe de mov sau roșu-coral și eșarfe din mătase artificială.

– Întotdeauna să te îmbraci de la prima oră ca și când te-ai duce la serviciu, să-ți aranjezi părul și să te fardezi – nu o dată mă prinsese în cămașa de noapte – și pe urmă poți să-ți pui un șorț dacă trebuie să speli sau să gătești ceva. Face bine la moral.

Și să ai întotdeauna la îndemână ceva dulce, pentru eventualitatea că se va invita cineva pe la tine. (Din câte știam eu, nu avea niciodată alți vizitatori în afară de mine, și cu mare greutate s-ar fi putut spune că mă invitam pe la ea.) Și niciodată să nu servești cafeaua în căni.

Nu rostea însă lucrurile chiar atât de direct. Era mai degrabă ceva de genul „Eu întotdeauna...” sau „Mie întotdeauna îmi place să...”, ori „Cred că e mai drăguț să...”

– Chiar și atunci când locuiam departe, în sălbăticie, întotdeauna îmi plăcea să...

Nevoia de a căska sau de a urla mi-a pălit atunci brusc, pentru câteva clipe. Unde locuise ea în sălbăticie? Și când?

– Ceva mai sus, pe coastă, a răspuns ea. Am fost și eu mireasă cândva, demult. Am locuit acolo timp de trei ani. În Union Bay. Dar nu era prea sălbatic. Pe insula Cortes.

Am întrebat unde era asta, iar ea mi-a răspuns:

– Ei, departe, acolo.

– Trebuie să fi fost interesant.

– Da, interesant. Dacă urșii ți se par interesanți. Dacă pumele ți se par interesante. Eu, una, aș prefera un dram de civilizație.

Camera de zi era despărțită de sufragerie prin uși din stejar glisante, care erau mereu puțin deschise, astfel încât doamna Gorrie, așezată la capătul mesei, să-l poată avea sub priviri pe domnul Gorrie, așezat în fotoliul

său extensibil din fața ferestrei. Se referea la el cu expresia „soțul meu din scaunul cu roțile“, dar de fapt el ședea în scaunul cu roțile doar atunci când îl scotea ea la plimbare. Nu aveau televizor, fiindcă televiziunea era încă o noutate pe vremea aceea. Domnul Gorrie ședea și privea strada, și parcul Kitsilano de vizavi și golful Burrard, de mai departe. Se ducea singur la baie, cu bastonul într-o mână și cu cealaltă prinzându-se de spătarele scaunelor sau sprijinindu-se de pereți. Ajuns înăuntru, se descurca tot singur, deși îi lua un timp îndelungat. Iar doamna Gorrie zicea că uneori era și o chestie de tușă finală.

De obicei, tot ce puteam vedea din domnul Gorrie era un picior în pantalon, întins pe fotoliul verde-aprins. O dată sau de două ori a fost nevoit să se ducă șontăcând până la baie cât timp eram eu acolo. Un bărbat masiv – cap mare, umeri largi, oase grele.

Nu i-am privit fața. Oamenii handicapați în urma unui accident vascular sau a unei boli erau pentru mine un fel de piază rea, un memento dur. Nu membrele neputincioase ori alte semne fizice ale sorții lor oribile erau cele de care trebuia să-mi feresc privirea, ci ochii lor omenești.

Nu cred însă că el s-a uitat la mine, deși doamna Gorrie i-a strigat de jos că venisem în vizită. A scos doar un fel de mârâit care ar fi putut fi cea mai reușită variantă de salut a lui sau un semnal de ignorare.

Apartamentul nostru avea două camere și jumătate. Îl închiriam mobilat și, aidoma altora din această categorie, fusese în realitate semimobilat, cu lucruri care

altfel ar fi ajuns la gunoi. Îmi amintesc podeaua din camera de zi, acoperită cu resturi de linoleum în formă de triunghiuri sau dreptunghiuri – cu modele și culori diferite, puse unele lângă altele și prinse între ele cu benzi metalice, ca un soi de cuvertură smintită. Și cuptorul cu gaze din bucătărie, alimentat cu monede. Patul nostru era într-o nișă de lângă bucătărie – încăpea în nișă atât de fix, încât trebuia să te urci în pat pe la picioare. Chess citise că așa urcau femeile din harem în patul sultanului, mai întâi dovedindu-și venerația pentru picioarele lui și apoi urcând pentru a-și prezenta omagiile și celorlalte părți trupești ale sale.

O perdea era trasă mereu în dreptul patului, pentru a separa nișa de bucătărie. De fapt, era un cearșaf vechi, o pânză alunecoasă și franjurată, cu fondul bej-gălbui și un model cu trandafiri rubinii și frunze verzi pe o parte și cu dungi rubinii și verzi, cu flori și frunze întrezărite ca niște fantome pe fondul bej pe cealaltă parte, dinspre pat. Perdeaua asta este lucrul pe care mi-l amintesc cel mai bine din apartament. Și nici nu e de mirare. În toiul freneziei sexuale și după împlinirea ei, țesătura aceea îmi ședea în fața ochilor, devenind un memento al lucrurilor care-mi plăceau la noul meu statut – răsplata pentru care suportasem insulta neimaginată de a fi o miresucă, dar și amenințarea stranie a vitrinei cu porțelanuri.

Și eu și Chess proveneam din familii în care sexul în afara căsătoriei era considerat dezgustător și de neiertat, iar cel în cadrul căsniciei, niciodată menționat pe față, era în scurt timp uitat complet. Ne aflam chiar la sfârșitul acelei epoci în care lucrurile erau privite astfel, deși

noi nu știam asta. Când îi găsisse prezervative în servietă, mama lui Chess se dusesse plângând la soțul ei. (Chess zicea că primise prezervativele în tabăra în care-și făcuse pregătirea militară la universitate – ceea ce era adevărat – și că uitase de ele, ceea ce era o minciună.) Așa că ni se părea minunat să avem un loc al nostru și un pat în care să putem face tot ce pofteam. Acceptaserăm târgul ăsta fără să ne treacă nici o clipă prin minte că cei mai vârstnici – părinții noștri, unchii și mătușile – ar fi putut încheia și ei același târg, de dragul poftelor carnale. Ni se părea că pe ei nu-i mânase înainte decât gândul la case, la proprietăți, mașini de tuns iarba, frigidere și pereți despărțitori. Și, desigur, în cazul femeilor, dorința de a avea copii. Pentru noi, toate astea erau lucruri pe care le-am fi putut alege sau nu în viitor. Niciodată nu ne gândeam că vreunul dintre ele se va abate asupra noastră în mod inexorabil, precum vremea sau numărul anilor.

Și acum, dacă stau să mă gândesc sincer, nici n-au venit. Nimic n-a apărut fără o alegere a noastră. Nici sarcina. Am riscat doar ca să vedem dacă chiar ne maturizaserăm, dacă chiar se putea întâmpla.

Celălalt lucru pe care-l făceam în dosul perdelei era să citesc. Cărți pe care le împrumutam de la biblioteca Kitsilano, aflată la câteva străzi distanță. Iar când ridicam privirea, în starea aceea de uimire fremătătoare pe care mi-o ofereau cărțile, o efervescentă a deliciilor înghițite pe nerăsuflăte, dungile perdelei erau cele pe care le vedeam. Și nu numai personajele și povestea, ci și atmosfera cărții se alipeau de florile nenaturale și curgeau în șuvoiul rubiniu ori în verdele întunecat. Citeam cărți

grele, ale căror titluri îmi erau deja familiare și magice – am încercat chiar să citesc *Logodnicii* – iar între ele citeam romane de Aldous Huxley și Henry Green, și *Spre far*, *Sfârșitul lui Chéri* și *Moartea inimii*. Le înghițeam una după alta fără să-mi stabilesc anumite preferințe, lăsându-mă pe rând în voia lor așa cum făcusem cu cărțile citite în copilărie. Eram încă în etapa aceea a apetitului nesățios, al voracității care friza frustrarea.

Dar față de anii copilăriei apăruse o complicație: se părea că trebuia să fiu deopotrivă cititor și scriitor. Cum-părasem un caiet școlar și încercam să scriu – chiar scriam; pagini care începeau hotărât și pe urmă secau, așa că trebuia să le rup și să le mototolesc ca o pedeapsă dură și să le arunc în coșul de gunoi. Și atât de des am făcut asta, iar și iar, încât în cele din urmă am rămas doar cu copertele caietului. Pe urmă am cumpărat alt caiet și am reluat întregul proces. Același ciclu – entuziasm și disperare, entuziasm și disperare. Era ca și când aș fi trecut în fiecare săptămână printr-o sarcină secretă urmată de avort.

Dar nu pe deplin secretă. Chess știa că citeam mult și că încercam să scriu. Și nu-mi descuraja deloc tentativele. Considera că era un lucru pe care aș fi putut învăța să-l fac. Că necesita antrenament îndelungat, dar că putea fi deprins, la fel ca jocul de bridge sau ca tenisul. Nu i-am mulțumit pentru această încredere generoasă. Și s-a adăugat pur și simplu la farsa dezastrelor mele.

Chess lucra la o firmă de articole de băcănie angro. Se gândise să se facă profesor, dar tatăl lui îl convinsese

că profesoratul nu era un mijloc potrivit pentru a întreține o soție și a se descurca în viață. Tatăl îl ajutase să-și găsească această slujbă, dar îi spusese că, odată ce primea postul, nu trebuia să se aștepte la vreun favor. Și nu se așteptase. În prima iarnă a căsniciei noastre, pleca de acasă înainte să se lumineze de ziuă și se întorcea după lăsarea întunericului. Muncea din greu, fără să se întrebese dacă munca pe care o făcea corespundea cât de cât cu vreuna dintre preocupările sale anterioare sau dacă avea vreun țel care lui să i se fi părut vreodată demn de atins. Nici un alt țel în afara celui de a ne duce spre viața aceea cu frigidere și mașini de tuns iarba despre care credeam că pe noi nu ne interesează. Resemnarea lui m-ar putea mira, dacă m-aș gândi la ea. Resemnarea lui voioasă, ba chiar curtenitoare, s-ar putea spune.

Dar la urma urmei, mi-am zis eu, asta fac bărbații.

Îmi căutam și eu de lucru. Dacă nu ploua prea tare, mergeam până la magazin, cumpăram un ziar și citeam anunțurile publicitare cât timp beam o ceașcă de cafea. Pe urmă plecam, chiar dacă burnița, spre firmele care dăduseră anunț pentru un post de chelneriță, de vânzătoare sau de muncitoare în fabrică – orice slujbă pentru care nu se cereau în mod explicit experiență sau abilități de dactilografiere. Dacă ploua tare, luam autobuzul. Chess spunea că ar trebui să iau mereu autobuzul, nu să merg pe jos ca să fac economie de bani. Cât timp economiseam eu, argumenta el, o altă fată ar fi putut primi postul.

Se pare că de fapt asta speram. Niciodată nu-mi părea chiar rău să aflu că așa se întâmplase. Uneori ajungeam

la destinație și stăteam pe trotuar, uitându-mă la Magazinul cu Haine pentru Doamne, cu oglinzile lui și cu mocheta deschisă la culoare, sau priveam fetele coborând în pauza de prânz de la biroul care avea nevoie de un arhivar. Nici măcar nu intram, știind ce impresie aș fi făcut cu părul și unghiile mele și cu pantofii zgâriați, cu talpă joasă. La fel de intimidată eram de fabrici – auzeam zgomotul mașinăriilor în clădirile în care se îmbuteliau băuturi răcoritoare ori se asamblau decorațiuni de Crăciun și vedeam becurile goale atârând din tavanele ca de șură. Poate că acolo unghiile și tocurile mele joase nu contau, dar stângăcia și ineptia mea în ale mecanicii mi-ar fi atras înjurături și țipete (auzeam și ordinele strigate peste zgomotul utilajelor). Aș fi fost făcută de rușine și concediată. Nu mă credeam capabilă nici măcar să învăț să operez o casă de marcat. I-am spus asta directorului unui restaurant, când părea că se gândește să mă angajeze. „Crezi că ai putea să te descurci?” m-a întrebat el, iar eu am zis că nu. S-a uitat la mine de parcă n-ar mai fi auzit pe cineva care să recunoască un asemenea lucru. Dar eu spuseseam adevărul. Nu credeam că m-aș fi putut descurca, nu în viteză și nu în public. M-aș fi blocat. Singurele lucruri cu care mă puteam descurca ușor erau dedesubturile Războiului de Treizeci de Ani.

Adevărul e, desigur, că nici nu eram nevoită s-o fac. Chess mă întreținea, la nivel elementar. Nu trebuia să mă forțez eu să ies în lume, fiindcă o făcuse el deja. Era datoria bărbaților.

Mi-am zis că poate aș fi reușit să lucrez în bibliotecă, așa că am întrebat acolo, deși nu apăruse nici un anunț

pentru vreun post. O femeie mi-a trecut numele pe o listă. Politicoasă, dar nu încurajatoare. Pe urmă am început să intru în librării, alegându-le pe cele care nu păreau să aibă casă de marcat. Cu cât mai goale și mai neîngrijite, cu atât mai bine. Proprietarii fumau sau moțăiau la teighea, iar în anticariate mirosea deseori a pisică.

– Nu avem destui clienți iarna, îmi spuneau ei.

O femeie mi-a sugerat să revin primăvara.

– Deși, de obicei, nici atunci n-avem prea mulți clienți.

Iarna în Vancouver nu semăna cu nici una dintre iernile pe care le știam. Fără zăpadă, chiar și fără vânturi reci. În miezul zilei, în centru, simțeam un iz ca de zahăr ars – cred că avea legătură cu firele de troleibuz. Mergeam pe Hastings Street, pe care nu mai trecea nici o femeie – doar bețivi, vagabonzi, săraci bătrâni, chinezi cu mers târșâit. Nimeni nu-mi adresa vreun cuvânt urât. Pășeam pe lângă depozite și terenuri pline de buruieni unde nu se zărea nici țipenie de om. Sau prin Kitsilano, cu casele sale înalte din lemn, pline de oameni care trăiau înghesuiți, ca noi, și prin cochetul district Dunbar, cu bungalourile frumos tencuite și copacii tunși. Și prin Kerrisdale, unde creșteau copaci mai eleganți, cu mesteceni pe peluze. Grinzi Tudor, simetrie georgiană, fantezii de Albă ca Zăpada cu acoperișuri din imitație de stuf. Sau poate din stuf adevărat, de unde să știu eu?

În toate locurile astea luminile se aprindeau pe la ora patru după-amiaza, urmate de becurile stradale și cele din troleibuze; deseori, norii se spărgeau spre vest, deasupra mării, lăsând să se vadă dârele roșii ale

asfințitului – iar în parc, pe unde ocoleam spre casă, frunzele arbuștilor iernatici luceau în aerul umed al amurgului roz-pal. Oamenii care fuseseră la cumpărături se întorceau acasă, cei de la muncă se gândeau la căldura căminului, iar cei care stătuseră în casă toată ziua ieșeau la o plimbare datorită căreia casa să li se pară mai ademenitoare. Întâlneam femei cu bebeluși în cărucioare și cu copii plângăcioși de mână, și niciodată nu-mi trecea prin minte că atât de curând voi fi și eu ca ele. Întâlneam bătrâni cu câini și alți bătrâni care pășeau încet sau ședeau în scaune cu roțile, împinse de soți sau soții ori de îngrijitori. O întâlneam pe doamna Gorrie care-l împingea pe domnul Gorrie. Purta o pele-rină, o beretă din lână moale, purpurie (știu acum că-și lucra singură majoritatea hainelor), și mult fard de obraz roz. Domnul Gorrie avea o șapcă trasă pe ochi și un fular gros înfășurat la gât. Salutul cu care mă întâmpina ea era țipăt și stăpânitor, iar al lui era inexistent. După înfățișare, nu părea să-i placă plimbarea. Dar rareori oamenii din scaunele cu roțile arată altfel decât resemnați. Unii par ofensați sau chiar răutăcioși.

– Ei, când te-am văzut în parc zilele trecute, nu te întorceai acasă după ce fusesseși să-ți cauți un loc de muncă, nu-i așa? m-a întrebat doamna Gorrie.

– Nu, am mințit eu.

Instinctul îmi spunea s-o mint în orice privință.

– Ah, bine. Fiindcă tocmai voiam să zic, știi, că dacă vrei să-ți găsești o slujbă, chiar ar trebui să te aranjezi puțin. Ei, dar știi asta.

– Da, am spus.

– Nu pot să înțeleg felul în care se poartă azi unele femei. Eu n-aș ieși niciodată din casă în pantofi fără toc și nefardată, chiar de-ar fi să mă duc doar până la băcănie. Și cu atât mai mult dacă m-aș duce să cer cuiva un loc de muncă.

Știa că mințisem. Știa că încremeneam în spatele ușii de la subsol, ca să nu-i deschid când ciocănea. Nu m-ar fi mirat dacă ar fi scotocit prin gunoiul nostru și s-ar fi apucat să citească paginile mototolite pe care erau înșirate anostele mele dezastre. De ce nu renunța să mă dădăcească? Fiindcă nu putea. Eram o misiune croită anume pentru ea – poate că bizareriile și stupiditățile mele erau din aceeași categorie cu beteșugurile domnului Gorrie, și ceea ce nu putea fi corectat trebuia suportat.

A coborât într-o zi în vreme ce eu eram în camera principală de la subsol, spălând rufele. Aveam voie să-i folosesc în fiecare zi de marți vana și mașina de spălat cu storcător.

– Deci, ai deja vreo perspectivă de slujbă? m-a întrebat.

Luată pe nepregătite, i-am răspuns că mi se dăduseră unele speranțe la bibliotecă.

M-am gândit că m-aș fi putut preface că mă duceam acolo la muncă – puteam să merg și să stau în fiecare zi la una dintre mesele lungi, citind sau chiar încercându-mi mâna la scris, așa cum mai făcusem uneori în trecut. Sigur, aș fi fost dată în vileag dacă doamna Gorrie ar fi venit vreodată la bibliotecă, însă n-ar fi putut să-l împingă pe domnul Gorrie atât de departe la deal. Sau dacă i-ar fi pomenit lui Chess despre slujba mea – dar nici asta nu credeam că se va întâmpla. Zicea că uneori se și temea să-l salute, atât de încruntat era.

– Ei, poate că între timp... Mi-a trecut prin minte că, poate între timp, ai vrea să ai ceva de lucru stând după-amiezile cu domnul Gorrie, mi-a spus ea.

Mi-a explicat că i se oferise o slujbă la magazinul de cadouri de la spitalul St. Paul, de trei sau patru ori pe săptămână, după-amiaza.

– Nu e ceva plătit, altfel te-aș fi trimis pe tine să te interesezi. E doar voluntariat. Dar doctorul zice că mi-ar prinde bine să mai ies din casă. „O să te obosești prea tare“, m-a avertizat. Nu că aș avea nevoie de bani, Ray e foarte generos cu noi, dar mi-am zis că puțin voluntariat...

S-a întrerupt ca să se uite în cadă și a văzut că așternuturile noastre bleu-pal și cămașa mea de noapte înfiorată erau în aceeași apă de clătire cu cămășile lui Chess.

– Vai, Doamne! Doar n-ai pus la un loc albele și coloratele?

– Doar pe cele în culori deschise, am răspuns. Nu ies unele pe celelalte.

– Culorile deschise sunt tot culori. Ai crede că așa cămășile vor rămâne albe, dar nu vor fi atât de albe cât ar trebui să fie.

I-am spus că voi ține minte pentru data viitoare.

– E important felul în care îți îngrijești bărbatul, a continuat ea, cu râsul acela mic și scandalizat.

– Pe Chess nu-l deranjează, am spus, fără să știu că acest lucru va deveni tot mai puțin adevărat în anii următori și că toate aceste trebușoare care păreau incidentale și aproape ludice, la periferia vieții mele reale, aveau să ajungă treptat în prim-planul ei.

*

Am acceptat slujba, așa că stăteam cu domnul Gorrie după-amiaza. Pe măsuța de lângă fotoliul extensibil era întins un prosop de mâini – pentru eventualitatea stropirilor – și pe el erau așezate flacoanele lui cu pastile și medicamente lichide, plus un ceas de la care să afle ora. Pe masa din partea cealaltă erau stivuite materiale de lectură. Ziarul de dimineață, ziarul din ajun, exemplare din *Life*, *Look* și *Macleans*, care pe atunci erau reviste mari și voluminoase. Pe polița de dedesubt a mesei era un teanc de albume ca acelea pe care le folosesc copiii la școală, cu hârtie groasă, maronie, și cu marginile tăiate grosolan. Din ele se vedeau ieșind articole decupate din ziare și fotografii. Erau albume pe care domnul Gorrie le completase în decursul anilor, până când avusese atacul cerebral și nu mai putuse să taie. În încăperea exista și o bibliotecă, dar în ea nu se aflau decât alte albume, alte reviste și jumătate de raft cu manuale de liceu, probabil ale lui Ray.

– Eu întotdeauna îi citesc ziarul, îmi spusese doamna Gorrie. Nu și-a pierdut abilitatea de a citi, dar nu-l poate ține cu ambele mâini și, în plus, îi obosesc ochii.

Prin urmare, îi citeam domnului Gorrie în timp ce doamna Gorrie, sub umbrela ei înflorată, se îndrepta cu pas ușor spre stația de autobuz. Îi citeam pagina de sport, știrile locale și internaționale și toate articolele despre crime și furturi și despre vremea rea. Îi citeam scrisorile trimise redacției, pe cele destinate unui doctor care oferea sfaturi medicale, scrisorile către Ann

Landers¹ și răspunsurile ei. Se părea că știrile din sport și rubrica lui Ann Landers îi stârneau cel mai mult interesul. Uneori pronunțam greșit numele unui jucător sau încurcam terminologia, așa că nimic din ce-i citeam nu avea sens, iar el îmi cerea, cu mârâieli nemulțumite, să încerc încă o dată. Când citeam pagina de sport era întotdeauna crispat, atent și încruntat. Dar când îi citeam corespondența lui Ann Landers își relaxa trăsăturile și scotea niște sunete pe care eu le consideram de apreciere – un fel de gâlgâit combinat cu pufnete. Scoțea aceste sunete mai cu seamă când scrisorile atingeau vreun subiect feminin sau neînsemnat (o femeie scrisese că întotdeauna cumnata ei pretindea că a gătit ea însăși un chec, chiar dacă suportul dantelat din hârtie de la brutărie era încă sub el când era adus la masă) sau când se refereau – în maniera precaută a epocii – la sex.

În timp ce-i citeam editorialele sau cine știe ce aiureli despre ce ziseseră rușii și ce spusese americani la ONU, pleoapele începeau să i se închidă – sau mai degrabă pleoapa ochiului sănătos i se închidea aproape complet, iar cea a ochiului bolnav, opacizat, îi cădea puțin – și mișcările pieptului îi deveneau mai sesizabile, astfel că mă întrerupeam o clipă ca să văd dacă a adormit. Atunci scotea un alt soi de zgomot, unul sec și muștrător. Pe măsură ce am început să mă obișnuiesc cu el și el cu mine, zgomotul acesta s-a transformat,

¹ *Întrebări pentru Ann Landers*, o rubrică de sfaturi care a apărut timp de cincizeci și șase de ani în diverse publicații de pe continentul nord-american (n.tr.)

semănând mai puțin a reproș și mai mult a asigurare – asigurare nu doar că nu adormise, ci și că nu era, în momentul respectiv, pe moarte.

Ideea că ar fi putut muri în fața mea a fost la început o eventualitate oribilă. Și cum să nu moară, când părea cel puțin cu un picior deja în groapă? Cu ochiul acela bolnav ca o piatră într-o apă întunecată și cu partea aceea a gurii întredeschisă, lăsând să se vadă dinții naturali, cariați (majoritatea bătrânilor aveau dinți falși), cu plombele lor închise la culoare zărindu-se pe sub smalțul umed. Faptul că era în viață, încă pe lumea aceasta, mi se părea o greșeală care ar fi putut fi remediată în orice clipă. Dar pe urmă, așa cum am mai spus, m-am obișnuit cu el. Era un tip masiv, cu o țeastă mare ce-i dădea un aer nobil, cu pieptul lat, mereu ridicându-se și coborând, și cu mâna dreaptă neputincioasă zăcând pe piciorul în pantalon lung, invadându-mi câmpul vizual în timp ce citeam. Era ca o relicvă, un războinic bătrân dintr-o epocă barbară. Eric Secure-Însângerată. Regele Knut.

Puterile mă lasă cu repeziciune, le spuse regele mării supușilor săi. Niciodată nu mă voi mai avânta pe mare ca un biruitor.

Așa era el. Pleava pe jumătate distrusă a unui corp care periclita mobilierul și ștergea pereții în timp ce-și croia drum încet spre baie. Mirosul lui, care nu era înăcrit, dar nici redus la cel igienic infantil de săpun și pudră de talc – un iz de haine groase cu resturi de tutun (deși nu mai fuma), de piele neaerisită care mie mi

se părea greu, cu excrețiile sale nobile și căldura animalică. Un damf slab, dar persistent, de urină, care la o femeie m-ar fi dezgustat, dar care la el părea nu doar scuzabil, ci într-un fel expresia unui străvechi privilegiu. Când intram în baie după ce ieșea el, aveam impresia că era bârlogul unei fiare prăpădite, dar încă puternice.

Chess zicea că-mi pierd timpul supraveghindu-l pe domnul Gorrie. Vremea se îmbunase deja și zilele se mai lungiseră. Magazinele își reamenajau vitrinele, ieșind din torpoarea hibernală. Toată lumea avea motive să se gândească la noi angajări. Deci ar fi fost momentul să ies și să caut serios o slujbă. Doamna Gorrie mă plătea cu numai patruzeci de cenți pe oră.

– Dar i-am promis! motivam eu.

Într-o zi mi-a spus că o văzuse coborând dintr-un autobuz. O văzuse de la fereastra biroului. Și nu era deloc pe lângă spitalul St. Paul.

– Poate că era în pauză, am sugerat eu.

– N-am mai văzut-o niciodată până atunci la lumina zilei. Doamne!

Acum că vremea se împlânzise, i-am propus domnului Gorrie să-l scot la o plimbare în scaunul său, dar el a respins ideea cu o serie de sunete care mi-au dat certitudinea că i se părea dezgustător să fie expus astfel în public – sau poate să fie dus afară de cineva ca mine, evident angajată în acest scop.

Mă întrerupsesem de la cititul ziarului ca să-l întreb asta, și când am încercat să continui a schițat un gest și a scos un alt sunet, comunicându-mi că se plictisise să mai asculte. Am lăsat ziarul pe masă. El și-a fluturat

mâna sănătoasă spre teancul de albume de sub masa de alături. Și a scos alte sunete. Sunete pe care nu le pot descrie decât ca pe niște icnete, pufnete, chirăieli, lătrături și mormăieli. Dar deja începuseră să sune, pentru mine, aproape ca niște cuvinte. Chiar sunau ca niște cuvinte. Le percepeam nu doar ca pe niște solicitări și afirmații peremptorii („Nu vreau“, „Ajută-mă să mă ridic“, „Arată-mi cât e ceasul“, „Vreau să beau ceva“), ci ca pe niște formulări mai complexe: „Dumnezeule, de ce nu tace câinele ăla?“ sau „Ce de aere își dă“ (asta, după ce-i citeam vreun discurs sau editorial din ziar).

Ce am auzit atunci a fost: „Hai să vedem dacă nu cumva găsim aici ceva mai bun decât ce-i în ziar.“

Am luat teancul de albume și m-am așezat cu ele pe podea, la picioarele lui. Pe coperte erau scrise, cu litere mari, în creion negru, datele celor mai recentți ani. Am răsfoit albumul din 1952 și am deschis la un articol decupat din ziar despre funeraliile lui George al VI-lea. Deasupra, explicația în creion. „Albert Fredeerick George. Născut în 1885. Decedat în 1952.“ Și imaginea celor trei regine în veșminte de doliu.

Pe pagina următoare, un articol despre autostrada Alaska.

– Sunt niște consemnări interesante, am spus. Vreți să vă ajut să începeți un nou album? Puteți alege ce anume să decupez și să lipesc.

Sunetul scos însemna „Prea mult deranj“ sau „De ce să ne mai sinchisim acum?“ ori chiar „Ce idee prostescă!“ A măturat cu mâna albumul cu regele George al VI-lea și a cerut să vadă datele celorlalte, însă nu erau ce căuta el. A făcut semn spre bibliotecă, de unde i-am

adus un alt teanc de albume. Înțelegând că dorea albumul dintr-un an anume, le-am ridicat pe toate, pe rând, ca să le vadă coperta. Uneori mai răsfoiam câteva pagini, în ciuda obiecțiilor lui. Am văzut un articol despre pumele de pe insula Vancouver, altul despre moartea unui trapezist și încă unul despre un copil care supraviețuise deși fusese prins de o avalanșă. Am coborât mai departe din an în an, am trecut la anii treizeci, am trecut de anul în care m-am născut eu și am mers înapoi încă aproape un deceniu până când s-a declarat mulțumit. Și a dat porunca. „Ne uităm la asta.“ 1923.

Am început să dau paginile.

– Ninsorile din ianuarie au acoperit satele din...

„Nu e asta. Mai repede. Treci mai departe.“

Am răsfoit mai repede.

„Mai încet. Ia-o ușor. Mai încet.“

Ridicam paginile una câte una fără să mă opresc pentru a citi, până când am ajuns la cea pe care o voia el.

„Asta. Citește asta.“

Nu exista nici o fotografie și nici titlu. Scria doar, în creion, „*Vancouver Sun*, 17 aprilie 1923“.

– Insula Cortes, am citit cu glas tare. Asta e?

„Citește. Dă-i drumul!“

Insula Cortes.¹ Duminică dimineată devreme sau în noaptea de sâmbătă spre duminică, locuința lui Anson James Wild din extremitatea sudică a insulei a fost complet distrusă de foc. Casa era situată

¹ Una dintre insulele arhipelagului Discovery din largul coastelor Columbiei Britanice, aparținând Canadei (n.tr.)

la mare distanță de orice altă așezare umană și de aceea flăcările nu au fost observate de nici unul dintre locuitorii insulei. Există date conform cărora incendiul a fost remarcat duminică în zori de o ambarcațiune de pescuit care se îndrepta spre Desolation Sound, însă cei de la bord au presupus că un localnic dăduse foc vegetației. Știind că incendiile de vegetație nu sunt periculoase deoarece lemnul este umed în această perioadă, pescarii și-au continuat drumul.

Domnul Wild era proprietarul Livezilor Wildfruit și locuia pe insulă de aproximativ cincisprezece ani. Era o persoană solitară care activase în trecut în armată, dar se arăta cordial cu cei pe care-i întâlnea. Se căsătorise cu puțin timp în urmă și avea un fiu. Se crede că se născuse într-una dintre provinciile de la Atlantic.

Incendiul a distrus casa complet, iar bârnele de susținere s-au prăbușit. Trupul domnului Wild a fost găsit printre resturile carbonizate, fiind aproape imposibil de recunoscut. Între ruine a fost descoperit un bidon înnegrit de foc, în care se presupune că fusese kerosen.

Soția domnului Wild lipsea de acasă în momentul respectiv; în miercurea precedentă urcase la bordul ambarcațiunii care transporta spre Comox un lot de mere din livada soțului ei. Deși intenționa să se întoarcă în aceeași seară, a rămas departe de casă încă trei zile și patru nopți, din cauza unei defecțiuni la motorul ambarcațiunii. În dimineața de duminică s-a întors împreună cu prietenul care-i asigurase

modalitatea de transport și împreună au descoperit tragedia.

S-au iscat temeri cu privire la fiul familiei Wild, care nu se afla în casă la izbucnirea incendiului. Au început imediat căutările, și duminică, înainte de a se întuneca, băiețelul a fost găsit în pădure, la circa un kilometru de casă. Era ud și înghețat din cauză că stătuse mai multe ore printre copaci, dar s-a dovedit a fi nevătămat. Se pare că luase ceva de mâncare cu el când plecase de acasă, deoarece când a fost găsit avea asupra lui câteva felii de pâine.

O anchetă va fi deschisă la Courtenay pentru a desluși cauzele incendiului care a distrus locuința familiei și a dus la moartea domnului Wild.

– Îi cunoșteți pe oamenii aceștia? am întrebat.
„Dă pagina.“

4 august 1923. Ancheta efectuată la Courtenay, pe insula Vancouver, cu privire la incendiul care a cauzat decesul lui Anson James Wild pe insula Cortes în luna aprilie a acestui an a infirmat suspiciunile că focul ar fi fost provocat intenționat de defunct sau de persoane necunoscute. Prezența la fața locului a bidonului de kerosen nu a fost considerată o probă suficientă în acest sens. Domnul Wild cumpăra și utiliza frecvent kerosen, așa cum a declarat domnul Percy Kemper, șef de magazin în Manson's Landing, insula Cortes.

Fiul în vârstă de șapte ani al decedatului nu a putut oferi informații despre incendiu. Copilul a fost găsit

de un grup de căutători câteva ore mai târziu, rătăcind prin pădure nu departe de casă. Răspunzând la întrebări, a spus că tatăl i-a dat puțină pâine și câteva mere și i-a spus să se ducă spre Manson's Landing, dar că s-a pierdut. Câteva săptămâni mai târziu a afirmat însă că nu-și amintea acest lucru și nu știa cum s-a rătăcit, fiindcă era un drum pe care-l făcuse de multe ori înainte. Doctorul Anthony Helwell din Victoria a declarat că a examinat copilul și crede că e posibil ca acesta să fi fugit la izbucnirea focului, având poate timp să-și ia ceva de mâncare, lucru pe care nu și-l mai amintește acum. Pe de altă parte, medicul consideră că e la fel de posibil ca povestea inițială a copilului să fi fost corectă, amintirea ei fiind ulterior reprimată. Continuarea interogării nu ar fi utilă, în opinia sa, deoarece probabil băiatul nu este în stare să facă deosebirea între realitate și propria-i imaginație.

Doamna Wild nu era acasă când a izbucnit incendiul, plecată fiind pe insula Vancouver cu o ambarcațiune care-i aparținea lui James Thompson Gorrie din Union Bay.

Moartea domnului Wild a fost declarată accidentală, în urma unui incendiu ale cărui cauze sunt necunoscute.

„Închide albumul.“

„Pune-l deoparte.“

„Pune-le pe toate deoparte.“

„Nu. Nu. Nu așa. Așază-le în ordine. În funcție de an. Așa e mai bine. Exact cum au fost.“

„Ea s-a întors deja? Uită-te pe fereastră.“

„Bun. Dar se va întoarce în curând.“

„Așa deci, ce părere ai despre asta?“

„Nu-mi pasă. Nu-mi pasă ce părere ai.“

„Ți-a trecut vreodată prin minte că viața unui om ar putea fi așa și s-ar putea sfârși în felul ăsta? Ei, uite că se poate.“

Nu i-am spus nimic lui Chess despre asta, deși, de obicei, îi povestesc tot ce cred că l-ar putea amuza sau interesa din ce mi s-a întâmplat în cursul zilei. Avea acum o nouă metodă de a minimaliza orice aluzie la familia Gorrie. Găsise un cuvânt pentru ei: „grotești“.

Toți pomișorii posomorâți din parc îmbobociseră, cu flori de un roz aprins, ca floricelele de porumb colorate artificial.

Iar eu aveam o slujbă adevărată.

Cineva de la biblioteca din Kitsilano telefonase și-mi ceruse să vin timp de câteva ore sâmbăta după-amiaza. Și așa am ajuns de cealaltă parte a biroului, ștampilând data returnării pe cărțile împrumutate de alții. Unii îmi erau cunoscuți de când fusesem și eu doar o cititoare. Iar acum le zâmbeam în numele bibliotecii. Și le spuneam: „Vă aștept peste două săptămâni.“ Unii râdeau și replicau: „Oh, revin mult mai curând“, dependenți de carte fiind, ca și mine.

S-a dovedit că era o slujbă de care mă puteam achita. Fără case de marcat – când cineva avea de plătit o penalizare, dădeai restul dintr-un sertar. Și știam deja unde erau așezate majoritatea cărților pe rafturi. Iar când venea vorba despre completat fișe, știam alfabetul.

Mi-a fost prelungit programul de lucru și în scurt timp am primit o slujbă temporară cu normă întreagă. Una dintre angajate pierduse o sarcină și rămăsese acasă timp de două luni, interval la sfârșitul căruia era iar însărcinată, iar medicul îi recomandase să nu revină la lucru. Așa că m-am alăturat personalului permanent și mi-am păstrat postul până la jumătatea primei mele sarcini. Lucram cu femei pe care le cunoșteam din vedere de mult timp. Mavis și Shirley, doamna Carlson și doamna Yost. Toate își aminteau cum obișnuiam să vin și să casc gura – așa spuneau ele – cu orele în bibliotecă. Aș fi vrut să nu mă fi remarcat chiar atât de mult. Aș fi vrut să nu fi venit atât de des.

Ce plăcere simplă era să mă așez la birou, să privesc oamenii din spatele lui, să fiu capabilă și rapidă și prietenoasă cu cei care apelau la mine. Să fiu percepută de ei ca o persoană care știa rosturile locului, care avea un rol limpede în lume. Să renunț la pândit și rătăcit pe străzi, la visare cu ochii deschiși și să devin fata de la bibliotecă.

Firește, aveam acum mai puțin timp pentru lectură; uneori mi se întâmpla să țin o carte în mână câteva clipe – o țineam în mână ca pe un obiect, nu ca pe un recipient care trebuia golit imediat – și resimțeam un fior de spaimă, ca într-un vis în care te pomenești într-o altă clădire decât cea în care trebuie sau ai uitat ora examenului și îți dai seama că ăsta e doar începutul unui cataclism incert sau al unei greșeli uriașe.

Dar spaima îmi pierdea într-un minut.

Femeile cu care lucram își aminteau vremea când mă văzuseră scriind în bibliotecă. Le-am spus că scriam scrisori.

– Scriai scrisori într-un caiet de școală?

– Sigur. E mai ieftin.

Ultimul caiet încremenise, ascuns în sertarul cu șoșete și lenjerie de corp. Încremenise, și vederea lui mă umplea de îndoieli și umilință. Voiam să scap de el, dar n-am scăpat.

Doamna Gorrie nu m-a felicitat când am primit această slujbă.

– Nu mi-ai spus că încă mai cauți, m-a dojenit ea.

I-am răspuns că-mi lăsasem de mult timp numele la bibliotecă, după cum o și informasem.

– Dar asta a fost înainte să începi să lucrezi pentru mine. Ce-o să se întâmple acum cu domnul Gorrie?

– Îmi pare rău.

– Dar asta nu-l ajută cu nimic, nu-i așa?

Și-a înălțat sprâncenele roz și a continuat pe tonul acela pretențios pe care-l folosea când vorbea la telefon cu măcelarul sau cu băcanul care-i greșise cu ceva comanda.

– Și eu ce-ar trebui să fac? M-ai lăsat baltă, nu-i așa? Sper că-ți respecti promisiunile făcute altora mai bine decât pe cele făcute mie.

Asta era o prostie, desigur. Nu-i promisesem nimic cu privire la durata angajamentului. Și totuși resimțeam o stânjeneală vinovată, dacă nu chiar vinovăție. Nu-i promisesem nimic, dar cum rămânea cu zilele în care nu răspusesem la ușă, când încercasem să intru și să

ies din casă fără să mă vadă, aplecându-mă pe sub fereastra de la bucătăria ei? Cum rămânea cu imitația subțire și zaharisită de amicitie pe care i-o ofeream ca răspuns la ofertele ei de prietenie adevărată (fără îndoială)?

– De fapt, e mai bine așa, a adăugat ea. N-aș vrea ca domnul Gorrie să fie în grija unei persoane neserioase. Oricum, n-am fost pe deplin mulțumită cu felul în care te-ai ocupat de el, trebuie să-ți spun asta.

În scurt timp mi-a găsit o înlocuitoare, o femeie scundă cu alură de păianjen și cu părul negru prins într-un fileu. N-am auzit-o niciodată vorbind. Dar o auzeam pe doamna Gorrie vorbindu-i ei. Ușa din capul scării era lăsată deschisă, ca să aud.

– Nici măcar nu-i spăla ceașca de ceai, niciodată. Și de multe ori nici măcar nu-i prepara ceaiul. Habar n-am la ce-o fi fost bună. Ședea doar și citea ziarul.

Acum, când plecam de acasă, fereastra de la bucătărie era larg deschisă și glasul ei îmi răsuna deasupra capului, deși în aparență îi vorbea domnului Gorrie.

– Ia uite-o cum pleacă! Își vede de drum. Nici măcar nu se sinchisește să ne facă cu mâna. I-am dat o slujbă când n-o voia nimeni, dar ea tot nu se sinchisește. O, nu!

Nu-i făceam cu mâna. Trebuia să trec prin dreptul ferestrei din față, unde era așezat domnul Gorrie, dar mi se părea că dacă i-aș fi făcut acum vreun semn, chiar și dacă l-aș fi privit doar, s-ar fi simțit umilit. Sau furios. Tot ce făceam părea să fie percept ca un afront.

Uitam de ei înainte chiar să traversez strada. Diminețile erau senine, iar eu pășeam cu hotărâre și cu un sentiment de eliberare. În asemenea momente, trecutul

meu apropiat părea uneori vag rușinos. Ore întregi petrecute în spatele perdelei din nișă, ore întregi petrecute la masa din bucătărie, umplând pagini după pagini cu rateuri, ore întregi într-o încăpere supraîncălzită, alături de un bătrân. Covorul ros și tapițeriile de pluș, mirosul hainelor și al trupului lui, mirosul albumelor cu lipiciul uscat, hectarele de articole de ziar prin care trebuia să-mi croiesc drum. Povestea sinistră pe care o păstrase și pe care-mi ceruse s-o citesc. (Nici o clipă nu mi-am dat seama că intra în categoria tragediilor umane pe care le apreciam în cărți.) Amintirile din perioada aceea erau ca rememorările unei perioade de boală din copilărie, când mă lăsam benevol captivă în așternuturile moi din flanel cu mirosul lor de ulei camforat, captivă pasivității mele și mesajelor aproape indescifrabile ale ramurilor de copac vizibile pe fereastra camerei. Asemenea momente nu erau atât regretate, cât firesc eliminate din memorie. Și păreau să fi fost o parte din mine însămi – una bolnăvicioasă? – care urma să fie acum eliminată. Ai crede că mariajul ar fi operat el însuși această transformare, dar n-o făcuse – pentru o vreme. Continuasem să hibernez și să mă comport ca pe vremuri – obstinată, lipsită de feminitate, irațional de secretoasă. Acum mă sumețisem și-mi acceptasem norocul de a fi transformată în soție și angajată totodată. Suficient de arătoasă și de competentă, atunci când îmi dădeam silința. Nu ciudată. Aparent.

Doamna Gorrie a venit la ușa mea cu o față de pernă în mână. Dezgolindu-și dinții într-un zâmbet pierdut și ostil, m-a întrebat dacă era a mea. Am răspuns fără ezitare

că nu. Cele două fețe pe care le aveam erau amândouă pe pernele de pe pat. Atunci mi-a zis pe un ton de martir:

– Ei, în mod cert a mea nu e.

– De unde știți?

Încet, înveninat, zâmbetul i-a devenit mai încrezător.

– Nu e genul de material pe care l-aș pune pe patul domnului Gorrie. Sau pe al meu.

„De ce nu?“

– Fiindcă *nu este suficient de bun*.

Așa că a trebuit să mă duc să dezbrac cele două perne de pe patul din alcov și să-i aduc fețele lor, și atunci s-a dovedit că nu erau la fel, deși așa mi se păruse. Una era croită dintr-un material „bun“ – a ei – iar cea pe care o ținea în mână era a mea.

– N-aș fi crezut că n-ai observat – dar vorbim despre tine aici!

Chess auzise despre un alt apartament de închiriat. Unul real, nu un „studio“ – avea două dormitoare și o baie adevărată. Un prieten de la muncă îl elibera, fiindcă își cumpăraseră o casă împreună cu soția lui. Era într-o clădire la colțul dintre First Avenue și Macdonald Street. De acolo puteam merge pe jos până la bibliotecă, pe când el putea lua același autobuz ca acum. Iar cu două salarii, ni-l puteam permite. Prietenul și soția lui lăsau în apartament câteva piese de mobilier, pe care cereau puțini bani. Nu li s-ar mai fi potrivit în casa nouă, însă nouă ni se păreau de o respectabilitate splendidă. Ne-am plimbat prin camerele luminoase de la etajul al treilea, admirând pereții zugrăviți în crem, parchetul de stejar, dulapurile încăpătoare din bucătărie și pardoseala din

gresie a băii. Avea chiar și un mic balcon care dădea spre frunzișul din parcul Macdonald. Ne-am îndrăgostit unul de altul într-un fel nou, ne-am îndrăgostit de noul nostru statut social, de intrarea în viața adultă venind din subsolul care fusese doar o etapă temporară și care avea să fie pomenit ani de-a rândul în conversațiile noastre, ca o glumă, ca un test de rezistență. Fiecare nouă mutare – casa închiriată, prima casă cumpărată, a doua casă cumpărată, prima casă într-un alt oraș – avea să ne ofere același sentiment euforic de progres și să ne cimenteze relația. Până la ultima casă, și de departe cea mai mare, în care am pășit cu presentimente dezastruoase și vagi speranțe de salvare.

I-am înmânat preavizul lui Ray, fără știrea doamnei Gorrie. Asta i-a sporit nivelul de ostilitate. De fapt, a luat-o puțin razna.

– Sigur, se crede tare deșteaptă. Nu poate să țină curate nici măcar două camere. Când mătură podeaua, nu face altceva decât să înghesuie mizeria într-un colț.

Când mi-am cumpărat prima mătură, am uitat să iau și un coș de gunoi, așa că pentru un timp chiar asta am făcut. Dar ea n-ar fi avut cum să știe despre acest lucru decât dacă ar fi intrat în camerele noastre, cu cheia ei, în lipsa noastră. Ceea ce s-a dovedit că și făcuse.

– E o vicleană, să știi. Mi-am dat seama de când am văzut-o prima dată ce vicleană e. Și mincinoasă. Nu e întregă la cap. Stătea aici și zicea că scrie scrisori, dar scria același lucru iar și iar – nu erau scrisori, era același lucru iar și iar. Nu e întregă la minte.

Acum știu că întindea probabil la loc paginile culese din coșul meu de gunoi. Încercam deseori să reîncep o poveste cu aceleași cuvinte. Așa cum spunea ea, iar și iar.

Vremea se încălzise, așa că plecam la serviciu fără jachetă, doar cu un pulover mulat, vârât în fustă, și cu o curea strânsă la ultima gaură.

Ea deschidea ușa și striga în urma mea:

– Târfa! Ia uite târfa, cum își scoate pieptul în afară și cum dă din fund! Dar ce, te crezi Marilyn Monroe?

Și:

– N-avem nevoie de tine în casa noastră! Cu cât o ștergi mai repede de aici, cu atât mai bine!

I-a telefonat lui Ray și i-a spus că încercasem să-i fur așternuturile. S-a plâns că o vorbeam de rău peste tot. A deschis ușa ca să se asigure că aud și a urlat în receptor, deși nu era nevoie, fiindcă aveam aceeași linie telefonică și ne puteam asculta una pe alta oricând voiam. Eu n-o ascultam niciodată – prima mea pornire era să-mi astup urechile – dar într-o seară, când era acasă, Chess a ridicat receptorul și a vorbit:

– Nu-i da atenție, Ray, e doar o bătrână scrântită. Știi că e mama ta, dar trebuie să-ți spun că e scrântită.

L-am întrebat pe urmă ce-a zis Ray, dacă s-a înfuriat auzindu-l.

– N-a zis decât „Sigur, bine.“

Doamna Gorrie închisese și acum striga din capul scării:

– Îți spun eu cine e scrântită. Îți spun eu cine e o mincinoasă scrântită care împrăștie minciuni despre mine și soțul meu...

– Nu te ascultăm! a replicat Chess. Să-mi lași soția în pace!

Iar mai târziu m-a întrebat:

– Cum adică despre ea și soțul ei?

– Nu știu, am răspuns.

– I s-a pus pata pe tine. Fiindcă ești tânără și drăguță, iar ea e doar o cotoroanță bătrână. Las-o-n plata ei. Ca să mă mai însenineze, Chess a adăugat în glumă: Care o mai fi și rostul babelor pe lume?

Ne-am mutat în noul apartament luând cu noi doar valizele, cu taxiul. Am așteptat pe trotuar, cu spatele spre zidul casei. Mă așteptam la niște ultime urlete, dar nu s-a auzit nimic.

– Dacă are o armă și mă împușcă în spate?

– Nu începe să vorbești ca ea! m-a admonestat Chess.

– Mi-ar plăcea să-i fac un semn de la revedere domnului Gorrie, dacă e acolo.

– Mai bine nu.

N-am mai aruncat o ultimă privire către casă și de atunci n-am mai pășit niciodată pe strada aceea, pe bucata din Arbutus Street care mărginește parcul și marea. Nu am o imagine clară a ei, deși îmi amintesc câteva lucruri – perdeaua din alcov, vitrina cu porțelanuri, fotoliul verde al domnului Gorrie – foarte bine.

Am cunoscut alte cupluri tinere care începuseră la fel ca noi, locuind în cămăruțe mici, în casele altor oameni. Am auzit despre șobolani și gândaci, despre closete defecte și proprietărese smintite. Și povesteam la rândul nostru despre proprietăreasa noastră smintită. Paranoia.

Altfel nu mă gândeam la doamna Gorrie.

Dar domnul Gorrie îmi apărea în vise. În acele vise părea că-l cunosc dinainte ca el s-o fi cunoscut pe ea.

Era puternic și agil, dar nu tânăr, și nu arăta mai bine decât atunci când îi citeam în camera din față. Poate că vorbea, dar vorbirea îi era la nivelul sunetelor pe care învățasem să le interpretez – bruscă și peremptorie, o notă de subsol esențială, dar poate ignorată, a acțiunii în sine. Iar acțiunea era explozivă, fiindcă visele erau unele erotice. În toată perioada mea de tânără soție și apoi, neîntârziat, de tânără mamă – ocupată, fidelă și satisfăcută în mod regulat – am tot avut vise în care asaltul, răspunsul și posibilitățile depășeau cu mult ceea ce oferea viața reală. Și din care romantismul lipsea cu desăvârșire. La fel ca decența. Patul nostru – al meu și al domnului Gorrie – era plaja cu pietre, puntea tare a bărcii sau colacii chinuitori de parâmă slinoasă. Era ceea ce s-ar putea numi farmecul urâteniei. Mirosul lui acru, ochii gelatinoși, dinții de câine. Mă trezeam din visele astea păgâne secătuită până și de mirare sau de rușine, și adormeam la loc și mă trezeam cu o amintire pe care m-am obișnuit s-o neg dimineța. Ani de-a rândul, și fără îndoială mult timp după ce a murit, domnul Gorrie a continuat să acționeze astfel în viața mea nocturnă. Până când l-am epuizat, probabil, așa cum îi epuizăm pe cei morți. Dar niciodată nu mi s-a părut că așa s-a întâmplat – că eu dețineam controlul, că eu îl adusesem aici. Părea să funcționeze în ambele sensuri, ca și cum și el m-ar fi adus pe mine acolo și era trăirea lui tot atât cât a mea.

Iar barca și docul și pietrișul de pe plajă, copacii avânțați spre cer sau gheboșați, aplecați deasupra apei, profilul complicat al insulelor înconjurătoare și munții estompați și totuși deslușiți, totul părea să existe într-o

nebulozitate naturală, mai extravagantă și totuși mai banală decât orice aș fi putut visa ori născoci eu. Ca un loc care va continua să existe fie că tu vei fi acolo, fie că nu, și care de fapt încă există.

Dar eu n-am văzut niciodată grinzile carbonizate ale casei prăvălite peste cadavrul soțului. Asta s-a întâmplat cu mult timp înainte, și pădurea a crescut pretutindeni în jur.

DOAR SECERĂTORII

Jocul pe care-l începuseră semăna leit cu cel pe care-l juca Eve cu Sophie în lungile călătorii cu mașina, când Sophie era mică. Atunci erau spioni, acum erau extraterestri. Copiii lui Sophie, Philip și Daisy, ședeau pe bancheta din spate. Daisy abia împlinise trei ani și nu înțelegea ce se petrece. Philip avea șapte și era stăpân pe situație. El fusese cel care alesese mașina pe care aveau s-o urmărească și în care se aflau călătorii spațiali recent sosiți, în drum spre cartierul lor general secret – bârlogul invadatorilor. Se ghidau după semnalele lansate de persoanele cu înfățișări plauzibile din celelalte mașini sau de cineva care stătea lângă o cutie poștală ori care conducea un tractor pe câmp. Mulți extraterestri sosiseră deja pe Pământ și fuseseră transpuși – asta era cuvântul folosit de Philip – astfel încât acum oricine putea fi extraterestru. Angajații de la benzinării, femeile care împingeau cărucioare cu copii sau chiar bebelușii din cărucioare. Toți puteau lansa semnale.

Eve și Sophie obișnuiau să joace acest joc pe autostrăzile aglomerate, pe care traficul era suficient de intens încât nimeni să nu le poată repera. (Deși o dată se lăsară în voia entuziasmului și ajunseseră pe o alee dintr-un

cartier rezidențial.) Pe drumurile de țară pe care mergea Eve astăzi nu era chiar atât de ușor. Încercase să rezolve problema spunându-le că la un moment dat avea să fie nevoie să schimbe mașina urmărită, fiindcă unele erau doar niște momeli care nu se îndreptau spre bârlogul ascuns, ci voiau doar să-i deruteze.

– Nu, nu-i așa, replică Philip. Altceva fac ei: sorb oamenii dintr-o mașină în alta, pentru eventualitatea că-i urmărește cineva. Fiindcă în clipa asta pot să fie într-un corp și pe urmă trec, *vluș*, prin aer, într-un alt corp din altă mașină. Trec tot timpul dintr-un om în altul, și oamenii nu știu niciodată că a fost ceva în ei.

– Serios? exclamă Eve. Și atunci, noi cum știm ce mașină să urmărim?

– Codul e pe plăcuța de înmatriculare, o informă Philip. Și e schimbat de câmpul electric pe care-l creează ei în mașină, pentru ca urmăritorii lor din spațiu să se poată ține după ei. E doar ceva foarte mic și simplu, dar nu pot să ți-l spun.

– Păi, nu, zise Eve. Cred că foarte puțini sunt cei care-l știu.

– Eu sunt singurul acum, în Ontario.

Stătea atât de aplecat în față cât îi permitea centura de siguranță, ciocnindu-și uneori dinții cu unghia, foarte concentrat, și scoțând mici fluierături de avertizare.

– O-o, fii atentă acolo! Cred că va trebui să întorci. Da. Da. Cred că asta e.

Urmăreau o Mazda albă, iar acum, după cum se părea, ar fi trebuit să se ia după o camionetă verde, un Ford.

– Ești sigur? întrebă Eve.

– Sigur.

– Ai simțit tu când au fost sorbiți prin aer?

– Sunt transpuși simultan, răspuse Philip. Poate că am zis „sorbiți“, dar am făcut-o doar pentru ca oamenii să poată înțelege mai bine.

Inițial, Eve gândise lucrurile în așa fel încât cartierul general secret să se dovedească a fi la magazinul din sat care vindea înghețată sau pe terenul de joacă. Puteau conchide că toți extratereștrii se adunaseră acolo sub formă de copii, seduși de plăcerea unei înghețate sau de cea a toboganelor și leagănelor, suspendându-și temporar puterile. Și nu trebuia să-ți fie teamă că te-ar putea răpi – sau ar putea intra în tine – decât dacă alegeai singura aromă greșită de înghețată ori dacă te dădeai în leagăn de exact numărul de ori greșit, în leagănul greșit. (Trebuia să mai existe un dram de pericol, fiindcă altfel Philip s-ar fi simțit dezamăgit și umilit.) Însă Philip preluase atât de bine frâiele între timp, încât acum era dificil să mai controleze finalul. Camioneta viră, ieșind de pe drumul de țară pavat pe unul lateral, acoperit cu pietriș. Era o camionetă veche, fără prelată, cu caroseria mâncată de rugină – n-avea să meargă foarte departe. Și era posibil să nu mai întâlnească altă mașină după care să se ia, înainte ca aceasta să ajungă la destinație.

– Ești sigur că asta e? întrebă Eve. Înăuntru e un singur om, vezi? Și credeam că ei nu călătoresc niciodată singuri.

– Câinele, replică Philip.

În remorca descoperită se afla un câine care alerga dintr-un capăt în altul și de la o margine la alta, de parcă peste tot se întâmplau lucruri pe care trebuia să le supravegheze.

– Și câinele e unul de-al lor, decise băiatul.

*

În dimineața aceea, când Sophie se dusesese să-l aștepte pe Ian la aeroportul din Toronto, Philip o ținuse pe Daisy ocupată în dormitorul lor. Daisy se obișnuise destul de bine în casa necunoscută – lăsând la o parte detaliul că făcuse în pat în fiecare noapte a vacanței – însă acum era prima dată când mama ei pleca undeva fără s-o ia și pe ea. Așa că Sophie îl rugase pe Philip să-i distragă atenția, iar el se achita acum de misiune cu entuziasm (bucuros de noua turnură a evenimentelor?). Trimiterea mașinuțele de jucărie în viteză de-a latul camerei, cu zgomote de motor furibunde, care să le acopere pe cele ale mașinii lui Sophie, care tocmai demara. Câteva momente mai târziu strigă spre Eve: „A plecat M.G.?”

Eve era în bucătărie, strângând resturile de la micul dejun și încercând să se pună în ordine. Se duse în camera de zi și zări caseta filmului pe care-l văzuse seara trecută împreună cu Sophie.

Podurile din Madison County.

– Ce înseamnă M.G.? întrebă Daisy.

Camera de zi avea o ușă care dădea spre dormitorul copiilor. Casa era mică și înghesuită, amenajată destul de ieftin pentru a fi închiriată vara. Eve venise cu ideea de a închiria o cabană pe malul lacului pe durata vacanței – prima vizită pe care i-o făceau Sophie și Philip în ultimii cinci ani și prima dintotdeauna a lui Daisy. Alese partea asta de mal a lacului Huron fiindcă aici obișnuiau să-i aducă părinții, pe ea și pe fratele ei, în copilărie. Lucrurile se schimbaseră de atunci – cabanele

erau mari cât casele din suburbii, iar chiriile, uriașe. Căsuța asta, la un kilometru de capătul nordic, mai izolat, al plajei practicabile, era tot ce reușise să obțină. Era amplasată în mijlocul unui lan de porumb. Le spusese copiilor ce-i zisese și ei tatăl odinioară – că noaptea puteai auzi porumbul crescând.

În fiecare zi când Sophie strângea de pe sârmă așternuturile spălate de mână ale lui Daisy, trebuie să scuture de pe ele găzele care atacau porumbul.

– Înseamnă „mătură grațioasă“, răspunse Philip cu o privire șiret provocatoare către Eve, care se oprise în prag.

Seara trecută, împreună cu Sophie, o privise pe Meryl Streep șezând în camioneta soțului ei, în ploaie, cu mâna strânsă pe mânerul portierei, sugrumată de dor când iubitul ei plecase. Pe urmă se uitaseră una la alta și, văzând că amândouă aveau ochii plini de lacrimi, clătinașeră din cap și izbucniseră în râs.

– Dar mai înseamnă și „Mama Grozavă“, adăugă Philip pe un ton mai blând. Uneori așa o strigă tata.

– Atunci, dacă asta-i întrebarea ta, răspunsul e da, zise Eve.

Oare puștiul îl socotea pe Ian tatăl lui adevărat? N-o întrebase pe Sophie ce-i spusese copilului. N-ar fi întrebat-o așa ceva, firește. Tatăl lui adevărat fusese un tinerel irlandez care colinda prin America de Nord încercând să hotărască ce să facă mai departe, odată ce hotărâse că nu voia să fie preot. Eve îl considerase un prieten oarecare al lui Sophie și se părea că și Sophie îl considerase la fel, până când îl sedusese. („Era atât de timid, încât n-aș fi crezut niciodată că se va prinde“,

povestise ea.) Abia când îl văzuse pe Philip își putuse face Eve o idee despre cum arăta băiatul. Băiatul reproducea fidel imaginea tânărului irlandez cu ochi strălucitori, pedant, sensibil, chițibușar, ironic, sfios și certăreț. Semănând oarecum cu Samuel Beckett, constatase ea, chiar și la riduri. Sigur că, la puțin timp după naștere, ridurile copilului dispăruseră.

În anii aceia Sophie era studentă la arheologie. Eve avea grijă de copil când ea era la cursuri. Eve fusese actriță, și încă mai era, atunci când găsea de lucru. Chiar și pe vremea aceea avea perioade în care nu lucra, sau dacă trebuia să se ducă la repetiții, îl putea lua pe Philip cu ea. Timp de vreo doi ani locuiseră toți – Eve, Sophie și Philip – în apartamentul lui Eve din Toronto. Eve era cea care plimba copilul în landou și apoi în cărucior pe toate străzile dintre Queen și College, dintre Spadina și Ossington, și în cursul acestor plimbări descoperirea uneori câte o căsuță perfectă, deși neglijată, scoasă la vânzare pe vreo străduță înfundată, umbrită de copaci, pe care n-o știa. Atunci o trimitea pe Sophie să arunce o privire; o vizitau împreună cu agentul imobiliar, discutau despre o ipotecă, despre ce renovări ar fi putut fi făcute de ele și care ar fi trebuit plătite. Se frământau și fantazau până când cumpăra altcineva casa, până când Eve era lovită de unul dintre accesele ei periodice, dar intense, de prudență financiară ori până când se lăsau convinse de cineva că străduțele astea lăturalnice, încântătoare, nu erau nici pe jumătate la fel de sigure pentru femei și copii ca strada urâtă, zgomoasă și stridentă pe care continuau să locuiască.

Ian fusese un tip pe care Eve îl remarcase chiar mai puțin decât pe tânărul irlandez. Ian era prieten: niciodată nu venea în apartament decât însoțit de alții. Pe urmă plecase cu slujba în California – era geograf urban – iar consecința fusese o factură telefonică despre care Eve fusese nevoită să discute serios cu Sophie, astfel că atmosfera în apartament se schimbase. (Oare ar fi trebuit să nu pomenească nimic despre factura la telefon?) În scurt timp fusese pusă la cale o vizită, iar Sophie îl luase pe Philip cu ea, fiindcă Eve juca în vara aceea într-o piesă la un teatru regional.

Nu mult după aceea primise vești din California. Sophie și Ian aveau să se căsătorească.

– N-ar fi o idee mai bună să încercați să trăiți împreună pentru o vreme? îi sugerase Eve la telefon.

– O, nu, îi răspunsese Sophie. El e mai ciudat. Nu crede în așa ceva.

– Dar eu nu pot pleca de aici pentru nuntă! Piesa se joacă până la mijlocul lui septembrie.

– E-n regulă. N-o să fie o nuntă adevărată, o asigurase Sophie.

De atunci și până în vara asta, Eve n-o mai văzuse niciodată. La început fuseseră probleme cu banii de ambele părți. Când lucra, Eve avea un angajament stabil, iar când nu lucra, nu-și permitea nimic în plus. În scurt timp și Sophie își luase o slujbă – recepționeră la cabinetul unui medic. La un moment dat, Eve se pregătea să-și rezerve un bilet de avion, când Sophie o sunase să-i spună că murise tatăl lui Ian și că plecau amândoi în Anglia s-o aducă pe mama lui la ei.

– Și avem o singură cameră disponibilă, adăugase ea.

– Nici să nu te gândești, replicase Eve. Două soacre într-o casă – ca să nu mai zic de două într-o cameră!

– Poate după ce o să plece ea...? sugerase Sophie.

Numai că cealaltă mamă rămăsese la ei până după ce se născuse Daisy, rămăsese până când se mutaseră în casa cea nouă – rămăsese în total opt luni. Pe atunci Ian începuse deja să scrie la cartea lui, și îi era greu cu oaspeți în casă. Era greu oricum. Trecuse timpul acela în care Eve se simțea suficient de încrezătoare pentru a se invita singură la ei. Sophie îi trimisese poze cu Daisy, cu grădina, cu toate camerele din casă.

Pe urmă o anunțase că puteau veni – ea, Philip și Daisy puteau veni în Ontario în vara aceea. Aveau să petreacă trei săptămâni cu ea, în vreme ce Ian lucra singur în California. După cele trei săptămâni urma să vină și el, apoi aveau să ia toți patru avionul din Toronto spre Anglia, ca să petreacă o lună cu mama lui.

– O să închiriez o cabană pe malul lacului, spusese Eve. O să fie splendid!

– O să fie, întărise Sophie. E o nebunie că nu ne-am văzut de atâta timp.

Și așa se petrecuseră lucrurile. Rezonabil de splendid, își spusese Eve. Sophie nu păruse prea iritată sau mirată când descoperise că Daisy făcea în pat. Philip se arătase reținut și cusurgiu timp de vreo două zile, reacționând cu răceală când Eve îi povestea că-l știa din leagăn, și se plânsese de țânțarii care roiau în jurul lor când alergau prin păduricea de pe țărm ca să ajungă la plajă. Voia să meargă la Toronto ca să vadă Centrul Științific. Totuși, se adaptase în scurt timp: înota în lac fără a se plânge că era apa prea rece și-și făcea de lucru

singur – fierbând o țestoasă moartă pe care o adusese acasă și jupuindu-o de carne ca să-i păstreze carapacea. În burta țestoasei găsisese un crab nedigerat, iar carapacea se făcuse bucăți, însă asta nu-l dezamăgise.

Între timp, Eve și Sophie își creaseră o rutină plăcută de treburi matinale, de după-amieze la plajă, de cine cu vin și filme în prag de noapte. Se lăsau în voia unor speculații pe jumătate serioase despre casă. Ce putea fi făcut în privința ei? Mai întâi să dea jos tapetul din camera de zi, o imitație a lambriurilor din imitație de lemn. Să scoată linoleumul cu modelul lui caraghios cu flori de crin care devenise maroniu din cauza nisipului și a apei de spălat murdare. Sophie se ambalase atât de tare, încât smulsesese o bucată care putrezise, în fața chiuvetei; fără îndoială, dușumeaua din lemn de pin care se afla dedesubt putea fi rașchetată. Vorbeau despre costul rașchetării (presupunând că, desigur, casa ar fi fost a lor) și despre ce culori ar fi ales la vopseaua pentru uși și tocure, pentru obloanele de la ferestre și pentru rafturile deschise din bucătărie în locul dulapurilor învechite din placaj. Cum ar fi fost să aibă un șemineu pe gaze?

Și cine avea să locuiască aici? Eve. Cum amatorii de snowmobil care folosiseră casa drept club de iarnă își construiau una a lor, poate că proprietarul s-ar fi bucurat s-o închirieze pe toată durata anului. Sau poate că ar fi vândut-o ieftin, ținând seama de starea ei. S-ar fi putut reuni acolo cu toții în următoarea vacanță de iarnă dacă Eve obținea slujba la care visa. Și dacă n-o obținea, de ce să nu subînchirieze apartamentul și să se mute acolo? Ar fi avut diferența de bani dintre cele două chirii, pensia ei de vârstă pe care începuse s-o

primească din octombrie, plus banii care continuau să-i vină de la o reclamă pe care o făcuse, la un supliment alimentar. S-ar fi descurcat.

– Și dacă am veni aici vara, am contribui și noi la plata chiriei, spusese Sophie.

Philip le auzise.

– În fiecare vară? întrebă el.

– Păi, acum îți place lacul, răspunsese Sophie. Acum îți place aici.

– Iar țânțarii – să știi că nu sunt atât de răi în fiecare an, adăugase Eve. De obicei sunt supărători la începutul verii. În iunie, înainte să ajungeți voi aici. Primăvara sunt o sumedenie de ochiuri de apă în care se pot înmulți, dar ochiurile de apă seacă, și atunci nu mai au unde să-și depună ouăle. Anul ăsta a plouat foarte mult, bălțile n-au mai secăt, așa că țânțarii au avut încă o ocazie de a se reproduce. De asta am avut o nouă generație.

Eve constatasă că puștiul respecta enorm informațiile și explicațiile, preferându-le amintirilor și opiniilor ei personale.

Nici pe Sophie n-o încântau rememorările. Ori de câte ori se pomenea ceva despre trecutul lor comun – chiar și despre lunile acelea de după nașterea lui Philip, care pentru Eve fuseseră unele dintre cele mai fericite, mai dure și mai armonioase din viața ei – pe chipul lui Sophie apărea o expresie de gravitate și fereală, de opinii stăruiitor păstrate pentru sine. Vremurile de demult, din copilăria lui Sophie, constituiau un teren minat, așa cum constatasă Eve la un moment dat, când discutau despre școala lui Philip. Sophie o considera puțin prea riguroasă, pe când lui Ian i se părea numai bună.

– Ce schimbare față de Blackbird! exclamase Eve, iar Sophie replicase imediat, aproape cu furie:

– Ei, Blackbird! Ce păcăleală! Și când mă gândesc că ai plătit pentru ea. *Ai plătit!*

Blackbird era școala alternativă, neatestată, la care învățase Sophie (numele provenea de la „Morning Has Broken“¹). Taxele erau mai mari decât și-ar fi putut permite mama ei, dar Eve își spusese că era o școală preferabilă pentru un copil a cărui mamă era actriță și al cărui tată lipsea din peisaj. Când Sophie avea nouă sau zece ani, situația se deteriorase din cauza dezacordurilor dintre părinți.

– Am învățat despre miturile grecești și nu știam nici măcar unde e Grecia, spusese Sophie. Nu știam nici *ce e!* Iar la orele de artă trebuia să confecționăm afișe împotriva rachetelor nucleare.

– Ei, nu se poate! exclamase Eve.

– Ba da. Și ne pisau, efectiv ne pisau la cap – că vorbim despre sex. Era o molestare verbală. Iar tu *ai plătit!*

– N-am știu că e chiar atât de rău.

– Ei, mă rog! Am supraviețuit.

– Țsta-i lucrul principal, spusese Eve tulburată. Supraviețuirea.

Tată lui Sophie era din Kerala, în regiunea de sud a Indiei. Eve îl întâlnise într-un tren care mergea de la Vancouver la Toronto și petrecuse tot drumul împreună

¹ Imn creștin care, în versiunea lui Cat Stevens din 1971, a dobândit o celebritate mondială. Versurile fac referire la o mierlă – *blackbird* în limba engleză. (n.tr.)

cu el. Era un tânăr medic venit să studieze în Canada cu o bursă. Era deja căsătorit și avea o fetiță acasă, în India.

Călătoria cu trenul durase trei zile, cu o oprire de o jumătate de oră la Calgary. Eve și medicul alergaseră de colo colo în căutarea unui magazin de la care să cumpere prezervative. Dar nu găsiseră nici unul. Iar când ajunseseră la Winnipeg, unde trenul oprise o oră întreagă, era deja prea târziu. De fapt – spunea Eve atunci când relata povestea – fusese probabil deja prea târziu încă de când plecaseră din Calgary.

El călătorea în vagonul de clasa a doua – bursa nu era foarte substanțială. Eve fusese însă mână largă și își luase o cușetă. Extravaganța asta – o decizie de ultim moment –, intimitatea și confortul cușetei fuseseră, așa cum declarase Eve, elementele răspunzătoare pentru cea mai mare schimbare survenită în viața ei și pentru existența lui Sophie. Ele și faptul că n-aveai de unde să cumperi un prezervativ în zona din jurul gării Calgary.

În Toronto își luase la revedere de la iubitul ei din Kerala fluturând din mână așa cum ai face cu orice persoană cunoscută în tren, fiindcă acolo o aștepta bărbatul care era la vremea aceea principala problemă și punctul de interes din viața ei. Cele trei zile fuseseră marcate de legănatul și clătinatul trenului – mișcările celor doi amanți nefiind nici un moment rodul propriei lor voințe, și poate că de asta și păruseră irezistibile și nevinovate. Probabil că le fuseseră afectate și sentimentele și conversațiile. Eve și le amintea ca fiind plăcute și generoase, nicidecum solemne ori disperate. Ar fi fost de fapt dificil să fii solemn, ținând cont de dimensiunile și de atmosfera cușetei.

Îi destăinuise lui Sophie numele lui creștin – Thomas, după cel al Sfântului Toma. Până când îl întâlnise pe el, Eve nu auzise niciodată despre creștinii din sudul Indiei, o comunitate străveche¹. Pentru o vreme, în anii adolescenței, Sophie se simțise atrasă de Kerala. Obișnuia să aducă acasă cărți de la bibliotecă și să meargă la petreceri îmbrăcată în sari. Spunea că la maturitate avea să-și caute tatăl. Faptul că-i știa numele și specializarea profesională – hematologie – i se părea suficient. Eve îi atrăgea atenția asupra populației uriașe a Indiei și asupra posibilității ca el să se fi mutat din sud. Ceea ce nu reușea să-i explice era caracterul extrem de incidental, aproape inimaginabil pe care l-ar fi avut existența lui Sophie în viața tatălui ei. Din fericire, ideea îi pierise, iar Sophie renunțase să mai poarte sari când costumațiile etnice spectaculoase deveniseră banalități la ordinea zilei. Singura dată când mai amintise despre tatăl ei fusese mai târziu, când era însărcinată cu Philip și glumise despre tradiția familiei în privința taților absenți.

Acum nu mai făcea asemenea glume. Sophie devenise feminină, impunătoare, grațioasă și rezervată. Existase un moment – mergeau spre plajă prin pădure și Eve se aplecase s-o ia pe Daisy în brațe ca să iasă mai repede din raza de acțiune a țânțarilor – când Eve rămăsese uimită de noua și târzia afirmare a frumuseții fiicei sale. O frumusețe plină, senină și clasică, dobândită nu grație îngrijirilor și vanității, ci prin responsabilitate și

¹ Potrivit tradiției, Sfântul Apostol Toma a introdus creștinismul în sudul Indiei, la Kerala, în anul 52. (n.red.)

uitare de sine. Părea mai indiană acum, pielea ei în nuanța cafelei cu lapte devenise mai întunecată în soarele californian, iar sub ochi purta semilunile vineții ale unei ușoare oboseli permanente.

Rămăsese însă o înotătoare puternică. Înotul fusese singurul sport care o interesase și înota acum la fel de bine ca înainte, până aproape de mijlocul lacului. În prima zi în care făcuse acest lucru spusese: „A fost minunat. M-am simțit extrem de liberă.“ Nu precizase că motivul pentru care se simțise așa fusese acela că mama ei îi supraveghease pe copii, dar Eve știuse că nici nu era nevoie s-o spună. „Mă bucur“, replicase, deși îi fusese frică. De mai multe ori strigase în sinea ei: „Întoarce-te, întoarce-te imediat!“, dar Sophie continuase să înoate, ignorând insistentul mesaj telepatic. Capul ei cu părul negru devenise o mică pată, apoi un punct și în cele din urmă o iluzie pierdută printre valurile molcome. Lucrul care o speriasse pe Eve, și la care nici nu se putuse gândi, nu fusese o istovire a puterilor, ci dorința de a nu se mai întoarce. Ca și cum această nouă Sophie, această femeie în toată firea atât de ancorată în viață, ar fi putut-o trata cu mai multă indiferență decât fata pe care o știuse ea, Sophie cea tânără, cu numeroasele ei riscuri și drame și iubiri.

– Trebuie să ducem filmul înapoi la magazin, îi spuse Eve lui Philip. Poate că ar trebui să facem asta înainte să mergem la plajă.

– Eu m-am săturat de plajă, răspunse copilul.

Eve nu avea chef de discuții în contradictoriu. Cu Sophie plecată și cu toate planurile lor schimbate astfel

că urmau să părăsească locul acela cu toții în cursul după-amiezii, și ea se săturase de plajă. Și de casă – acum tot ce mai putea vedea cu ochii minții era felul în care avea să arate camera aceea a doua zi. Creioanele colorate, mașinuțele de jucărie, piesele mari de puzzle ale lui Daisy – toate strânse și luate de acolo. Dispărute aveau să fie și cărțile de povești pe care le știa pe de rost. Nici un așternut nu avea să mai stea la uscat în fața ferestrelor. Optsprezece zile în care să mai reziste, singură, în locul ăsta.

– Ce-ar fi ca astăzi să mergem în altă parte? sugeră ea.

– Unde? întrebă Philip.

– Hai să fie o surpriză.

Eve se întorsese din sat cu o zi în urmă, încărcată cu provizii. Creveți proaspeți pentru Sophie – magazinul din sat devenise acum un supermarket de înaltă clasă, puteai găsi acolo aproape tot ce doreai –, cafea, vin, pâine de secară fără semințe de chimen fiindcă Philip nu suferea chimenul, un pepene copt, cireșele negre care le plăceau tuturor, deși Daisy trebuia supravegheată din cauza sâmburilor, o cutie cu înghețată de cafea și toate celelalte lucruri care să le ajungă vreme de încă o săptămână.

Sophie strângea resturile de la prânzul copiilor.

– Oh! exclamase ea. Oh, ce-o să facem cu toate lucrurile astea?

Apoi îi spusese că telefonase Ian. Telefonase ca s-o anunțe că venea la Toronto a doua zi. Lucrul la carte avansase mai repede decât se așteptase el, așa că-și schimbase planurile. În loc să aștepte să treacă cele trei săptămâni,

venea a doua zi să-i ia pe Sophie și pe copii și să plece într-o mică excursie. Voia să meargă la Quebec City. Nu fusese niciodată acolo, și se gândea că lui Philip și lui Daisy le-ar fi priit să viziteze regiunea francofonă a Canadei.

– I s-a făcut dor, conchisese Philip, făcându-și mama să râdă.

– Da. I s-a făcut dor de noi.

Douăsprezece zile, își spusese Eve. Douăsprezece zile trecuseră din cele trei săptămâni. Fusese nevoită să închirieze casa pentru o lună, timp în care îl lăsase pe prietenul ei, Dev, să-i folosească apartamentul. Și el era actor șomer, într-o strâmtorare financiară reală sau imaginară atât de dură, încât răspundea la telefon cu glasul diferitelor roluri. Eve ținea la Dev, dar nu se putea întoarce să stea în apartament cu el.

Sophie zisese că aveau să plece la Quebec cu mașina închiriată, iar de acolo direct la aeroportul din Toronto, unde trebuia predată mașina. Nimeni nu pomenise despre posibilitatea ca Eve să-i însoțească. Nu era loc suficient în mașina închiriată. Dar n-ar fi putut să ia mașina ei? Și Philip să meargă cu ea, eventual, ca să-i țină companie? Sau Sophie. Ian putea să ia copiii, dacă-i era dor de ei, și s-o lase pe Sophie să facă o pauză. Eve și Sophie ar fi putut să meargă amândouă în aceeași mașină, așa cum obișnuiau verile, călătorind spre vreun oraș în care nu mai fuseseră niciodată, unde primise Eve ceva de lucru.

Așa ceva era ridicol! Mașina lui Eve era veche de nouă ani, n-ar fi rezistat la un drum lung. Iar lui Ian i se făcuse dor și de Sophie – îți puteai da seama de asta după

expresia caldă a feței ei întoarse cu fereală. Pe deasupra, nimeni n-o întrebase pe Eve.

– Ei, dar e minunat, spusese ea. Că a progresat atât de bine cu cartea lui.

– Într-adevăr, replicase Sophie.

Întotdeauna avea un aer de detașare precaută atunci când vorbea despre cartea lui Ian, iar când Eve o întrebase despre ce era, răspunsese doar: „Geografie urbană”. Poate că ăsta era comportamentul corect al soțiilor de universitari – Eve nu cunoscuse încă nici una.

– Oricum, vei avea puțin timp pentru tine, adăugase Sophie. După tot cercul ăsta. O să-ți dai seama dacă ți-ar plăcea cu adevărat să ai o casă la țară. O casă de odihnă.

Eve începuse deja să vorbească despre altceva, despre orice altceva, ca să nu-i țâșnească de pe buze întrebarea despre vara următoare, dacă Sofie intenționa încă să revină atunci.

– Aveam un prieten care s-a dus la o casă de odihnă, una adevărată. E budist. Ba nu, parcă hindus. Dar nu e indian. (La auzul cuvântului, Sophie zâmbise într-un fel care lăsa de înțeles că acesta era un alt subiect care nu trebuia abordat.) Ei, și la centrul ăsta nu aveai voie să vorbești timp de trei luni. Tot timpul erau și alții în jurul tău, însă nu aveai voie să vorbești cu ei. Ei bine, acolo se întâmpla deseori un lucru asupra căruia erai avertizat de la bun început: ajungeai să te îndrăgostești de una dintre persoanele cu care nu vorbeai niciodată. Simțeai că poți comunica într-un fel special atunci când îți era interzis să vorbești. Sigur că era un fel de dragoste spirituală, nu se punea problema să treci la fapte. Erau foarte stricți în privința asta. Sau așa zicea el.

– Și? Când ți se permitea în sfârșit să vorbești, ce se întâmpla? întrebuse Sophie.

– Era o mare dezamăgire. De multe ori, persoana cu care credeai că ai comunicat nu comunicase cu tine deloc. Poate avea impresia că de fapt comunicase așa cu altcineva și...

Sophie izbucnise într-un râs ușurat.

– Deci așa se petrec lucrurile!

Bucuroasă că nu aveau să fie afișate sentimente de dezamăgire sau de vexare.

Poate că se certaseră, își spusese Eve. Poate că vizita asta avusese de fapt un scop tactic. Poate că Sophie plecase cu copiii ca să-i demonstreze lui ceva. Poate că își petrecuse timpul cu mama ei doar ca să-i demonstreze lui ceva. Poate că plănuise vacanțe viitoare fără el, iar acum ținuse să-și dovedească sieși că era în stare s-o facă. O diversiune.

Întrebarea arzătoare era: Cine telefonase cui?

– De ce nu lași copiii aici? o întrebuse. Doar cât te duci la aeroport? Pe urmă vă întoarceți, îi luați și plecați. Ai avea puțin timp pentru tine, puțin timp singură cu Ian. Va fi un haos la aeroport cu copiii după voi.

– Mă tentează ideea, replicase Sophie.

Și până la urmă așa făcuse.

Iar acum Eve se întreba dacă nu cumva pusese la cale acea mică schimbare doar ca să aibă prilejul de a vorbi cu Philip.

(Nu-i așa că a fost o surpriză mare când a sunat tati din California?)

N-a sunat el. Mama i-a dat telefon.

Serios? N-am știut. Și ce i-a zis?

A zis: „Nu-mi place aici, m-am săturat până peste cap, hai să găsim o modalitate ca să evadez.“)

Eve își coborî vocea până la un nivel de conversație banală, ca să indice o întrerupere a jocului, și spuse:

– Philip! Philip, ascultă-mă. Cred că trebuie să ne oprim. Camioneta aceea trebuie să fie a unui fermier oarecare. La un moment dat o să cotească undeva, și noi n-o să ne putem ține după ea.

– Ba o să putem.

– Nu, nu putem. Omul va vrea să știe ce treabă avem cu el. S-ar putea să se înfurie rău.

– O să ne chemăm elicopterele, să vină și să-l împuște.

– Nu fi caraghios! Știi doar că nu e decât un joc.

– O să-l împuște.

– Nici nu cred că au arme, spuse Eve, încercând o altă abordare. Încă n-au inventat arme care să-i poată distruge pe extraterestri.

– Te înșeli, replică Philip, apoi se lansă în descrierea unor rachete, pe care ea n-o mai ascultă.

În copilărie, când locuia în sat cu părinții și cu frațele ei, Eve mergea uneori în mici excursii la țară împreună cu mama. Mașină nu aveau – era război și veneau până aici cu trenul. Femeia care administra hotelul era prietenă cu mama lui Eve și le invita s-o însoțească atunci când pleca prin sate ca să cumpere porumb, zmeură sau roșii. Uneori se opreau să bea câte un ceai și să se uite la vase vechi și la piese de mobilier scoase la vânzare prin camera de zi a vreunei gospodine cu spirit practic. Tatăl lui Eve prefera să rămână acasă și să

joace dame cu alți bărbați. Pe plajă exista un pătrat mare din ciment pe care fusese desenată o tablă de dame, cu un acoperiș deasupra, dar fără pereți, și acolo, chiar și pe ploaie, bărbații mutau piesele voluminoase ale jocului, ajutându-se de niște prăjini lungi. Fratele lui Eve stătea și se uita la ei sau se ducea să înoate nesupravegheat – el era mai mare. Toate acestea dispăruseră acum – chiar și cimentul, sau poate că fusese construit ceva chiar deasupra lui. Nici hotelul, cu verandele lui ieșite în afară, deasupra nisipului, nu mai era, așa cum nu mai era nici gara, cu rondurile de flori aranjate astfel încât să scrie numele satului. Duse erau și șinele de cale ferată. În locul lor se ridica un mall cu aspect de modă veche, cu un supermarket nou, un magazin de vinuri și buticuri cu decorațiuni interioare și haine sport.

Când era mică și își purta părul într-un moț mare în creștetul capului, Eve îndrăgea aceste expediții la țară. Mânca tarte cu gem mititele și prăjituri cu glazura crocantă la exterior și moale înăuntru, decorate cu câte o cireașă succulentă din lichior. Nu avea voie să atingă vasele, pernuțele de ace din satin cu dantelă sau păpușile vechi, cu chip pământiu, iar conversațiile femeilor treceau pe deasupra ei cu un efect ușor deprimant, ca niște nori inevitabili, dar efemeri. Îi plăcea să stea în mașină pe bancheta din spate, închipuindu-și că era călare sau într-o caleașcă regală. Mai târziu refuza tot mai des să meargă. Îi dispăcea să se țină după mama ei și să fie privită doar ca fiica acesteia. „Fiica mea, Eve.“ Ce condescendență crasă, cât de eronat posesiv îi suna glasul mamei în urechi! (Avea să folosească ani de-a rândul glasul acela sau o versiune a lui ca un element de

bază în unele roluri de anvergură, deși nu dintre cele mai reușite.) Detesta totodată obiceiul mamei de a se îmbrăca de gală în acele excursii, purtând mănuși, pălării ample și rochii subțiri cu flori aplicate în relief, ca niște negi. Pe de altă parte, pantofii oxford – care-i menajau bătăturile – aveau un aer jenant de solid și de jerpelit.

„Ce urăști cel mai mult la mama ta?“ – era un joc pe care Eve obișnuise să-l joace împreună cu prietenele ei în primii ani de libertate departe de casă. „Corsetele“, răspundea o fată. „Șorțurile“, intervenea o alta. Fileurile de păr. Brațele durdulii. Citatele din Biblie. „Discul cu Danny Boy.“

„Bătăturile ei“, asta spunea Eve întotdeauna.

Uitase complet de jocul ăsta, până de curând. Iar amintirea lui îi dădea acum aceeași senzație ca atingerea unui dinte cariat.

În fața lor, camioneta încetini și, fără să semnalizeze, coti pe o cărare lungă, mărginită de copaci.

– Philip, nu-l pot urmări mai departe, spuse Eve, continuând să ruleze.

Când intră pe cărare observă stâlpii porții. Erau neobișnuiți, lucrați în forma unor minarete stilizate și decorați cu pietricele văruite și cu bucăți de sticlă colorată. Nici unul nu era drept, amândoi fiind pe jumătate ascunși vederii de tufele de sânziene și de ciuboțica-cucului, astfel că-și pierduseră înfățișarea de adevărați stâlpi de poartă, semănând mai degrabă cu niște obiecte de recuzită pierdute din cine știe ce operetă îndoielnică. În clipa în care-i văzu, Eve își aminti ceva – un zid exterior văruit în care erau încastrate imagini: scene rigide, fantastice, copilărești. Biserici cu turle, castele cu turnuri,

case pătrătoase cu ferestre pătrătoase, galbene, piezișe. Brazi de Crăciun triunghiulari și păsări în culori tropicale pe jumătate la fel de mari ca brazii, un cal gras cu picioare delicate și ochi roșii, arzători, râuri albastre șerpuite ca niște panglici, o lună cu stele ameteite și pălării de floarea-soarelui moțâind peste acoperișurile caselor. Toate erau alcătuite din bucăți de sticlă colorată prinse în ciment sau în ipsos. Văzuse zidul ăsta, și nu într-un loc public. Fusese undeva la țară, iar ea era cu mama ei. Silueta mamei se contura în fața zidului – vorbea cu un fermier bătrân. Se poate să fi fost doar de vârsta mamei, desigur, și să-i fi părut ei bătrân.

Mama și femeia de la hotel se duceau să se uite și la lucruri neobișnuite în excursiile acelea, nu doar la obiecte vechi. Se duseseră să vadă o tufă tunsă așa încât să semene cu un urs și o livadă cu meri pitici.

Eve nu-și amintea stâlpii de poartă, dar i se părea imposibil să se fi aflat în alt loc decât acela. Dădu în marșarier și întoarse repede pe poteca îngustă dintre copaci. Toți erau pini scoțieni masivi și bătrâni, probabil periculoși – se vedeau o mulțime de crengi atârând, pe jumătate uscate, iar ramuri căzute sau tăiate zăceau în iarba și în buruieniișul de pe marginile drumului. Mașina se clătina înainte și-napoi în șleauri, ceea ce părea s-o încânte pe Daisy, fiindcă începu să acompanieze sonor legănarea: *Upii. Upii. Upii.*

Era un lucru – posibil singurul – pe care avea să și-l amintească Daisy din această zi. Copacii bolțiți, penumbra neașteptată, mișcarea interesantă a mașinii. Prezența lui Philip lângă ea – entuziasmul lui incredibil de serios, tremurul vocii lui de copil supus unui control

nefiresc. Și senzația mult mai vagă pe care i-o stârnea prezența lui Eve – brațe goale, pistruiate, încrețite de soare, bucle mici, blond-cenușii, ținute în frâu cu o bențiță neagră. Poate și un miros. Nu de țigări și nici mirosul lăudatelor creme și cosmetice pe care cheltuise cândva atâția bani. Miros de piele bătrână? De usturoi? Vin? Apă de gură? Poate că Eve va fi moartă când Daisy își va aminti de toate astea. Poate că Daisy și Philip se vor fi înstrăinat unul de altul. Eve nu mai vorbise de trei ani cu fratele ei – de când îi spusese la telefon: „N-ar fi trebuit să te faci actriță dacă n-aveai ce-ți trebuie ca să reușești.“

Nu se zărea nici o casă în față, dar printre copaci se ivi scheletul unui hambar, cu pereții dispăruți, cu grinzile intacte, cu acoperișul încă întreg, dar înclinat într-o parte, ca o pălărie caraghioasă. Risipite în jurul lui se zăreau piese de utilaje, mașini sau camioane vechi, într-o mare de buruieni înflorite. Eve n-avea timp să se uite prea mult, era ocupată să țină mașina pe drumul accidentat. Camioneta verde dispăruse în față – cât de departe putea să fi ajuns? Pe urmă observă că poteca făcea un cot. Îl făcu și ea; ieșiră din umbra pinilor, în lumina soarelui. Aceași involburare de ciuboțica-cucului, aceeași impresie de vechituri ruginite împrăștiate pe pământ. Un gard viu înalt pe o parte și apoi, dincolo de el, în sfârșit, casa. O casă mare, cu etaj, din cărămidă gri-gălbuie, cu mansarda din lemn și cu lucarnele umplute cu spumă poliuretanică murdară. Una dintre ferestrele de jos lucea din cauza foliei de aluminiu care-i acoperea geamul prin interior.

Venise unde nu trebuia. Nu-și amintea de casa asta. Aici nu exista nici un zid în jurul pajiștii tunse. Brazi tineri creșteau pe alocuri între bălării.

Camioneta era parcată în față. Mai departe se vedea un petic de pământ gol pe care fusese împrăștiat pietriș; era un loc bun de întors mașina, însă nu putea trece de camionetă ca să ajungă acolo, așa că trebuia să se oprească. Se întrebă dacă șoferul oprise intenționat în acel loc, pentru a o obliga să-și explice prezența. Omul cobora acum din camionetă cu mișcări lente. Fără să se uite la ea, dădu drumul câinelui, care până atunci alergase în cerc și lătrase cu o energie furioasă. Odată coborât din remorcă, rămase la piciorul stăpânului, dar continuă să latre. Bărbatul purta o șapcă sub care fața îi era umbrită, așa că Eve nu reuși să-i distingă expresia. Stătea lângă camionetă privind spre ei, încă nehotărât dacă să se apropie.

Eve își desfăcu centura de siguranță.

– Nu ieși, spuse Philip. Rămâi în mașină! Întoarce! Să plecăm!

– Nu pot, răspunse ea. Dar nu-ți face griji. Câinele doar latră, n-o să-mi facă nimic.

– Nu ieși!

N-ar fi trebuit să lase jocul să-i scape atât de rău de sub control. Un copil de vârsta lui Philip se lăsa ușor dus de val.

– Asta nu face parte din joc, spuse ea cu glas tare. E doar un om obișnuit.

– Știu, replică Philip. Dar *nu ieși!*

– Termină! exclamă Eve. Coborî, închise portiera în urma ei și i se adresă bărbatului: Bună ziua. Îmi pare rău, am făcut o greșeală. Am confundat locul.

Omul răspuse cu ceva ce ar fi putut fi un „Hei!”

– Căutam de fapt un alt loc. Unul pe care l-am vizitat demult, în copilărie. Era un zid cu imagini alcătuite din cioburi de sticlă. Cred că era un zid de ciment văruit. Când am văzut stâlpii aceia de la drum, mi-am zis că aici e. Iar dumneata ai crezut probabil că te urmărim. Totul pare o prostie.

Auzi portiera deschizându-se. Philip coborî, trăgându-l pe Daisy după el. Eve, crezând că voia să fie aproape de ea, întinse un braț să-l întâmpine, dar Philip își trase mâna dintr-a lui Daisy, își ocoli bunica și i se adresă bărbatului. Își revenise din spaima de adineauri, iar acum părea mai sigur pe sine decât era Eve.

– Câinele tău e prietenos? întrebă el pe un ton provocator.

– N-o să-ți facă nimic, răspuse bărbatul. Câtă vreme-s eu aici, e-n regulă. O ia razna pen' că nu-i decât o cățelușă. Încă nu-i decât o cățelușă.

Era un bărbat scund, înalt doar cât Eve. Purta blugi și o vestă din acelea multicolore, din Peru sau Guatemala. Lanțuri și medalioane din aur îi străluceau pe pieptul bronzat, musculos și lipsit de păr. Când vorbea își dădea capul pe spate, iar Eve observă că fața îi era mai îmbătrânită decât trupul. Câțiva dinți din față îi lipseau.

– Nu te mai deranjăm acum, îi spuse ea. Philip, tocmai îi povesteam domnului că am venit încoace căutând un loc pe care l-am vizitat eu când eram mică, unde

erau imagini ca niște poze făcute din sticlă colorată, pe un zid. Dar m-am înșelat, nu acesta e locul.

– Cum o cheamă? se interesă Philip.

– Trixie, răspunse bărbatul. Auzindu-și numele, cățelușa sări și-i atinse brațul cu botul, iar el o bătu ușor pe spate, ca să stea liniștită. Io nu știu de nici o poză. Io nu stau acilea. Harold, el e cel care trebuie să știe.

– E-n regulă, zise Eve în timp ce-o ridica pe Daisy sprijinind-o pe un șold. Dacă ați vrea să mutați camioneta, aș putea să întorc.

– Io nu știu de nici o poză. Păi, dacă erau în partea din față a casei, io n-aveam cum să le văd, pen' că Harold a închis partea din față a casei.

– Nu, erau afară. Dar nu contează. Asta a fost cu mulți ani în urmă.

– Da. Da, da, zise omul, căruia subiectul părea să-i fi stârnit interesul. Intrați, ca să vă povestească Harold despre ele. Îl știți pe Harold? El are tot ce-i aici. Mary are totul, da' Harold a dus-o pe ea la Casă, așa că acum el are totul. N-a fost vina lui, ea trebuia să meargă acolo. Io, continuă el în timp ce scotea din mașină două lăzi cu bere, io a trebuit să mă duc în oraș. Harold m-a trimis în oraș. Haideți, intrați. Harold o să se bucure să vă vadă.

– Aici, Trixie! strigă Philip sec.

Cățelușa veni și începu să scheaune și să sară în jurul lor, Daisy scânci de frică și de plăcere, și uite că se îndreptau toți spre casă, Eve ținând-o pe Daisy în brațe, iar Philip și Trixie urcând pe lângă ea pe niște dâmburi de pământ care fuseseră cândva trepte. Bărbatul venea

la câțiva pași în spatele lor, mirosind a berea din care trebuie să fi băut în camionetă.

– Deschideți, hai, intrați. Faceți-vă drum. N-o să vă supere că-i cam neorânduială aici? Mary e la Casă, nu mai e nimeni să țină curat ca înainte.

Se vedeau nevoiți să-și croiască drum printr-o dezordine cumplită – genul acela care are nevoie de ani buni ca să se acumuleze. Stratul de jos era alcătuit din scaune și mese, canapele și poate un cuptor sau două, cu așternuturi vechi, ziare, jaluzele, ghivece cu plante ofilite, bucăți de lemn, sticle goale, galerii de perdea, becuri și întrerupătoare sparte îngrămădite deasupra, în unele locuri chiar până la tavan, blocând aproape toată lumina care venea de afară. În compensație, o lampă era aprinsă lângă ușa interioară.

Bărbatul își trecu berea în mâna cealaltă și deschise ușa, strigându-l pe Harold. Era greu de spus în ce fel de cameră se aflau acum – se aflau acolo dulapuri de bucătărie cu ușile scoase din balamale, câteva conserve pe rafturi, dar și două paturi cu saltelele neînfățate și păturile mototolite. Ferestrele erau atât de bine acoperite cu mobilier sau cu pături atârdate, încât nici nu-ți mai dădeai seama unde anume erau, iar mirosul care domnea era acela al unui magazin de vechituri, al unei chiuvete înfundate sau poate al unui closet înfundat, îmbinat cu iz de gătit și de grăsime, de țigări și de transpirație, de mizerie de câine și de gunoi stătut.

Nimeni nu răspunse. Eve se răsuci – aici era loc să te răsucești, așa cum nu fusese pe verandă – și spuse:

– Nu cred că ar trebui...

Însă Trixie i se puse în față, iar bărbatul trecu pe lângă ea și bătu în altă ușa.

– Aicea e! strigă el tare, deși ușa se deschisese. Aicea e Harold, aicea.

În acel moment Trixie se repezi înainte, iar dinăuntru se auzi un glas nervos:

– Ce dracu'! Scoate câinele de aici!

– Doamna asta vrea să vadă niște poze, spuse bărbatul cel scund.

Trixie schelălăi de durere – cineva îi trăsese un picior. Eve n-avu de ales decât să intre în încăpere.

Era o sufragerie. Cu masa veche și grea și scaunele masive. Trei bărbați ședeau jos și jucau cărți. Al patrulea se ridicase să lovească câinele. Temperatura înăuntru depășea treizeci de grade.

– Închide ușa, e curent! se răsti unul dintre jucători.

Mititelul o scoase pe Trixie de sub masă și o azvârli în camera cealaltă, apoi închise ușa după Eve și copii.

– Iisuse! La dracu'! mormăi cel care se ridicase.

Pieptul și brațele îi erau atât de pline de tatuaje, încât lăsa impresia că avea pielea albastră sau mov. Își scutură un picior, ca și când l-ar fi durut. Probabil că nimerise și-n piciorul mesei când o lovise pe Trixie.

Cu spatele la ușă stătea un tânăr cu umerii înguști și drepți și un gât delicat. Eve presupuse cel puțin că era tânăr, fiindcă își purta părul vopsit auriu în țepi și avea inele din aur în urechi. Nu se întoarse spre ei. Cel de vizavi de el era de-o vârstă cu Eve și avea capul ras, o barbă sură îngrijită și ochi albaștri, injectați. Se uită la Eve fără prietenie în priviri, dar cu o anume inteligență sau înțelegere, iar din punctul ăsta de vedere se deosebea

de cel tatuat, care o privise de parcă ar fi fost cine știe ce halucinație pe care hotărâse s-o ignore.

În capătul mesei, pe scaunul gazdei sau al capului familiei, ședea bărbatul care ceruse să se închidă ușa, fără a ridica însă privirea sau a acorda vreo atenție nou-veniților. Era un tip gras, osos și palid, cu părul creț și asudat; din câte își putea da seama Eve, era complet gol. Tatuatul și blondul purtau blugi, iar bărbosul avea blugi și o cămașă în carouri închisă în nasturi până la gât, plus o cravată îngustă. Pe masă erau sticle și pahare. Bărbatul din capătul mesei – el trebuia să fie Harold – și bărbosul beau whisky. Ceilalți doi beau bere.

– I-am zis că poate erau poze în față, da' n-a putut să intre acolo că ai închis tu, spuse mititelul.

– Tu să taci! mârâi Harold.

– Îmi pare foarte rău, interveni Eve.

Nu avea altceva de făcut decât să-și reia povestea, extinzând-o ca să includă și șederea la hotelul din sat când era mică, drumurile cu mama ei, imaginile de pe zid, amintirea lor azi, stâlpii de poartă, greșeala ei evidentă și scuzele. I se adresă direct bărbosului, dat fiind că el părea singurul dispus să asculte sau capabil să înțeleagă. Brațul și umărul o dureau de la greutatea lui Daisy și de la încordarea care-i pusese stăpânire pe tot corpul. Și totuși se gândea acum la felul în care ar fi descris situația – ar fi spus că era ca și când te-ai fi pomenit în mijlocul unei piese de Harold Pinter. Sau precum coșmarurile ei cu un public impasibil, tăcut și ostil.

Bărbosul vorbi atunci când ea nu mai găsi nimic de adăugat, nici o altă amintire drăgălașă sau scuză.

– Eu nu știu. Trebuie să-l întreb pe Harold. Hei! Hei, Harold! Știi ceva de niște poze făcute din sticlă spartă?

– Zi-i că atunci când se plimba ea uitându-se la poze, eu încă nu mă născusem, replică Harold fără să ridice privirea.

– N-ai noroc, doamnă, spuse bărbosul.

Tatuatul fluieră.

– Hei, tu! strigă către Philip. Hei, puștiule! Știi să cânti la pian?

Era un pian în cameră, dincolo de scaunul lui Harold. Nu avea în față un taburet – Harold ocupând aproape tot locul dintre masă și instrumentul muzical – iar pe suprafața lăcuită erau îngrămădite lucruri care n-aveau ce căuta acolo, haine și farfurii, așa cum erau de altfel peste tot în casă.

– Nu, răspuse Eve repede. Nu știe.

– Eu îl întreb pe el, o întrerupse tatuatul. Poți să cânti o melodie?

– Lasă-l în pace! interveni bărbosul.

– Îl întreb doar dacă știe să cânte o melodie, care-i problema cu asta?

– Lasă-l în pace!

– Vedeți dumneavoastră, nu pot pleca dacă nu mută cineva camioneta, spuse Eve.

Și în sinea ei își zise că în cameră plutea miros de sămânță bărbătească.

Philip amuțise, lipit de ea.

– Dacă ați putea să mutați..., reluă ea, întorcându-se și așteptându-se să-l vadă pe mititel în spatele ei, dar se opri când constată că nu era acolo, nu mai era în

cameră de fapt, ieșise fără ca ea să-și dea seama. Dacă încuiase ușa?

Puse mâna pe clanță și apăsă, iar ușa se deschise cu o oarecare greutate și puțină agitație dincolo de ea. Mititelul șezuse ghemuit acolo, ascultând.

Eve ieși fără să-i vorbească și trecu prin bucătărie cu Philip pășind repezitor pe lângă ea – cel mai docil băiețel din lume. Străbătu potecuța îngustă de pe verandă, printre vechituri, iar când ajunse afară trase adânc aerul în piept, după ce mult timp aproape că nu mai respirase.

– Tre' să mergi pe drum și să-ntrebi acolo unde stă vărul lui Harold, răsună glasul mititelului în spatele ei. Ei au un loc drăguț acolo. Au o casă nouă, ea o ține frumoasă. O să-ți arate ei poze sau tot ce vrei, o să te primească bine. O să te așeze la masă și o să-ți dea să mănânci, ei nu lasă pe nimeni să plece cu burta goală.

Nu stătuse ghemuit tot timpul în dosul ușii, fiindcă mutase camioneta. Sau o mutase altcineva. De fapt, vehiculul dispăruse, dus în vreun șopron sau în alt loc ascuns vederii.

Eve, ignorându-l, îi prinse lui Daisy centura de siguranță. Philip și-o încheia pe a lui fără să fie nevoie să-i amintească. Trixie se ivi de undeva și începu să meargă tristă în jurul mașinii, adulmecându-i roțile.

Eve urcă, închise portiera și puse mâna asudată pe cheia din contact. Mașina porni și rula până pe zona cu pietriș – o zonă înconjurată de tufișuri dese, merișor, bănuia ea, de arbuști bătrâni de liliac și de bălării. Pe alocuri desișul fusese turtit de grămezi de cauciucuri vechi, sticle și bidoane din tablă. Era greu de crezut că toate lucrurile acelea fuseseră scoase din casă, dat fiind

ce era înăuntru, dar așa se părea. Și când întoarse, Eve văzu, dezvăluită de acea aplatizare, o bucată dintr-un zid de care atârnau încă fragmente de văruială.

I se păru că zărise și cioburile de sticlă încastrate în el, scânteind în lumină, dar nu încetini ca să se uite. Spera ca Philip să nu fi observat; ar fi putut să vrea să se oprească puțin. Îndreptă mașina cu botul spre alee și trecu pe lângă treptele murdare ale casei. Mititelul stătea tot acolo, fluturându-și brațele, iar Trixie dădea din coadă, trezită suficient din docilitatea ei speriată ca să latre de rămas-bun și să alerge după ei o vreme pe alee. Alergarea era doar o formalitate; i-ar fi putut prinde din urmă dacă ar fi vrut, fiindcă Eve fusese nevoită să reducă viteza odată ce ajunsese la șleauri.

Rula atât de încet, încât era posibil, ba chiar ușor, ca o formă umană să se ivească dintre bălăriile înalte de pe partea dreaptă, să deschidă portiera – pe care Eve nu se gândise s-o încuie – și să sară înăuntru.

Era blondul așezat la masă, cel a cărui față n-o văzuse nici o clipă.

– Să nu-ți fie frică. Nimănui să nu-i fie frică. Mă gândeam că m-ați putea lua și pe mine cu voi, bine?

Nu era nici un bărbat, nici un băiat; era o fată. O fată care purta acum un soi de maiou murdar.

– Nu puteam să vă rog acolo, în casă, continuă ea. M-am dus la baie, am ieșit pe geam și am dat fuga aici. Ei probabil încă n-au habar că am plecat. Sunt mangă. Își ridică la nas poalele maioului mult prea larg pentru ea și le miroși, adăugând: Pute. L-am luat de la Harold, era în baie. Pute.

Eve lăsă în urmă șleaurile și întunecimea aleii, cotind pe drumul normal.

– Doamne, ce mă bucur că am scăpat de acolo! continuă fata. Habar n-aveam în ce mă bag. Nu știu nici măcar cum am ajuns acolo, că era noapte. Nu era un loc potrivit pentru mine. Știți ce vreau să zic?

– Păreau cu toții băuți zdravăn, comentă Eve.

– Da. Mă rog. Îmi pare rău că v-am speriat.

– Nu-i nimic.

– Dacă n-aș fi sărit în mașină, cred că n-ați fi oprit să mă luați. Ați fi oprit?

– Nu știu, răspunse Eve. Cred că da, dacă mi-ai fi dat de înțeles că ești fată. N-am reușit să te văd bine înainte.

– Mda. Nu arăt cine știe ce acum. Arăt ca un rahat. Nu zic că nu-mi place să mă distrez. Îmi place să mă distrez. Dar sunt distracții și distracții, știi ce vreau să zic?

Se întoarse în scaun și o privi cu atâta intensitate, încât Eve își luă ochii de la drum o clipă ca să se uite la ea. Și văzu că era mult mai beată decât păruse după glas. Ochii ei căprui aveau o privire sticloasă, dar erau larg deschiși, rotunjiți de efort, și aveau expresia aceea imploratoare și totuși distantă a bețivilor, un fel de insistență de ultim resort ca să te păcălească. Pielea îi era pătată pe alocuri și cenușie în rest, și fața toată purta semnele unei băute crâncene. Era brunetă de la natură – țepii aurii fuseseră lăsați, intenționat și provocator, negri la rădăcini – și suficient de drăguță, dacă nu țineai seama de starea jalnică actuală, ca să te întrebi cum ajunsese să se amestece cu Harold și alde ai lui.

Modul de trai și stilul epocii îi redusese ră probabil greutatea cu vreo zece kilograme, dar nu era înaltă și n-avea nimic băiețesc. Firea ei reală înclina spre o fetișcană durdulie alintată, o gălușcuță dulce.

– Herb a fost nebun să vă aducă acolo, spuse ea. Herb are o rotiță lipsă.

– Mi-am dat seama de asta, replică Eve.

– Habar n-am ce face pe acolo, cred că muncește pentru Harold. Și mă îndoiesc că Harold îl tratează chiar bine.

Eve n-ar fi crezut niciodată că ar putea fi atrasă sexual de o femeie. Iar fata asta, murdară și băută, nu părea aptă să stârnească interesul cuiva. Dar poate că ea nu credea așa ceva – probabil era foarte obișnuită să se simtă atrăgătoare. În orice caz, își trecu mâna peste coapsa goală a lui Eve, înaintând doar puțin mai departe de marginea pantalonilor ei scurți. Era o mișcare exersată, ținând cont de starea ei alcoolică. Să desfacă degetele, să strângă carnea de la prima tentativă ar fi fost prea mult. Un gest mașinal, optimist, și totuși atât de lipsit de orice senzualitate adevărată, intensă, sinuoasă și camaraderească, încât Eve avu impresia că era foarte posibil ca mâna să fi greșit ținta și să fi mângâiat tapițeria mașinii.

– Sunt în regulă, spuse fata și vocea ei, la fel ca mâna, se strădui să instileze un nou tip de intimitate între ea și Eve. Știi ce vreau să zic? Înțelegi tu. Bine?

– Sigur, zise Eve scurt, și mâna se retrase, cu galanteria ei de târfă obosită deja epuizată.

Dar nu dăduse greș, nu complet. Chiar așa, evidentă și placidă, mișcarea fusese de-ajuns ca să-i trezească la viață instalația ruginită.

Iar faptul că mai putuse avea un asemenea efect îi stârni lui Eve o presimțire rea, aruncă o umbră înapoi peste timp, asupra tuturor cuplărilor ei din viață, impulsive și nesăbuite, serioase și promițătoare, mai mult sau mai puțin neregretate. Nu o izbucnire de rușine reală, cu o senzație de păcat – doar o umbră murdară. Ce ironie, dacă ar fi început să jinduiască acum după un trecut mai pur și mai curat!

Dar poate că încă mai jinduia după dragoste, așa cum jinduisese întotdeauna.

– Unde vrei să mergi? întrebă ea.

Fata se răsuci brusc la loc, cu fața spre drum.

– Voi unde mergeți? Locuiți prin zonă?

Tonul estompat al seducției se schimbase, așa cum fără îndoială s-ar fi schimbat după sex, într-o fanfaronadă cu sonorități ostile.

– E un autobuz care trece prin oraș, spuse Eve. Oprește la benzinărie. Am văzut eu indicatorul.

– Da, numai că e o problemă. N-am bani. Înțelegi, am plecat de acolo în așa o grabă, că n-am mai putut să-mi iau banii. Așa că ce rost ar avea să mă urc în autobuz fără bani?

Ceea ce trebuia să facă Eve era să nu recunoască amenințarea. Să-i spună că putea face autostopul, dacă n-avea bani. Doar nu ținea o armă ascunsă în blugi! Voia numai să lase impresia că are una.

Dar un cuțit?

Fata se întoarce și se uită pentru prima dată pe bancheta din spate.

– Voi, copii, stați bine acolo?

Nici un răspuns.

– Sunt simpatici. Timizi cu străinii?

Ce prostie din partea lui Eve să se gândească la sex, când realitatea – primejdia – era alta.

Geanta ei era pe jos, la picioarele fetei. Nu știa câți bani avea în ea. Șaizeci, șaptezeci de dolari. Nu mai mult. Dacă i-ar fi oferit bani pentru biletul de autobuz, fata ar fi ales o destinație scumpă. Montréal. Sau cel puțin Toronto. Dacă i-ar fi spus: „Ia ce găsești acolo“, fata ar fi luat-o drept o capitulare. I-ar fi simțit frica și poate că ar fi încercat să obțină mai mult. Ce-ar fi putut să facă? Să fure mașina? Dacă i-ar fi lăsat pe Eve și pe copii pe marginea drumului, poliția ar fi pornit imediat pe urmele ei. Dacă i-ar fi omorât și le-ar fi ascuns trupurile în vreun desiș, ar fi putut să ajungă mai departe. La fel și dacă i-ar fi luat cu ea atât cât avea nevoie de ei, cu un cuțit în coastele lui Eve sau la gâtul unuia dintre copii.

Asemenea lucruri se întâmplă. Dar nu atât de des cum vezi la televizor sau în filme. Asemenea lucruri nu se întâmplă prea des.

Eve viră pe drumul de țară, destul de aglomerat. Oare de ce asta o făcea să se simtă mai bine? Siguranța era o iluzie acolo. Ar fi putut rula pe autostradă, la o oră de maximă aglomerație, îndreptându-se, și ea și copiii, spre moarte.

– Unde duce drumul ăsta? întrebă fata.

– Iese în autostradă.

– Hai să mergem acolo.

– Într-acolo ne îndreptăm.

– Și autostrada unde duce?

– Spre nord până la Open Sound sau la Tobermoy, de unde iei feribotul. Iar spre sud... nu știu. Dar se întâlnește cu o altă autostradă și poți să ajungi la Sarnia. Sau London. Sau Detroit ori Toronto, dacă mergi mai departe.

Nimeni nu mai vorbi până când ajunseră la autostradă. Eve urcă pe prima bandă și spuse:

– Asta e.

– Voi unde mergeți acum?

– Spre nord.

– Deci într-acolo stați?

– O să intru în sat. Trebuie să opresc să pun benzină.

– Ai benzină, ripostă fata. Mai mult de jumătate de rezervor.

Fusese o prostie. Ar fi trebuit să spună că trebuia să facă cumpărături. Lângă ea, fata scoase un oftat de hotărâre, poate și de renunțare.

– Știi... Știi, aș putea să cobor aici, dacă vreau să fac autostopul. Aș putea să fac autostopul aici la fel de bine ca oriunde altundeva.

Eve trase mașina pe pietrișul de pe marginea drumului. Ușurarea se transforma în ceva ce aducea a rușine. Probabil era adevărat că fata fugise fără să ia vreun ban și că n-avea nimic. Cum era să rămână așa, beată și fără bani, pe marginea drumului?

– În ce parte ziceai că mergeți?

– Spre nord, spuse Eve iar.

– Și încotro ziceai că e Sarnia?

– Spre sud. Traversează pe partea cealaltă, mașinile de acolo merg spre sud. Ai grijă la trafic!

– Sigur, răspuse fata. Glasul ei era deja distant; își calcula noile oportunități. Coborâse pe jumătate din mașină când adăugă: Ne mai vedem. Apoi, întorcându-se spre bancheta din spate: Pa, copiii. Să fiți cumiți!

– Stai! exclamă Eve. Se aplecă, bâjbâi în geantă după portofel și scoase o bancnotă de douăzeci de dolari. Coborî apoi din mașină și ocoli până în partea cealaltă, unde fata aștepta. Poftim. O să-ți fie de ajutor.

– Mda. Mersi, zise fata îndesând bancnota în buzunar, fără a-și lua ochii de la drum.

– Ascultă, continuă Eve. Dacă n-ai unde să te duci, o să-ți spun unde e casa mea. E la vreo trei kilometri nord de sat, iar satul e la nici un kilometru spre nord de aici. Spre nord. Încolo. Familia mea e acasă acum, dar o să plece până diseară, dacă asta te-ar deranja. Pe cutia poștală scrie Ford. Nu e numele meu, nu știu de ce scrie așa. Casa e singură în mijlocul unui câmp. Are o fereastră obișnuită într-o parte a ușii de la intrare și un gemuleț ciudat în partea cealaltă. Acolo au făcut baia.

– Mda, zise fata.

– M-am gândit doar că, dacă nu te ia nimeni...

– Bine. Sigur.

Când porniră din nou la drum, Philip exclamă:

– Câh! Mirosea a vomă. Peste câteva clipe adăugă: Nici măcar nu știa că trebuie să te uiți la soare ca să știi încotro s-o iei. Era proastă. Nu-i așa?

– Așa cred, răspuse Eve.

– Câh! N-am văzut în viața mea pe cineva atât de prost.

În timp ce traversau satul, puștiul întrebă dacă nu se puteau opri să ia înghețată la cornet. Eve spuse că nu.

– Atâția oameni se opresc la o înghețată, încât e greu să găsești loc de parcare. Avem suficientă înghețată acasă.

– N-ar trebui să zici „acasă“, o corectă Philip. E doar un loc în care stăm. Ar trebui să zici „la casă“.

Baloturile mari de fân de pe câmpul care se întindea la est de autostradă erau așezate cu fața la soare, atât de dese încât păreau niște scuturi sau gonguri ori chipuri aztece din metal. Dincolo de ele era un lan de pene sau smocuri de un auriu moale și pal.

– Acela e orz, firele acelea aurii cu smocuri în vârf, îi spuse Eve lui Philip.

– Știu.

– Smocurile se numesc și spice, adăugă ea și începu să recite: „Și secerători, dând zor / prin bărbosul orz al lor...“¹

– Ce înseamnă „orz“? o întrerupse Daisy.

– Orz! o corectă Philip.

– „Și secerători, dând zor“, repetă Eve, încercând să-și amintească versul. „Doar secerători, dând zor...“ „Doar“ suna cel mai bine.² Doar secerătorii.

¹ „Domnița din Shalott“ de Alfred, lord Tennyson, traducere de Leon Levițchi și Tudor Dorin, *Antologie de poezie engleză de la începuturi până azi*, ed. Minerva, București, 1980–1984. Primul vers este „Doar secerători, dând zor“, înlocuirea lui „Doar“ cu „Și“ fiind menită să redea cât mai fidel viziunea autoarei. (n.red.)

² Față de versurile originale, „Only reapers, reaping early / In among the bearded barley“, Eve consideră că „Save the reapers“ sună mai bine. (n.red.)

*

Sophie și Ian cumpăraseră porumb de la o tarabă de pe marginea drumului. Pentru cină. Planurile se schimbaseră – nu mai plecau decât dimineață. În plus, mai cumpăraseră o sticlă de gin, apă tonică și câteva limete. Ian prepară băuturile în vreme ce Eve și Sophie curățau porumbul.

– Două duzini! exclamă Eve. E o nebunie!

– Stai să vezi, replică Sophie. Ian e ahtiat după porumb.

Când îi oferi paharul soacrei sale, Ian schiță o plecăciune. După ce gustă, Eve spuse:

– Este un deliciu.

Ian nu semăna prea bine cu felul în care și-l amintea sau și-l imaginase ea. Nu era înalt, cu un aer germanic și anost. Era un tip zvelt, cu părul deschis la culoare, de înălțime medie, agil și plăcut. Sophie era mai puțin sigură pe sine, mai ezitantă în tot ce spunea și făcea decât fusese înainte, dar era și mai fericită.

Eve își spuse povestea. Începu cu tabla de dame de pe plajă, cu hotelul dispărut și excursiile la țară. Aminti de veșmintele de doamnă de la oraș ale mamei sale, de rochiile diafane și pantofii asortați, dar nu și de sentimentele de repulsie ale tinerei Eve de pe vremea aceea. Apoi povesti despre lucrurile pe care le văzuseră – livada cu pomi pitici, raftul cu păpuși vechi, imaginile superbe din sticlă colorată.

– Oare semănau puțin cu picturile lui Chagall? se întreabă ea.

– Da, răspunse Ian.

Chiar și geografi urbani știau despre Chagall.

– Scuze! exclamă Eve și râseră amândoi.

Veniră la rând stâlpii de poartă, amintirea bruscă, poteca întunecată, șopronul distrus și utilajele ruginite, casa dărăpănată.

– Proprietarul era acolo, jucând cărți cu prietenii lui, continuă Eve. Dar nu știa nimic despre zid. Nu știa sau nu s-a sinchisit. Și, Doamne, cred că au trecut aproape șaiszeci de ani de când am fost acolo – numai gândiți-vă!

– Oh, mamă! exclamă Sophie. Ce păcat!

Se luminase la față de ușurare, văzând că Ian și Eve se înțelegeau atât de bine unul cu celălalt.

– Dar ești sigură că era același loc?

– Poate că nu, răspunse Eve. Poate că nu.

N-avea de gând să pomenească despre bucata de zid pe care o văzuse dincolo de tufărișuri. De ce s-o facă, dacă existau atâtea lucruri despre care considera că era mai bine să rămână nespuse? Mai întâi, jocul pe care-l jucase cu Philip, incitându-l mai mult decât trebuia. Aproape totul despre Harold și tovarășii lui. Și totul, absolut totul despre fata care sărise în mașina lor.

Există unii oameni care poartă buna-cuviință și optimismul în ei înșiși, care par să purifice atmosfera oriunde s-ar afla, și nu le poți spune acestor oameni anumite lucruri, fiindcă ar fi prea perturbator. Ian i se părea lui Eve a fi unul dintre acei oameni, în ciuda amabilității lui actuale, iar Sophie îi părea a fi o persoană care mulțumea stelelor ei norocoase fiindcă îl găsisse. Înainte vreme, vârstnicii erau cei care necesitau o asemenea protecție, dar acum tinerii păreau să se afle din

ce în ce mai des în această situație; o persoană ca Eve trebuia să se străduiască să nu arate că era prinsă între cele două tabere – viața ei întregă riscând să fie percepută ca un fel de zvârcolire inadecvată, o greșeală capitală.

Putea spune că în casă era un miros abject, că proprietarul și amicii lui arătau ca niște bețivani de cea mai joasă speță, dar nu că Harold era gol și în nici un caz că ea însăși fusese speriată. Și nicidecum ce anume o speriasse.

Philip se ocupa de strângerea pănușilor, ducându-le afară, să le arunce la marginea câmpului. Din când în când mai lua și Daisy câteva și ieșea cu ele, să le distribuie în jurul casei. Philip nu adăugase nimic la povestea lui Eve și nu păruse interesat de istorisirea ei. Dar odată ce fusese spusă, când Ian (interesat să-și armonizeze cunoștințele locale cu studiile profesionale) o întrebă pe Eve ce știa ea despre distrugerea vechilor tradiții ale vieții rurale și despre răspândirea așa-numitului agroturism, Philip ridică privirea din trebăluiala lui pe lângă picioarele adulților și se uită la Eve. O otheadă fugară, un moment de absență conspirativă, un zâmbet ascuns care trecu înainte să se simtă nevoia recunoașterii lui.

Ce însemnase asta? Doar că-și începuse activitatea personală de stocare și tănuire, hotărând singur ce anume trebuia păstrat și cum, și ce semnificație urmau să aibă aceste lucruri pentru el, în viitorul său necunoscut.

Dacă fata venea s-o caute, ei aveau să fie tot acolo. Și atunci precauția lui Eve s-ar fi dovedit zadarnică.

Dar fata nu avea să vină. Oferte mult mai bune i se vor fi ivit după mai puțin de zece minute de așteptat pe

marginea autostrăzii. Oferte mai riscante, poate, dar mai interesante, cu potențial mai rentabil.

Fata nu avea să vină. Cu excepția cazului în care va fi găsit vreo haimana fără adăpost și fără suflet, de o vârstă cu ea. („Știu un loc în care am putea sta, dacă am scăpa de babă.“)

Nu în acea seară, dar a doua zi da, a doua zi Eve avea să se întindă în pat în casa aceea golită, cu pereții de lemn ca un înveliș de hârtie în jurul ei, dorindu-și să-și piardă greutatea, să fie eliberată de efecte, cu nimic altceva în minte decât foșnetul porumbului înalt care poate că-și încheiase creșterea, dar încă mai zvonea viu după lăsarea întunericului.

COPIII RĂMÂN

Cu treizeci de ani în urmă, o familie își petrecea vacanța pe țărmul estic al insulei Vancouver. O mamă și un tată tineri, cele două fete ale lor și un cuplu de vârstnici, părinții soțului.

Ce vreme perfectă! Fiecare dimineață, fiecare dimineață este așa, cu primele raze pure ale soarelui căzând printre ramurile înalte, evaporând pâcla de pe apele liniștite ale strâmătorii Georgia. Când fluxul se retrage, o vastă întindere pustie de nisip încă umed, dar comod pentru pași, așa cum e cimentul în ultimul său stadiu de uscare. Dar fluxul se retrage de fapt mult mai puțin; în fiecare dimineață, pavilionul de nisip se îngustează, însă tot pare să rămână suficient de vast. Schimbările provocate de marea sunt o chestiune de adânc interes pentru bunici, fără să-i pasioneze pe ceilalți în vreun fel.

Pauline, tânăra mamă, nu apreciază plaja așa cum apreciază drumul care se întinde cale de aproape doi kilometri spre nord prin spatele căsuțelor, până la malul pârâului ce se varsă în mare.

Dacă n-ar fi fluxul, ți-ar fi greu să-ți amintești că aceea e marea. Te uiți peste apă la munții de pe continent, la înălțimile care formează zidul vestic al Americii

de Nord. Colinele și piscurile acelea, vizibile acum prin pâclă și întrezărite ici și colo printre copaci de Pauline, care împinge căruciorul fiicei sale de-a lungul drumului, prezintă și ele interes pentru bunic. Și pentru fiul lui, Brian, soțul lui Pauline. Cei doi bărbați dezbat necontenit care ce e: care dintre siluetele acelea sunt de fapt munții de pe continent și care sunt înălțimile improbabile ale insulelor ce plutesc în fața țărmlui? E greu să-ți dai seama când puzderia e atât de complicată și părți din ea își modifică distanța până la privitor în lumina schimbătoare a zilei.

Dar există o hartă, prinsă sub sticlă, între căsuțe și plajă. Poți să stai acolo uitându-te la hartă și apoi la ceea ce se află în fața ta, după care să revii la hartă, până când te lămurești. Bunicul și Brian fac asta în fiecare zi, de obicei contrazicându-se – deși ai crede că nu mai e loc de dezacorduri, cu harta acolo, în fața lor. Brian alege să considere că harta e inexactă. Tatăl lui nu acceptă însă nici o critică la adresa vreunui aspect, oricât de nesemnificativ, al acestui loc, pe care el l-a ales ca destinație de vacanță. Harta este perfectă, la fel ca vremea și cazarea.

Mama lui Brian nu se uită la hartă. Spune că-i înnoadă mintea. Bărbații râd când o aud, sunt de acord că mintea ei e înnodată. Soțul ei pune asta pe seama faptului că e femeie. Brian, pe seama faptului că e mama lui. Preocuparea ei este să știe mereu dacă-i e cuiva foame sau sete, dacă cei mici au pălăriile de soare pe cap și au fost unși cu loțiune de protecție. Și ce-i cu pișcătura aceea ciudată de pe brațul lui Caitlin care nu seamănă cu o pișcătură de țânțar? Îl obligă pe soțul ei să

poarte o pălărie pleoștită din bumbac și e de părere că și lui Brian i-ar trebui una – îi amintește cât de rău i s-a făcut de la soare în vara aceea în care au mers la Okanagan, când era mic. Uneori Brian îi spune: „Of, mai taci, mamă.“ Tonul lui e în general afectuos, dar tatăl îl întreabă uneori dacă așa-și închipuie el acum că-i poate vorbi mamei.

– N-o deranjează, replică Brian.

– De unde știi? întreabă tatăl lui.

– Ei, fir-ar să fie! bombăne mama.

Pauline se ridică din pat îndată ce se trezește, în fiecare dimineață, sustrăgându-se brațelor și picioarelor lungi, somnoroase și dornice ale lui Brian. Cele care o trezesc sunt mai întâi gângurelile bebelușului, Mara, în camera copiilor, și apoi scârțâitul leagănelului când fetița – la un an și patru luni acum, apropiindu-se de finalul prunciei – se prinde cu mânuțele de balustradă și se ridică în picioare. Și își continuă în surdină conversația afabilă în vreme ce Pauline o ia în brațe – Caitlin, de aproape cinci ani, se întoarce în patul de alături, fără să se trezească – și o duce în bucătărie ca s-o schimbe, pe podea. Pe urmă o așază în cărucior, cu un biscuit și un biberon de suc de mere, iar ea își pune rochia de plajă și sandalele, se duce la baie, își piaptănă părul – toate cât mai repede și mai silențios posibil. Apoi ies din căsuță și, trecând pe lângă alte câteva căsuțe, se îndreaptă spre drumul neasfaltat și accidentat învăluit încă în penumbra dimineții, formând podeaua unui tunel din brazi și cedri.

Bunicul, și el matinal, îi vede de pe veranda căsuței lui, și Pauline îl vede la rândul ei. Un semn cu mâna e însă de-ajuns. El și Pauline nu au niciodată prea multe să-și spună (deși, uneori simt o anume afinitate, în momentele când Brian exagerează cu năzdrăvăniile sau bunica face o tevatură pentru care dă justificări prea insistente; amândoi sunt pe deplin conștienți că nu se privesc, fiindcă altfel privirea lor ar da la iveală o agasare care i-ar discredita pe ceilalți).

În această vacanță, Pauline își face timp ca să fie singură – faptul că e cu Mara este aproape același lucru cu a fi singură. Plimbările de dimineață devreme, ora de dinainte de amiază când spală scutecele și le întinde. Ar mai putea avea încă o oră sau cam așa după-amiaza, când Mara doarme. Însă Brian a ridicat un mic adăpost pe plajă și duce acolo țarcul în fiecare zi, pentru ca Mara să doarmă în el și Pauline să nu se retragă. Zice că părinții lui s-ar simți ofențați dacă ea ar pleca mereu. E însă de acord cu faptul că Pauline are nevoie de puțin timp ca să repete replicile piesei în care va juca în septembrie la Victoria.

Pauline nu e actriță. Joacă într-un spectacol de amatori, însă ea nu e nici măcar actriță amatoare. N-a dat probă pentru rol, deși întâmplarea face că citise piesa înainte. *Euridice*, de Jean Anouilh. Dar la urma urmei, Pauline a citit tot felul de lucruri.

Cel care o întrebase dacă voia să joace în piesă era un bărbat pe care-l întâlnise în iunie, la un grătar. Invitații erau în mare parte profesori și soții ori soțiile lor – petrecerea era găzduită de directorul liceului la

care preda Brian. Profesoara de franceză era văduvă – își adusese și fiul adult, care stătea cu ea peste vară și lucra ca recepționar de noapte la un hotel din centru. Femeia le spunea tuturor că fiul primise un post de profesor la un colegiu din vestul statului Washington și avea să plece acolo la toamnă.

Jeffrey Toom era numele lui. „Fără B“, adăuga el, ca și când gluma răsuflată l-ar fi durut.¹ Era un nume diferit de al mamei lui, fiindcă ea rămăsese văduvă de două ori, iar el era copilul primului ei soț. Despre slujbă spunea: „N-am nici o garanție că va dura, contractul e pe un an.“

Și ce anume avea să predea?

– Dramaturgiee, răspundea el, lungind cuvântul într-un mod ironic.

La fel de batjocoritor vorbea și despre slujba lui actuală.

– E un loc destul de sordid. Poate ai auzit, iarna trecută a fost ucisă acolo o prostituată. Și pe urmă, îi avem pe obișnuiții ratați care vin să tragă o supradoză ori să-și vină de hac.

Oamenii nu știau bine cum să reacționeze la acest mod de exprimare, așa că se îndepărtau de el. Cu excepția lui Pauline.

– Mă gândesc să pun în scenă o piesă, spusese el. Ți-ar plăcea să joci în ea?

Și o întrebase dacă auzise vreodată de o piesă intitulată *Euridice*.

– De Anouilh? replicase Pauline.

¹ Aluzie la *tomb*, „mormânt“ în limba engleză, cuvânt care se pronunță aproape la fel cu *Toom* (n.tr.)

Surprinderea lui nu i se păruse defel măgulitoare. Imediat, el spusese că nu știa dacă va reuși.

– Mi-am zis că ar fi interesant să vedem dacă s-ar putea face și altceva aici, în țara lui Noël Coward.

Pauline nu-și amintea unde fusese pusă în scenă la Victoria vreoa piesă de Noël Coward, deși bănuia că erau mai multe.

– Am văzut *Ducesa de Malfi* iarna trecută, la colegiu, îi zisese. Iar la teatrul de amatori s-a jucat *Un clinchet răsunător*¹, dar noi n-am văzut-o.

– Mda. Bine, spusese el roșind.

Ea îl crezuse mai vârstnic decât era, cel puțin de o vârstă cu Brian (care avea treizeci de ani, deși lumea obișnuia să spună că nu-i arăta), dar imediat ce începuse să-i vorbească în stilul lui neglijent și minimalizator, fără s-o privească vreodată în ochi, bănuise că de fapt era mai tânăr decât i-ar fi plăcut să pară.

După cum se dovedise, era cu un an mai mic decât ea. Douăzeci și cinci de ani.

Ea răspunsese că nu putea fi Euridice; nu putea juca. Dar Brian se apropiase să vadă despre ce vorbeau și-i spusese pe loc că trebuia să încerce.

– Are nevoie doar de un șut în fund, adăugase el către Jeffrey. E un picuț catârcă, e greu s-o pornești. Nu, serios, este prea modestă, tot timpul îi spun asta. E foarte isteată. E mult mai isteată decât mine.

Auzindu-l, Jeffrey o privise drept în ochi – impertinent și iscoditor –, și atunci ea fusese cea care roșise.

¹ *A Resounding Tinkle*, piesă de Norman Frederick Simpson, dramaturg englez asociat cu teatrul absurdului (n.tr.)

O alesese imediat pentru a fi Euridice datorită înfățișării ei. Dar nu fiindcă era frumoasă. „N-aș distribui niciodată o fată frumoasă în rolul ăsta, spusese el. Nu știu dacă aș distribui o fată frumoasă în orice tip de rol. Ar fi prea mult. Ar distra atenția.“

Și atunci la ce se referise când îi lăudase înfățișarea? La părul ei, răspunsese el, care era lung și negru și destul de stufos (nu în stilul epocii), la pielea ei („Ferește-te de soare în vara asta“) și mai presus de toate, la sprâncenele ei.

– Mie nu mi-au plăcut niciodată, zisese Pauline, nu tocmai sinceră. Sprâncenele ei erau drepte, întunecate, luxuriante. Îi dominau fața. La fel ca părul, nu erau la modă. Dar dacă chiar i-ar fi displicut, nu le-ar fi pensat?

Jeffrey părea să n-o fi auzit.

– Îți dau o înfățișare îmbufnată, ceea ce e tulburător, îi explicase el. În plus, linia maxilarului tău e puțin cam dură, ceea ce-ți conferă un aer grecesc. Ar da mai bine într-un film în care te-aș putea prinde în prim-plan. Tiparul pentru Euridice ar fi o fată cu înfățișare eterică. Eu nu vreau nimic eteric.

Acum, în vreme ce o plimba pe Mara, își exersa replicile. Era la final un monolog care-i dădea de furcă. Împingea căruciorul mai departe și repeta pentru sine: „Ești teribil, știi, ești teribil ca îngerii. Ai impresia că toată lumea merge înainte, la fel de brav și de senin ca tine – oh, nu te uita la mine, te rog, dragul meu, nu te uita la mine – poate că nu sunt ceea ce ți-ai dori tu să fiu, dar sunt aici, și sunt caldă, sunt bună și te iubesc. Îți voi dărui toată fericirea de care voi fi în stare. Nu te uita la mine. Nu te uita! Lasă-mă să trăiesc.“

Omisese ceva. „Poate că nu sunt ce ți-ai dori tu să fiu, dar mă simți aici, nu-i așa? Sunt caldă și sunt bună...”

Îi spusese lui Jeffrey că, după părerea ei, piesa era splendidă.

– Chiar așa? făcuse el.

Afirmația ei nu-l încântase și nu-l mirase – părea să considere că era previzibilă și de prisos. El n-ar fi descris niciodată o piesă așa. Vorbea despre ea mai degrabă ca despre un obstacol de depășit. Și ca o provocare de aruncat în fața diverșilor dușmani. A mucoșilor academici, după cum îi numea, care făcuseră *Ducesa de Malfi*. Și a nulităților sociale – tot lui îi aparținea expresia – din teatrul de amatori. Se privea pe sine însuși ca pe un outsider care-și proiecta întreaga greutate asupra acelor oameni, împingându-și piesa – o considera a lui – în dinții disprețului și a opoziției lor. La început, Pauline crezuse că totul era doar rodul imaginației lui și că mai probabil oamenii aceia nu știau nimic despre el. Dar pe urmă se întâmplase ceva ce ar fi putut să fie, sau să nu fie, o coincidență. Apăruse necesitatea unor reparații la biserica în care urma să se țină reprezentația, fapt care o scosese din discuție. Crescuse neașteptat costul de tipărire a afișelor publicitare. Și Pauline constatare că privea problema la fel ca Jeffrey. Dacă stăteai mult în preajma lui, aproape că ajungeai să privești totul ca el – disputele erau periculoase și istovitoare.

– Javrele! exclama Jeffrey printre dinți, dar cu o anumă satisfacție. Nu mă miră!

Repetițiile aveau loc la etajul unei clădiri vechi de pe Fisgard Street. După-amiaza de duminică era singurul moment în care puteau ajunge cu toții acolo, deși mai

erau repetiții fragmentare și în cursul săptămânii. Pilotul naval pensionat care juca rolul lui Monsieur Henri putea veni la fiecare repetiție și dezvoltase o familiaritate iritantă cu replicile tuturor celorlalți. Dar coafeza – care avea experiență doar cu Gilbert și Sullivan¹ și care se pomenise acum interpretând rolul mamei lui Euridice – nu putea pleca de la salon pentru perioade mai îndelungate în nici o altă zi a săptămânii. Șoferul care juca rolul iubitului ei avea și el o slujbă zilnică, așa cum avea și chelnerul care-l întruchipa pe Orfeu (el era singurul care spera să devină cu adevărat actor). Pauline trebuia să se bazeze pe bonele liceene pe care nu te puteai baza întotdeauna – în primele șase săptămâni ale verii Brian era ocupat, predând la școala de vară –, iar Jeffrey trebuia să se prezinte la serviciul lui de la hotel la ora opt seara. Dar duminica după-amiaza erau cu toții acolo. În vreme ce alți oameni înotau în lacul Thetis, se îngrămădeau în parcul Beacon Hill ca să se plimbe pe sub copaci și să hrănească rațele ori ieșeau din oraș până la plajele de la Pacific, Jeffrey și echipa lui trudeau în sala prăfuită și înaltă de pe Fisgard Street. Ferestrele erau rotunjite în partea de sus, ca într-o biserică banală și respectabilă, și proptite să stea deschise când era cald cu diverse obiecte disponibile – registre din anii '20 ale magazinului de pălării care funcționase odinioară la parter sau bucăți de lemn rămase din ramele de tablouri lucrate de pictorul ale cărui pânze erau acum sprijinite

¹ W.S. Gilbert și Arthur Sullivan, libretist și, respectiv, compozitor, au colaborat la realizarea unor opere comice în Anglia ultimei jumătăți a secolului al XIX-lea. (n.tr.)

de un perete și, aparent, abandonate. Geamurile erau murdare, dar afară razele soarelui se reflectau în trotuare, în parcările goale acoperite cu pietriș și în clădirile joase cu ceea ce părea a fi o luminozitate specială de duminică. Mai nimeni nu trecea pe străzile astea din centru. Nimic nu era deschis, cu excepția câte unei cafele sau a unei prăvălii năpădite de muște.

Pauline era cea care, în pauză, ieșea să cumpere cafea și răcoritoare. Ea avea cel mai puțin de comentat cu privire la piesă și la felul în care progresa – cu toate că era singura care o citise dinainte – fiindcă numai ea nu jucase deloc până atunci. Așa că păruse firesc să se ofere să iasă. Era încântată de scurta ei plimbare pe străzile pustii – simțea că devenise o persoană urbană, detașată și solitară, care trăia în irizarea unui vis important. Uneori se gândea la Brian aflat acasă, lucrând în grădină și supraveghind copiii. Sau poate că-i dusesese pe Dallas Road – își amintea promisiunea lui – ca să iasă cu barca pe lac. Viața aceea i se părea necizelată și anostă în comparație cu ceea ce se petrecea în sala de repetiții – orele de efort, de concentrare, schimburile de replici acide, tensiunea și sudoarea. Chiar și gustul cafelei, amărăciunea ei opăritoare și faptul că era preferată de aproape toată lumea în detrimentul unei băuturi cu gust mai proaspăt și poate mai sănătoase de la răcitor, chiar și ele i se păreau mulțumitoare. Și îi plăcea aspectul vitrinelor. Strada asta nu era una dintre cele îngheșuite din preajma portului – era o stradă cu ateliere de reparat încălțăminte și biciclete, cu magazine de țesături cu preț redus, de haine și piese de mobilier care stătuseră atât de mult timp în vitrină, încât păreau mărfuri

la mâna a doua, deși nu erau. La unele vitrine, pe interiorul geamului fusese întinsă o folie de plastic auriu, subțire și casantă ca aceea de celofan îmbătrânit, ca să protejeze produsele de lumina soarelui. Toate aceste afaceri fuseseră părăsite doar pentru o zi, această zi, însă aveau aerul că erau immobilizate în timp la fel ca picturile rupestre sau ca relicvele îngropate în nisip.

Când anunțase că trebuia să plece în vacanță două săptămâni, Jeffrey păruse uluit, de parcă nu și-ar fi închipuit niciodată că în viața ei puteau apărea asemenea chestii ca o vacanță. Pe urmă devenise acru și ușor satiric, ca și când asta ar fi fost doar o altă lovitură la care ar fi trebuit să se aștepte. Pauline îi explicase că va lipsi o singură duminică – cea din mijlocul celor două săptămâni – fiindcă ea și Brian plecau pe insulă într-o zi de luni și se întorceau duminică dimineață. Promisese să fie înapoi la timp pentru repetiție. În sinea ei se întrebuse însă cum va reuși – întotdeauna dura mult mai mult decât te-ai fi așteptat să împachetezi totul și să pleci. Se gândise dacă nu cumva ar fi putut să se întoarcă singură, cu autobuzul de dimineață. Dar ar fi fost probabil prea mult, așa că nici nu adusesese vorba.

Nu putuse să-l întrebe dacă numai la piesă îi stătuse gândul, dacă numai absența ei de la repetiție provocase adunarea norilor. În momentul acela, așa se părea. Când i se adresa la repetiții, nu exista nici urmă de impresie că i-ar fi vorbit vreodată în alt fel decât altora. Singura deosebire era că o trata de parcă ar fi avut așteptări mai mici de la ea, de la interpretarea ei, în comparație cu ceea ce spera de la ceilalți. Iar asta ar fi fost

de înțeles pentru oricine. Ea fusese singura aleasă așa, din senin, doar pentru felul în care arăta – toți ceilalți veniseră la audiția pe care o anunțase pe fluturașii lăsați în cafenelele și librăriile din oraș. De la ea părea să vrea o imobilitate sau o stinghereală pe care n-o voia de la ceilalți. Poate fiindcă, în ultima parte a piesei, ea trebuia să fie o persoană deja moartă.

Și totuși credea că știa cu toții, că tot restul distribuției știa ce se petrece, în ciuda atitudinii neglijente, repezite și nu tocmai politicoase a lui Jeffrey. Știa că după ce ei toți plecau la casele lor, el traversa încăperea și zăvora ușa care dădea spre scară. (La început Pauline se prefăcea că pleacă odată cu ceilalți și chiar urca în mașină și făcea o tură în jurul imobilului, dar mai apoi un asemenea truc începuse să i se pară jignitor, nu doar față de ea și de Jeffrey, ci și față de ceilalți care, era sigură, n-ar fi trădat-o niciodată, așa uniți cum erau sub vraja temporară, dar puternică, a piesei.)

Jeffrey traversa încăperea și zăvora ușa. De fiecare dată părea o decizie nouă, pe care trebuia s-o ia pentru prima oară. Și înainte s-o facă, ea nu-l privea. Zgomotul ivărilor împins în locașul lui, sunetul de rău augur sau chiar fatalist al metalului lovit de metal îi provoca un șoc localizat de capitulare. Dar nu se mișca din loc, îl aștepta să se întoarcă la ea cu întreaga istorie a eforturilor din cursul după-amiezii ștergându-i-se de pe față, cu expresia de dezamăgire deja obișnuită pierindu-i, înlocuită de o energie vie care i se părea ei de fiecare dată surprinzătoare.

– Deci... Povestește-ne despre ce e piesa asta a ta, îi ceru tatăl lui Brian. E una dintre acelea în care actorii își scot hainele pe scenă?

– Ei, nu necăji fata, interveni mama lui Brian.

Pauline și Brian duseseră copiii la culcare și veniseră la căsuța părinților lui pentru un ultim pahar de seară. Asfințitul era în spatele lor, dincolo de pădurile insulei Vancouver, dar munții din față, perfect vizibili acum, profilați pe bolta cerului, străluceau în lumina rozalie. Unele dintre vârfurile mai înalte, dinspre interiorul insulei, erau încununate cu zăpadă văratică, și ea roz.

– Nimeni nu-și scoate hainele, tată, replică Brian cu tonul lui bubuitoare, ca de la catedră. Și știi de ce? Fiindcă de la bun început nu joacă îmbrăcați. Asta-i ultima modă. După aceea vor monta un Hamlet în pielea goală. Romeo și Julieta în pielea goală. Ah, scena aceea a balconului în care Romeo urcă pe spalier și se încurcă în rugul de trandafiri...

– Vai, Brian! exclamă mama lui.

– Povestea lui Orfeu și a lui Euridice este așa, explică Pauline. Euridice a murit, iar Orfeu coboară în lumea subterană ca să încerce s-o aducă înapoi. Dorința îi este îndeplinită, dar numai dacă promite să nu se uite la ea. Să nu privească înapoi la ea. Iar ea merge în spatele lui...

– Doisprezece pași, o întrerupe Brian. Exact așa cum trebuie.

– E o poveste grecească, dar transpusă în epoca modernă, continuă Pauline. Sau cel puțin versiunea asta e. Mai mult sau mai puțin modernă. Orfeu este un muzicant care călătorește împreună cu tatăl lui – amândoi

sunt muzicanți – și Euridice e actriță. Acțiunea se petrece în Franța.

– E tradusă? întrebă tatăl lui Brian.

– Nu, răspunse el. Dar nu-ți face probleme, nu e-n franceză. A fost scrisă în transilvănească.

– E greu să înțelegi ceva din asta, declară mama lui Brian, cu un mic răs îngrijorat. E foarte dificil, cu Brian prin preajmă.

– E în engleză, preciză Pauline.

– Și tu ești... cum o cheamă?

– Eu sunt Euridice.

– Și te aduce înapoi cu bine?

– Nu. Se întoarce să mă privească și de aceea rămân moartă.

– Of, un sfârșit nefericit, conchise mama lui Brian.

– Chiar atât de splendidă ești? întrebă tatăl lui Brian pe un ton sceptic. Că nu se poate împiedica și se uită înapoi?

– Nu asta-i motivul, zise Pauline.

Dar deja simțea că socrul ei reușise ceva, făcuse ceea ce-și propusese, adică același lucru pe care intenționa mereu să-l facă, în orice discuție cu ea. Anume, să creeze o fisură în explicația pe care i-o solicitase și pe care ea, fără tragere de inimă, dar cu răbdare, i-o oferise, și, cu o lovitură aparent neglijentă, să i-o spulbere. O punea de mult în astfel de situații stânjenitoare, dar în seara asta nu era chiar atât de grav.

Însă Brian nu știa. Brian încă se întreba cum să-i vină în ajutor.

– Pauline e splendidă, spuse el.

– Într-adevăr, confirmă mama lui.

– Poate dacă s-ar duce la coafor..., zise tatăl.

Dar părul lung al lui Pauline constituia pentru el un motiv de obiecție atât de vechi, încât devenise o glumă de familie. Chiar și Pauline râse. Și ripostă:

– Nu-mi permit să mă duc până când nu reparăm acoperișul verandei.

Brian izbucni într-un râs zgomotos, ușurat să vadă că ea putea lua toate astea ca pe o glumă. Asta îi sugerase el întotdeauna să facă. „Răspunde-i și tu în glumă, o sfătuia. E singura modalitate de a-i face față.“

– Mda, bine, dacă v-ați lua și voi o casă ca lumea! răspunse tatăl lui.

Și asta, la fel ca părul lui Pauline, era o tachinare familiară care nu mai putea irita pe nimeni. Brian și Pauline cumpăraseră o casă frumoasă, dar prost renovată, pe o stradă din Victoria, unde vilele vechi erau transformate în clădiri cu apartamente de o calitate îndoielnică. Imobilul, strada, stejarii bătrâni, faptul că nu exista pivniță sub clădire, toate erau oripilante pentru tatăl lui Brian, iar de obicei tânărul îi cânta în strună și încerca să-l ațâțe și mai mult. Dacă tatăl arăta spre casa de alături, cu fațada străbătută de scări de incendiu înnegrite, și întreba ce fel de oameni erau vecinii, Brian răspundea: „Soi cu adevărat rău, tată. Dependenți de droguri.“ Iar când tatăl voia să știe cum era încălzirea, îi spunea: „Sobă cu cărbuni. Aproape că au dispărut acum, așa că găsești cărbune ieftin. Dar sigur că e murdar și cam pute.“

Așa că era posibil ca ultimele vorbe ale tatălui său, despre o casă ca lumea, să fie un semnal de pace. Sau puteau fi considerate astfel.

Brian era singur la părinți și lucra ca profesor de matematică. Tatăl lui era inginer constructor și coproprietar al unei companii de profil. Dacă sperase vreodată să aibă un fiu inginer ca și el, care să poată lucra în compania lui, n-o spusese niciodată. Pauline îl întrebase pe Brian dacă nu cumva bârâiala despre casa lor și părul ei și despre cărțile pe care le citea ea erau de fapt un paravan pentru o dezamăgire mai profundă, însă el replicase: „Nu. La noi în familie ne plângem doar de lucrurile de care vrem să ne plângem. Noi nu suntem subtili, doamna mea.“

Pauline tot nu era convinsă, mai ales când o auzea pe mama lui spunând că profesorii ar fi trebuit să fie unii dintre cei mai apreciați oameni din lume și că nu primeau nici pe jumătate recunoașterea pe care o meritau. Oare cum accepta Brian așa ceva zi de zi? La care tatăl lui adăuga: „Asta așa e“, sau: „Eu unul sigur n-aș vrea o asemenea profesie, ascultă-mă pe mine. Nici plătit n-aș vrea.“ Brian îi răspundea imediat: „Nu-ți face griji, tată. Nici nu te-ar plăti prea mult.“

În viața de zi cu zi, Brian era un tip mult mai teatral decât Jeffrey. Își domina elevii cu o serie de glume și comicării, extinzând rolul pe care-l jucase întotdeauna – credea Pauline – cu părinții lui. Se purta prosteste, se scutura de pretinse umiliri, arunca și primea insulte. Era un hărțuitor cu o cauză pozitivă – un hărțuitor bonom, cicălitor și indestructibil. „Băiatul tău și-a făcut un nume printre noi, îi spusese directorul lui Pauline. Nu s-a mulțumit doar să supraviețuiască, ceea ce ar fi fost o realizare în sine. Și-a făcut un nume.“

„Băiatul tău...“

Brian își numea elevii „zevzeci“, pe un ton afectuos, dar fatalist. Zicea că tatăl lui era regele filistenilor, un barbar din fire. Și că mama lui era o cârpă, plăcută și uzată. Dar oricât i-ar fi minimalizat pe ceilalți, nu rezista mult timp fără ei. Își lua elevii în excursii cu cortul. Și nu-și putea imagina o vară fără vacanța asta împreună. În fiecare an se temea cumplit că Pauline va refuza să meargă. Sau că, deși va accepta, se va purta mizerabil, se va simți jignită de vreo replică a tatălui lui, se va plânge fiindcă trebuie să petreacă mult timp cu mama lui și se va bosumfla pentru că nu puteau să facă nimic doar ei doi. Poate că avea să decidă să-și petreacă ziua întreagă în căsuța lor, citind și pretinzând că o arsesse soarele prea rău.

Toate lucrurile astea chiar se întâmplaseră în vacanțele anterioare. Anul ăsta însă, Pauline era mai maleabilă. El îi spusese că remarcase schimbarea și că-i era recunoscător. „Știu că faci un efort. Pentru mine e altfel. Sunt părinții mei și m-am obișnuit să nu-i iau în serios.“

Pauline provenea dintr-o familie care lua lucrurile atât de în serios, încât părinții ei divorțaseră. Mama îi murise deja. Avea o relație cordială, deși distantă, cu tatăl ei și cu cele două surori mult mai mari decât ea. Spunea că nu avea nimic în comun. Știa că Brian nu putea înțelege un asemenea motiv. Și vedea cât de ușurat se simțea anul ăsta, constatând că lucrurile decurgeau atât de bine. Crezuse că din lene sau din lașitate nu întrerupea acest obicei, dar acum înțelegea că motivul era de fapt unul pozitiv. Brian simțea nevoia să-i aibă împreună pe soția, pe părinții și pe copiii lui, avea nevoie s-o implice pe Pauline în viața lui alături de părinți și să-i

determine pe aceștia din urmă să-i acorde o anume atenție – deși din partea tatălui său atenția era întotdeauna reținută și năzuroasă, iar din partea mamei, prea abundentă, prea ușor acordată ca să aibă o semnificație deosebită. Totodată, voia ca Pauline și copiii să aibă o conexiune cu copilăria lui – voia ca aceste vacanțe să aibă o legătură cu vacanțele lui de când era mic, cu vremea lor bună sau mai puțin bună, cu amenziile de circulație sau cu defecțiunile mașinii, cu spaimelile la înot, înțepăturile de albine, jocurile interminabile de Monopoly, cu toate lucrurile despre care-i spusese mamei lui că se săturase de moarte să mai audă. Voia să facă poze în vara asta, poze care să fie puse în albumul mamei, o continuare a tuturor celorlalte fotografii la menționarea cărora își dădea ochii peste cap.

Singurele momente când puteau vorbi doar ei doi erau în pat, seara târziu. Și atunci chiar vorbeau, mai mult decât acasă, unde Brian era atât de obosit încât adormea imediat. Iar în lumina obișnuită a zilei era greu să discute cu el, din cauza glumelor pe care le făcea. Vedea cum gluma îi însenina ochii (coloritul lui semăna bine cu al ei – păr negru, ten palid și ochi cenușii, dar dacă ai ei erau încețoșați, ai lui erau luminoși, ca apa limpede peste pietre). O vedea ridicându-i colțurile gurii în vreme ce el își căuta cuvintele ca să facă un calambur sau un început de rimă – orice lucru care putea duce conversația în altă direcție, spre absurditate. Întregul lui corp, înalt, cu articulații flexibile și aproape la fel de slab ca al unui adolescent, tremura sub imperiul unei dispoziții comice. Înainte de a se mărita cu el, Pauline avusese o prietenă pe nume Gracie, o fată

cu înfățișare mai degrabă arțăgoasă și idei subversive despre bărbați. Brian fusese de părere că Gracie avea nevoie să-i susțină cineva moralul, așa că făcuse eforturi mai mari decât de obicei. Exasperată, Gracie o întrebă: „Cum poți să suporti spectacolul ăsta continuu?” „Ăsta nu e adevăratul Brian, răspunsese ea. Când suntem singuri e altfel.” Acum însă, privind înapoi, se întrebă cât de adevărat fusese totuși. Oare spusese acest lucru doar ca să-și apere alegerea, așa cum faci atunci când te-ai hotărât deja să te căsătorești?

Așa că vorbitul pe întuneric avea o anume legătură cu faptul că nu-i putea vedea fața. Și că el știa asta.

Dar și cu fereastra deschisă spre întunericul nefamiliar și spre neclintirea nopții, el tot o mai tachina puțin. Trebuia să se refere la Jeffrey numindu-l *Monsieur le Directeur*, ceea ce făcea ca piesa ori apartenența ei la cultura franceză să pară puținel ridicolă. Sau poate că Jeffrey însuși și seriozitatea lui cu privire la piesă ar fi trebuit mai degrabă puse în discuție.

Lui Pauline însă nu-i păsa; faptul că menționa numele lui Jeffrey era o plăcere și o ușurare.

De cele mai multe ori nu-l amintea direct, dând ocol acestei plăceri. Îi descria însă pe toți ceilalți. Coafeza și pilotul, chelnerul și bătrânul care susținea că jucase odinioară în piese radiofonice. El îl interpreta pe tatăl lui Orfeu și-i făcea cele mai mari probleme lui Jeffrey, fiindcă avea niște idei teribil de încăpățânate despre jocul său actoricesc.

Rolul impresarului de vârstă mijlocie, *Monsieur Dulac*, era jucat de un agent de turism de douăzeci și patru de ani. Iar Mathias, fostul iubit al lui Euridice,

cel mai probabil cam de vârsta ei, era întruchipat de directorul unui magazin de încălțăminte, tată de familie cu patru copii.

Brian voise să știe de ce Monsieur le Directeur nu-i distribuisse pe aceștia doi invers.

– Așa procedează el, spusese Pauline. Vede în noi lucruri pe care numai el le poate vedea. De exemplu, adăugase ea, chelnerul era un Orfeu nepriceput: Are doar nouăsprezece ani, și de asta Jeffrey stă mereu cu gura pe el. Îi spune să nu joace ca și când ar face dragoste cu bunica lui. Trebuie să-i spună mereu ce să facă. „Ține-ți brațele în jurul ei încă puțin, mângâi-o nițel acolo.“ Nu știi cum o să iasă – trebuie să am încredere în Jeffrey, în competența lui.

– „Mângâi-o nițel acolo“? replicase Brian. Poate că ar trebui să vin să asist și eu la repetițiile astea.

Când începuse să repete spusesele lui Jeffrey, Pauline simțise un fior în pânțele sau în adâncul stomacului, un șoc care urcase în mod bizar și-i afectase corzile vocale. Fusese nevoită să-și acopere rapid tremurul vocii printr-un mârâit care s-ar fi vrut o imitație (deși Jeffrey nu mârâia, nu se răstea și nu se purta niciodată teatral, în nici un fel).

– Dar e un lucru bun în faptul că e atât de inocent, se grăbise ea să spună. Și că nu se manifestă fizic. Că e stângaci și nepriceput.

Și începuse să vorbească despre Orfeu din piesă, nu despre chelner. Orfeu are o problemă cu dragostea sau cu realitatea. Orfeu nu acceptă nimic mai prejos de perfecțiune. Vrea o iubire care transcende viața obișnuită. Vrea o Euridice perfectă.

– Dar Euridice e mai realistă. E atrasă de Mathias și de Monsieur Dulac. S-a aflat în preajma mamei ei și a iubitului acesteia. Știe cum sunt oamenii. Însă îl iubește pe Orfeu. Într-un fel, îl iubește mai mult decât o iubește el pe ea. Îl iubește mai mult fiindcă nu e atât de neghioabă. Îl iubește așa cum iubește o ființă umană.

– Dar s-a culcat cu toți tipii ăia, replicase Brian.

– Ei, cu domnul Dulac a fost nevoită, n-a avut încotro. N-a vrut, dar probabil că după o vreme i-a plăcut, fiindcă dincolo de un punct nu mai putea să nu-i placă.

Deci vina e a lui Orfeu, decisese Pauline. El s-a întors s-o privească pe Euridice intenționat, ca s-o ucidă și să scape de ea fiindcă nu era perfectă. Din cauza lui, ea trebuie să moară a doua oară.

Întins pe spate, cu ochii larg deschiși (ea știa asta după tonul lui), Brian întrebuse:

– Dar nu moare și el?

– Ba da. Alege să moară.

– Atunci rămân împreună?

– Da. Ca Romeo și Julieta. „Orfeu este în sfârșit împreună cu Euridice.” Asta zice Monsieur Henri. Asta e ultima frază a piesei. ăsta e finalul. Pauline se răsucise pe o parte și-și lipise obrazul de umărul lui Brian – nu ca să inițieze ceva, ci ca să sublinieze ce urma să spună: Într-un fel, e o piesă minunată, dar în alt fel e stupidă. Și de fapt nu seamănă cu *Romeo și Julieta*, fiindcă la mijloc nu e un ghinion sau o serie de împrejurări nefavorabile. E ceva intenționat. Deci nu trebuie să-și continue viața, să se căsătorească, să aibă copii, să cumpere o casă veche, s-o renoveze și...

– Și să aibă aventuri extraconjugale, intervenise Brian. La urma urmei, sunt francezi. Să fie ca părinții mei, adăugase după câteva clipe.

Pauline râsese.

– Ei au aventuri extraconjugale? Mi-i și imaginez!

– Ah, sigur! Nu, mă refeream la viața lor. Logic, îmi pot închipui pe cineva luându-și viața ca să nu ajungă ca părinții săi. Dar nu cred că ar face-o cineva.

– Toată lumea are posibilitatea să aleagă, spusese Pauline pe un ton visător. Ambii ei părinți sunt de disprețuit dintr-un punct de vedere, dar nu e musai ca Orfeu și Euridice să fie ca ei. Nu sunt depravați. Doar fiindcă s-a culcat cu bărbații aceia nu înseamnă că Euridice e depravată. Pe atunci nu fusese îndrăgostită. Nu-l întâlnise încă pe Orfeu. Există un monolog în care el îi spune că tot ce a făcut îi e scris pe trup, și că e dezgustător. Minciunile pe care i le-a spus. Ceilalți bărbați. Totul a rămas înscris în ea pentru totdeauna. Și pe urmă, desigur, Monsieur Henri profită de asta. Îi spune lui Orfeu că și el va fi la fel de depravat și că într-o zi, pe când va pași pe stradă alături de Euridice, va părea că e un tip cu un câine de care încearcă să scape.

Spre surprinderea ei, Brian izbucnise în râs.

– Nu, exclamase ea. Asta e prostia! Că nu e inevitabil. Nu e deloc inevitabil.

Continuaseră să speculeze și să discute agreabil, într-un mod care nu le era tocmai obișnuit, dar nici complet nefamiliar. Mai făcuseră asta și înainte, nu foarte des – vorbiseră jumătate de noapte despre Dumnezeu sau despre frica de moarte, despre cum trebuiau educați copiii sau despre cât de importanți erau sau nu banii.

În cele din urmă, recunoscând că erau prea obosiți ca argumentele lor să mai aibă vreo logică, se așezaseră într-o poziție camaraderească și adormiseră.

În sfârșit, o zi ploioasă. Brian și părinții lui plecaseră la Campbell River să ia ceva de mâncare și gin și să ducă mașina tatălui lui Brian la un service, pentru o problemă care apăruse pe drumul de la Nanaimo. Era o chestiune minoră, însă mașina era încă în garanție, iar tatăl lui voia s-o rezolve cât mai rapid cu putință. Brian fusese nevoit să meargă și el, pentru eventualitatea că mașina tatălui avea să rămână la service. Pauline spusese că ea trebuia să rămână acasă pentru somnul Marei.

O convinsese și pe Caitlin să se culce, dându-i voie să-și ia cutia muzicală în pat, cu condiția să-i lase sonorul foarte mic. Pe urmă Pauline întinsese scenariul pe masa din bucătărie și, cu o cafea alături, repetase scena în care Orfeu spune că e intolerabil să trăiești în două corpuri, două învelișuri cu propriul lor sânge și propriul oxigen, izolate în solitudinea lor, iar Euridice îi cere să tacă.

Nu vorbi. Nu gândi. Lasă-ți doar mâna să rătăcească, las-o să fie fericită prin ea însăși.

Mâna ta e fericirea mea, spune Euridice. Acceptă asta. Acceptă-ți fericirea.

Dar sigur, el spune că nu poate.

Caitlin o striga des, ca să întrebe cât e ceasul. Și dăduse sonorul cutiei muzicale mai tare. Pauline fugise până în pragul dormitorului și-i ceruse să-l dea mai încet, ca să n-o trezească pe Mara.

– Dacă o mai lași atât de tare, ți-o iau, ai înțeles?

Însă Mara se agita deja în leagăn, iar în minutele care urmaseră se auziseră monologurile încete, încurajatoare, ale lui Caitlin, menite să o trezească de-a binelea pe surioara ei. Și muzica dată mai tare și apoi mai încet. Apoi Mara zgâlțâind marginea leagănului, ridicându-se în picioare, aruncându-și biberonul pe jos și lansându-și gângurelile care căpătară accente tot mai deznădăjduite, până ce apăru mama ei.

– N-am trezit-o eu, declară Caitlin. S-a trezit singură. Acum nu mai plouă. Putem să mergem la plajă?

Avea dreptate. Nu mai ploua. Pauline o schimbă pe Mara și-i spuse lui Caitlin să-și pună costumul de baie și să-și caute găletușa. Își îmbracă și ea costumul și își trase pantalonii scurți peste el, în caz că restul familiei se întorcea cât era ea la plajă. („Tatălui lui Brian nu-i place că unele femei ies din căsuțe doar în costumul de baie, îi spusese mama lui. Parcă am fi trăit în epoci diferite.“) Luă și scenariul, apoi îl lăsă din mână, temându-se că va fi prea absorbită de el și nu va mai fi atentă la copii.

Gândurile la Jeffrey care o năpădeau nu erau de fapt gânduri – erau mai degrabă niște schimbări în corp. Asta i se întâmpla când ședea pe plajă (încercând să rămână în umbra unui tufiș ca să-și păstreze albeața pielii, așa cum îi ceruse Jeffrey), când storcea scutecele spălate ori cât îi vizita împreună cu Brian pe părinții lui. În toiul jocului de Monopoly, de Scrabble, de cărți. Continua să vorbească, să asculte, să lucreze, să-i supravegheze pe copii, în vreme ce câte o amintire oarecare din viața ei secretă o răscolea ca o explozie. Pe urmă o greutate caldă se lăsa asupra ei, certitudinea umplându-i toate

pustiurile. Însă nu dura, această alinare se scurgea, iar Pauline rămânea ca un sărman al cărui noroc pierise, lăsându-l cu convingerea că nu va mai avea niciodată o asemenea baftă. Dorul o apăsa și-i impunea disciplina numărării zilelor. Uneori chiar împărțea zilele în fragmente, ca să știe mai exact cât timp trecuse.

Se gândise să se ducă la Campbell River cu o scuză oarecare, ca să ajungă la un telefon public și să-l sune. În căsuțe nu erau telefoane – doar cel public, singurul, din corpul central. Dar ea nu avea numărul hotelului la care lucra Jeffrey și, în plus, n-ar fi putut să se ducă la Campbell River seara. Îi era teamă că dacă l-ar fi sunat în orice moment al zilei, ar fi putut răspunde mama lui, profesoara de franceză. El spusese că foarte rar se întâmpla ca mama lui să iasă din casă vara. O singură dată luase feribotul ca să-și petreacă ziua în Vancouver. Jeffrey îi telefonase și-i ceruse să vină; Brian preda la școală, iar Caitlin era cu grupul ei de joacă.

– Nu pot, răspunsese ea. O am pe Mara cu mine.

– Pe cine? O, scuze! Nu poți s-o aduci și pe ea? Întrebuse Jeffrey după o scurtă pauză. Când Pauline spusese că nu, continuase cu întrebările: De ce nu? N-ai putea să iei niște lucruri cu care să se joace?

– Nu. N-aș putea. Pur și simplu n-aș putea.

I se păruse prea periculos să ia copilul într-o aventură atât de vinovată. Într-o casă în care rafturile de sus nu văzuseră produse de curățare, iar pastilele și siropurile de tuse și nasturii și țigările nu fuseseră puse la adăpost de atingerea copiilor. Chiar dacă ar fi scăpat neotrăvită și nesufocată, Mara risca să rămână cu adevărate bombe în minte – amintirea unei case necunoscute,

în care fusese în mod bizar ignorată, cu o ușă închisă și zgomote stranii dincolo de ea.

– Dar te vreau, insistase Jeffrey. Te vreau în patul meu.

Ea replicase din nou, cu glasul slab:

– Nu.

Cuvintele îi reveneau mereu în memorie. „Te vreau în patul meu.“ O insistență pe jumătate glumeață în glasul lui, dar și o fermitate, un spirit practic, de parcă „în patul meu“ ar fi însemnat mai mult, de parcă patul acela ar fi căpătat dimensiuni mai ample, mai puțin materiale.

Greșise oare grav refuzându-l? Reamintindu-i cât de îngrădită era în ceea ce toată lumea numea viața ei reală?

Plaja era aproape pustie – oamenii se obișnuiseră cu ideea că era o zi ploioasă. Nisipul era prea greu ca să construiești un castel ori să sapi un sistem de irigații – lucruri pe care oricum Caitlin le făcea numai împreună cu tatăl ei, fiindcă simțea că interesul lui pentru ele era deplin, spre deosebire de-al lui Pauline. Cu aer cumva oropsit, fetița se duse până la marginea apei. Probabil ducea dorul altor copii, al prietenilor anonimi făcuți pe moment și al inamicilor ocazionali care dădeau cu pietre și stropeau în apă, al strigătelor și al zbunguielilor. Un băiețel puțin mai mare decât ea, care după toate aparențele era singur, stătea cu picioarele în apă până la genunchi, ceva mai departe pe plajă. Dacă cei doi s-ar fi împrietenit, poate că întreaga experiență a unei zile la plajă ar fi putut renaște. Pauline nu-și dădea seama dacă fiica ei alerga de colo colo prin apa de la mal

anume ca să fie văzută și nici dacă el o privea cu interes sau cu ironie.

Mara nu avea nevoie de companie, cel puțin deocamdată. Se împletici până la apă, dar când o simți atingându-i tălpile se răzgândi; se opri, se uită în jur și o zări pe Pauline.

– Pau. Pau, făcu ea, recunoscând-o bucuroasă.

„Pau“, de la „Pauline“, zicea ea în loc de „mama“ sau „mami“. Cum privitul în jur o dezechilibrase, se așeză pe jumătate în apă, pe jumătate pe nisip, scoase un mic chiuit de mirare care se transformă într-unul declarativ și apoi, printr-o serie de manevre hotărâte și lipsite de grație, care implicau lăsarea greutății pe mâini, se ridică în picioare, clătinându-se, dar cu un aer triumfător. Mergea deja de o jumătate de an, dar încercarea de a se descurca pe nisip constituia încă o provocare. Acum venea înapoi spre mama ei, făcând câteva comentarii cuminți în limba ei proprie.

– Nisip, spuse Pauline luând o mână de jos. Uite, Mara! Nisip.

Mara o corectă, numindu-l altfel – ceva ce sunase ca „iip“. Scutecul gros de sub chiloței din plastic și costumașul de joacă îi făceau un funduleț mare, iar acesta, împreună cu umerii, obrazii durdulii și expresia importantă de pe față, îi dădea aerul unei matroane inflexibile.

Pauline își dădu seama că o striga cineva. Numele îi fusese rostit de două sau de trei ori, dar, fiindcă glasul îi era nefamiliar, nu-l recunoscuse. Acum se ridică și flutură mâna. Era femeia care lucra la magazinul din corpul central. Se aplecase peste balustradă și striga:

„Doamna Keating! Doamna Keating! La telefon, doamnă Keating!“

Pauline o ridică pe Mara pe un șold și o chemă pe Caitlin. De acum, ea și băiețelul erau conștienți unul de prezența celuilalt – amândoi culegeau pietre de pe fundul mării și le azvârleau în apă. La început nu-și auzi mama, sau se prefăcu că n-o auzise.

– La magazin! o strigă Pauline. Mergem la magazin, scumpo.

Când se asigură că fetița venea după ea – cuvântul „magazin“ era suficient pentru a o convinge, amintirea prăvălioarei de la care puteai cumpăra înghețată și bomboane, țigări și băuturi – porni înapoi pe nisip, pe șirul de trepte din lemn și pe lângă arbuștii de salal. La jumătatea scării se opri, spuse: „Mara, cântărești o tonă“ și mută fetița pe celălalt șold. Caitlin lovea balustrada treptelor cu un băț.

– Îmi iei o acadea, mama? Îmi iei?

– Să vedem.

– Te rog, îmi iei o acadea?

– Așteaptă.

Telefonul public era amplasat în spatele unui avizier în capătul îndepărtat al holului, vizavi de ușa către sala de mese. Din cauza ploii, acolo fusese organizat un joc de bingo.

– Sper că domnul încă mai așteaptă pe fir! strigă femeia care lucra la magazin și care acum era invizibilă, în spatele tejghelei.

Cu Mara în brațe, Pauline ridică receptorul și rosti gâfâind: „Alo?“ Se aștepta să-l audă pe Brian spunându-i că întârziiau la Campbell River sau întrebând-o ce voia

să-i ia de la farmacie. Fusese vorba despre un singur lucru, loțiune cu calamină, așa că nu mai făcuse o listă de cumpărături. Dar auzi glasul lui Jeffrey.

– Pauline, eu sunt.

Mara se fâțâia pe șoldul ei, nerăbdătoare să fie lăsată jos. Caitlin apăru și ea în hol și intră în magazin, lăsând urme ude pe pardoseală.

– Un minut, numai un minut, spuse Pauline.

O puse pe Mara jos și dădu fuga să închidă ușa care dădea spre scări. Nu-și amintea să-i fi spus lui Jeffrey cum se numea locul ăsta, deși îi povestise cam pe unde se afla. O auzi pe femeia de la magazin vorbindu-i lui Caitlin cu o voce mai ascutită decât cea pe care ar fi folosit-o cu copiii însoțiți de părinți.

– Ai uitat să te ștergi pe picioare?

– Sunt aici, spuse Jeffrey. Nu prea mă descurcam fără tine. Nu mă descurcam deloc.

Mara se îndreptă spre sala de mese, de parcă glasul care striga „Sub litera N...” ar fi fost o invitație lansată direct către ea.

– Aici unde? întrebă Pauline, citind anunțurile prinse în piuneze pe avizierul de lângă telefon.

COPIII CU VÂRSTE MAI MICI DE PAISPREZECE ANI NU AU ACCES ÎN BĂRCI NEÎNSOȚIȚI.

CONCURS DE PESCUIT.

TÂRG CULINAR ȘI DE MEȘTEȘUGURI LA BISE-RICA ST. BARTHOLOMEW.

VIAȚA ȚI-E ÎNSCRISĂ ÎN PALME. GHICIT ÎN PALMĂ ȘI ÎN CĂRȚI. REAL ȘI REZONABIL. APELAȚI LA CLAIRE.

– Într-un motel. La Campbell River.

*

Pauline știa unde se afla înainte chiar de a deschide ochii. Nimic n-o luă prin surprindere. Dormise, dar nu suficient de adânc încât să uite ceva.

Îl așteptase pe Brian în parcare, lângă corpul central, cu fetițele, și-i ceruse cheile mașinii. Îi spusese de față cu părinții lui că mai avea nevoie de ceva din Campbell River. El o întrebase ce anume și dacă avea bani la ea.

– Ceva, răspunsese vag Pauline, astfel încât el să creadă că era vorba despre tampoane sau anticoncepționale și că nu voia să rostească asta cu glas tare. Sigur că am.

– Bine, dar va trebui să mai pui benzină.

Mai târziu fusese nevoită să discute cu el la telefon. Jeffrey îi spusese că trebuia s-o facă.

– Fiindcă pe mine nu mă va crede. Își va închipui că te-am răpit, sau așa ceva. N-o să creadă.

Dar cel mai bizar lucru din ziua aceea fusese faptul că Brian păruse să creadă fără nici o ezitare. Postat în locul în care stătuse ea nu cu mult timp în urmă, în holul corpului central – jocul de bingo se terminase, dar oamenii continuau să treacă pe acolo, Pauline îi auzea, oameni care ieșeau din sala de mese după cină – Brian replică:

– Oh. Oh. Oh. Bine, pe un ton probabil rapid controlat, dar care părea să aibă la bază o rezervă de fatalism sau de precogniție mai vastă decât ar fi impus momentul.

Ca și când ar fi știut tot timpul, tot timpul, ce se putea întâmpla cu ea.

– Bine, repetă el peste câteva clipe. Cum rămâne cu mașina?

Mai spuse ceva, ceva imposibil, și închise, iar ea ieși din cabina telefonică de lângă o benzinărie din Campbell River.

– Ai terminat repede, spuse Jeffrey. A fost mai ușor decât te așteptaseși.

– Nu știu, zise ea.

– Poate că el știa deja, în subconștient. Oamenii știu lucrurile astea.

Ea clătină din cap, ca să-i dea de înțeles să tacă, iar el adăugă: „Scuze.“ Și plecară mai departe pe stradă fără să vorbească sau să se atingă unul pe altul.

Fuseseră nevoiți să iasă și să caute o cabină telefonică, fiindcă în camera de motel nu exista telefon. Acum, privind în jur în tihna dimineții – primele momente adevărate de tihnă sau de libertate de când intrase în camera asta – văzu că nu conținea mare lucru. Doar o comodă jalnică, un pat fără tăblie, un scaun tapițat fără brațe, un stor la fereastră cu o lamelă lipsă și o perdea de plastic portocaliu care ar fi trebuit să arate ca o plasă și care nu trebuise tivită, ci doar tăiată în partea de jos. Era și un aparat de aer condiționat zgomotos – Jeffrey îl închisese noaptea și lăsase ușa deschisă, asigurată cu lanțul, fiindcă fereastra nu se putea deschide. Acum ușa era închisă. Probabil că se trezise înainte de ivirea zorilor și o închisese el.

Asta era tot ce avea. Legătura ei cu căsuța în care Brian dormea sau nu dormea era ruptă, la fel și cea cu casa care fusese o expresie a vieții ei împreună cu Brian, a modului în care voiau să trăiască. Nu mai avea mobilier. Se rupsese singură de toate achizițiile mari și solide

precum mașina de spălat și masa de stejar, dulapul refăcut și candelabrul care era o imitație a unuia dintr-un tablou de Vermeer. Și de toate acele lucruri care erau numai ale ei – păhăruțele din sticlă presată pe care le colecționa și covorașul de rugăciune care nu era autentic, firește, dar era frumos. Mai ales de lucrurile astea. Poate că-și pierduse chiar și cărțile. Și hainele. Foarte probabil, fusta, bluza și sandalele pe care le îmbrăcase pentru drumul la Campbell River erau tot ce mai avea ea acum. Nu s-ar mai fi întors niciodată să ceară ceva. Dacă Brian lua legătura cu ea ca să întrebe cum să procedeze cu lucrurile ei, avea să-i spună să facă ce poftea – să îndese totul în saci de gunoi și să-i ducă la ghenă, dacă asta voia. (De fapt, știa că probabil le-ar fi pus într-un cufăr, cu scrupulozitate, și i-ar fi trimis nu doar haina de iarnă și cizmele, ci și lucruri de felul corsajului pe care-l purtase la nuntă și doar atunci, cu covorașul de rugăciune întins deasupra, ca o ultimă declarație a generozității lui, firești sau calculate.)

Credea că nu-i va mai păsa vreodată de încăperile în care avea să locuiască ori de hainele pe care avea să le îmbrace. Nu intenționa să mai facă apel la o asemenea recuzită pentru a le sugera oamenilor cine era ea și cum era. Nici măcar ca să-și sugereze sieși. De acum aveau să fie suficiente acțiunile ei, faptele ei aveau să fie totul.

Faptele ei erau unele despre care citise și despre care auzise. Asta făcuse Anna Karenina și asta voise Madame Bovary să facă. Asta făcuse un profesor de la școala lui Brian, cu secretara școlii. Fugise cu ea. Așa se numea fapta lor. Fugă împreună. Tălpășiță luată împreună. Despre ea se vorbea cu dispreț, cu umor, cu invidie. Era adulter

dus cu un pas mai departe. Cei doi probabil că avuseseră o relație de ceva vreme, comiseseră adulter deja înainte de a deveni suficient de disperati sau de curajoși ca să facă pasul acela. Uneori, foarte rar, câte o pereche susținea că iubirea lor era pură, neconsumată, dar oamenii aceia erau socotiți – dacă-i credea cineva – nu numai foarte serioși și idealști, ci aproape catastrofal de temerari, cam de același nivel cu cei care, asumându-și un risc uriaș, renunțau la totul și plecau să muncească în cine știe ce țară săracă și periculoasă.

Ceilalți, adulterii, erau considerați iresponsabili, imaturi, egoiști sau chiar cruzi. Și norocoși. Erau norocoși fiindcă sexul pe care-l făceau pe bancheta din spate a mașinilor, în iarbă, în paturile conjugale pângărite sau, mai probabil, în moteluri ca acesta îi aducea, fără îndoială, la extaz. Altfel n-ar fi jinduț atât de tare unul la celălalt în ciuda tuturor riscurilor și n-ar fi avut o încredere atât de mare că viitorul lor împreună avea să fie altfel, mai bun, decât ce trăiseră în trecut.

Altfel. Asta trebuia să creadă Pauline acum – că exista o deosebire substanțială între viețile, căsniciile ori relațiile umane. Că unele dintre ele aveau o inexorabilitate, o fatalitate pe care altele n-o aveau. Sigur că ar fi zis asta și cu un an în urmă. Oamenii spuneau lucrul ăsta, păreau să-l creadă, așa cum păreau să creadă că propriul lor caz era unic, cu adevărat special, chiar și atunci când toți ceilalți vedeau că nu era așa și că ei habar n-aveau despre ce vorbesc. Pauline habar n-ar fi avut despre ce vorbea.

Era prea cald în cameră. Trupul lui Jeffrey era prea fierbinte. Chiar și în somn, din el păreau să emane convingere și chef de ceartă. Pieptul lui era mai lat decât al lui Brian; talia îi era mai groasă. Avea mai multă carne pe oase, și totuși nu era flasc la atingere. Nu arăta la fel de bine în general – era sigură că majoritatea oamenilor ar fi spus asta. Și nu era la fel de dichisit. Brian nu mirosea a nimic în pat. Pielea lui Jeffrey, de fiecare dată când fusese cu el, avusese un iz de copt, ușor uleios. Nu se spălase seara trecută – dar la urma urmei, nici ea nu se spălase. Nu avuseseră timp. Oare chiar își adusesese o periută de dinți cu el? Ea, nu. Însă ea nu știuse că va rămâne.

Când se întâlneau aici cu Jeffrey, faptul că trebuia să născocască o minciună colosală pentru întoarcerea acasă îi stătea încă într-un ungher al minții. Și trebuia să se grăbească. Amândoi. Când Jeffrey îi comunicase hotărârea lui de a rămâne împreună și-i spusese că ea îl putea însoți la colegiul din statul Washington, că trebuiau să renunțe la piesă fiindcă situația lor la Victoria avea să fie prea dificilă, Pauline îl fixase cu acea privire goală pe care o ai în clipa în care se declanșează un cutremur. Era gata să-i înșire toate motivele pentru care așa ceva nu era posibil, încă mai credea că avea s-o facă, dar în momentul acela viața ei o luase în derivă. Să se întoarcă ar fi fost totuna cu a-și trage pe cap o pungă din plastic. Prin urmare, tot ce reușise să îngaime fusese:

– Ești sigur?

– Sigur, răspunsese Jeffrey, apoi adăugase sincer: Nu te-aș părăsi niciodată.

Nu fusese genul de replică pe care s-o spună el. Pe urmă, Pauline își dăduse seama că citase – ironic, poate – din piesă. Asta îi spune Orfeu lui Euridice la câteva clipe după ce s-au cunoscut, în barul din gară.

Deci viața ei se prăvălea înainte; ea devenea una dintre persoanele acelea care fugeau. O femeie care, în mod șocant și inimaginabil, renunța la tot. „Pentru dragoste, ar fi spus sec observatorii. Adică, pentru sex. Nimic din toate astea nu s-ar întâmpla pentru altceva decât pentru sex.“

Și totuși, care să fie marea deosebire? Nu e o procedură chiar atât de variabilă, în ciuda a tot ce ți se spune. Piele, mișcări, contact, rezultate. Pauline nu e o femeie de la care să fie greu să obții rezultate. Brian le-a obținut. Probabil oricine le-ar obține, doar cu condiția să nu fie total inept ori dezgustător din punct de vedere moral.

În realitate, nimic nu e la fel. Cu Brian – mai ales cu Brian, căruia i-a dedicat un soi egoist de bunăvoință, cu care a trăit în complicitate maritală – nu poate trăi niciodată acea golire, acel zbor inevitabil, simțiri pentru care nu trebuie să faci eforturi, ci doar să se lase pradă lor, ca respirația sau moartea. Pe acestea, crede ea, le poate avea doar când pielea e a lui Jeffrey, mișcărilor sunt făcute de Jeffrey și greutatea care o apasă are în ea inima lui Jeffrey, după cum ale lui Jeffrey sunt obiceiurile, gândurile, particularitățile, ambiția și singurătatea (care, din câte știe ea, ar putea avea legătură în principal cu vârsta lui tânără).

Din câte știe ea. Și sunt multe cele pe care nu le știe. Nu prea știe mai nimic despre ce-i place să mănânce, ce muzică preferă să asculte sau ce rol joacă mama în

viața lui (fără îndoială, unul misterios, dar important, ca acela al părinților lui Brian). De un lucru e sigură: oricare ar fi preferințele sau antipatiile lui, acestea sunt ferme.

Se strecoară de sub brațul lui Jeffrey și de sub cearșaful care miroase puternic a înălbitor, se lasă în jos pe podea, unde zace așternutul de pe pat, și se înfășoară repede în treanța aceea din bumbac galben-verzui. Nu vrea ca el să deschidă ochii, s-o vadă din spate și să-i remarce fesele lăsate. A mai văzut-o goală și înainte, dar în general pe fugă.

Își clătește gura și se spală, folosind săpunul mic cât două pătrățele subțiri de ciocolată și tare ca piatra. E hârșită între picioare, umflată și urât mirositoare. Urinatul cere un efort, și se pare că e constipată. Seara trecută, când au ieșit și au luat hamburgeri, a constatat că nu putea să mănânce. Probabil va reînvăța să facă toate lucrurile astea, care își vor recăpăta importanța firească în viața ei. Dar deocamdată totul e ca și cum nu-și permite să le acorde atenție.

Are niște bani în geantă. Trebuie să iasă și să-și cumpere o periută și pastă de dinți, deodorant și șampon. Și o loțiune vaginală. Noaptea trecută au folosit prezervativ de primele două ori, dar nimic a treia oară.

Nu și-a adus ceasul, iar Jeffrey nu are unul. Nici în cameră nu există vreun ceas. Are impresia că e devreme – lumina are o nuanță de devreme, în ciuda căldurii. Magazinele probabil că nu s-au deschis încă, dar trebuie să fie un loc din care să-și poată lua o cafea.

Jeffrey s-a întors pe partea cealaltă. Probabil că ea l-a trezit, doar pentru o clipă.

Vor avea un dormitor. O bucătărie, o adresă. El va munci. Ea se va duce la spălătorie. Poate va munci și ea. Va vinde lucruri, va servi la mese, va da meditații. Știe franceză și latină – oare la liceele americane se învață franceza și latina? Poți să-ți iei serviciu dacă nu ești american? Jeffrey nu e.

Îi lasă lui cheia. Va trebui să-l trezească pentru a putea intra în cameră. Nu are cu ce să-i scrie un bilet, și nici pe ce.

E devreme. Motelul e pe autostrada din capătul nordic al orașului, lângă pod. Traficul e încă lejer. Merge pe sub plopî o vreme înainte ca primul vehicul să treacă pe pod – cu toate că mașinile de pe el le-au zgâlțâit cu regularitate patul până târziu în noapte.

Vine ceva. Un camion. Dar nu e doar un camion – e o realitate mare și dură care se repede spre ea. Și nu s-a ivit de nicăieri – a așteptat, împungând-o cu cruzime încă de când s-a trezit dimineața, sau chiar toată noaptea.

Caitlin și Mara.

Seara trecută la telefon, după ce vorbise pe un ton plat și controlat, aproape agreabil – ca și când s-ar fi mândrit cu faptul că nu era șocat, nu obiecta și nu implora – Brian cedase. Cu dispreț și furie și fără grijă pentru cine l-ar fi putut auzi, îi spusese:

– Bun, și... cum rămâne cu fetele?

– O să discutăm despre asta, răspunsese ea.

Brian nu părea s-o fi auzit.

– Copiii, reluate el pe același ton tremurat și răzbu-nător – faptul că trecuse de la „fetele“ la „copiii“ fusese ca o lovitură de bătă: o amenințare dură, oficială și

îndreptătită. Copiii rămân, declarase fără drept de apel. Pauline, m-ai auzit?

– Nu, zisese ea. Da, te-am auzit, dar...

– Bun. M-ai auzit. Nu uita. Copiii rămân.

Atât putuse el să facă. Ca s-o determine să priceapă ce făcea, ce distrugea, și ca s-o pedepsească dacă mergea mai departe. Nimeni nu avea să dea vina pe el. Aveau să fie poate manipulări, poate târguieli, fără îndoială avea să fie pusă în situația de a se umili, dar cuvintele lui îi atârnau în gâtleej ca un pietroi înghețat, ca o ghiulea. Care avea să rămână acolo – dacă Pauline nu se răzgândea în totalitate. „Copiii rămân.“

Mașina lor – a ei și a lui Brian – era încă în parcare motelului. Brian trebuia să-și roage mama sau tatăl să-l ducă acolo în cursul zilei, ca s-o recupereze. Cheile erau în geanta ei. Existau și chei de rezervă – avea să le aducă el, cu siguranță. Descuie mașina, azvârli cheile pe banchetă, încuie pe dinăuntru și trânti portiera.

Acum nu se mai putea întoarce. Nu mai putea să urce în mașină, să plece înapoi și să spună că-și pierduse mințile. Dacă ar fi făcut asta, el ar fi iertat-o, dar niciodată n-ar fi trecut peste fapta ei – și nici ea. Ar fi mers însă mai departe, așa cum fac oamenii de obicei.

Ieși din parcare și porni pe trotuar, spre oraș.

Greutatea Marei pe șoldul ei, cu o zi în urmă. Urmele pașilor lui Caitlin pe podea.

Pau. Pau.

N-are nevoie de chei ca să se întoarcă la ele, n-are nevoie de mașină. Ar putea să se roage de cineva s-o ia. Să renunțe, să renunțe, să se întoarcă la ele în orice mod posibil – cum poate să nu facă asta?

O pungă trasă pe cap.

O alegere fluidă, alegerea fanteziei, curge pe jos și se solidifică instantaneu; a luat deja o formă incontestabilă.

Asta e o durere acută. Va deveni cronică. Cronic înseamnă că va fi permanentă, dar poate nu constantă. Ar putea însemna de asemenea că n-o să mori din cauza ei. N-o să scapi de ea, dar nici n-o să mori. N-o s-o simți în fiecare clipă, dar nici n-o să ai multe zile fără ea. Și vei deprinde câteva trucuri care s-o atenueze sau s-o alunge, încercând să nu sfârșești prin a distruge lucrul pentru care ți-ai atras durerea asta. Nu e vina lui. El e tot un inocent sau un sălbatic care nu știe că există pe lumea asta o durere atât de durabilă. Spune-ți că oricum o să le pierzi. Fiindcă cresc. O mamă e întotdeauna pândită de această pustiire intimă, ușor ridicolă. Vor uita momentul ăsta, într-un fel sau altul se vor debarasa de tine. Sau vor rămâne pe lângă tine până când nu vei mai ști ce să faci în privința lor, așa cum s-a întâmplat cu Brian.

Și totuși, ce durere! S-o ducă cu sine și să se învețe cu ea până ce nu va mai plânge decât trecutul, nu și vreunul dintre prezenturile posibile.

Copiii ei au crescut. N-o urăsc. Fiindcă a plecat sau fiindcă a rămas departe. Dar nici n-o iartă. Poate că oricum n-ar fi iertat-o, dar motivul ar fi fost altul.

Caitlin își amintește câte ceva despre vara la căsuță; Mara, nimic. Într-o zi, Caitlin menționează subiectul când vorbește cu Pauline, spunând: „Locul acela în care au stat bunica și bunicul“.

– Locul în care eram când ai plecat tu, adaugă ea. Numai că noi am aflat mai târziu că ai plecat cu Orfeu.

– Nu era Orfeu, răspunde Pauline.

– Nu era Orfeu? Tata așa spunea. Zicea: „Și atunci mami a fugit cu Orfeu.“

– Glumea.

– Eu am crezut întotdeauna că era Orfeu. Atunci, a fost altcineva.

– A fost altcineva care avea legătură cu piesa. Împreună cu care am trăit eu pentru o vreme.

– Nu Orfeu.

– Nu. În nici un caz el.

PUTRED DE BOGATĂ

În vreme ce avionul se apropia de poartă într-o seară de vară a anului 1974, Karin se aplecă și scoase câteva lucruri din rucsac. O beretă neagră pe care și-o puse înclinată pe un ochi, un ruj roșu cu care izbuti să-și facă buzele folosind geamul hubloului pe post de oglindă – era întuneric la Toronto – și un portțigaret lung, pe care-l ținu în mână, gata să fie prins între dinți la momentul potrivit. Bereta și portțigaretul fuseseră șterpelite din costumul Irmei la Douce¹ pe care mama ei vitregă îl purtase la o petrecere tematică, iar rujul și-l cumpărase singură.

Știa că îi era aproape imposibil să arate ca o parașută în toată firea. Dar nici n-avea să arate ca puștoaica de zece ani care urcase în avion la sfârșitul verii trecute.

Nimeni în mulțime nu-i aruncă vreo privire, nici măcar când își înfipse portțigaretul în gură și afișă un zâmbet ursuz. Toți erau prea nerăbdători, distrași,

¹ *Irma la Douce*, comedie romantică, regizată în 1963 de Billy Wilder, cu Shirley MacLaine și Jack Lemmon în rolurile principale, după musicalul francez cu același titlu care a avut premiera la Paris, în 1956 (n.tr.)

încântați sau uimiți. Mulți păreau să fie ei înșiși costumați. Bărbați de culoare se grăbeau încolo și-ncoace în robe viu colorate, cu tichii brodate, iar femeii bătrâne, cu șaluri pe cap, ședeau încovoiate pe valizele lor, fără să-i bage în seamă pe hipioții cu mărgelile, îmbrăcați în haine jerpelite. Preț de câteva clipe se pomeni înghițită de un grup de bărbați cu figuri sobre, pălării negre și zulufi ce le atârnavă de la tâmple în jos.

Cei care-i așteptau pe pasageri n-ar fi avut voie să intre în zona aceea, dar intrau oricum, strecurându-se printre ușile automate. În mulțimea aflată de cealaltă parte a caruselului de bagaje, Karin o zări pe mama ei, Rosemary, care încă n-o observase. Rosemary purta o rochie lungă, bleumarin, cu luni aurii și portocalii, și avea părul proaspăt vopsit într-un negru intens, strâns în creștetul capului ca un cuib de pasăre precar. Arăta mai bătrână decât și-o amintea ea și avea un aer cumva părăsit. Karin trecu mai departe cu privirea, căutându-l pe Derek. El era ușor de remarcat într-o mulțime de oameni, grație înălțimii lui, frunții lucioase și părului ondulat, deschis la culoare și lung până la umeri. Și datorită ochilor lui strălucitori, guri satirice și capacității de a sta nemișcat. Nu ca Rosemary, care se fâșâia, se întindea și privea acum în jur cu o expresie amețită și descurajată.

Derek nu stătea în spatele lui Rosemary și nu era nici pe lângă ea. Dacă nu se dusesese cumva la toaletă, însemna că nu venise.

Karin își scoase portțigaretul dintre buze și-și împinse bereta pe ceafă. Dacă Derek nu era acolo, gluma își pierde rostul. O farsă ca asta făcută lui Rosemary

ar fi dus doar la derută, iar mama ei părea deja destul de derutată, destul de amărâtă.

– Ți-ai dat cu *ruj*! exclamă Rosemary cu ochii umezi, uluită, și o învălui în mânecile ei ca niște aripi și în aroma de unt de cacao. Să nu-mi spui că tatăl tău îți dă voie să te rujezi!

– Voiam să vă păcălesc, răspunse ea. Unde e Derek?

– Nu-i aici.

Karin își zări valiza pe carusel; se aplecă și se fofilă printre celelalte trupuri, puse mâna pe ea și o trase. Rosemary încercă s-o ajute s-o ducă, dar Karin refuză cu un: „Bine, bine.“ Se îndreptară spre uși, apoi trecură printre toți cei care așteptau și care nu avuseseră îndrăzneala sau răbdarea de a-și face loc înăuntru. Nu vorbiră decât când ajunseră afară, în aerul fierbinte al nopții, apropiindu-se de parcare. Atunci Karin întrebă:

– Ce s-a întâmplat, una dintre ciorovăielile voastre?

„Ciorovăială“ era cuvântul pe care Rosemary și Derek îl foloseau referindu-se la certurile lor, puse pe seama dificultăților de a lucra împreună la cartea lui. Rosemary îi răspunse cu o seninătate forțată:

– Nu ne mai vedem de ceva timp. Nu mai lucrăm împreună.

– Serios? Adică v-ați despărțit?

– Dacă oamenii ca noi se pot despărți...

Luminile mașinilor încă se revărsau pe toate străzile care intrau în oraș și concomitent pe cele care ieșeau din el, pe lângă pasarelele curbate și, în șiruri lungi, pe

sub ele. Mașina lui Rosemary nu avea aer condiționat – nu fiindcă nu și-ar fi permis, ci fiindcă nu credea în el –, așa că geamurile erau deschise, lăsând zgomotul traficului să năvălească înăuntru ca un șuvoi, împreună cu gazele de eșapament. Lui Rosemary nu-i plăcea deloc să conducă prin Toronto. Când venea în oraș, o dată pe săptămână, ca să discute cu editorul pentru care lucra, lua autobuzul, iar alteori o aducea Derek. Karin rămase tăcută în timp ce mașina ieși de pe autostradă, rulă spre est pe 401 și viră, după cam o sută treizeci de kilometri de concentrare agitată a mamei sale, pe șoseaua secundară care avea să le ducă până aproape de locuința lui Rosemary.

– Deci Derek a plecat? Întrebă Karin. A plecat într-o călătorie?

– Din câte știu eu, nu. Dar n-am de unde să știu.

– Și Ann? Ea e încă acolo?

– Probabil. Ann nu iese nicăieri.

– Iar el și-a luat toate lucrurile?

Derek își adusese în rulota lui Rosemary mai multe lucruri decât ar fi fost necesare pentru munca la teancurile lui de manuscrise. Cărți, firește – nu doar cele din care cita, ci și alte cărți și reviste pe care să le citească în pauzele de lucru, când se întindea uneori în patul lui Rosemary. Discuri pe care să le asculte. Haine, ghete pe care să le încalțe dacă voia să facă vreo drumeție, pastile pentru dureri de stomac și de cap, chiar și unelte și niște cherestea cu care construise un foișor. Ustensilele lui de ras erau în baie, la fel ca periuța lui de dinți și o pastă specială pentru gingii sensibile. Râșnița lui de cafea era pe blatul din bucătărie. (Una mai

nouă și mai fițoasă, pe care o cumpărase Ann, ședea pe blatul din bucătărie din casa care încă era a lui.)

– Totul a dispărut, răspunse Rosemary, intrând în parcare a unei gogoșerii încă deschise, la periferia primului oraș întâlnit pe șosea. Cafea care să mă țină în viață, explică ea.

De obicei când opreau aici, Karin rămânea în mașină împreună cu Derek. El nu bea o asemenea cafea. „Mama ta e dependentă de astfel de locuri din cauza copilăriei oribile pe care a avut-o“, îi explica fetei. Prin asta nu înțelegea că Rosemary fusese dusă în locuri ca acela, ci că-i fusese interzis să intre în ele, așa cum îi fuseseră interzise toate alimentele dulci sau prăjite, alimentația ei reducându-se la legume și un terci cleios. Nu fiindcă părinții ei ar fi fost săraci – erau de fapt bogați –, ci fiindcă erau maniaci ai nutriției sănătoase înainte ca aceasta să ajungă la modă. Derek o cunoscuse pe Rosemary doar de puțin timp – comparativ cu perioada când o cunoscuse tatăl lui Karin, Ted – dar vorbea cu mai mult avânt despre anii tinereții ei decât vorbise Ted vreodată, divulgând detalii de atunci, precum ritualul clismelor săptămânale, pe care Rosemary le omitea de obicei din poveștile ei.

Niciodată, dar niciodată în anii ei de școală și în viața ei cu Ted și Grace, Karin nu se mai aflase în vreun loc cu un miros atât de oribil, de zahăr și grăsime prăjită, de fum de țigară și cafea stătută. Dar ochii lui Rosemary studiară cu plăcere gama de gogoși cu cremă (scris *crème*) și jeleu cu glazură de vanilie și ciocolată, de cornulețe și ecleruri, de croasante umplute și de fursecuri uriașe. Nu vedea nici un motiv ca să refuze ceva

de aici, poate cu excepția fricii de îngrășare, și n-ar fi crezut niciodată că asemenea preparate nu erau visul oricui.

La teighea – unde n-ar fi trebuit să stai mai mult de douăzeci de minute, în conformitate cu afișul expus – se aflau două femei foarte grase, cu coafuri voluminoase și pline de bucle, și între ele un bărbat slab, cu figură de copil, dar cu fața ridată, care vorbea repede, părând să le spună glume. În vreme ce femeile clătinau din cap râzând, iar Rosemary își alegea croasantul cu migdale, bărbatul îi făcu lui Karin cu ochiul, cu un aer libidinos și conspirativ. Atunci își dădu ea seama că încă mai avea rujul pe buze.

– Nu po' să rezisti, ei? i se adresă el lui Rosemary, iar ea râse, luându-i remarca drept amiciție rurală.

– Niciodată, îi răspunse omului, după care se întoarse spre Karin: Nimic pentru tine?

– Fetița are grijă de siluetă? întrebă ridatul.

Abia dacă trecea câte o mașină la nord de orașul acela. Aerul devenise mai rece și avea un miros de mlaștină. În unele locuri broaștele erau atât de zgomotoase, încât le puteai auzi cu tot hurelul motorului. Drumul cu două benzi trecea pe lângă pâlcuri de conifere întunecate, pe lângă verdele puțin mai deschis al câmpurilor punctate de ienupăr și pe lângă ferme pierdute în vegetație. Apoi, la o curbă, farurile luminară prima îngrămădire de pietre, unele gri cu roz scânteietor, altele de un roșu-sângeriu. În scurt timp, acestea deveniră tot mai dese, și pe alocuri pietrele, în loc să fie îngrămădite alandala, erau întinse, de o mână parcă, în straturi mai subțiri sau mai groase, cenușii ori de un alb-verzui.

Calcar, își aminti Karin. Straturi de calcar alternând cu roci din scutul precambrian. Derek o învățase despre asta. Derek spunea că și-ar fi dorit să fie geolog, fiindcă îi plăceau pietrele. Dar nu i-ar fi plăcut să câștige bani pentru companiile miniere. Și istoria îl atrăgea – o combinație curioasă. Istoria pentru omul de interior, geologia pentru cel de exterior, spunea el cu o solemnitate care ei îi sugera că se lua singur în balon.

Lucrul de care ar fi vrut Karin să scape acum – își dorea să zboare pur și simplu pe geamul mașinii, în curentul de aer nocturn – era senzația ei de afectare și de superioritate. Cu privire la croasantul cu migdale, la cafeaua proastă din care Rosemary bea aproape pe ascuns, la bărbatul de la teighea și chiar la rochia tinerescă, de hippie, a lui Rosemary și la coafura ei aiurită. Și i-ar mai fi plăcut să scape de dorul de Derek, de sentimentul că rămăsese un spațiu de umplut și că raza oportunității se micșora. Cu glas tare, spuse:

– Mă bucur. Mă bucur că a plecat.

– Serios? făcu Rosemary.

– Tu vei fi mai fericită.

– Da. Îmi recapăt respectul față de mine însămi. Știi, nu-ți dai seama în ce măsură ți-ai pierdut respectul de sine și cât îți lipsește decât atunci când începi să-l recapeți. Vreau ca noi două să avem o vară excelentă. Am putea face chiar mici excursii. Nu mă deranjează să conduc acolo unde nu-i aglomerat. Am putea face o drumeție acolo unde te-a dus Derek. Mi-ar plăcea asta.

– Mda, răspunse Karin, deși nu era deloc sigură că nu s-ar fi rătăcit în lipsa lui Derek. Ei gândurile nu-i stăteau la drumeție, ci la o scenă de vara trecută. Rosemary în

pat, înfășurată într-un pled, plângând și îndesându-și în gură colțuri de pernă și de pled, mușcându-le copleșită de tristețe, iar Derek, așezat la masa la care lucraseră, citind o pagină de manuscris.

– Nu poți să faci nimic ca s-o oprești pe maică-ta? o întrebase el, la care Karin replicase:

– Te vrea pe tine.

– Nu pot să mă descurc cu ea când e așa, zisese Derek, apoi pusese jos pagina pe care o terminase și luase alta.

Între două pagini ridicase ochii spre Karin cu o grimasă de suferință îndelungată. Avea un aer istovit, bătrân și tras la față.

– Nu pot să suport, spusese el. Îmi pare rău.

Karin se dusese în dormitor și o mângâiase pe Rosemary pe spate, iar Rosemary spusese, și ea, că îi părea rău.

– Ce face Derek? întrebase apoi.

– Stă în bucătărie, răspunsese Karin, fiindcă nu i-ar fi plăcut să spună că citea.

– Și ce-a zis?

– Că ar trebui să vin să vorbesc cu tine.

– Of, Karin! Mi-e așa de rușine!

Ce se întâmplase de izbucnise o asemenea ceartă? După ce se calma și se aranja, Rosemary spunea de fiecare dată că munca era de vină, dezacordurile lor cu privire la muncă.

– Atunci, de ce mai lucrezi la cartea lui? o întreba Karin. Ai atâtea altele de făcut.

Rosemary redacta manuscrise, așa îl cunoscuse pe Derek. Nu fiindcă el și-ar fi înaintat cartea către patronul ei – încă nu făcuse acest lucru –, ci pentru că ea îl cunoștea pe unul dintre prietenii lui, și prietenul acela

îi spusese lui Derek: „Știu eu o tipă care ți-ar putea fi de ajutor.“ În scurt timp Rosemary se mutase la țară, într-o rulotă nu departe de casa lui, și începuseră colaborarea. La început își păstrase apartamentul din Toronto, dar pe urmă renunțase la el, fiindcă își petrecea tot mai mult timp în rulotă. Mai lucra și altceva, dar nu prea mult; reușea să se ducă o dată pe săptămână la Toronto plecând la ora șase a dimineții și întorcându-se după unsprezece seara.

– Despre ce e cartea aceea? o întrebase Ted pe Karin.

– E ceva despre exploratorul La Salle și despre indieni.

– Tipul ăsta e istoric? Predă la universitate?

Karin nu știa. Derek făcuse o sumedenie de lucruri – muncise ca fotograf, apoi într-o mină și ca geodez; cât despre activitatea lui didactică, ea bănuia că predase la un liceu, nu la universitate. Anne îl descria ca fiind „în afara sistemului“.

Ted ținea cursuri la universitate; era economist.

Desigur, Karin nu le spusese lui Grace și lui Ted despre amărăciunea mamei sale, cauzată, după toate aparențele, de dezacordurile pe tema cărții. Rosemary se învinuia pe sine însăși; stresul, spunea ea. Alteori dădea vina pe menopauză. Karin o auzise rugându-l pe Derek: „Iartă-mă“, la care el răspunsese: „N-am pentru ce să te iert“, pe un ton de satisfacție rece.

Moment în care Rosemary ieșise din încăpere. N-o auziseră plângând din nou, dar așteptau clipa. Derek privise intens spre Karin, luându-și un aer comic de mâhnire și uluire.

Și ce-am mai făcut de data asta?

– E foarte sensibilă, spunea Karin, cu glasul plin de rușine.

Oare din cauza purtării lui Rosemary? Sau fiindcă Derek părea s-o includă și pe ea în senzația aceea de satisfacție, de dispreț, care se extindea mult dincolo de momentul respectiv? Nu se putea stăpâni să nu se simtă onorată.

Uneori ieșea pur și simplu din casă. Se ducea s-o vadă pe Ann, care părea întotdeauna bucuroasă de vizită. Niciodată n-o întreba de ce vine, dar dacă ea îi spunea: „Au una dintre certurile lor stupide“ sau – mai târziu, când aleseră cuvântul special – „Au una dintre ciorovăielile lor“, niciodată nu părea nici mirată, nici deranjată. „Derek e foarte exigent“, remarcă ea, sau: „Lasă, o să se împace ei.“ Dar atunci când Karin încerca să dezvolte subiectul, zicând: „Rosemary plânge“, Ann replica: „Sunt unele lucruri despre care cred că e mai bine să nu vorbim, nu-i așa?“

Erau însă alte relatări pe care le asculta, deși uneori cu un surâs rezervat. Ann era o femeie plăcută, plinuță, cu părul sur tuns cu breton și lăsat liber pe umeri. Când vorbea, clipea des și nu te privea în ochi (Rosemary zicea că ăsta era semn de emotivitate). Buzele ei erau atât de subțiri, încât aproape că dispăreau când zâmbea, întotdeauna cu gura închisă, ca și când evita să se exprime.

„Știi cum l-a cunoscut Rosemary pe Ted? o întrebase Karin la un moment dat. În stația de autobuz, când își dădea cu ruj.“ Apoi fusese nevoită să-i explice că Rosemary își dădea cu ruj în stația de autobuz fiindcă părinții ei nu știau că se rujează, rujul fiind interzis de religia

lor, la fel ca filmele, pantofii cu toc, dansul, zahărul, cafeaua, alcoolul și țigările, firește. Rosemary era în primul an de colegiu și nu voia să arate ca o habotnică bizară. Ted era asistent la colegiu.

„Dar fiecare din ei știa deja cine e celălalt“, continuase Karin, explicându-i că locuiau pe aceeași stradă – Ted în anexa celei mai mari vile, tatăl lui fiind șofer și grădinar, iar mama lui, menajeră, și Rosemary într-una dintre vilele mai obișnuite de pe cealaltă parte a străzii (deși viața pe care o duceau părinții ei nu era deloc una obișnuită în comparație cu aceea a bogătașilor din jur, dat fiind că ei nu jucau jocuri, nu mergeau la petreceri, nu călătoreau și, dintr-un motiv sau altul, foloseau o ladă cu gheață în loc de frigider, până când fabrica de gheață dăduse faliment).

Ted avea o mașină pe care o cumpărase cu o sută de dolari; făcându-i-se milă de Rosemary, care stătea în ploaie, se oferise s-o ducă el.

Când spunea povestea asta, Karin și-i amintea pe părinții ei relatând-o, râzând și întrerupându-se unul pe altul în felul lor deja obișnuit. Ted menționa de fiecare dată prețul mașinii, marca și anul de fabricație (Studebaker, 1947), iar Rosemary preciza că ușa pasagerului nu se deschidea și că Ted fusese nevoit să coboare și s-o lase să urce peste scaunul șoferului. Apoi Ted povestea cum în scurt timp o dusesse la primul ei film – după-amiaza –, intitulat *Unora le place jazzul*, iar el ieșise din sală la lumina zilei cu fața plină de ruj, fiindcă Rosemary nu învățase să facă ce făceau fetele celelalte cu rujul – îl ștergeau, dădeau cu pudră peste el sau altceva. „Era foarte entuziastă“, adăuga el de fiecare dată.

Pe urmă se căsătoriseră. Se duseseră acasă la un pastor, al cărui fiu era prieten cu Ted. Părinții lor nu știuseră ce aveau ei de gând. Imediat după ceremonie, lui Rosemary îi venise ciclul, și primul lucru pe care trebuise Ted să-l facă în calitate de bărbat însurat fusese să se ducă să cumpere un pachet de tampoane.

„Mama ta știe că-mi povestești mie toate lucrurile astea, Karin?“ o întrebase Ann. „N-ar deranja-o. Pe urmă, mama ei, bunica, a căzut la pat, atât de rău a afectat-o vestea căsătoriei lor. Dacă părinții ei ar fi știut că intenționa să se mărite cu un necredincios, ar fi închis-o la școala aceea bisericească din Toronto. „Necredincios? întrebase Ann. Chiar așa? Ce păcat!“

Poate că voise să spună că era păcat fiindcă, după toată acea tevdură, căsnicia nu rezistase.

Karin se ghemui pe banchetă. Capul i se sprijini pe umărul lui Rosemary.

– Te deranjează? întreabă ea.

– Nu, răspunse Rosemary.

– N-o să dorm de fapt. Vreau să fiu trează când o să intrăm în vale.

Rosemary începu să cânte.

Trezește-te, trezește-te, dragă Cory...

Cânta pe un ton profund, lent, imitându-l pe Pete Seeger în înregistrarea de pe disc, iar următorul lucru de care fu conștientă Karin era că mașina se oprise; urcaseră bucata de drum scurtă, accidentată, până la rulotă și opriseră lângă ea, sub copaci. Lumina de deasupra ușii era aprinsă. Dar Derek nu era înăuntru. Și nici lucrurile lui. Karin nu voia să se miște. Se foi și

protestă cu o irascibilitate delicioasă, așa cum n-ar fi putut să facă în prezența oricui altcuiva cu excepția mamei sale.

–Afară, afară! o grăbi aceasta din urmă. Haide, te bagi în pat în câteva minute, spuse apoi, trăgând de ea și râzând. Doar nu crezi că te iau eu pe sus?

După ce izbuti să o scoată din mașină, o îndemnă în timp ce o conducea spre ușă:

–Uită-te la stele! Uită-te la stele! Sunt minunate!

Dar Karin continua să țină capul aplecat, bombănind.

–În pat, în pat! repetă Rosemary.

Intraseră deja. În aer plutea un iz vag de Derek –marijuana, boabe de cafea, cherestea. Plus mirosul de rulotă închisă, de gătit și de carpete. Karin se trânti pe patul ei îngust așa îmbrăcată cum era, iar Rosemary azvârli spre ea pijamaua de anul trecut.

–Dezbracă-te, fiindcă altfel o să te simți oribil când o să te trezești. Valiza ta o aducem mâine.

Cu ceea ce i se păru a fi cel mai mare efort din toată existența ei, Karin se ridică în capul oaselor, își scoase hainele de pe ea și îmbracă pijamaua. Rosemary începuse să deschidă ferestrele. Un singur lucru mai auzi Karin din partea ei: „Rujul acela... ce-a fost cu rujul acela?“ Și un singur lucru mai simți: un atac mămos, lipsit de delicatețe, cu buretele umed la adresa chipului său. Îi scui pă gustul neplăcut, încântată de purtarea ei copilăroasă, de câmpul răcoros al patului sub ea și de nesațul ei pentru somn.

Asta se întâmplase sâmbătă seară. Sâmbătă seară și duminică dimineața devreme. În dimineața zilei de luni, Karin spuse:

– E-n regulă dacă mă duc în vizită la Ann?

Iar Rosemary răspunse:

– Sigur, du-te!

Dormiseră până târziu duminică și nu ieșiseră deloc din rulotă toată ziua. Rosemary fusese dezamăgită fiindcă ploua.

– Se vedeau stelele aseară, se vedeau stelele când am ajuns acasă, exclamase ea. Să plouă în prima zi a vacanței tale de vară!

Karin se văzuse nevoită să-i spună că era în regulă, că se simțea atât de lenevoasă încât oricum n-ar fi avut chef de ieșit. Rosemary îi făcuse o cafea cu lapte și tăiașe un pepene, care nu era bine copt (Ann ar fi observat, dar Rosemary nu-și dăduse seama). Apoi, la ora patru a după-amiezii, pregătiseră împreună o masă mare, cu șuncă și vafe, căpșuni și frișcă sintetică. Soarele ieșise pe la șase, dar ele erau tot în pijamale; ziua fusese distrusă.

– Cel puțin nu ne-am uitat la televizor, comentase Rosemary. Pentru asta trebuie să ne felicităm.

– Până acum, replicase Karin, deschizând televizorul.

Ședeau printre grămezile de reviste vechi pe care Rosemary le scosese din dulap. Le găsisse în rulotă când se mutase ea acolo și spusese că în sfârșit avea să le arunce – după ce le sorta, ca să vadă dacă merita ceva păstrat. Numai că sortatul mersese greu, fiindcă găsea mereu articole pe care le citea cu glas tare. La început Karin se plectisise, dar pe urmă se lăsase antrenată în acea

epocă trecută, cu reclamele ei desuete și pieptănăturile nearătoase.

Vederea pledului împăturit și pus deasupra telefonului o făcuse să întrebe:

– Nu știi cum să închizi telefonul?

– Nu vreau să-l închid, zisese Rosemary. Vreau să aud când sună, dar să nu răspund. Vreau să-l pot ignora. Doar să nu sune prea tare, asta-i tot.

Dar nu sunase deloc, toată ziua.

Luni dimineață, pledul era tot pe telefon, iar revistele ajunseseră înapoi în dulap, fiindcă până la urmă Rosemary nu se putuse hotărî să le arunce. Cerul era înnorat, însă nu ploua. Se treziseră iar foarte târziu, deoarece se uitaseră la un film până la două noaptea.

Rosemary întinsese pe masa din bucătărie câteva pagini dactilografiate. Nu manuscrisul lui Derek – teancul acela gros dispăruse.

– Cartea lui era cu adevărat interesantă? întrebă Karin.

Până atunci nu-i trecuse prin minte niciodată să discute despre ea cu Rosemary. Manuscrisul acela fusese ca o rolă mare și încâlcită de sârmă ghimpată care stătuse tot timpul pe masă și pe care Derek și Rosemary se străduiseră s-o descâlcească.

– Păi, o tot modifica, răspunse Rosemary. Era interesantă, dar confuză. Inițial, La Salle era tot ce-l interesa, dar pe urmă trecuse la Pontiac¹, ar fi vrut să includă prea multe informații și niciodată nu era mulțumit.

– Deci te bucuri că ai scăpat de ea, conchise Karin.

¹ Ambele, La Salle și Pontiac, sunt mărci de autoturisme de fabricație americană. (n.tr.)

– Mă bucur enorm. Era doar un șir interminabil de complicații.

– Dar nu ți-e dor de Derek?

– Prietenia cu el s-a uzat, spuse Rosemary cu un aer preocupat, aplecându-se asupra unei foi de hârtie și făcând un semn pe ea.

– Dar cu Ann?

– Și prietenia cu ea cred că s-a uzat. De fapt, mă gândeam să plec de aici, spuse Rosemary lăsând creionul jos. Dar mi-am zis să te aștept pe tine. Nu voiam să te întorci și să găsești totul transformat. Însă motivul pentru care m-am aflat aici a fost cartea lui Derek. Mă rog, a fost Derek. Știi asta.

– Derek și Ann.

– Derek și Ann. Iar acum motivul ăsta nu mai e.

Atunci, Karin întrebă:

– E-n regulă dacă mă duc s-o văd pe Ann?

Iar Rosemary răspunse:

– Sigur, du-te! Nu trebuie să ne hotărâm pe fugă, să știi. E doar o idee care mi-a venit.

Karin pășea pe aleea cu pietriș întrebându-se ce se schimbase. Exceptând norii, care nu erau niciodată prezenți în amintirile ei din vale. Și atunci își dădu seama. Nu erau vite care să pască pe câmp și, fiindcă iarba crescuse și tufele de ienupăr se întinseseră, nu se mai vedea apa din pârâu.

Valea era lungă și îngustă, iar casa albă a lui Derek și Anne se afla în capătul ei îndepărtat. Anul trecut, fundul văii fusese acoperit de o pășune îngrijită și joasă, prin care pârâul șerpuia cuminte. (Ann arendase pământul

unui bărbat care creștea vite Black Angus.) Culmi împădurite se înălțau abrupt de o parte și de alta, închi-zându-se în capătul îndepărtat, dincolo de casă. Rulota pe care o închiriasse Rosemary fusese luată inițial pentru părinții lui Ann, care veneau aici iarna, când valea se acoperea cu zăpadă, fiindcă voiau să fie aproape de magazinul aflat pe atunci în colțul drumului principal. Acum, în locul respectiv nu mai rămăseseră decât platforma de ciment cu două găuri în ea, unde fuseseră fixate rezervoarele de gaz, și un autobuz vechi cu drapele la ferestre, în care locuiau niște hipioți. Uneori, când Rosemary trecea pe-acolo, îi vedea așezați pe platformă și făcându-i ceremonios cu mâna.

Derek zicea că hipioții cultivau iarbă printre tufărișuri, dar el nu cumpăra de la ei fiindcă nu avea încredere. Rosemary refuza să fumeze cu el.

– Sunt prea turbulentă în preajma ta, motiva ea. Nu cred că ar fi bine.

– Cum vrei tu, replica Derek. Poate că ți-ar prinde bine.

Nici Ann nu fuma. Zicea că s-ar simți aiurea. Nu fumase niciodată, nimic; nici nu știa cum să tragă în piept.

Habar nu aveau ele că Derek o lăsase pe Karin să încerce o dată. Nici ea nu știuse cum să tragă în piept, așa că fusese nevoit s-o învețe. Se străduia însă prea tare; inhala prea adânc și trebuia să-și înăbușe impulsul de a vomita. Erau în hambar, acolo unde păstra Derek toate mostrele de roci pe care le adunase de pe culmi. Iar el încerca s-o ajute să-și revină îndemnând-o să se uite la pietre.

– Doar uită-te la ele, îi spunea. Uită-te în ele. Vezi culorile. Nu te forța prea mult. Privește și așteaptă.

Ceea ce o liniștise în cele din urmă fusese scrisul de pe o cutie de carton. Erau acolo o grămadă de cutii în care împachetase Ann lucrurile când ea și Derek se mutaseră aici de la Toronto, cu doi ani în urmă. Una dintre cutii avea pe o latură silueta unei nave de război de jucărie, plus cuvântul DREADNOUGHT.¹ Prima parte a cuvântului – DREAD – era scrisă cu roșu. Literele pâlpâiau de parcă ar fi fost scrise cu lămpi fluorescente și lansau către Karin o comandă care depășea simplul înțeles al termenului.² Fusese nevoită să-l descompună și să găsească cuvintele din interiorul lui.

– De ce râzi? întrebuse Derek, iar ea îi spusese ce făcea.

Cuvintele se revărsau unul după altul, în mod miraculos.

*Read. Red. Dead. Dare. Era. Ear. Are. Add. Adder.*³ „Adder“ era cel mai bun, fiindcă includea toate literele.

– Extraordinar! exclamase Derek. Extraordinara Karin! „Dread the Red Adder“.⁴

Nu fusese nevoie să-i atragă atenția să nu le spună nimic mamei ei și lui Ann. Când o sărutase în seara aceea, Rosemary îi adulmecase părul, răsese și exclamase:

– Doamne, mirosul ăsta e peste tot! Derek e un fumător de iarbă înrăit!

¹ Navă de război britanică lansată la apă în 1906 (n.tr.)

² *Dread* înseamnă „teamă“, „frică“, „spaimă“; „a se teme“, „a-i fi frică“. (n.tr.)

³ În ordine: Citește. Roșu. Mort. Îndrăznește. Eră. Ureche. Sunt. Adună. Viperă (n.tr.)

⁴ Teme-te de vipera roșie. (n.tr.)

Acela fusese unul dintre momentele în care Rosemary era fericită. Fuseseră acasă la Ann și Derek să ia cina pe veranda închisă. Ann îi spusese: „Vino cu mine, Karin, să vedem dacă putem scoate budinca din formă.“ Karin se dusesse, dar se întorsese, pretextând că voia să ia sosul de mentă.

Rosemary și Derek erau aplecați peste masă unul spre celălalt, tachinându-se și mimând săruturi. N-o văzuseră.

Poate că în aceeași seară se întâmplase, la plecare: Rosemary râsesse la vederea celor două scaune așezate afară, dincolo de ușa din spate. Două scaune metalice vechi, de un roșu-întunecat, cu perne. Erau orientate spre vest, spre ultimele scăpărări ale asfințitului.

– Scaunele alea vechi, remarcase Ann. Știu cum arată. Au fost ale părinților mei.

– Nici măcar nu sunt prea confortabile, adăugase Derek.

– Ba nu, ba nu, intervenise Rosemary. Sunt minunate, vă reprezintă. Mie îmi plac. Parcă spun „Derek și Ann“. Derek și Ann. Derek și Ann privind apusul la sfârșitul zilei de muncă.

– Dacă pot să răzbată cu privirea printre tulpinile de mazăre, glumise Derek.

Data următoare când se dusesse să culeagă legume pentru Ann, Karin remarcase că scaunele dispăruseră. N-o întrebase pe Ann ce se întâmplase cu ele.

Bucătăria lui Ann era în subsolul casei, parțial îngropată. Trebuia să cobori patru trepte. Karin le coborî și-și lipi fața de ușa cu plasă. Bucătăria era o încăpere întunecoasă, cu tufărișuri crescând în dreptul ferestrelor

înalte – Karin nu fusese niciodată acolo când lumina nu era aprinsă. Dar acum nu era, și inițial crezu că bucătăria era goală. Apoi văzu pe cineva stând la masă; era Ann, dar capul ei avea o formă schimbată. Ședea cu spatele la ușă.

Își tunsese părul. Era scurt și umflat ca al oricărei femei în vârstă serioase. Și făcea ceva – i se mișcau coatele. Lucra în lumina aceea slabă, însă Karin nu putea să vadă ce anume.

Încercă s-o determine să se întoarcă privindu-i fix ceafa, dar trucul nu funcționează. Încercă apoi să-și treacă degetele ușor peste plasa de țânțari. În sfârșit, făcu un zgomot.

– Uuu-u-uu-uu.

Ann se ridică și se întoarse atât de șovăielnic, încât Karin fu încercată de bănuiala fugară și nerezonabilă că poate știuse de fapt tot timpul cine venise – poate că faptul că o văzuse coborând o determinase să se așeze în poziția aceea ferită.

– Eu sunt, eu sunt. Copilul tău pierdut, spuse Karin.

– Ei, chiar așa e, replică Ann, deschizând ușa.

N-o întâmpină cu o îmbrățișare, dar nici ea și nici Derek nu obișnuiau să facă așa ceva.

Se mai îngrășase – sau poate părul scurt o făcea să pară așa – iar pe față avea pete roșii, de parcă ar fi înțepat-o insectele. Ochiul îi păreau umflați.

– Te dor ochii? întrebă Karin. De asta lucrezi pe întuneric?

– Oh, nici n-am observat. Nu mi-am dat seama că lumina nu e aprinsă, curățam niște argintărie și am avut impresia că văd bine.

Părea să facă un efort ca să se binedispună, vorbind ca și când Karin ar fi fost un copil mic.

– Curățarea argintăriei e o treabă teribil de plicticoasă, cred că m-a transpus într-o transă. Ce bine că ai venit tu să mă ajuți!

Ca o tactică temporară, Karin chiar deveni un copil mic. Se trânti într-un scaun de lângă masă și întrebă pe un ton răstit:

– Deci... unde-i bătrânul Derek?

Își spunea în sinea ei că probabil această purtare ciudată a lui Ann însemna că Derek plecase într-una dintre expedițiile lui dincolo de culmi și nu se întorsese, părăsindu-le și pe Ann și pe Rosemary. Sau că era bolnav. Ori deprimat. Ann spusese la un moment dat: „Odată ce am plecat de la oraș, Derek n-a mai fost nici pe jumătate atât de deprimat.“ Karin se întrebă dacă „deprimat“ era cuvântul potrivit. Ei, Derek i se păruse într-o dispoziție critică și uneori apatic. Asta era oare depresia?

– Sunt sigură că-i pe aici, pe undeva, răspunse Ann.

– El și Rosemary s-au certat serios, știi?

– O, da, Karin. Știam.

– Și-ți pare rău?

– Am găsit o nouă metodă de a curăța argintăria. Să-ți arăt! Iei o furculiță, o lingură sau ce vrei tu și o înmoi în soluția de aici, din lighean, o lași doar o clipă și pe urmă o scoți și o cufunzi în apa de clătut, apoi o ștergi. Vezi? Strălucește la fel ca de fiecare dată când o tot frecam și lustruiam. Așa cred. Cred că lucește bine. Mă duc să iau apă de clătut proaspătă.

Karin înmuie o furculiță și spuse:

– Ieri, eu și Rosemary am făcut toată ziua doar ce-am vrut. Nici măcar nu ne-am îmbrăcat. Am făcut vafe și am citit din niște reviste vechi. *Ladies' Home Journals*.

– Au fost ale mamei mele, replică Ann cu o ușoară asprime în glas.

– E minunată, recită Karin. E logodită. Folosește creme Pond's.

Ann surâse – asta era o ușurare – și spuse:

– Îmi amintesc.

– Poate căsnicia asta să fie salvată? întrebă Karin îngroșându-și glasul și adoptând un ton sumbru, după care trecu la smiorcăieli și văicăreli: Problema e că soțul ăsta al meu e rău de tot și nu știu ce să mă mai fac cu el. În primul rând, ne-a mâncat toți copiii. Și nu fiindcă nu i-aș da mâncare bună, pentru că-i dau. Toată ziua trudesco la cuptor și-i pregătesc mese delicioase, dar el vine acasă și primul lucru pe care-l face e să-i smulgă celui mic un picior...

– Ei, termină! exclamă Ann fără să mai zâmbească. Termină, Karin!

– Vreau să știu, zise ea mai blând, dar cu aceeași încăpățănare. Poate căsnicia asta să fie salvată?

Tot anul trecut, când se gândea la locul în care și-ar fi dorit cel mai mult să fie, la bucătăria asta se gândise. O încăpere mare, ale cărei colțuri erau mereu întunecate, chiar și când lumina era aprinsă. Umbrele frunzelor verzi fluturând la ferestre. Toate lucrurile care, strict vorbind, nu-și aveau locul într-o bucătărie. Mașina de cusut cu suveică și fotoliul încăpător, prea umflat, cu husa lui maro tocită ciudat și devenită verde-gri pe brațe. Tabloul mare, reprezentând o cascadă, pe care-l

pictase mama lui Ann cu mulți ani în urmă, când abia se măritase și avea timp, cum nu mai avusese deloc după aceea.

(„Din fericire pentru noi toți“, comentase Derek.)

Din curte se auzi zgomotul unei mașini, iar Karin se întrebă dacă nu cumva era Rosemary. Oare Rosemary să fie cea deprimată, rămasă singură? Să fi venit după fiica ei în căutare de companie?

Dar când auzi sunetul ghetelor pe treptele bucătăriei, știi că era Derek. Și strigă:

– Surpriză, surpriză! Uite cine-i aici!

Derek intră, rosti un „Bună, Karin“ fără urmă de ospitalitate și așeză pe masă două pungi.

– Ai găsit filmul potrivit? întrebă Ann politicoasă.

– Da. Ce e mizeria asta?

– Pentru curățarea argintăriei, explică Ann, după care, în chip de scuză, îi spuse lui Karin: A fost până în oraș să ia un film. Ca să-și fotografieze rocile.

Fata se aplecă asupra cuțitului pe care-l ștergea. Ar fi fost cel mai rău lucru din lume dacă ar fi început să plângă (vara trecută ar fi fost imposibil). În timp ce Ann întreba despre alte produse – alimentare – pe care le adusese Derek, Karin își ridică privirea în mod deliberat și o fixă asupra marginii cuptorului. Era un model care nu se mai fabrica, îi spusese Ann. O combinație de sobă pe lemne și cuptor electric, cu o navă cu pânze ștanțată pe ușă. Și, deasupra navei, cuvintele CLIPPER STOVE.

Și asta și-o amintise.

– Karin ți-ar putea da o mână de ajutor, spuse Ann. Te-ar putea ajuta să-ți așezi rocile.

Urmase o pauză scurtă în care poate că se uitaseră unul la altul. Apoi Derek zise:

– OK, Karin. Vino și ajută-mă să fac poze.

Multe dintre roci fuseseră lăsate pe podeaua hambarului, încă nesortate și neetichetate. Altele stăteau pe rafturi, expuse separat, cu etichete printate care să le identifice. Tăcut, Derek mută rocile de colo colo, apoi își luă aparatul foto, încercând să găsească unghiul cel mai potrivit și lumina adecvată. Când începu să fotografieze, îi dădu lui Karin comenzi scurte, să întoarcă rocile sau să le încline, să ia altele de pe podea ca să fie fotografiate chiar și fără etichete. Ei i se părea că de fapt nu avea nevoie de ajutorul ei – sau că nu-l voia. De mai multe ori trăsese aer în piept parcă pregătindu-se să spună asta – sau altceva important și neplăcut – dar până la urmă nu spusese decât: „Mut-o puțin la dreapta” sau „Întoarce-o cu cealaltă față spre mine”.

Toată vara trecută, Karin îl cicălise în felul ei răzgâiat și-i ceruse în mod serios s-o ia și pe ea într-una dintre expedițiile lui; până la urmă, Derek îi spusese că putea să vină. Condițiile se dovediseră însă aproape imposibile, de parcă ar fi supus-o unui test. Deși se stropiseră cu repelent, gâzele tot nu-i ocoliseră, intrându-le în păr și găsindu-și loc pe sub guler sau manșete. Fuseseră nevoiți să treacă prin locuri mlăștinoase, unde urmele ghetelor se umpleau imediat cu apă, apoi să urce maluri abrupte acoperite de rugi de mure, măceș sălbatic și vițe agățătoare. Și să se cațare pe povârnișuri de piatră goală, lunecoasă. Purtau clopoței la gât, ca să se

poată localiza reciproc în caz că s-ar fi despărțit și pentru ca eventualii urși să-i audă și să se îndepărteze.

Ajunseseră la un morman mare de excremente de urs, cu un luciul proaspăt și un cotor de măr doar pe jumătate digerat.

Derek îi spusese că în toată zona erau mine. Aproape toate mineralele cunoscute se găseau aici, dar de obicei nu în cantitate suficientă pentru ca mineritul să fie rentabil. El vizitase toate acele exploatări părăsite și aproape uitate și săpase după mostrele lui sau le luase pur și simplu de pe jos. „Prima dată când l-am adus acasă, s-a făcut nevăzut după culme și a găsit o mină, zisese Ann la un moment dat. Atunci am știut că probabil se va însura cu mine.“

Minele fuseseră dezamăgitoare, deși ea n-ar fi recunoscut asta niciodată. Sperase la un fel de peșteră a lui Ali Baba, cu roci care să scânteieze în întuneric. Dar Derek îi arătase o intrare îngustă, aproape doar o fisură naturală în stâncă, acum blocată de un plop care prinsese rădăcini în locul acela absurd și crescuse cocârjat. Cealaltă intrare, despre care Derek îi spusese că era cea mai accesibilă dintre toate, era o simplă gaură în coasta dealului, cu niște bușteni putreziți zăcând pe jos sau susținând încă o parte a acoperișului și câteva cărămizi care opreau prăvălirea pământului și dezintegrarea rocilor. Derek îi arătase urmele vagi ale șinelor pe care circulau vagonetele cu minereu. Fragmente de mică zăceau primprejur, iar Karin adunase câteva. Cel puțin acestea erau frumoase, arătând ca o comoară autentică. Semănau cu niște fulgi din sticlă întunecată care se transformau în argint când îi țineai în lumină.

Derek zisese că putea să ia o singură bucată, și doar ca s-o păstreze ea, nu ca s-o arate altora.

– Ține-o ascunsă, insistase el. Nu vreau ca lumea să înceapă să vorbească despre locul ăsta.

– Vrei să jur pe Dumnezeu? întrebuse Karin.

– Doar să ții minte asta.

Pe urmă o întrebuse dacă voia să vadă castelul.

O altă dezamăgire, o glumă. O dusese la niște ruine cu un zid din ciment, unde se depozitase probabil minele pe vremuri. Îi arătase spațiul gol dintre copacii înalți, umplut cu puieți de brad, acolo unde fuse șina. Gluma era că niște hipioți se rătăciseră acolo cu vreo doi ani în urmă și povestiseră apoi despre un castel. Pe Derek îl enervau oamenii care făceau asemenea greșeli, nevăzând ce se află în fața lor sau ceea ce ar putea fi descifrat cu ajutorul informațiilor corecte.

În timp ce Karin se plimba pe partea de sus a zidului aproape prăbușit, el nu-i spusese să fie atentă unde pune piciorul și să aibă grijă să nu-și frângă gâtul.

Pe drumul spre casă izbucnise o furtună, așa că fuseseră nevoiți să se adăpostească într-un desiș de cedri. Karin nu putea să stea locului, însă n-ar fi putut spune dacă era speriată sau doar exuberantă. Exuberantă, decisese ea, și continuase să sară în sus și să alerge în cerc, fluturându-și brațele și chiuind în văpaia luminii care pătrundea până și în acel adăpost. Derek îi ceruse să se calmeze, să stea jos și să numere până la cincisprezece după fiecare fulger, ca să vadă dacă nu venea și tunetul.

Dar Karin își spusese că era mulțumit de ea; n-o credea speriată.

Era un adevăr faptul că existau oameni cărora jin-duiai să le placi. Derek era unul dintre aceștia. Dacă îi dezamăgeai, te disprețuiau și te treceau în mintea lor într-o categorie în care aveau să te țină pentru totdeauna. Frica de fulger, teama când văzuse excrementele de urs sau dorința de a crede că ruinele fuseseră cândva un castel – chiar și eșecul de a recunoaște diferitele calități ale micăi, piritei, cuarțului, argintului și feldspatului – toate astea l-ar fi putut determina pe Derek s-o lase baltă. Așa cum le lăsase, în feluri diferite, pe Ann și pe Rosemary. Aici, alături de Karin, era el însuși într-un mod mai serios, acorda fiecărui detaliu onoarea atenției lui ferme. Când era cu ea și fără Ann sau Rosemary.

– Sesizezi azi pe aici unele accente de pesimism și de mohoreală? întrebă Derek.

Karin își trecu palmele peste o bucată de cuarț care arăta ca un bloc de gheață cu o lumânare înăuntru.

– E din cauza lui Rosemary? se interesă ea.

– Nu. Acum e ceva serios. Ann a primit o ofertă de cumpărare pentru locul ăsta. Un ștab de la Stoco a venit și i-a zis că o companie japoneză vrea să-l cumpere. Vor mica de aici. Ca să fabrice blocuri motor ceramice pentru mașini. Iar ea se gândește să-l vândă. Poate s-o facă, dacă vrea. E al ei.

– Dar de ce ar vrea? întrebă Karin. Să-l vândă.

– Pentru bani. Pentru ce altceva?

– Dar Rosemary nu-i plătește o chirie suficientă?

– Și cât o să dureze asta? Pășunea n-a fost arendată anul ăsta, pământul e prea umed. Casa necesită alte cheltuieli, altfel o să se dărâme. Eu lucrez de patru ani la

o carte pe care încă n-am terminat-o. N-o ducem bine deloc. Știi ce i-a zis agentul imobiliar? Că ăsta ar putea fi un al doilea Sudbury¹. Și n-a zis-o în glumă.

Karin nu înțelegea unde ar fi fost gluma, fiindcă nu știa nimic despre Sudbury.

– Dacă aș fi bogată, aș putea cumpăra eu, spuse apoi. Iar tu ai putea continua să faci ce faci acum.

– Într-o zi vei fi bogată, replică Derek pe un ton plat, punând aparatul foto la loc în etuiul lui. Dar nu suficient de curând. Fă frumos pe lângă mama ta. Ea e putred de bogată.

Zguduită de șocul acestor cuvinte, pe care nu le mai auzise niciodată, Karin simți cum obrazul i se înfierbântă. „Putred de bogată.“ Suna bizar.

– Bun, reluă Derek. Hai în oraș, să vedem când le developează.

Nu întrebase dacă voia și ea să meargă, și oricum Karin nu i-ar fi putut răspunde; ochii i se umpleau de lacrimi în ritm dezastruos. Era siderată și orbită de vorbele lui.

Trebuia să se ducă la baie, așa că se îndreptă spre casă.

Din bucătărie venea un miros plăcut – aromă de carne gătită la foc mic.

¹ Oraș din provincia Ontario, Canada, în care exploatările excesive de nichel și de cherestea au dus, la mijlocul secolului XX, la despăduriri pe suprafețe uriașe și la dispariția aproape în întregime a vegetației locale. Măsurile luate de autorități la sfârșitul anilor '70 s-au concretizat, 30 de ani mai târziu, în refacerea ecologică a zonei. (n.tr.)

Singura baie era la etaj. Karin o auzi pe Ann sus, în camera ei. N-o strigă și nu-i aruncă nici o privire. Dar când să coboare la parter, Ann o chemă.

Se fardase, pentru a estompa petele de pe față. Pe pat și pe podea erau împrăștiate mormane de haine.

– Încerc să-mi organizez puțin lucrurile, spuse Ann. Sunt haine pe care uitasem că le mai am. Trebuie să mă debarasez de unele dintre ele o dată pentru totdeauna.

Asta însemna că vorbise serios despre mutare. Să se debaraseze de lucruri înainte de a se muta. Când se pregătise ea să se mute, Rosemary își împachetase lucrurile în timp ce Karin era la școală, astfel că fata nu văzuse ce pusesese în bagaje. Le văzuse doar apărând mai târziu, în apartamentul din Toronto, și acum în rulotă. O pernă, două sfeșnice, un platou mare – familiar, dar mereu nelalocul lui. Din partea lui Karin, ar fi fost mai bine să nu fi luat nimic cu ea.

– Vezi valiza aceea? o întrebă Ann. Cea de acolo de sus, de pe dulap? Crezi că te poți urca pe un scaun și s-o înclini peste margine, ca s-o pot apuca eu? Am încercat singură, dar am amețit. Doar s-o înclini, și o iau eu.

Karin se urcă pe scaun și împinse valiza astfel încât să treacă de marginea dulapului, iar Ann o prinse. O trânti pe pat, mulțumindu-i fetei cu răsuflarea tăiată.

– Am cheia, am cheia pe aici, spuse ea.

Încuietoarea era înțepenită, și clemele, greu de deschis. Karin o ajută. Când ridicară capacul, un damf de naftalină se înălță dintr-o grămăjoară de haine. Mirosul îi era bine cunoscut fetei, de la magazinele cu produse la mâna a doua, de unde îi plăcea lui Rosemary să-și facă cumpărăturile.

– Astea sunt lucrurile vechi ale mamei tale? întrebă ea.

– Karin! E rochia mea de mireasă! exclamă Ann, aproape râzând. Țsta e doar un cearșaf vechi în care am împachetat-o.

Dădu la o parte pânza cenușie și ridică un ghemotoc de dantelă și tafta. Karin făcu loc pe pat pentru rochie, iar Ann, cu mare grijă, începu s-o întoarcă pe față. Taftaua foșnea ca frunzele uscate.

– Și voalul meu! spuse Ann, ridicând un vâl care se lipise de rochie. Of, ar fi trebuit să am mai mare grijă de ea.

În fustă se căscase o despicătură lungă, care arăta ca și când ar fi fost făcută cu o lamă de ras.

– Ar fi trebuit s-o țin pe umerăș. Ar fi trebuit s-o păstrez într-un sac din acela cum îți dau de la curățătorie. Taftaua e atât de fragilă! S-a tăiat acolo unde a fost împăturită. Știam și asta: niciodată, niciodată să nu împătorești taftaua.

Începu să separe bucățile de material, ridicându-le puțin câte puțin cu mici șoapte de încurajare, până când reuși să le desfacă, iar rochia începu să semene a rochie. Karin ridică voalul întins pe podea.

– E din plasă.

Vorbea ca să țină sunetul vocii lui Derek departe de mintea ei.

– Din tul, o corectă Ann. Dantelă și tul. Rușine mie că n-am avut grijă de ele! E de mirare că s-au păstrat și așa. E de mirare că s-au păstrat.

– Tul, repetă Karin. N-am auzit niciodată de tul. Nu cred că am auzit nici de tafta.

– Se folosea mult. Odinioară.

– Ai o poză cu tine în rochia asta? Ai o poză de la nuntă?

– Mama și tata aveau o poză, dar nu știu ce s-a întâmplat cu ea. Derek nu e mare amator de fotografii de nuntă. Nu era mare amator nici de nunți. Nici nu știu cum am reușit să-l conving. Am făcut nunta în biserica din Stoco, nici mai mult, nici mai puțin. Și au venit trei dintre prietenele mele, Dorothy Smith, Muriel Lifton și Dawn Challeray. Dorothy a cântat la orgă, Dawn mi-a fost domnișoară de onoare, iar Muriel a cântat vocal.

– Ce culoare a purtat domnișoara ta de onoare?

– Verde-măr. O rochie din dantelă cu aplicații de șifon. Ba nu, invers. Șifon cu dantelă.

Ann spusese toate aceste lucruri pe un ton sceptic, în timp ce examina tivul rochiei.

– Ce anume a cântat cea care a cântat?

– Muriel. „O, iubire perfectă“. *O, iubire perfectă, mai presus de orice dragoste omenească* – e de fapt un imn religios. Vorbește despre iubirea divină. Nu știu cine anume l-a ales.

Karin atinse taftaua. Era uscată și rece la atingere.

– Pune-o pe tine, îi ceru.

– Eu?! exclamă Ann. E croită pentru cineva cu talia de șaizeci de centimetri! Derek a plecat în oraș? Cu filmul?

Nu mai ascultă răspunsul afirmativ al lui Karin; probabil că auzise mașina pornind.

– Crede că trebuie să facă un pictorial. Nu știu ce-i cu atâta grabă. Pe urmă o să eticheteze și o să împacheteze totul. Pare să creadă că n-o să mai aibă ocazia să vadă toate astea vreodată. Ți-a dat impresia cumva că locul e vândut?

– Încă nu, răspunse Karin.

– Nu. Încă nu. Și nu l-aș vinde decât dacă n-aș avea încotro. Deși cred că va trebui s-o fac. Uneori lucrurile pur și simplu devin necesare. Și nu trebuie să transformăm totul într-o tragedie sau într-un soi de pedeapsă personală.

– Pot s-o probez eu?

Ann o măsură din priviri.

– Va trebui să fii foarte atentă, răspunse apoi.

Karin își scoase pantofii, șortul și bluza. Ann îi trecu rochia peste cap, învăluind-o pentru o clipă într-un nor alb. Aduse în jos mânecile din dantelă cu delicatețe, până când vârful de la margine ajunseră pe dosul palmelor, făcând ca pielea lui Karin să pară maronie, deși încă nu se bronzase. Încheie apoi toate copcile de pe laterala taliei, apoi și pe cele de la ceafă, care țineau o bandă de dantelă strânsă în jurul gâtului. Cum nu mai avea nimic pe sub rochie, decât chiloții, Karin își simți pielea furnicând la atingerea dantelei – o atingere mai profundă, în contactul ei ici și colo cu pielea, decât lucrurile cu care era ea obișnuită. Se înfioră la senzația pe care i-o dădea pe sfârcuri, dar din fericire corsajul era mai larg, umflat acolo unde fuseseră sânii lui Ann. Pieptul lui Karin era aproape plat, însă uneori își simțea sfârcurile umflate și dureroase, de parcă ar fi fost pe cale să se crape.

Taftaua trebui trasă dintre picioarele ei și umflată ca să stea ca un clopot. Apoi dantela se revărsă în valuri peste fustă.

– Ești mai înaltă decât credeam, constată Ann. Ai putea să mergi cu ea, dacă ți-ai ridica puțin poalele.

Luă o perie din dulap și începu să-i aranjeze părul peste umerii rochiei.

– Păr castaniu-nucă, spuse ea apoi. Țin minte că în cărți fetele erau descrise ca având păr castaniu-nucă. Și știai că folosiseră nuci ca să și-l coloreze. Mama își amintea că fetele fierbeau nuci ca să prepare o vopsea, cu care își dădeau pe urmă pe păr. Sigur că, dacă îți pătai mâinile, toată lumea afla despre vopsea. Și era greu de curățat. Nu te mișca, îi ceru lui Karin, scuturând voalul deasupra capului ei și venind în față ca să i-l fixeze. Diadema a dispărut. Probabil că am folosit-o la altceva sau poate că am dat-o cuiva s-o poarte la nuntă. Nu-mi amintesc. Oricum, azi ar arăta caraghios. Era un model Mary Queen of Scots.

Privi în jur și luă câteva flori de mătase – o ramură de măr înflorit – din vaza de pe comodă. Ideea care-i venise presupunea să scoată acele și să înceapă din nou, îndoind ramura de măr pentru a forma o coroniță. Tulpina era rigidă, dar până la urmă izbuti s-o curbeze și s-o prindă mulțumitor. Se trase într-o parte și o împinse pe Karin ușor spre oglindă.

– Oh! exclamă fata. Mi-o dai mie pentru când mă mărit?

Nu vorbise serios. Niciodată nu se gândise la măritiş. Întrebuse doar ca s-o încante pe Ann, după atâtea eforturi, și ca să-și ascundă stânjeneala când se văzuse în oglindă.

– Până atunci va fi alt stil la modă, răspunse Ann. Asta nu se mai poartă nici măcar azi.

Karin își mută privirea câteva momente, apoi reveni la oglindă, mai bine pregătită. Ceea ce vedea era o sfântă.

Părul lucios și florile palide, umbrele vagi ale dantelei pe obraji, aura de poveste, genul de frumusețe atât de acut conștientă de ea însăși încât pare deopotrivă predestinată și necugetată. Făcu o strâmbătură pentru a frânge fața aceea, dar nu reuși – ca și când mireasa, fata care prinsese viața în oglindă, preluase acum controlul.

– Mă întreb ce ar zice Derek dacă te-ar vedea acum, spuse Ann. Oare ar mai ști că a fost rochia mea de mireasă?

Pleoapele îi fremătau în felul lor timid și tulburat. Se apropie să scoată florile și acele. Karin simți mirosul de săpun la subsuoara ei și de usturoi pe degete.

– Ar zice: „Ce rochie prostească mai e și asta?” replică ea, imitând tonul superior al lui Derek, în vreme ce Ann îi lua voalul de pe cap.

Auziră o mașină apropiindu-se în vale.

– Vorbeam de lup..., spuse Ann.

Acum se grăbea atât de tare să desfacă toate copcile, încât degetele îi tremurau, neîndemânatic. Când încercă să-i scoată rochia peste cap, ceva se prinse undeva.

– Blestemăție! șuieră Ann.

– Du-te tu, o îndemnă Karin cu vocea înăbușită sub rochie. Du-te și lasă-mă pe mine. Mă descurc eu.

Când ieși la suprafață, văzu chipul lui Ann contorsionat în ceea ce părea a fi o expresie de mâhnire.

– Glumeam despre Derek, se grăbi ea să spună.

Dar poate că Ann era doar îngrijorată și preocupată cu privire la rochie.

– Cum adică? făcu Ann. Ei, gata. Las-o baltă.

Karin rămase nemișcată pe scări ca să audă glasurile din bucătărie. Ann fugise jos înaintea ei.

– O să fie ceva bun? Întrebă Derek. Ce gătești tu aici?

– Sper că da, spuse Ann. E un osso buco.

Vocea lui se schimbase. Nu mai era furios. Era dornic să se împace. Vocea lui Ann suna ușurată, cu răsuflarea tăiată, încercând să fie la înălțimea noii lui dispoziții.

– Și o să fie de ajuns pentru oaspeți? se interesă Derek.

– Ce oaspeți?

– Doar Rosemary. Sper că e suficient, fiindcă am invitat-o.

– Rosemary și Karin, rosti Ann calm. E destulă mâncare, dar n-avem vin deloc.

– Ba avem. Am luat eu.

Se auzi apoi un șușotit, al lui Derek către Ann. Probabil că stătea foarte aproape de ea și-i vorbea la ureche, sau cu gura în părul ei. Părea s-o tachineze, s-o roage, s-o liniștească și să-i promită o răsplată, toate deodată. Karin se temea atât de tare să nu rezulte cuvinte din toate șoaptele acelea – cuvinte pe care ea le va înțelege și nu le va uita niciodată – încât coborî treptele tropăind și dădu buzna în bucătărie strigând:

– Cine-i această Rosemary? Am auzit pe cineva zicând „Rosemary“?

– Nu te furișă așa, *copilă!* exclamă Derek. Fă și tu puțin zgomot, ca să te auzim.

– Am auzit pe cineva zicând „Rosemary“?

– E numele mamei tale, replică el. Îți jur, e numele mamei tale.

Toată neplăcerea aceea încordată dispăruse, iar el era plin de bună-dispoziție cu accente provocatoare, așa cum fusese uneori vara trecută.

Ann se uită la sticlă și spuse:

– E un vin superb, Derek, o să meargă de minune. Ia să vedem, Karin, poți să dai și tu o mână de ajutor. O să așezăm masa cea lungă pe verandă. Vom folosi vesela albastră și tacâmurile bune – ce noroc că abia am lustruit argintăria. O să punem două seturi de lumânări. Cele galbene, înalte, în mijloc, și un cerc din cele albe în jurul lor.

– Ca o margaretă, observă Karin.

– Exact. O masă sărbătorească. Fiindcă te-ai întors peste vară.

– Eu ce pot să fac? întrebă Derek.

– Să mă gândesc. Oh... poți să te duci să-mi iei câte ceva pentru salată. Niște lăptuci și măcriș, și crezi că o fi ceva creson la pârâu?

– Este. Am văzut eu.

– Adu și creson.

Derek își trecu palma peste umerii ei și spuse:

– Totul o să fie bine.

Când erau aproape gata, Derek puse un disc. Era unul dintre cele pe care le dusesese acasă la Rosemary și probabil le recuperase între timp. Era intitulat *Dansuri și arii vechi pentru lăută*, iar coperta înfățișa un grup de doamne de modă veche, superb de zvelte, purtând rochiile cu talie înaltă și coafuri cu cârlionți pe lângă urechi, care dansau în cerc. Muzica îl inspirase deseori pe Derek să se lanseze într-un dans elegant și ridicol, în care de obicei Karin și Rosemary i se alăturau. Karin reușea să țină pasul cu el, însă Rosemary nu – se străduia prea tare, se mișca puțin prea târziu și încerca să imite ceea ce nu putea fi decât spontan.

Karin începu să danseze acum, rotindu-se în jurul mesei la care Ann rupea salata și Derek deschidea sticla de vin.

– *Dansuri și arii* vechi pentru lăută, cânta ea, fermecată. *Mama* vine la masă, mama vine la *masă*.

– Am impresia că mama lui Karin vine la masă, spuse Derek, după care ridică mâna în aer. Liniște, liniște! Oare mașina ei să fie cea care se aude?

– Of, Doamne! Ar trebui să mă spăl cel puțin pe față, suspină Ann. Fără să mai zăbovească, lăsă salata și dădu fuga pe scări, sus.

Derek se duse să oprească discul și mută acul în marginea exterioară. Când muzica se auzi din nou, se duse s-o întâmpine pe Rosemary – un lucru pe care nu-l făcea de obicei. Karin avusese de gând să se ducă ea, dar când îl văzu pe Derek pornind cu atâta elan, se răzgândi. Și urcă după Ann, la etaj. Nu până sus, totuși. Era o ferestruică pe palier, acolo unde nimeni nu se oprea și pe care nimeni nu privea vreodată. Cu o perdea de plasă în dreptul ei, ca să nu fii văzut de afară.

Ajunse la timp ca să-l zărească pe Derek traversând peluza și trecând prin deschizătura în gardul viu. Cu pași lungi, nerăbdători, furișați. A avea să ajungă la moment ca să se aplece și să deschidă portiera mașinii, cu un gest elaborat al brațului, și s-o ajute pe Rosemary să coboare. Karin nu-l mai văzuse niciodată făcând asta, dar știa că intenționa s-o facă acum.

Ann era încă în baie, se auzea dușul. A avea deci câteva minute în care să se uite netulburată.

Iar acum auzi portiera închizându-se. Nu și glasurile lor. N-ar fi avut cum, cu muzica revărsându-se în casă.

Și nu se vedeau în deschizătura gardului viu. Încă nu. Tot încă nu. Și încă nu.

Odată, după ce îl părăsise pe Ted, Rosemary se întor-
sese. Nu acasă – nu trebuia să se ducă acasă. Ted o con-
dusese pe Karin la un restaurant, iar Rosemary era acolo.
Mâncaseră amândouă în restaurantul acela. Karin luase
un cocktail Shirley Temple și chipsuri. Rosemary îi spu-
sese că pleca la Toronto, că-și găsisse de lucru acolo la
un editor. Karin nu știa ce era un editor.

Uite-i că vin. Strânși unul în altul prin deschizătura
în gard, pe unde ar fi trebuit să treacă pe rând. Rose-
mary poartă șalvarii zmeurii, din bumbac fin și moale.
Picioarele i se întrezăresc prin ei. Bluza e dintr-un bum-
bac mai gros acoperit cu broderie și cu niște oglinjoare
mici, cusute. Pare preocupată de părul ei strâns în creș-
tet – mâinile îi zboară la el într-un gest de fermecătoare
nervozitate, pentru a elibera mai multe bucle și șuvițe
care să-i fluture și să-i atârne în jurul feței. (Cam așa
cum atârnau cărlionții acelor doamne pe lângă urechi,
pe coperta discului.) Unghiile îi sunt vopsite într-o nu-
anță asortată cu cea a șalvarilor.

Derek nu pune mâna niciunde pe trupul lui Rose-
mary, dar arată ca și când ar fi tot timpul pe punctul de
a o face.

– Da, dar o să *locuiești* acolo? o întrebase Karin la
restaurant.

Înalt, Derek se apleacă aproape de părul drăguț ciufulit al lui Rosemary, de parcă acesta ar fi un cuib, iar el e gata să cadă înăuntru. E foarte concentrat. Indiferent dacă o atinge sau nu, dacă-i vorbește sau nu. O trage spre el, atent la ceea ce face. Fiind el însuși atras, fiind ispășit la delicii. Karin recunoaște acea minunată senzație jucăușă, când spui: „Nu, nu mi-e somn, nu, sunt trează încă...”

În acest moment, Rosemary nu știe ce să facă, dar crede că încă nu trebuie să facă nimic. Uită-te la ea cum se învârtă în colivia ei de culori rozalii. Colivia ei din zahăr tors. Uită-te la Rosemary ciripind și ademenind. „Putred de bogată”, spusese el.

Ann iese din baie, cu părul ei cenușiu umed, lipit de cap, cu fața aburindă de la duș.

– Karin! Ce faci aici?

– Mă uit.

– La ce?

– La o pereche de turturele.

– Ei și tu, Karin! exclamă Ann, coborând scările.

Și în scurt timp strigăte vesele se aud dinspre ușa din față (ocazie specială) și din hol: „Ce miroase atât de minunat?” (Rosemary) „Niște oase bătrâne pe care le fierbe Ann.” (Derek)

– Iar astea... sunt splendide, spune Rosemary când agitația se mută în camera de zi. Se referă la buchetul de frunze verzi, iarbă-mare și crini portocalii timpurii pe care Ann l-a înfipt în vasul bej de lângă ușa camerei de zi.

– Niște bălării pe care le-a cules Ann, zice Derek, iar Ann replică:

– Ei, mi-am zis că arată drăguț, și Rosemary spune încă o dată:

– Splendide.

După masa la restaurant, Rosemary îi spusese că voia să-i facă un cadou. Nu de aniversare și nici de Crăciun – doar un cadou frumos.

Se duseseră la un magazin universal. De fiecare dată când Karin micșora pasul ca să se uite la ceva, Rosemary se arăta imediat entuziastă și dornică să-i cumpere. I-ar fi luat un mantou din catifea cu guler și manșete de blană, un cal de jucărie pictat în stil vechi, un elefant din pluș roz, mare pe sfert cât unul real. Ca să pună capăt acelor peregrinări jalnice, Karin alesese un ornament ieftin – o balerină deasupra unei oglinzi. Balerina nu făcea piruete, nu cânta nici o muzică – nimic care să justifice alegerea. Ai fi zis că Rosemary va înțelege asta. Ar fi trebuit să înțeleagă ce sugera o asemenea alegere – că n-avea cum s-o însenineze pe Karin, că nu erau posibile compensații, că iertarea ieșea din discuție. Dar ea nu înțelesese. Sau preferase să nu înțeleagă. Și spusese: „Da. Îmi place. E atât de grațioasă! O să arate drăguț pe comoda ta. O, da!“

Karin închisese balerina într-un sertar. Când o găsisese Grace, îi explicase că i-o dăduse o prietenă de la școală, căreia nu-i putuse răni sentimentele spunându-i că nu era un obiect care să-i placă ei.

Grace nu era obișnuită pe atunci cu copiii, altfel ar fi pus la îndoială o asemenea poveste.

– Înțeleg, spusese ea. O s-o donez pentru strângerea de fonduri de la spital – probabil n-are cum s-o vadă acolo. Și oricum, probabil că au fost fabricate cu sutele.

Cuburile de gheață răsunau jos, când Derek le punea în pahare. Ann spuse:

– Karin e și ea pe undeva. Sunt sigură că apare imediat.

Karin urcă încet, încet, restul treptelor până în camera lui Ann. Pe pat erau hainele îngrămădite și rochia de mireasă împachetată din nou în cearșaful ei, așezată deasupra. Își scoase șortul, bluza și pantofii și începu procesul dificil și disperat de îmbrăcare a rochiei. În loc să încerce s-o tragă peste cap, se strecură, dând din șolduri, în fusta foșnitoare și corsetul dantelat. Își împinse brațele în mâneci, atentă să nu agațe dantela cu vreo unghie. În general unghiile ei erau prea scurte ca să-i facă probleme, dar ea avu oricum grijă. Trase vârfurile manșetelor peste dosul mâinilor. Apoi încheie toate copcile din talie. Cel mai greu îi veni cu cele de la ceafă. Își dădu capul în față și-și aplecă umerii, ca să ajungă mai ușor la copcile acelea. Chiar și așa, tot provocă un dezastru: dantela se rupse puțin sub un braț. Faptul o șocă și o determină să se oprească pentru o clipă. Însă mersese deja prea departe ca să renunțe acum, și izbuti să încheie restul copcilor fără alte accidente. Putea să coasă ruptura după ce se dezbrăca. Sau putea să mintă, să pretindă că o văzuse înainte de a-și pune rochia. Și oricum, era posibil ca Ann să n-o observe.

Acum, voalul. Trebuia să fie foarte atentă cu voalul. Orice ruptură avea să sară în ochi. Îl scutură și încercă să și-l prindă cu ramura de măr, așa cum făcuse Ann,

dar nu reuși să îndoiaie ramura cum trebuia și nici să înfigă acele lunecoase ca s-o fixeze. Poate că ar fi fost o idee bună să lege voalul cu o panglică sau un șnur. Se duse la dulapul lui Ann să vadă dacă găsea ceva. Și acolo se afla un suport de cravate bărbătești, cu cravate bărbătești. Cravatele lui Derek, deși ea nu-l văzuse nici odată purtând cravată.

Scoase una dungată de pe suport și și-o legă în jurul frunții, înnodând-o la ceafă, ca să țină voalul bine în loc. Făcuse asta în fața oglinzii, și când termină văzu că obținuse un efect de țigancă, un efect de un comic țipător. Îi veni o idee care o determină să desfacă toate copcile cu un efort susținut și apoi să umple pieptul rochiei cu rufe strâns împăturite de pe pat. Umplu până la refuz dantela care atârna, croită fiind pentru sânii lui Ann. Mai bine așa, mai bine să-i facă să râdă. Nu mai reuși pe urmă să încheie toate copcile până sus, dar prinse suficient de multe pentru ca pieptul caraghios al rochiei să stea cum trebuie. Închise chiar și banda de la gât. Când termină, era transpirată toată.

Ann nu purta nici ruj, nici fard de ochi, dar pe comodă era, în mod surprinzător, un borcănel cu roșu de obraji întărit. Scuipă în el și își desenă două pete rotunde sub pomeți.

Ușa din față dădea spre holul de la baza scării, iar din hol o ușă laterală ducea pe verandă, și o alta (pe aceeași latură) spre camera de zi. Puteai să intri de pe verandă în camera de zi și prin ușa de la capătul îndepărtat. Casa fusese bizar proiectată sau neproiectată deloc, spusese Ann. Diverse lucruri fuseseră modificate sau adăugate

după bunul plac al fiecăruia. Veranda lungă și îngustă, cu pereți din sticlă, nu era potrivită pentru a prinde soarele, fiindcă se afla pe latura de est a casei și, în plus, era umbrită de un șir de puiți de plop care scăpaseră de sub control și crescuseră prea repede, așa cum fac plopii în general. În copilăria lui Ann, veranda fusese folosită în principal pentru depozitarea merelor, deși ea și sora ei erau încântate de traseul circular oferit de cele trei uși. Iar încăperea îi plăcea și acum, pentru cinele de vară. Când era trasă masa, abia dacă mai aveai loc să treci printre scaune și peretele interior. Dar dacă așezai oamenii pe o parte, cu fața spre geamuri, și la capetele mesei – așa cum stăteau în seara asta – era suficient loc pentru ca o persoană subțire să treacă, și pentru Karin în mod cert.

Karin coborî scările desculță. Nimeni n-o putea vedea din camera de zi. Și alese să nu intre pe ușa obișnuită, ci să se ducă pe verandă, să treacă pe lângă masă și să apară, sau să dea buzna peste ei, de acolo de unde nu s-ar fi așteptat s-o vadă.

Veranda era deja scăldată în penumbră. Ann aprinsese cele două lumânări înalte, dar nu și pe cele albe, mici, așezate în jurul lor. Cele galbene aveau parfum de lămâie, pe care conta probabil ca să alunge eventualul aer stătut din încăpere. Și deschisese fereastra din capătul mesei. În serile liniștite pătrundea întotdeauna o adiere dinspre plopi.

Karin își ținu fusta cu ambele mâini când trecu pe lângă masă. Trebuia s-o ridice puțin ca să poată pași. În plus, nu voia ca taftaua să facă vreun zgomot. Avea

de gând să înceapă să cânte aria nupțială în clipa în care apărea în cadrul ușii.

*Iată cum vine mireasa,
Grasă și mare, frumoasa.
Iat-o pășind legănat.
Ea este aleasa...*

Adierea veni spre ea cu o mică pală de energie care-i umflă voalul. Dar era atât de strâns fixat pe cap, încât nu se temu că-i va zbura.

Când se întoarse să intre în camera de zi, voalul i se ridică și se prelinse prin flăcările lumânărilor. Îndată ce o zăriră, cei din cameră văzură și focul care o urmărea. Ea însăși abia avu timp să sesizeze mirosul dantelei înaintea ca aceasta să se pulverizeze – un iz straniu, veninos, pe lângă mirosul oaselor fierte pentru cină. Urmat de un șuier de căldură și țipete fără sens și o cufundare bruscă în întuneric.

Rosemary ajunse la ea prima, lovind-o peste cap cu o pernă. Ann dădu fuga la vasul din hol și aruncă apa cu crini și iarbă peste părul și voalul în flăcări. Derek smulse carpeta de pe jos, răsturnând mese și taburete și băuturi, și o înfășură pe Karin strâns în el, sufocând ultimele văpăi rămase. Fragmente de dantelă fume-gau încă în părul ei ud, iar Rosemary se arse la degete smulgându-le.

Pielea de pe umeri, de pe omoplați și de pe o parte a gâtului îi fusese afectată de arsură. Cravata lui Derek îi ținuse voalul puțin mai departe de față, salvând-o de

cele mai vizibile urmări. Însă nici chiar atunci când părul îi va fi crescut din nou lung, pieptănându-și-l spre față, nu avea cum să ascundă complet semnele de pe gât.

După o serie de grefe de piele, izbutise să arate mai bine. În colegiu, putea deja să poarte costum de baie.

Când deschise ochii în salonul de spital din Belleville, văzu tot felul de margarete. Albe, galbene, purpurii și roz, chiar și pe pervazul ferestrei.

– Nu-i așa că-s frumoase? zise Ann. Îți trimit mereu. Îți trimit tot mai multe, iar primele încă nu s-au ofilit, sau cel puțin nu sunt încă de aruncat. De oriunde se opresc pe drum, îți mai trimit câteva. Acum ar trebui să fie deja la Cape Breton.

– Ai vândut ferma? întrebă Karin.

– Karin! exclamă Rosemary.

Karin închise ochii și încercă din nou.

– Credeai că vorbești cu Ann? întrebă Rosemary. Ann și Derek au plecat într-o călătorie. Tocmai îți povesteam. Ann a vândut ferma, sau are de gând s-o vândă. Ce lucru ciudat la care să te gândești acum!

– Sunt în luna de miere, murmură Karin.

Ăsta era un truc – unul care s-o aducă pe Ann înapoi, dacă ea era – s-o determine să exclame muștrător: „O, Karin!”

– Din cauza rochiei de mireasă te gândești la asta, reluă Rosemary. În realitate, au plecat să caute un loc în care să trăiască mai departe.

Deci Rosemary era de fapt. Și Ann era cea care plecase în călătorie. În călătorie cu Derek.

– Va trebui să fie o a doua lună de miere, adăugă Rosemary. Nu prea auzi despre nimeni care să fi plecat într-o a treia lună de miere, nu-i așa? Sau în a optsprezecea!

Era în regulă, toată lumea se afla în locul convenit. Karin simțea că poate ea fusese cea care provocase acest lucru, prin cine știe ce efort istovitor. Știa că ar fi trebuit să simtă mulțumire. Chiar simțea mulțumire. Dar într-un fel, totul părea lipsit de importanță. Ca și când Ann și Derek, poate și Rosemary, ar fi fost dincolo de un desiș prea dens și prea dificil ca să-l poată străbate.

– Eu sunt aici însă, continuă Rosemary. Am fost aici tot timpul. Dar doctorii nu-mi dau voie să te ating.

Spusese acest ultim lucru de parcă i-ar fi provocat o durere în suflet.

Încă mai spune asta din când în când.

– Ceea ce-mi amintesc în primul rând e că nu puteam să te ating și că mă întrebam dacă tu înțelegeai asta.

Karin spune că da. Înțelegea. Ceea ce nu mai cata-dicsește să spună este că regretul lui Rosemary i se păruse absurd. Parcă s-ar fi plâns că nu putea traversa un continent. Fiindcă asta simțea Karin că devenise – ceva imens, licăritor și suficient, încrețit de suferință în unele locuri și aplatizat în rest, în depărtări vaste și terne. În zare, la margine, era Rosemary, pe care o putea reduce ori de câte ori dorea la o configurație de puncte negre și gălăgioase. Ea însăși putea fi întinsă astfel și strânsă concomitent în mijlocul teritoriului ei, rotundă ca o mărgea sau ca o buburuză.

Își revenise, desigur, redevenise o Karin. Toată lumea credea că e la fel ca înainte, cu excepția pielii. Nimeni

nu știa cum se transformase și cât de firesc i se părea să fie detașată și politicoasă, capabilă să-și poarte singură de grijă. Nimeni nu intuia sentimentul sobru și victorios pe care-l avea câteodată, când știa în ce măsură era independentă.

ÎNAINTE DE SCHIMBARE

Dragă R., Eu și tata ne-am uitat la dezbaterile dintre Kennedy și Nixon. De la ultima ta vizită, a cumpărat un televizor. Ecran mic și antenă urechi de iepure. E pus în fața bufetului din camera de zi, așa că e greu acum să ajungi la argintărie sau la fețele de masă, dacă ai nevoie de ele. De ce în camera de zi, când acolo nu sunt scaune confortabile? Fiindcă de la o vreme și-au adus aminte că au o cameră de zi. Sau fiindcă doamna Barrie vrea să se uite la emisiuni în timpul mesei.

Îți amintești camera asta? Nu-i nimic nou în ea, decât televizorul. Draperii grele, cu frunze în culoarea vinului pe un fond bej și perdele din plasă între ele. Un tablou cu Sir Galahad pe calul său și altul cu Glencoe, dar cu un cerb roșcovan în locul masacrului¹. Vechiul fișet adus cu ani în urmă din biroul tatei; cum nu i s-a găsit un loc, stă pur și simplu acolo, nici măcar împins la perete. Și mașina de cusut închisă a mamei (asta-i singura dată când o menționează tata, când zice „mașina de

¹ În 1692, treizeci și opt de scoțieni din clanul MacDonald, fideli regelui catolic Iacob al II-lea, au fost masacrați la Glencoe de trupele lui William al III-lea. (n.red.)

cusut a mamei tale“) cu aceeași varietate de plante în ghivece de lut ori cutii de tablă, plante care nici nu înflorească, nici nu mor.

Deci, sunt acasă acum. Nimeni n-a întrebat pentru cât timp. Mi-am îndesat în Mini toate cărțile, hârtiile și hainele și am venit din Ottawa până aici într-o singură zi. I-am spus tatei la telefon că mi-am terminat teza (am renunțat de fapt la ea, dar nu m-am obosit să-i explic asta) și că m-am gândit că aș avea nevoie de o pauză.

– O pauză? m-a întrebat el, de parcă n-auzise niciodată despre așa ceva. Mă rog... Atât timp când nu e o pauză de la nervi.

– O ce? am exclamat.

– O cădere nervoasă, mi-a explicat el, cu un chicotit de avertizare.

Așa se referă tata și acum la atacurile de panică și la anxietate acută, la depresie și la colapsul personal. Probabil că pacienților le spune să-și vină în fire.

Nedrept. Probabil îi trimite acasă cu o mână de pastile care să-i amorțească și câteva cuvinte drăguțe și găunoase. Nu poate tolera neajunsurile altora, așa cum nu le poate tolera pe ale mele.

Nu m-a întâmpinat cu un cald bun-venit, dar nici cu consternare. A dat roată mașinii, a oftat și a ciocănit anvelopele.

– Mă mir că ai ajuns, mi-a zis.

M-am gândit să-l sărut – mai mult ca un fel de bravadă decât dintr-un imbold afectiv, mai mult în ideea de „așa fac eu lucrurile acum“. Dar când am pus piciorul pe pietrișul aleii, am știut că nu pot. Doamna B.

stătea la jumătatea drumului între alee și ușa de la bucătărie. Așa că m-am dus și mi-am aruncat brațele pe după gâtul ei și mi-am fluturat părul negru tuns bizar, într-un soi de bob chinezesc, pe lângă fața ei mică și ofilită. I-am simțit mirosul stătut al cardiganului și pe cel de înălbitor al șorțului și m-am lăsat împunsă de oasele bătrâne ca niște scobitori. Abia dacă-mi ajunge până la claviculă.

Agitată, am spus:

– E o zi minunată, drumul a fost minunat.

Și așa era. Așa fusese. Copacii încă necuprinși de rugină, doar arămiți pe la margini, și miriștile ca aurul. Și atunci de ce pălește această benevolență a peisajului în prezența tatălui meu și a teritoriului său (și să nu uităm prezența doamnei Barrie și a teritoriului ei)? De ce menționarea ei – sau faptul că am menționat-o într-un mod sincer, nu de complezență – pare să fie aproape în aceeași ligă cu îmbrățișarea doamnei B.? Una pare a fi un exemplu de obrăznicie, iar cealaltă, o izbucnire afectată.

Când dezbaterea s-a încheiat, tata s-a ridicat și a închis televizorul. Nu se uită la nici o reclamă decât dacă doamna B. este acolo și-i vorbește laudativ despre ea, spunând că vrea să-l vadă pe băiețașul drăguț cu dințișorii lui sau găina fugind după caraghioslâc (refuză să spună „struț“ sau nu-și amintește cuvântul). Atunci, tot ce-i place ei este permis, chiar și fulgii de porumb dansatori, iar el zice uneori: „Ei, în felul ei e isteată.“ Cred că ăsta e un fel de avertisment la adresa mea.

Ce părere avea el despre Kennedy și Nixon?

– Eh, nu sunt decât doi americani.

Am încercat să dezvolt puțin conversația.

– Cum adică?

Atunci când îi ceri să abordeze subiecte despre care el crede că nu merită discutate sau un argument care nu mai trebuie demonstrat, are un fel de a-și ridica un colț al buzei de sus, arătându-și doi dinți pătați de tutun.

– Nu sunt decât doi americani, a repetat el, de parcă fraza ar fi trecut pe lângă mine prima dată.

Așa că stăm fără să vorbim, dar nu în liniște, fiindcă, așa cum poate îți amintești, are o respirație zgomotoasă. Răsuflarea lui se târăște pe alei pietruite, printre porți scârțâitoare. Apoi își ia avânt cu ciripituri și gălgâieli, de parcă în pieptul lui ar fi închisă cine știe ce mașinărie inumană. Țevi din plastic și bule colorate. Nu trebuie să remarci nimic însă, și în curând mă voi obișnui cu ea. Dar ocupă mult loc în încăpere. Așa cum ar ocupa oricum, cu abdomenul lui umflat, cu picioarele lungi și cu expresia lui. Ce expresie e aceea? E una ca și când ar avea o listă cu jigniri rememorate și deopotrivă anticipate și ar lăsa de înțeles cât de mult îi pui răbdarea la încercare prin greșelile de care ești conștient, dar și de cele pe care nici nu bănuiești. Cred că mulți tați și bunici năzuiesc la expresia aceea – chiar și unii care, spre deosebire de el, nu au nici o autoritate în afara casei lor – însă el e cel căruia îi reușește perfect în mod permanent.

R., am multe de făcut aici și n-am timp să-mi plâng de milă, cum se zice. Pereții sălii de așteptare sunt toți coșcoviți acolo unde generații de pacienți și-au lipit de ei spătarele scaunelor. Volumele din *Reader's Digest* zac ferfenițite pe masă. Fișele pacienților sunt puse în cutii

de carton sub masa de examinare, iar coșurile de gunoi – din răchită – sunt rupte în partea de sus, ca mâncate de șobolani. Și nici în casă nu-i mai bine. Fisuri ca niște fire de păr castaniu în chiuveta de jos și o îngrijorătoare pată de rugină în closet. Mă rog, trebuie să fi observat și tu. E o prostie, dar cel mai mult mă deranjează noianul de cupoane și fluturași publicitari. Sunt în sertare, pe sub farfurii și pe unde nu te aștepti, iar reducerile sau promoțiile pe care le prezintă sunt vechi de săptămâni, luni sau ani.

Nu că ei ar fi renunțat să-și mai bată capul sau că nu s-ar strădui. Dar totul e complicat. Trimit rufele la curățătorie, ceea ce e bine, în loc ca doamna B. să se ocupe în continuare de ele, dar pe urmă tata nu-și mai amintește când trebuie să fie gata și începe o tevatură îngrozitoare – dacă vor fi suficiente halate etc. Doamna B. chiar crede că cei de la curățătorie o înșală și că pierde timpul să rupă etichetele cu numele, ca să le coasă pe dosul unor articole de calitate inferioară. Așa că se ceartă cu băiatul de la livrări zicându-i că intenționat ne lasă pe noi ultimii, și probabil chiar așa face.

Apoi, streșinile trebuie curățate; nepotul doamnei B. ar trebui să vină să le curețe, însă el și-a distrus spatele, așa că vine fiul lui. Dar fiul lui a trebuit să se ocupe de atâtea alte lucruri, încât a rămas în urmă etc. etc.

Tata îl strigă pe fiul nepotului cu numele nepotului. Așa face cu toată lumea. Vorbește despre magazinele și atelierile din oraș folosind numele proprietarului anterior sau chiar al celui dinaintea lui. Asta e mai mult decât un simplu lapsus; e ceva care aduce a aroganță. Ca să arate că el e mai presus de nevoia de corectitudine

în asemenea privințe. De nevoia de a ține socoteala corectă a unor asemenea lucruri. Sau persoane.

L-am întrebat ce culoare de vopsea ar dori pentru pereții sălii de așteptare. Verde-deschis, am sugerat, sau galben-pal? El a răspuns: „Cine o să-i vopsească?”

– Eu.

– Nu știam că ești zugrav.

– Am zugrăvit locuințele în care am stat.

– Poate că da. Dar eu nu le-am văzut. Și ce-o să faci cu răbdării mele cât timp o să vopsești?

– O să zugrăvesc într-o săptămână.

– Unii dintre ei n-or să fie încântați când vor afla.

– Glumești? În epoca asta?

– S-ar putea să nu fie chiar epoca pe care o crezi tu.

Nu pe aici.

Pe urmă i-am spus că pot să zugrăvesc noaptea, dar el a zis că a doua zi mirosul va tulbura prea multe stomacuri. Tot ce mi s-a permis până la urmă să fac a fost să arunc volumele din *Reader's Digest* și să pun în loc câteva exemplare din *Macleans* și *Chatelaine*, *Time* și *Saturday Night*. Pe urmă mi-a spus că avusese unele plângeri. Oamenilor le era dor să caute glumele pe care și le aminteau din *Reader's Digest*. Și unora dintre ei nu le plăceau scriitorii moderni. Ca Pierre Berton.

– Păcat, am zis, și nu mi-a venit să cred că vocea îmi tremura.

Pe urmă m-am ocupat de fișetul din sufragerie. Am crezut că e plin cu fișele unor pacienți morți de mult și că, dacă le puteam scoate pe acelea, puteam să-l umplu la loc cu fișele din cutiile de carton și să-l mut în birou, acolo unde-i era locul.

Doamna B. a văzut ce făceam și s-a dus să-l cheme pe tata. Fără un cuvânt către mine.

El mi-a spus:

– Cine ți-a zis că poți că cotrobăi acolo? Eu nu.

R., în zilele în care ai fost tu aici, doamna B. plecase de Crăciun împreună cu familia ei. (Are un soț care a suferit, se pare, de emfizem jumătate din viață și n-are copii, ci o droaie de nepoți, nepoate și cunoștințe.) Nu cred că ai văzut-o deloc. Dar ea te-a văzut. Și ieri m-a întrebat: „Unde-i domnul Cutare cu care se zice că ești logodită?” Văzuse, firește, că nu purtam inelul.

– Bănuiesc că la Toronto, am răspuns.

– Am fost la nepoata mea de Crăciunul trecut și te-am văzut trecând cu el pe lângă turnul de apă, iar nepoata mea a zis: „Mă întreb încotro s-or duce.”

Exact așa vorbește ea, și deja mie mi se pare cât se poate de firesc – mai puțin atunci când scriu. Cred că asta sugera că ne duceam undeva să ne facem de cap, dar era ger, dacă-ți amintești, și ne plimbam doar ca să plecăm de acasă. Ba nu. Ieșiserăm ca să ne putem continua cearta, care nu putea fi înăbușită pentru mult timp.

Doamna B. a început să lucreze pentru tata cam atunci când m-am dus eu la școală. Înainte de asta au fost câteva tinere care mie îmi plăceau, dar au plecat să se mărite sau să lucreze în fabrici pentru efortul de război. Când aveam vreo nouă sau zece ani, și începusem să-mi vizitez prietenele, i-am spus tatei: „De ce trebuie ca menajera să mănânce cu noi la masă? Menajerele altor oameni nu mănâncă la masă cu ei.” Tata mi-a răspuns: „O să-i spui doamnei Barrie doamna Barrie. Și dacă

nu-ți place să stai cu ea la masă, poți să te duci să mă-nânci în magazie.“

Atunci am început să stau mai mult prin preajma ei și s-o îndemn să vorbească. Deseori nu voia. Dar când accepta, rezultatul era pe măsura eforturilor mele. Mă distram grozav la școală imitând-o.

(Eu) Părul dumitale e foarte negru, doamnă Barrie.

(Doamna B.) Toate neamurile mele are părul negru. Toți are părul negru, care nu încărunțește niciodată. Asta-i de partea mamei. Rămâne negru și-n sicriu. Când bunicu' se duse, îl ținură în capela din cimitir toată iarna cât fu pământul înghețat, și când veni primăvara și vrură să-l îngroape, unul din noi, nu mai știu care, zise: „Hai să ne uităm să vedem cum trecu iarna.“ Așa zise. Și-l puserăm pe băiat să ridice capacul și el arăta bine, fața nu i se-nnegrișe și nu i se scofâlcise deloc, iar părul îi era negru. Negru.

Puteam să imit chiar și râsetele ei mărunte, râsete mărunte sau lătrături, nu ca să arate că ceva e amuzant, ci ca un fel de semne de punctuație.

Când te-am cunoscut pe tine, mă săturasem deja să fac asta.

După ce mi-a povestit totul despre părul ei, m-am întâlnit o dată cu ea când ieșea din baia de la etaj. Se grăbea să răspundă la telefon, ceea ce mie nu-mi era permis. Avea părul strâns într-un prosop, și un pârlăiaș întunecat i se scurgea pe o parte a feței. Un pârlăiaș negru-purpuriu, și mi-am zis că sângera.

Ca și când sângele ei ar fi fost excentric și întunecat de rea-voință, așa cum părea uneori să fie firea ei. „Îți curge sânge de la cap“, i-am spus, iar ea s-a răstit: „Of,

dă-te din calea mea“ și s-a repezit la telefon. Am intrat în baie și am văzut dârele purpurii în chiuvetă și vopsea de păr pe raft. Nimeni n-a pomenit un cuvânt despre asta, iar doamna Barrie a continuat să spună cum toate rudele ei din partea mamei aveau părul negru în sicriu și cum urma să-l aibă și ea.

În anii aceia tata avea un fel straniu de a mă remarca. Trecea uneori printr-o încăpere în care eram și zicea, ca și când nu m-ar fi văzut acolo:

*Un mare defect regele Henry avea:
Căpețele de sfoară mereu rodea...*

Și uneori îmi vorbea cu o voce teatral mârâită:

– Salut, fetițo. Vrei o bomboană?

Învățasem să-i răspund cu un glas copilăresc, smiorcăit:

– O, da, domnule.

– Oaa. (O rostire simandicoasă a lui aa.) Oaa. N-aa voie.

Și:

– Solomon Grundy, născut într-o luni...

Împungea cu un deget spre mine, să continui.

– Botezat într-o marți...

– Însurat într-o miercuri...

– Bolnav într-o joi...

– Agravat într-o vineri...

– Mort într-o sâmbătă...

– Îngropat duminică...

Și apoi amândoi la unison, tunător:

– Și ăsta a fost sfârșitul lui Solomon Grundy!

Fără vreo introducere, niciodată, fără nici un comentariu la finalul poeziei. În glumă, am încercat să-l strig „Solomon Grundy“. A patra sau a cincea oară mi-a spus:

– Destul. Nu așa mă cheamă. Sunt tatăl tău.

După asta n-am mai recitat poezioara niciodată.

Prima oară când te-am întâlnit în campus, când tu erai singur și eu eram singură, te-ai uitat ca și când ți-ai fi amintit de mine, dar nu erai sigur dacă să recunoști sau nu. Tocmai predaseși acel unic curs, ținându-i loc profesorului nostru obișnuit care era bolnav, era lecția despre pozitivismul logic. Glumiseși spunând că era nostim să aduci pentru asta pe cineva de la facultatea de teologie.

Păreai să eziți să mă saluți, așa că am început eu:

– Fostul rege al Franței echel.

Era un exemplu pe care ni-l dăduseși tu, exemplu de afirmație care nu are sens fiindcă subiectul nu există. Dar mi-ai aruncat o privire autentic uimită și încolțită, pe care ai disimulat-o sub un surâs profesional. Ce ai crezut atunci despre mine?

O șmecheră.

R., abdomenul meu e încă puțin umflat. N-au rămas semne pe el, dar îl pot strânge între degete. Altfel, sunt bine, greutatea mi-a revenit la normal, sau e chiar puțin mai mică. Cred însă că arăt mai bătrână. Cred că arăt mai bătrână de douăzeci și patru de ani. Părul mi-e încă lung și demodat, o ciufuleală de fapt. Să fie asta un omagiu inconștient la adresa ta, fiindcă niciodată nu ți-a plăcut să-l tund? N-am de unde să știu.

Oricum, am început să fac plimbări lungi prin oraș, pentru mișcare. Obişnuiam să mă duc vara oriunde aveam chef. Nu acordam nici o atenție posibilelor reguli existente sau diverselor tipuri de oameni, poate din cauză că nu fusesem niciodată la școală în oraș sau că locuința noastră e în afara lui, pe alea aceea lungă. Fără să-și aibă chiar locul în oraș. M-am dus să văd grajdurile de lângă hipodrom, unde bărbații erau proprietari de cai sau dresori plătiți, iar ceilalți copii erau toți băieți. Eu nu știam numele nici unuia dintre ei, însă ei îl știau pe al meu. Erau nevoiți să mă suporte, altfel spus, fiindcă eram fiica tatălui meu. Aveam voie să le dăm de mâncare cailor și să curățăm în urma lor. Părea ceva aventuros. Purtam o veche șapcă de golf a tatei și o pereche de pantaloni scurți cu fundul căzut. Ne urcam pe acoperiș și băieții se hârjoneau și încercau să se dea jos unii pe ceilalți, dar pe mine mă lăsau în pace. Bărbații ne spuneau periodic s-o ștergem de acolo. Pe mine mă întrebau: „Tatăl tău știe că ești aici?” Pe urmă băieții începeau să se tachineze între ei, iar cel tachinat scotea un sunet ca și când ar fi vomitat, iar eu știam că despre mine era vorba. Așa că am renunțat să mă mai duc acolo. Am renunțat la ideea de a fi Fata din Epoca de Aur a Vestului. Mă duceam pe doc și mă uitam la bărcile de pe lac, dar nu cred că am mers vreodată până acolo încât să visez că aș putea fi luată ca mus. Și nici nu-i făceam să creadă că aș fi altceva decât o fată. Un bărbat s-a aplecat la un moment dat spre mine și mi-a strigat: „Hei! Ți-a crescut deja vreun fir de păr?” Aproape că am exclamat: „Scuze?” Nu eram atât speriată sau umilită, cât mai curând nedumerită. Fiindcă un adult cu

o meserie importantă putea fi interesat de peticul păros dintre picioarele mele. Că s-ar fi sinchisit să fie dezgustat de el, așa cum sugerase glasul lui, fără îndoială.

Grajdurile cailor au fost dărâmate. Drumul care coboară spre port nu e prea abrupt. Există un lift pentru cereale și noi suburbii care ar putea fi suburbii de oriunde, lucru care le place tuturor. Nimeni nu mai merge pe jos acum; toată lumea circulă cu mașina. Suburbiile nu au trotuare, iar cele de pe vechile străduțe sunt nefolosite, crăpate și deformate de îngheț, dispărând sub țărână și iarbă. Poteca lungă, neasfaltată, de sub pini de pe aleea noastră e înghițită acum de straturi de ace de pin, puieți crescuți alandala și rugi de zmeur sălbatic. Oamenii au străbătut decenii de-a rândul aleea aceea ca să vină la doctor. Venind dinspre oraș pe o prelungire specială a trotuarului de-a lungul autostrăzii (cealaltă prelungire fiind spre cimitir) și apoi printre șirurile de pini. Fiindcă în casa aceea a locuit un doctor încă de la sfârșitul secolului trecut.

Tot soiul de pacienți gălăgioși și neîngrijiți, copii, mame și bătrâni, toată după-amiaza, și pacienți mai tăcuți venind, câte unul, seara. Obișnuiam să stau lângă un păr, prizonier al unui pâlc de arbuști de liliac, și să-i spionez, fiindcă fetițelor le place să spioneze. Pâlcul a dispărut acum, dezrădăcinat pentru a-i permite fiului nepotului doamnei B. să mânuiască mașina de tuns iarba. Obișnuiam să le spionez pe doamnele care veneau elegant îmbrăcate, pe vremea aceea, la cabinetul medical. Îmi amintesc hainele din perioada de după război. Fuste lungi și centuri în talie, bluze bufante și uneori mănuși scurte, albe, fiindcă pe atunci mănușile erau

purtate vara, și nu doar la biserică. La fel ca pălăriile, nu doar la biserică. Pălării din pai în culori pastelate, care încadrau chipul. O rochie cu volane subțiri de vară, un bolero pe umeri ca o mică pelerină, un șal ca o panglică în jurul taliei. Când boleroul se umfla în adierea vântului, doamna își ridica mâna în mănuașă croșetată pentru a și-l da la o parte de pe obraz. Gestul era pentru mine un simbol al farmecului feminin de neatins. Faldul de țesătură diafană lângă buzele perfecte, catife-late. Faptul că nu aveam mamă poate că explica într-un fel ceea ce simțeam. Dar nu cunoșteam pe nimeni care să aibă o mamă arătând așa cum arătau doamnele ace-lea. Mă ghemuiam sub tufăriș mâncând pere galbene, pătate, și venerându-le.

Unul dintre profesori ne pusese să citim balade vechi ca „Patrick Spens” și „The Twa Corbies”, iar la școală ne întreceam care mai de care să compunem balade.

*Mă duc în jos pe coridor
Să-l văd pe cel pe care-l plac,
Mă duc la spă-lă-tor
Un pipi ca să fac...*

Baladele te împingeau către rime înainte să apuci măcar să te gândești ce sens au. Iar eu, cu gura plină de para zemoasă, le scorneam.

*Pe lunga cărare o doamnă azi a apucat
Și orașul în urmă l-a lăsat.
De casă și de-a tatălui mânie s-a îndepărtat,
Ca să-și caute al ei destin ea a plecat...*

Când viespile începeau să mă supere prea rău, intram în casă. Doamna Barrie era la bucătărie, fumând o țigară și ascultând la radio, până când o chema tata. Stătea până pleca și ultimul pacient, iar sala era pusă în ordine. Dacă se auzea câte un mic țipăt din cabinet, izbucnea în râsul ei lătrat și spunea: „Hai, urlă mai departe“. Niciodată nu mă oboseam să-i descriu veșmintele sau înfățișarea femeilor pe care le văzusem, deoarece știam că niciodată nu admira pe cineva pentru că arăta bine sau era îmbrăcat frumos. Așa cum nu-i admira pentru că știau lucruri care nu erau de folosință nimănui, precum o limbă străină. Pe jucătorii de cărți pricepuți îi admira, și pe cele care tricotau repede – cam atât. Mulți oameni n-aveau pentru ea nici o trebuință. Și tata spunea asta. „N-am nici o trebuință pentru ei.“ Ceea ce pe mine mă îndemna să întreb – și dacă ar fi avut vreuna, care anume ar fi fost aceea? Dar știam că nici unul dintre ei nu mi-ar fi răspuns. Mi-ar fi zis doar să nu fac pe deșteapta.

Pe Fredrick al său unchi l-a ciomăgit

Fiindcă în șanț s-a bețivit.

L-a scuturat până când a căzut

Și l-a lovit acolo unde l-a durut.

Dacă aș hotărî să-ți trimit toate astea, unde le-aș trimite? Când mă gândesc să scriu adresa întreagă pe plic, mă simt paralizată. E prea dureros să mi te închipui în același loc, cu viața ta continuând în același fel, minus eu. Iar să-mi închipui că nu ești acolo, să mi te imaginez în altă parte, fără să știu unde, e și mai rău.

*

Dragă R., dragă Robin, cum crezi că ar fi fost cu puțință să nu știu? A fost chiar în fața ochilor mei, tot timpul. Dacă aș fi mers la școală aici, sigur aș fi știut. Dacă aș fi avut prieteni. E imposibil ca una dintre fetele de la liceu, una dintre fetele mai mari, să nu se fi asigurat că aflam.

Chiar și așa, am avut suficient timp în vacanțe. Dacă n-aș fi fost atât de preocupată de mine însămi, rătăcind prin oraș și compunând balade, mi-aș fi putut da seama. Acum, dacă stau să mă gândesc, știu că unele dintre pacientele de seară, doamnele acelea, veneau cu trenul. Era un tren seara târziu, probabil din acela coborau. Sigur că la fel de bine se putea ca o mașină să le fi adus până la capătul aleii.

Și mi se spunea – doamna B. cred că îmi spunea, nu tata – că veneau la tata pentru injecții cu vitamine. Știu asta fiindcă de câte ori auzeam vreo femeie scoțând un țipăt, mă gândeam: „Acum îi face injecția“, și mă miram puțin că niște doamne atât de sofisticate și de sigure pe ele nu primeau înțepăturile cu mai mult curaj.

Chiar și acum, mi-a luat câteva săptămâni – tot acest timp de familiarizare cu obiceiurile din casă, până acolo încât nici nu-mi mai trecea prin minte să pun mâna pe vreo pensulă și ezitam să îndrept un sertar ori să arunc vreun bon vechi de la băcănie fără s-o consult mai întâi pe doamna B. (care oricum nu se putea hotărî într-un fel sau altul). Până la punctul în care am renunțat chiar și să mai încerc să-i conving să accepte

cafeaua la filtru. (Preferau cafeaua instant fiindcă are întotdeauna același gust.)

Tata a pus un cec pe masă, lângă farfuria mea. Azi, duminică, la amiază. Doamna Barrie nu e niciodată aici duminica. Luăm un prânz rece pe care eu îl pregătesc, cu felii de carne și pâine, roșii, murături și brânză, când se întoarce tata de la biserică. Niciodată nu-mi cere să-l însoțesc la slujbă – probabil gândind că așa mi-ar da ocazia să-mi exprim unele păreri pe care nu s-ar sinchisi să le asculte.

Cecul era pentru cinci mii de dolari.

– E pentru tine, mi-a zis. Ca să ai și tu ceva. Poți să-i pui în bancă sau să-i investești cum vrei. Vezi care sunt dobânzile. Eu nu sunt la curent. Sigur că o să primești și casa. Totul la timpul potrivit, cum se spune.

Mită? m-am întrebat. Bani cu care să încep o afacere, să plec într-o călătorie? Bani pentru avansul la o casuță a mea, sau ca să mă întorc la universitate și să obțin mai multe din ceea ce el numise „diplomele mele nefolositoare“?

Cinci mii de dolari ca să scape de mine.

I-am mulțumit și, mai mult sau mai puțin de dragul conversației, l-am întrebat ce a făcut el cu banii lui. A zis că asta n-avea nici o relevanță.

– Caută-l pe Billy Snyder, dacă vrei un sfat.

Pe urmă și-a amintit că Billy Snyder nu mai lucra în contabilitate; se pensionase.

– E un tip nou acolo, cu un nume ciudat. Ceva ca Ypsilanti, dar nu Ypsilanti.

– Ypsilanti e un oraș în Michigan, am replicat eu.

– E un oraș în Michigan, dar înainte să fie numele unui oraș, a fost numele unui om. Se pare că așa l-a chemat pe un conducător grec care a luptat împotriva turcilor pe la începutul secolului al nouăsprezecelea.

– Oh! În războiul lui Byron.

– Războiul lui Byron? s-a mirat tata. De ce-i spui așa? Byron n-a luptat în nici un război. A murit de tifos. Deci a murit, e un mare erou, a murit pentru greci și așa mai departe.

Vorbea pe un ton belicos, de parcă eu eram răspunzătoare pentru greșeala asta, pentru tevatura cu Byron. Pe urmă s-a liniștit și s-a apucat să-mi repovestească, ori să rememoreze pentru sine, derularea războiului împotriva Imperiului Otoman. Când a menționat Înalta Poartă am vrut să-i spun că n-am fost niciodată sigură dacă asta era chiar o poartă, sau era Constantinopolul ori curtea sultanului. Dar e întotdeauna preferabil să nu-l întrerupi. Când începe să vorbească așa, îți dă senzația unui armistițiu, a unei pauze de recăpătare a suflului în cadrul unui război clandestin nedeclarat. Stăteam cu fața la fereastră și puteam zări prin perdea grămezile de frunze galben-maronii de pe sol, în lumina generoasă a soarelui (poate ultima zi de felul acesta pe care o s-o mai avem mult timp de acum înainte, după șuierul vântului de mai devreme), și imaginea mi-a readus în minte ușurarea pe care o simțeam în copilărie, plăcerea mea secretă, ori de câte ori îl puteam lansa, printr-o întrebare sau pur și simplu întâmplător, într-o tiradă ca asta.

Cutremurele, spre exemplu. Au loc în zonele vulcanice, dar unul dintre cele mai mari s-a produs chiar în mijlocul continentului, la New Madrid, Missouri,

în 1811. Știu asta de la el. Falii. Instabilitate care nu dă nici un semn la suprafață. Caverne formate în calcar, apă sub pământ, munți care se sfărâmă cu timpul.

Și cifrele. L-am întrebat odată despre cifre, iar el a zis: „Păi, li se spune cifre arabe, nu-i așa? Orice prost știe asta. Grecii ar fi putut imagina un sistem bun, grecii ar fi reușit, numai că ei nu aveau conceptul de zero.“

Conceptul de zero. Mi-am clasat informația în minte ca un pachet pe un raft, pe care să-l deschid într-o zi.

Dacă doamna B. ar fi fost cu noi, firește că n-aș fi avut nici o speranță să obțin așa ceva din partea lui. „N-are a face, mi-ar fi zis. Termină-ți mâncarea.“

Ca și cum fiecare întrebare pe care i-aș fi pus-o ar fi avut un motiv ascuns, și cred că avea. Năzuiam să direcționez eu conversația. Și nu era politicos s-o lăsăm pe doamna B. pe dinafară. Așa că atitudinea ei față de ceea ce cauza cutremurele sau față de istoria cifrelor (o atitudine nu doar de indiferență, ci de dispreț) era cea în fața căreia trebuia să ne plecăm, cea care trebuia să guverneze totul.

Deci revenim la doamna B. În prezent, doamna B.

M-am întors aseară pe la ora zece. Fusesem la o întrunire a Societății Istorice, sau cel puțin la o întâlnire în care am încercat să constituim societatea. Au venit cinci persoane, dintre care două mergeau ajutându-se de baston. Când am deschis ușa bucătăriei, am văzut-o pe doamna B. în cadrul ușii către holul din spate – holul care duce din cabinet la baie și în partea din față a casei. Ținea în mâini un lighean acoperit. Se ducea spre baie și ar fi putut trece mai departe, trecând pe lângă

bucătărie când am intrat eu. Abia dacă aş fi observat-o. Dar ea s-a oprit brusc şi a rămas acolo, puţin întoarsă spre mine, cu o grimasă de consternare pe chip.

Au! Prinsă în fapt.

Apoi s-a grăbit spre toaletă.

Ăsta a fost teatru. Surprinderea, consternarea, graba. Chiar şi felul în care ţinea ligheanul, ca să n-am cum să nu-l observ. Totul a fost deliberat.

Auzeam ropotul vocii tatei în cabinet, vorbind cu o pacientă. Văzusem oricum luminile aprinse, văzusem maşina pacientei parcată afară. Azi nimeni nu mai merge pe jos.

Mi-am scos jacheta şi m-am dus sus. Singurul lucru care părea să mă preocupe era să n-o las pe doamna B. să obţină ce voise. Fără întrebări, fără o lămurire şocată. Fără „Ce aveţi acolo în lighean, doamna B.? Ce puneţi la cale dumneata şi tati?” (Nu că i-aş fi zis vreodată tati.) Mi-am făcut de lucru imediat, scotocind într-una dintre cutiile cu cărţi pe care încă nu le desfăcusem. Căutam jurnalele Annei Jameson. I le promisesem celeilalte persoane de sub şaptezeci de ani care venise la întrunire. Un fotograf care ştia totul despre istoria Canadei Superioare. I-ar fi plăcut să fie profesor de istorie, dar îl împiedicase bâlâiala pronunţată. Mi-a spus asta în jumătatea de oră în care am stat afară, pe trotuar, vorbind în loc să facem pasul decisiv de a ne duce la o cafea. Când ne-am urat noapte bună, mi-a zis că i-ar fi plăcut să mă invite la cafea, dar trebuia să se ducă acasă să-şi ajute soţia, fiindcă bebeluşul avea colici.

Am scos toate cărţile din cutie înainte să găsesc ce voiam. Era ca şi când aş fi privit relicvele unei epoci

apuse. M-am uitat prin ele până când pacienta a plecat, tata a condus-o pe doamna B. acasă, a urcat apoi la etaj, s-a dus la baie și în cele din urmă s-a culcat. Am citit din una și din alta până când am obosit atât de tare, încât aproape că m-a luat somnul pe podea.

La prânzul de azi, deci, tata a zis:

– Și cui îi pasă de fapt de turci? Istorie veche!

Iar eu n-am putut să nu spun:

– Cred că știi ce se petrece aici.

A zvâcnit din cap și a pufnit pe nas. Chiar așa a făcut, ca un cal bătrân.

– Așa crezi, da? Și ce crezi că știi?

– Nu te acuz. Și nu dezaproab.

– Serious?!

– Cred în dreptul la avort, am răspuns. Cred că ar trebui să fie permis de lege.

– Nu vreau să mai folosești acel cuvânt vreodată în casa asta.

– De ce nu?

– Fiindcă eu sunt singurul care decide ce cuvinte se folosesc în casa asta.

– Dar nu înțelegi ce vreau să spun.

– Înțeleg că ai o gură mult prea slobodă. Ai o gură prea slobodă și nu suficientă minte. Prea multă educație și creier prea puțin.

Și totuși n-am tăcut.

– Oamenii trebuie să știe.

– Chiar așa? Există o diferență între a ști și a-ți da drumul la gură. Să-ți intre asta în cap o dată pentru totdeauna.

*

N-am mai vorbit deloc în ziua aceea. Am gătit obișnuita friptură pentru seară și am mâncat-o fără să vorbim. Nu cred că lui i se pare dificil. Nici mie, până acum, fiindcă totul pare atât de stupid și de incalificabil, și sunt furioasă, dar nu voi rămâne pentru totdeauna în starea asta de spirit și e posibil să mă trezesc cerându-mi cerșuze. (Poate că nu te va mira să auzi asta.) Fără doar și poate, a venit timpul să plec de aici.

Tânărul de seara trecută mi-a spus că, atunci când e relaxat, bâlbâiala îi dispare complet. „Ca atunci când vorbesc cu tine“, a precizat el. Probabil că l-aș putea face să se îndrăgostească de mine, într-o anumită măsură. Aș putea face asta doar de amuzament. Țsta e genul de viață în care m-aș putea cantona aici.

Dragă R., n-am plecat, Mini-ul meu nu era pregătit. L-am dus la o reparație capitală. Și vremea s-a schimbat, vântul s-a lansat într-o dezlănțuire de toamnă, frământând apele lacului și spulberând plaja. A prins-o pe doamna Barrie pe treptele de la intrarea casei sale – vântul a prins-o –, a aruncat-o într-o parte și i-a rupt cotul. E cotul stâng, iar ea spune că va putea lucra cu brațul drept, însă tata i-a zis că e o fractură complicată și că trebuie să stea în repaus timp de o lună. M-a întrebat pe mine dacă n-aș vrea să-mi amân plecarea. Exact astea au fost cuvintele lui – „să-mi amân plecarea“. Nu m-a întrebat unde am de gând să mă duc; știe doar despre mașină.

Nici eu nu știu unde am de gând să mă duc.

I-am răspuns că bine, voi rămâne atât timp cât voi fi utilă. Deci suntem din nou în termeni decenti și vorbim; de fapt, e destul de convenabil. Încerc să fac cam ceea ce făcea doamna B. prin casă. Nu mai am tentative de reorganizare, nu mai discut despre reparații. (Streșinile au fost rezolvate – am fost uimită și recunoscătoare când a venit cunoștința doamnei B.). Țin ușa cuptorului închisă așa cum proceda doamna B., cu două cărți grele de medicină puse pe un taburet. Gătesc carnea și legumele așa cum le gătea ea și nu-mi trece niciodată prin minte să aduc acasă vreun avocado, vreun borcan cu inimi de anghinare sau vreo căpățână de usturoi, deși văd că toate sunt la reduceri acum, la supermarket. Prepar cafeaua cu pudra instant din cutie. Am încercat să beau și eu din ea ca să văd dacă mă pot obișnui; firește că pot. Fac curat în cabinet la sfârșitul fiecărei zile și am grijă de rufe. Omul de la spălătorie mă place, fiindcă nu-l acuz de nimic.

Am voie să răspund la telefon, dar dacă este vreo femeie care întreabă de tata și nu oferă detalii, trebuie să-i notez numărul și să-i spun că o va contacta medicul. Așa fac, și uneori femeia închide pur și simplu. Când îi povestesc asta tatei, el zice: „Probabil că o să sune din nou.“

Nu sunt multe astfel de paciente – cel pe care el le numește „speciale“. Nu știu... poate una pe lună. De cele mai multe ori are de tratat dureri în gât, crampe la stomac, țiuitori în urechi și altele asemenea. Palpitații la inimă, pietre la rinichi, indigestii.

R., în seara asta a bătut la ușa mea. A bătut cu toate că nu era complet închisă. Și m-a întrebat – nu rugător, desigur, dar cu o notă rezonabilă de respect, așa zice – dacă i-aș putea da o mână de ajutor în cabinet.

Prima specială de când lipsește doamna B.

L-am întrebat ce trebuie să fac.

– Doar s-o ții mai mult sau mai puțin nemișcată. E tânără și încă nu e obișnuită. Spală-te bine pe mâini, folosește săpunul care e în sticla din baia de jos.

Pacienta era întinsă pe masa de examinare, acoperită cu un cearșaf de la talie în jos. În partea de sus a corpului era complet îmbrăcată, cu un cardigan bleumarin închis cu nasturi până sus și o bluză albă cu dantelă pe marginea gulerului. Hainele îi stăteau largi pe claviculele ieșite în relief și pieptul aproape plat. Avea părul negru, pieptănat strâns pe spate, împletit și prins în creștet. Stilul acesta îngrijit și sever îi alungea gâtul și-i accentua structura osoasă cu aer regal a feței albe, astfel că de la distanță putea fi luată drept o femeie de patruzeci și cinci de ani. De aproape se vedea că e destul de tânără, probabil în jur de douăzeci de ani. Fusta cadrilată era atârnată pe dosul ușii. Se vedea marginea chiłoțelilor albi pe care avusese grijă să-i agațe dedesubt.

Tremura puternic, deși în cabinet nu era frig.

– Așa, Madeleine, i-a spus tata. Primul lucru pe care trebuie să-l facem e să-ți ridicăm genunchii.

M-am întrebat dacă o cunoștea. Sau doar o întrebase cum o cheamă și folosea numele pe care ea i-l dăduse?

– Încet, a continuat el. Încet, încet.

A răsucit suporturile la locul lor și i-a așezat tălpile în ele. Picioarele îi erau goale și albe, nu părea să le fi văzut vreodată soarele. Era încă încălțată cu pantofii.

Genunchii îi tremurau atât de tare în noua poziție, încât i se loveau unul de altul.

– Va trebui să stai mai nemișcată de atât, i-a zis tata. Știi, eu nu-mi pot face treaba dacă nu ți-o faci și tu pe a ta. Vrei să te acopăr cu un pled? Apoi s-a întors către mine și mi-a cerut: Adu-i un pled. Pe raftul de jos, de acolo.

Am așezat pledul peste Madeleine astfel încât să-i acopere partea de sus a corpului. Ea nu m-a privit. Dinții îi clănțăneau. Și-a încleștat maxilarele.

– Acum, lasă-te în jos puțin, așa, a îndemnat-o tata, apoi mi-a spus mie: Ține-i genunchii. Depărtează-i. Ține-o ușor.

Mi-am pus palmele pe genunchii fetei și i-am depărtat cât de blând am putut. Respirația tatei a umplut cabinetul cu un șuvoi de comentarii ininteligibile. Trebuia să țin bine genunchii fetei, ca să-i împiedic să se apropie.

– Unde-i bătrâna? a întrebat Madeleine.

– Acasă, am răspuns eu. A suferit o căzătură. Îi țin eu locul.

Deci mai fusese aici înainte.

– E brutală, a spus ea apoi, pe un ton plat, aproape ca un mârâit, fără agitația la care m-aș fi așteptat văzându-i nervozitatea corpului.

– Sper că eu nu sunt atât de brutală, am zis.

Ea n-a mai răspuns. Tata ținea acum în mână o vergea subțire, ca o andrea.

– Ei, asta-i partea dificilă, a anunțat el.

Vorbea pe un ton colocvial, mai blând, cred, decât îl auzisem eu vreodată.

– Și cu cât te încordezi mai mult, a continuat el adresându-i-se fetei, cu atât mai greu va fi. Așa că... relaxează-te. Așa. Încet. Bravo! Bravo!

Încercam să mă gândesc la ce aș fi putut să spun ca să-i alin fetei temerile sau să-i distrag atenția. Acum puteam vedea ce face tata. Pe o pânză albă întinsă pe masa de lângă el avea o serie de vergele, toate de aceeași lungime, dar de grosimi din ce în ce mai mari. Pe acestea avea să le folosească, una după alta, ca să deschidă și să dilate colul uterin. De unde stăteam eu, dincolo de genunchii fetei și în dosul barierei cearșafului, nu puteam zări progresia efectivă a instrumentelor. Dar o simțeam prin valurile de durere din trupul ei, care atenuau spasmele temerilor, reușind chiar s-o mai liniștească.

„De unde ești? Unde ai făcut școala? Ai un serviciu?“ (Observasem că are verighetă, dar e posibil ca toate să fi purtat verighetă.) „Îți place slujba ta? Mai ai frați sau surori?“

De ce să fi vrut să răspundă la toate întrebările astea, chiar dacă n-ar fi avut dureri?

Își trăgea răsuflarea printre dinți și privea cu ochii mari în tavan.

– Știu, îi spuneam. Știu.

– Încă puțin, a zis tata. Bravo! Ești o fată bună. Cuminte și liniștită. Nu mai durează mult.

Eu am continuat:

– Voiam să zugrăvesc cabinetul ăsta, dar n-am reușit încă. Dacă ar fi să-l zugrăvești tu, ce culoare ai alege?

– Hoh! exclamă Madeleine. Hoh! O răsuflare bruscă, speriată: Hoh! Hoh!

– Galben, am spus. M-am gândit la un galben-deschis. Sau la un verde-palid?

Când tata a ajuns la cea mai groasă vergea, Madeleine își dăduse deja capul pe spate, apăsându-l în perna plată, întinzându-și gâtul, dar și gura, cu buzele căscate peste dinți.

– Gândește-te la filmul tău preferat. Care e filmul tău preferat?

O asistentă îmi spusese asta, atunci când ajunsese la incredibil de interminabilul palier de durere și eram convinsă că ușurarea nu va mai veni niciodată, de data asta nu. Cum mai puteau exista filme în lume? Acum îi spuneam și eu același lucru lui Madeleine, iar ochii ei au fulgerat spre mine cu expresia înghețată și detașată a cuiva care vede că o ființă umană îi poate fi de același ajutor ca un ceas care a stat.

Am riscat să iau o palmă de pe genunchiul ei și să-i ating mâna. M-a surprins cât de repede și de puternic mi-a prins-o, strivindu-mi degetele unele de celelalte. Un dram de ajutor, totuși.

– Spune cev..., a șuiert ea printre dinți. Resit. Rist.

– Așa deci, a zis tata. Acum e bine.

Recită.

Ce ar fi trebuit să recit? An-tan-tina?

Mi-a venit în minte ceva ce obișnuiai tu să repeți: „Cântecul rătăcitorului Aengus“.¹

¹ „The Song of Wandering Aengus“, poezie de William Butler Yeats; în mitologia irlandeză, Aengus este un zeu al iubirii. (n.tr.)

– „Intrat-am în desișul de aluni / Căci un foc în min-te-mi ardea...”

Nu-mi mai aminteam cum e mai departe. Nu mă pu-team gândi. Singurul lucru care mi-a mai venit în cap a fost ultima strofă întreagă.

*Deși-s bătrân de atâta rătăceală
Prin văi adânci și pe câmpia goală,
Afla-te-voi unde te-ai dus
Și chipul ți-l voi săruta și mâinile-ți voi lua...*

Închipuie-ți: eu recitând o poezie în fața tatei.

Ce a crezut ea despre asta, nu știu. Închisese ochii.

Am crezut că îmi va fi frică de moarte, fiindcă așa a murit mama, la naștere. Dar odată ce am ajuns pe acel palier, am constatat că viața și moartea sunt, amândouă, noțiuni irelevante, la fel ca filmele preferate. Eram în-tinsă până la limită și sigură că nu puteam face nimic ca să mișc ceea ce simțeam a fi un ou uriaș sau o planetă în flăcări, nicidecum un copil. Eram blocată, eram blo-cată într-un spațiu și un timp care ar fi putut continua la nesfârșit – nu exista nici un motiv ca să scap, și pro-teste mele fuseseră deja anihilate.

– Acum am nevoie de tine, mi-a spus tata. Am ne-voie să vii în partea asta. Ia ligheanul.

Am ținut același lighean pe care-l văzusem în mâinile doamnei B. L-am ținut în timp ce el a răzuit uterul fetei cu un fel de instrument de bucătărie mai deosebit. (Nu vreau să zic că era un instrument de bucătărie, ci că avea pentru mine un aer familiar.)

Partea de jos a unei fete, fie ea și micuță, poate părea mare și cărnosă în starea asta. În zilele de după travaliu, la maternitate, femeile ședeau nepăsătoare, chiar sfidătoare, cu rupturile sau cusăturile cumplite expuse, cu tăieturile cu copci negre și pliurile jalnice și fesele neajutorate. Era o priveliște pe care nu ți-o mai puteai scoate din minte.

Din uter ies acum gâlme de piftie ruginie și sânge, și undeva acolo e fătul. Ca jucărioara din cutia de cereale. O păpușică din plastic neglijabilă, cât o unghie de mică. Nu m-am uitat să-l văd. Mi-am ținut capul sus, departe de mirosul sângelui cald.

– În baie, a spus tata. Uite acolo o acoperitoare.

Se referise la țesătura împăturită de lângă vergelele murdare. N-am vrut să întreb: „Îl dau la closet?” – am presupus că asta voise să spună. Am ieșit cu ligheanul, am traversat holul până la baie, am vărsat conținutul, am tras apa de două ori, am clătit ligheanul și l-am adus înapoi. Deja tata o pansa pe Madeleine și-i dădea unele instrucțiuni. Se pricepe la asta, știe s-o facă. Dar fața lui avea o expresie grea, suficient de istovită încât să-i cadă de pe oase. Mi-a trecut prin minte gândul că de asta a vrut să fiu aici pe toată durata procedurii, în caz că s-ar fi prăbușit. Doamna B. se pare că aștepta în bucătărie până în ultimele momente, cel puțin în trecut. Poate că și ea stă acum cu el pe toată durata procedurii.

Dacă s-ar fi prăbușit, nu știu ce aș fi făcut.

A bătut-o ușor pe Madeleine pe picioare și i-a spus să stea întinsă.

– Nu încerca să te ridici timp de câteva minute. Are cine să te ducă înapoi?

– El ar fi trebuit să aștepte afară tot timpul, a răspuns fata cu un glas slab, dar înciudat. N-ar fi trebuit să plece nicăieri.

Tata și-a scos halatul și s-a dus la fereastra sălii de așteptare.

– Poți să fii sigură! E chiar acolo. Apoi, cu un oftat greu, a întrebat: Unde-i coșul de rufe? Amintindu-și că era în încăperea bine luminată în care lucrase el, s-a întors, a lăsat halatul din mână și mi-a spus: Ți-aș fi îndatorat dacă ai putea curăța aici.

Să curăț însemna să șterg pe jos și să sterilizez totul. I-am zis că voi curăța.

– Bine. Îți spun noapte bună acum. Fiica mea te va conduce când ești gata să pleci.

M-am mirat oarecum când l-am auzit spunând „fiica mea“, în loc să-mi rostească doar numele. Sigur că-l mai auzisem spunând asta și înainte. Când trebuia să mă prezinte cuiva, de pildă. Și totuși m-am mirat.

Madeleine și-a coborât picioarele de pe masă în clipa în care a ieșit el din cabinet. Văzând că se clătina, m-am dus s-o ajut.

– Bine, bine, a spus ea. M-am ridicat prea repede. Unde mi-am pus fusta? Nu vreau să stau aici arătând așa.

I-am adus fusta și chiloții de pe dosul ușii, iar ea s-a îmbrăcat fără nici un ajutor, dar cu gesturi tremurânde.

– Poți să te mai odihnești puțin, am sfătuit-o. Soțul tău te va aștepta.

– Soțul meu lucrează în pădurea de la Kenora. Mă duc și eu acolo săptămâna viitoare. A găsit un loc în care să stau. Așa... Mi-am lăsat jacheta pe undeva.

*

Filmul meu preferat – așa cum cred că știi, și care ar fi trebuit să-mi vină în minte când m-a întrebat asistenta – este *Fragii sălbatici*. Mă gândesc adesea la cinematograful mic și îmbâcsit în care ne duceam să vedem toate filmele acelea suedeze și japoneze, indiene și italiene care intraseră recent în program, după filmele mute și comedioarele cu Martin și Lewis¹, dar numele nu mi-l pot aminti. Cum tu predai filosofie unor viitori pastori, filmul tău preferat trebuie să fi fost *A șaptea pecete*, dar așa era oare? Cred că era ceva japonez, am uitat despre ce era vorba. Oricum, obișnuiam să venim spre casă de la cinema, erau vreo trei kilometri de mers pe jos, și discutam înfocat despre dragostea umană și despre egoism, despre Dumnezeu și credință și disparare. Când ajungeam la pensiunea la care locuiam eu, trebuia să tăcem. Trebuia să urcăm scările tiptil până în camera mea.

„Ahhh“, exclamai tu recunoscător și cu o anume mirare când intrai.

Aș fi avut mari temeri să te aduc aici de Crăciunul trecut, dacă nu ne-am fi adâncit deja atât de mult în certuri. M-aș fi simțit prea protectoare ca să te pot aduce în fața tatei.

– Robin? Țsta e nume de bărbat?

Păi, da, era numele tău, ai spus. El s-a prefăcut că nu l-a mai auzit niciodată.

¹ Dean Martin și Jerry Lewis (n.tr.)

Dar în realitate v-ați înțeles destul de bine. Ați discutat despre nu știu ce mare conflict între diferitele ordine monahale din secolul al șaptelea, așa e? Disputa dintre călugării ăștia era despre felul în care să se tundă.

Arac cu părul creț, așa îți zicea el. Venind din partea lui, era aproape un compliment.

Când i-am spus la telefon că totuși nu aveam să ne căsătorim, el a replicat: „O-o! Crezi că vei mai reuși să pui mâna pe altul?” Dacă aș fi obiectat la cuvintele lui, mi-ar fi zis că era doar o glumă. Și chiar a fost o glumă. N-am reușit să mai pun mâna pe altul, dar poate că n-am fost în cea mai bună stare ca să încerc.

Doamna Barrie s-a întors. A revenit după nici trei săptămâni, deși ar fi trebuit să stea acasă o lună. Dar trebuie să lucreze mai puține ore pe zi decât înainte. Îi ia atât de mult timp să se îmbrace și să-și facă gospodăria acasă, încât rareori ajunge aici (adusă de nepotul ei sau de soția nepotului) înainte de zece dimineața.

– Tatăl tău nu arată bine, a fost primul lucru pe care mi l-a spus.

Și cred că are dreptate.

– Poate că ar trebui să facă o pauză, am răspuns.

– Prea mulți oameni îl bat la cap.

Mini-ul meu e în fața garajului, iar banii sunt în contul meu din bancă. Ar trebui să plec, fără îndoială, dar mă gândesc la lucruri stupide. Mă întreb: „Dacă mai vine o specială? Cum îl va putea ajuta doamna B.?” Încă nu-și poate folosi mâna stângă, și n-ar avea cum să țină ligheanul doar cu mâna dreaptă.

*

R., ziua de azi. Ziua de azi, după prima ninsoare serioasă. S-a întâmplat peste noapte, iar dimineață cerul era senin, albastru; nu adia vântul, iar lumina era absurd de strălucitoare. Am ieșit la o plimbare matinală pe sub pini. Zăpada se cernea printre ei vertical, sclipitoare ca beteala din pomii de Crăciun sau ca diamantele. Autostrada fusese deja curățată, la fel ca aleea noastră, pentru ca tata să se poată duce cu mașina la spital. Sau ca eu să pot pleca oricând aș fi vrut.

Treceau câteva mașini, intrând sau ieșind din oraș, ca în orice altă dimineață.

Înainte să mă întorc în casă am vrut să văd dacă Mini-ul pornește, și a pornit. Pe scaunul din dreapta am văzut un pachet. Era o cutie cu bomboane de un kilogram, de genul celor pe care le poți cumpăra de la băcănie. Habar nu aveam cum a ajuns acolo – m-am întrebat dacă o fi un cadou din partea tânărului de la Societatea istorică. O idee prostească. Dar de la cine altcineva?

Am tropăit ca să-mi scutur zăpada de pe ghete la ușa din spate și mi-am făcut o notă în minte să scot o mătură la îndemână. Bucătăria se umpluse deja cu explozia de lumină a zilei.

Mi-am zis că știi ce va spune tata.

– Ai fost să contempli natura?

Ședea la masă, cu paltonul pe el și pălăria pe cap. De obicei, la ora asta era deja plecat să-și vadă pacienții de la spital.

– Au curățat drumul? m-a întrebat. Dar aleea?

I-am spus că pe ambele trecuseră plugurile și erau curățate. Ar fi putut vedea că aleea e curățată dacă s-ar fi uitat pe fereastră. Am pus ibricul pe foc și l-am întrebat dacă mai voia o ceașcă de cafea înainte să plece.

– Bine, a răspuns el. Atât timp cât drumul e curățat, ca să pot ieși.

– Ce zi! am remarcat eu.

– E bună, dacă nu trebuie să dai tu zăpada cu lopata.

Am preparat cele două cești de cafea instant și le-am pus pe masă, apoi m-am așezat cu fața spre fereastră și spre lumină. Tata, care ședea în capătul mesei, și-a întors scaunul, astfel încât lumina să-i cadă în spate. Nu-i vedeam expresia, însă răsufierea lui îmi ținea companie, ca de obicei.

Am început să-i povestesc despre mine. Nu intenționasem deloc s-o fac. Avusesem de gând să-i spun ceva despre plecarea mea. Am deschis gura, și din ea au început să se reverse cuvinte pe care le-am auzit cu disperare și mulțumire în părți egale, așa cum auzi ceea ce spui atunci când ești beat.

– N-ai știut niciodată că am avut un copil. L-am născut pe șaptesprezece iulie. La Ottawa. Mă tot gândesc cât de ironic e.

I-am spus că bebelușul fusese adoptat imediat și că nu știam dacă fusese băiețel sau fetiță. Cerusem să nu mi se spună. Și să nu fiu nevoită să-l văd.

– Am stat cu Josie, i-am explicat. Ți amintești că ți-am povestit despre prietena mea, Josie? E în Anglia acum, dar atunci era singură în casa părinților ei. Ei fuseseră trimiși cu serviciul în Africa de Sud. A fost un noroc.

I-am spus și cine era tatăl copilului. I-am zis că tu ești, în caz că s-ar fi întrebat. Și că din moment ce eram logodiți, chiar oficial logodiți, mă gândisem că tot ce trebuia să facem era să ne căsătorim.

Însă tu gândeai altfel. Ai zis că trebuia să găsim un doctor. Unul care să-mi facă avort.

Nu mi-a mai repetat că nu am voie să rostesc cuvântul acela în casa lui.

I-am repetat cuvintele tale, că nu puteam pur și simplu să ne căsătorim, fiindcă toți cei care contau și-ar fi dat seama că rămăsesem însărcinată înainte de nuntă. Nu ne puteam căsători decât după ce nu mai eram însărcinată.

Altfel tu riscai să-ți pierzi slujba de la facultatea de teologie. Te puteau aduce în fața unui comitet care să decidă că erai inadecvat moral. Inadecvat moral pentru misiunea de a-i educa pe tinerii pastori. Puteau considera că ai un caracter urât. Și chiar dacă nu s-ar fi întâmplat așa ceva, chiar dacă nu ți-ai fi pierdut slujba și ai fi fost doar muștrat, sau nici măcar n-ai fi fost muștrat, dar ai fi fost sărit de la promovare, tot ar fi rămas o pată în dosarul tău. Chiar dacă nimeni nu ți-ar fi zis nimic, ar fi avut *ceva* despre tine, și tu nu puteai suporta asta. Noii studenți ar fi aflat de la cei mai vechi; ar fi circulat glume despre tine. Colegii ar fi avut motiv să te privească de sus. Sau să se arate înțelegători, ceea ce era la fel de rău. Ai fi fost un om disprețuit, pe față sau nu, un ratat.

„Ba sigur că nu“, ți-am zis eu.

O, ba da. Niciodată să nu subestimezi meschinăria din sufletele oamenilor. Și pentru mine ar fi fost devastator

în aceeași măsură, mi-ai explicat. Soțiile aveau multă putere, soțiile profesorilor vârstnici. Niciodată nu m-ar fi lăsat să uit. Chiar și atunci când se purtau drăguț – *mai ales* atunci când se purtau drăguț.

„Dar am putea pleca să ne stabilim în altă parte, și-am propus. Undeva unde să nu știe nimeni.“

Dar ar fi aflat. Există întotdeauna cineva care să răspândească bârfele.

În plus, ar fi însemnat s-o pornim iar de jos de tot. Tu ar fi trebuit să reîncepi cu un salariu mai mic, unul jalnic, și cum ne-am fi descurcat în cazul ăsta cu un copil?

M-au uluit argumentele astea, care nu păreau să fie compatibile cu ceea ce credeam eu despre persoana pe care o iubeam. Cărțile pe care le citiserăm împreună, filmele pe care le văzuserăm, lucrurile despre care vorbiserăm – te-am întrebat dacă ele nu însemnaseră nimic pentru tine. Ai spus că însemnaseră, dar asta era viața reală. Te-am întrebat dacă ești un om care nu suportă gândul că altcineva râde de el, care ar ceda în fața câtorva soții de profesori.

Tu ai spus că nu despre asta e vorba, nicidecum.

Mi-am aruncat inelul cu diamant de pe deget, și s-a rostogolit sub o mașină parcată. Ne certam mergând pe o stradă nu departe de pensiunea la care stăteam. Era iarnă, ca acum. Ianuarie sau februarie. Dar bătălia a continuat și după aceea. Eu trebuia să aflu toate informațiile despre avort de la o prietenă care avea o prietenă despre care se zvonea că făcuse unul. Și am cedat; am spus că mă voi interesa. Tu nu puteai risca nici măcar să pui întrebări. Dar pe urmă am mințit, am spus

că medicul se mutase. Apoi mi-am recunoscut minciuna. „Nu pot s-o fac“, ți-am spus.

Din cauza copilului nu puteam? Nu. Nu puteam fiindcă eram de părere că eu avusesem dreptate în disputa dintre noi.

Am simțit dispreț. Am simțit dispreț când te-am văzut chinându-te să ajungi sub mașina parcată, iar poalele paltonului îți fluturau în jurul fundului. Zgârmai cu mâinile în zăpadă ca să găsești inelul, și ce ușurat ai fost când l-ai recuperat! Erai gata să mă iei în brațe și să râzi, crezând că și eu aveam să fiu ușurată și că o să ne împăcăm acolo, pe loc. Ți-am zis însă că niciodată n-o să faci în viață ceva admirabil.

„Ipocrit, am spus. Smiorcăit. Profesor de filosofie.“

Și nici asta nu a fost sfârșitul. Fiindcă într-adevăr ne-am împăcat. Dar nu ne-am iertat unul pe celălalt. Și nu am parcurs etape. Și era deja prea târziu, și ne-am dat seama că fiecare dintre noi investise prea mult în ideea dreptății proprii și ne-am despărțit și asta a fost o ușurare. Da, la momentul acela sunt sigură că a fost o ușurare pentru amândoi și un fel de victorie.

– Deci, nu ți se pare ironic? l-am întrebat pe tata. Având în vedere totul?

O auzisem pe doamna Barrie afară, scuturându-și ghetetele, așa că am pus întrebarea pe fugă. Tata stătuse tot timpul rigid, marcat de stânjenală, credeam eu, sau de un dezgust profund.

Doamna Barrie a deschis ușa spunând:

– Trebuie să dăm cu mătura acolo... După care a început să strige: Ce stai acolo așa? Ce-i cu tine? Nu vezi că omul e mort?

Nu era mort. Respira la fel de zgomotos ca întotdeauna, poate chiar mai zgomotos. Ceea ce văzuse ea și ceea ce aș fi văzut și eu, chiar și pe fondul luminii, dacă n-aș fi evitat să-l privesc cât timp am povestit, era că suferise un atac cerebral paralizant. Ședea ușor aplecat în față, cu muchia mesei presând în rotunjimea fermă a stomacului. Când am încercat să-l ridicăm de pe scaun, am izbutit doar să-l zdruncinăm, astfel încât capul i-a căzut pe blatul mesei cu o lentoare maiestuoasă. Pălăria i-a rămas în creștet. Nici ceașca de cafea nu s-a clintit, rămânând nemișcată la un lat de palmă de ochiul lui nevăzător. Încă mai era pe jumătate plină.

Am spus că nu puteam face nimic amândouă; era prea greu. Am luat telefonul și am sunat la spital, să-l chem pe un coleg de-al lui. Orașul ăsta nu are încă o ambulanță. Fără să-mi acorde vreo atenție, doamna B. tot trăgea de hainele tatei, descheindu-i nasturii, smucindu-i paltonul, gâfâind și icnind de efort. Am fugit afară, pe alee, lăsând ușa deschisă în urmă. Am alergat înapoi, am luat o mătură și am sprijinit-o lângă ușă. După aceea am pus o mână pe brațul doamnei B. și i-am zis: „Nu poți...” sau așa ceva, însă ea mi-a aruncat o privire ca de mătă care scuipă.

A venit un doctor. Împreună cu el, am reușit să-l ducem pe tata la mașină și să-l așezăm pe bancheta din spate. M-am așezat lângă el ca să-l sprijin, să nu cadă. Sunetul respirației lui era mai imperativ ca oricând, părând să critice orice cuvânt al nostru. Dar ideea e că acum puteai pune mâna pe el, puteai să-l împingi și să-l tragi, să-i manevrezi corpul așa cum era nevoie, iar asta părea ceva foarte ciudat.

Doamna B. tăcuse și devenise reținută îndată ce venise doctorul. Nici măcar nu ne-a urmat afară din casă, ca să-l vadă pe tata îmbarcat în mașină.

În după-amiaza aceea, tata a murit. Pe la ora cinci. Mi s-a spus că era un noroc pentru toți cei implicați.

Mai aveam o sumedenie de lucruri de spus, exact când intrase doamna Barrie. Voiam să-l întreb pe tata: „Și dacă legea s-ar schimba?” Legea s-ar putea schimba în curând, asta mă pregăteam să-i spun. Poate că nu, dar poate că da. Și atunci, el ar fi închis „afacerea”. Sau o parte a ei. Ar fi însemnat asta o schimbare considerabilă pentru el?

Ce mă așteptasem să-mi răspundă?

„Că tot a venit vorba despre afacere, asta nu te privește pe tine.”

Sau: „Încă mi-aș putea câștiga existența.”

„Nu”, aș fi replicat eu. Nu mă refeream la bani. Ci la riscuri. La secrete. La putere.

Se schimbă legea, se schimbă ceea ce face un om, se schimbă și ceea ce este omul acela?

Sau și-ar găsi un alt risc, vreun alt nod pe care să-l facă în viața lui, vreun alt act de milă și îndurare problematic și clandestin?

Și dacă legea aceea se poate schimba, se mai pot schimba și alte lucruri. Mă gândesc la tine acum, la ceea ce s-ar putea întâmpla ca să nu te mai rușinezi să te însori cu o femeie însărcinată. Să nu mai fie nevoie să te rușinezi. Să avansăm cu câțiva ani, cu numai câțiva ani, și ar putea fi motiv de celebrare. Mireasa însărcinată

e încoronată cu lauri și condusă la altar, chiar în capela facultății de teologie.

Dar dacă toate astea s-ar întâmpla, atunci ar fi altceva de care să te rușinezi sau să te temi, ar exista alte erori de evitat.

Și deci cum rămâne cu mine? Tot va trebui să-mi găsec un pedestal pe care să urc? Delectarea morală, ridicarea deasupra ștachetei, sentimentul infailibilității, în contrast cu care să-mi etalez eșecurile.

Schimbă omul. Fiecare dintre noi declară că speră să fie posibil.

Schimbă legea, schimbă omul. Și totuși, nu vrem ca totul – povestea întreagă – să fie dictat din exterior. Nu vrem ca tot ceea ce suntem – ceea ce suntem toți – să fie încropit așa.

Dar cine să fie acest „toți“ despre care vorbesc?

R., avocatul tatei spune că „e foarte neobișnuit.“ Îmi dau seama că pentru el acesta este un termen substanțial și suficient.

Sunt destui bani în contul tatălui meu pentru a acoperi cheltuielile cu înmormântarea. Destul ca să-l îngropăm, așa cum se zice. (Nu cum zice avocatul – el nu vorbește așa.) Dar nu mult peste suma respectivă. Nu există acțiuni în cutia lui de valori; nu există date despre eventuale investiții. Nimic. Nici o donație către spital ori către biserică, sau pentru înființarea unei burse la liceu. Și cel mai șocant e faptul că nici un ban nu i-a fost lăsat doamnei Barrie. Casa și ce se află în ea sunt ale mele. Și altceva nu mai există. Eu am cei cinci mii de dolari ai mei.

Avocatul pare stânjenit, dureros de stânjenit, și îngrijorat din cauza situației. Poate crede că-l bănuiesc de conduită neprofesională. Că încerc să-i ponegresc numele. Vrea să știe dacă există un seif în casa mea (a tatălui meu), vreo ascunzătoare, ceva, în care să încapă o sumă mare de bani lichizi. Îi spun că nu. El încearcă să-mi sugereze – într-un mod atât de discret și de ocolit, încât inițial nu-mi dau seama despre ce vorbește – că ar putea exista niște motive pentru care tata a vrut să țină secretă valoarea totală a câștigurilor lui. Prin urmare, nu este exclusă posibilitatea existenței unei sume mari de bani dosiți pe undeva.

Îi spun că problema banilor nu mă preocupă în mod deosebit.

Ce idee pe mine! Abia dacă mă poate privi în ochi.

– Poate vă duceți acasă și căutați foarte bine, îmi sugerează el. Nu treceți cu vederea locurile evidente. Poate chiar în borcanul cu biscuiți. Sau în vreo cutie sub pat. E de mirare ce locuri aleg oamenii. Chiar și cei mai deștepți.

– Sau în vreo față de pernă, mai spune el când ies pe ușă.

La telefon, o femeie vrea să vorbească cu doctorul.

– Îmi pare rău. A murit.

– Doctorul Strachan. Am format numărul corect?

– Da, dar îmi pare rău, a murit.

– Și există cineva... are cumva un partener cu care aș putea să vorbesc? Mai e altcineva acolo?

– Nu. Nici un partener.

– Îmi puteți da un alt număr de telefon la care să sun?
Nu există nici un alt doctor care să poată...?

– Nu. N-am nici un număr. Nu cunosc pe nimeni altcineva.

– Dar trebuie să știți despre ce e vorba. E ceva extrem de important. Sunt niște împrejurări deosebite...

– Îmi pare rău.

– Nu este o problemă de bani.

– Nu.

– Vă rog, încercați să vă gândiți la cineva. Dacă vă vine în minte altcineva mai târziu, îmi puteți telefona?
Vă las numărul meu.

– Nu ar trebui să faceți așa ceva.

– Nu-mi pasă. Am încredere în dumneavoastră. Și, oricum, nu e pentru mine. Știu că probabil asta spune toată lumea, însă chiar nu e pentru mine. E pentru fiica mea, care e într-o stare foarte proastă. O stare mintală foarte proastă.

– Îmi pare rău.

– Dacă ați ști prin câte am trecut ca să obțin numărul acesta, ați încerca să mă ajutați.

– Îmi pare rău.

– Vă rog!

– Îmi pare rău.

Madeleine a fost ultima dintre specialele lui. Am văzut-o la înmormântare. Nu se dusese la Kenora. Sau se întorsese. La început n-am recunoscut-o, fiindcă purta o pălărie neagră, cu boruri largi și cu o pană orizontală. Probabil că o împrumutase – nu era obișnuită cu pana, care îi tot cădea pe un ochi. Mi-a vorbit la recepția

funerară din casa parohială. I-am spus și ei același lucru pe care-l spuneam tuturor.

– Ce amabil din partea dumneavoastră să veniți.

Apoi mi-am dat seama de ciudățenia răspunsului ei:

– Mi-am închipuit doar că vă plac dulciurile.

– Poate că nu lua bani întotdeauna, i-am spus avocatului. Poate că uneori lucra gratis. Sunt unii oameni care fac unele lucruri din caritate.

Omul începuse deja să se obișnuiască cu mine, așa că a replicat:

– E posibil.

– Sau poate că e vorba chiar de o organizație caritabilă, am reluat eu. Una pe care o susținea fără să consemneze nimic, nicăieri.

Avocatul mi-a susținut privirea preț de o clipă.

– O organizație caritabilă..., a repetat apoi.

– Ei bine, în pivniță n-am săpat încă, am spus, iar el a zâmbit crispat la această glumă frivolă.

Doamna Barrie n-a dat nici un preaviz. Pur și simplu n-a mai venit. Nu avea propriu-zis nimic de făcut, dat fiind că ceremonia funerară a avut loc la biserică, iar recepția de după, în casa parohială. La înmormântare n-a venit. Nimeni din familia ei n-a venit. Era însă foarte multă lume, și n-aș fi remarcat lipsa lor dacă nu m-ar fi întrebat cineva: „N-am văzut pe nimeni din partea lui Barrie; tu ai văzut?”

Peste câteva zile, când i-am telefonat, mi-a spus:

– N-am venit la biserică fiindcă am fost foarte răcită.

Am replicat că nu de asta o sunasem. Mă descurcam destul de bine, dar mă întrebam ce planuri avea ea.

– Ei, nu văd nici un motiv pentru care m-aș întoarce acum acolo.

I-am zis că ar trebui să vină și să-și ia ceva din casă, o amintire. Deja aflasem despre bani și voiam să știe că-mi părea rău. Dar nu aveam idee cum anume să-i spun.

– Mi-am lăsat acolo câteva lucruri, a răspuns ea. O să vin când o să pot.

A venit a doua zi dimineată. Lucrurile pe care trecuse să le ia erau găleți, mopuri, perii și un coș de rufe murdare. Era greu de crezut că dorise să recupereze asemenea obiecte. Și la fel de greu de crezut era faptul că le voia din motive sentimentale – dar poate că da. Erau lucruri pe care le folosiseră ani de-a rândul, toți acei ani pe care-i trăiseră în casa asta, unde petrecuse mai multe ore din zi decât petrecuse la ea acasă.

– N-ar mai fi și altceva? am întrebat-o. Ca o amintire?

S-a uitat în jur, în bucătărie, mușcându-și buza. Poate că și-o mușca doar pentru a-și înăbuși un zâmbet.

– Nu cred că e pe aici nimic de care să am nevoie.

Îi pregătisem deja un cec. Trebuia doar să mai scriu suma, însă nu reușisem să mă hotărăsc în ce mod să împart cu ea cei cinci mii de dolari. O mie? mă întrebam. Acum suma mi se părea jenantă, așa că mi-am zis că se cuvenea s-o dublez.

Am scos carnetul de cecuri pe care-l ascunsesem într-un sertar. Am găsit și un pix. Am scris pe el patru mii de dolari.

– Asta este pentru dumneavoastră, i-am spus. Mulțumesc pentru tot.

A luat cecul, s-a uitat la el și l-a vârât în buzunar. Mi-am zis că poate n-a văzut suma scrisă. Pe urmă am observat roșeața, valul de stânjenală, dificultatea de a-și exprima recunoștința.

A reușit să adune toate lucrurile pe care voia să le ia, folosindu-și brațul sănătos. I-am ținut ușa deschisă. Eram atât de dornică s-o aud spunând și altceva, încât aproape că am bâiguit: „Îmi pare rău, asta-i tot.“ Dar în loc de asta am întrebat-o:

– Cotul nu s-a vindecat încă?

– N-o să se vindece niciodată, a răspuns ea ferindu-și fața, de parcă s-ar fi temut să nu-mi vină ideea de-a o săruta. Apoi a continuat, aproape fără pauză: Ei, mulțumesc mult, la revedere.

Am privit-o îndreptându-se spre mașină. Am presupus că o adusese soția nepotului.

Dar nu era mașina pe care o conducea de obicei soția nepotului. Mi-a trecut prin minte că poate se angajase la altcineva. În ciuda brațului bolnav. La cineva nou și bogat. Așa s-ar fi explicat graba și stinghereala ei iritată.

Și totuși, soția nepotului a fost cea care a coborât din mașină ca s-o ajute. I-am făcut un semn cu mâna, dar era prea ocupată să aranjeze mopurile și gălețile.

– Splendidă mașină, am strigat, zicându-mi că era un compliment pe care îl vor aprecia amândouă.

Nu știam ce marcă e, dar era una nouă și strălucitoare, mare și superbă. Într-o nuanță argintiu-liliachie.

– O, da! a strigat soția nepotului, iar doamna Barrie și-a înclinat fruntea în semn de confirmare.

Tremurând în hainele de casă, dar îndemnată de sentimentele de vinovăție și uimire, am rămas în prag și am continuat să fac cu mâna până când mașina a dispărut din vedere.

N-am putut să mă liniștesc și să fac nimic după aceea. Mi-am fiert o cafea și m-am așezat în bucătărie. Am scos din sertar bomboanele aduse de Madeleine și am mâncat două, deși nu prea mă tentau umpluturile cu nuanțe chimice de roz și portocaliu. Aș fi vrut să-i fi mulțumit. Dar nu vedeam cum aș mai fi putut s-o fac acum – nu-i știam nici măcar numele de familie.

Am hotărât să mă duc să schiez. În spatele curții noastre este o balastieră despre care cred că ți-am povestit. Mi-am pus schiurile vechi din lemn pe care le folosea tata în zilele de demult, când pe drumurile secundare nu treceau plugurile iarna, iar el trebuia să traverseze câmpul ca să aducă un copil pe lume sau să scoată un apendice. Nu avea decât niște curele transversale care să-ți țină piciorul în loc.

Am lunecat pe ele până la balastiera pe ale cărei pante crescuse iarba în decursul anilor, și care acum erau acoperite de zăpadă. Erau acolo urme de câini, de păsări, cercurile vagi pe care le fac șoarecii de câmp, dar nici un semn că trecuse vreun om. Am urcat și am coborât, iar și iar, mai întâi alegând precaută un traseu în diagonală și apoi trecând la povârnișuri tot mai abrupte. Am căzut de câteva ori, dar pe moale, pe zăpada groasă și afânată, iar între momentul unei căzături și cel în care m-am ridicat, mi-am dat seama că știam ceva.

Știam unde au dispărut banii.

Poate o organizație caritabilă.

Splendidă mașină.

Și patru mii de dolari din cinci.

Din acel moment am fost fericită.

Am avut senzația că văd banii azvârliți peste un pod sau în sus, în aer. Bani, speranțe, scrisori de dragoste – toate lucrurile astea pot fi azvârlite sus în aer, ca să cadă înapoi schimbate, să cadă lin, eliberate din context.

Ceea ce nu-mi pot imagina este tata cedând în fața șantajului. Și mai ales în fața unor persoane nu tocmai credibile sau inteligente. Și când tot orașul părea să fi fost de partea lui, sau cel puțin de partea tăcerii.

Ceea ce-mi pot imagina totuși este un gest magnanim pervers. Ca să prevină o solicitare, poate, sau ca să arate că nu-i păsa. Închipuindu-și uluirea avocatului și strădaniile mele și mai intense de a-i descifra firea, acum că a murit.

Nu. Nu cred că la asta s-a gândit. Nu cred că i-am zăbovit în gânduri atât de mult. Nicidecum atât cât mi-ar plăcea să cred.

Ceea ce ezitam să iau în considerare era că motivul ar fi putut fi dragostea.

Dragostea, deci. Niciodată să nu excluzi dragostea.

Am ieșit din balastieră și, îndată ce am ajuns pe câmp, vântul m-a izbit în plin. Vântul care arunca zăpada peste urmele de câini și peste cercurile fine ale șoarecilor și peste dârele care, foarte probabil, aveau să fie ultimele lăsate de schiurile tatei.

Dragă R., Robin – care ar trebui să fie ultimul lucru pe care ți-l voi spune?

Rămas-bun și noroc.

Îți trimit dragostea mea.

(Dacă oamenii chiar ar face asta – și-ar trimite dragostea prin poștă, ca să scape de ea? Ce anume ar trimite de fapt? O cutie cu bomboane cu umplutura ca gălbenușul oului de curcan. O păpușă din lut cu găvanele ochilor goale. Un mănunchi de trandafiri ușor mai parfumați decât cei ofiliți. Un pachet înfășurat în hârtie de ziar, pe care nimeni n-ar vrea să-l desfacă.)

Ai grijă de tine.

Și nu uita: actualul rege al Franței echel.

VISUL MAMEI

În timpul nopții – sau în timpul în care ea dormise – ninsese mult.

Mama privise afară de la o fereastră mare, boltită, așa cum vezi pe la conace ori pe la clădirile publice de modă veche. Se uitase și văzuse pajiștile și gardurile vii, grădinile cu flori și copacii, toate acoperite de zăpada căzută în mormane și movile, nici netezită, nici spulberată de vânt. Albul ei nu-ți ardea ochii așa cum se întâmplă când e soare. Albul ei era albul zăpezii sub un cer senin chiar înainte de ivirea zorilor. Totul era neclintit; era ca în colindul „În ieslea din Bethleem“, numai că stelele dispăruseră.

Și totuși, ceva nu era cum trebuia. Era ceva greșit în această scenă. Toți copacii, toți arbuștii și toate plantele erau înfrunzite ca vara. Iarba care se vedea dedesubt, în locurile în care zăpada nu ajunsese, era crudă și verde. Ninsoarea se așternuse în timpul nopții peste abundența verii. O schimbare de anotimp inexplicabilă și neașteptată. În plus, toată lumea dispăruse – deși n-avea idee cine era „toată lumea“ aceea – iar mama era singură în casa înaltă și spațioasă, printre copacii și plantele cu aer mai degrabă protocolar.

Își spusese că, orice s-ar fi întâmplat, i se va revela în scurt timp. Însă nimeni nu-și făcuse apariția. Telefonul nu sunase. Ivărul de la poarta grădinii nu se ridicase. Nu auzea nici un zgomot de trafic, și nu știa nici măcar în ce direcție era strada – sau drumul, dacă se afla undeva la țară. Trebuia să iasă din casă, unde aerul era greu și nemișcat.

Când ajunsese în curte, își amintise. Își amintise că lăsase un copil afară, pe undeva, înainte să înceapă ninsoarea. Cu ceva vreme înainte să înceapă ninsoarea. Certitudinea aceasta o năpădisse însoțită de oroare. De parcă s-ar fi trezit dintr-un vis. În visul ei se trezise dintr-un vis, conștientizându-și responsabilitatea și greșeala. Își lăsase bebelușul afară peste noapte, uitase de el. Îl lăsase expus pe undeva, ca și când ar fi fost o păpușă de care se plictisise. Și poate că nu seara trecută, ci cu o săptămână sau cu o lună în urmă se întâmplase asta. Vreme de un anotimp întreg sau de mai multe anotimpuri își lăsase copilul afară. Fusesse ocupată cu alte lucruri. Poate călătorise chiar undeva departe de aici și abia se întorsese, uitând la ce anume revenise.

Se dusese să caute pe sub tufișuri și pe sub plantele cu frunze mari. Văzuse cu ochii minții cât de chircit avea să fie copilul. Avea să fie mort, chircit și cafeniu, cu căpșorul ca o nucă, și pe fețișoara lui avea să vadă o expresie nu de nefericire, ci de durere mută, o tristețe veche și resemnată. Dar nici o acuzație la adresa ei, mama lui – doar expresia aceea de resemnare și neajutorare cu care își așteptase salvarea sau destinul.

Jală care o copleșise pe mama era pentru copilul care aștepta, pentru neștiința ei că era așteptată ca unica lui

speranță, în condițiile în care ea îl dăduse complet uitării. Un copilăș atât de mic, încât nu se putuse feri singur de zăpadă. Jalea aproape că-i tăiase răsuflarea. N-avea să mai fie niciodată loc în ea pentru orice altceva. Pentru nimic altceva, decât pentru conștiința a ceea ce făcuse.

Ce ușurare, deci, să-și găsească bebelușul dormind în pătuțul lui. Întins cu fața în jos, cu căpșorul întors într-o parte, cu pielea albă și moale ca fulgii de zăpadă și cu pufușorul de pe cap roșcovan în lumina zorilor. Păr roșcat ca al ei, la bebelușul ei inconfundabil și în perfectă siguranță. Fericirea de a se ști iertată.

Zăpada și grădinile înverzite și casa ciudată se retrăseseră toate. Singura urmă de alb era pledul din pătuț. Un pled din lână albă pufoasă, tras în jos până la șalele copilului. În căldura zilei, căldura adevărată a verii, bebelușul purta doar un scutec și o pereche de chiloței din plastic, ca să nu se ude așternutul. Chiloțeeii din plastic aveau un model cu fluturași.

Gândindu-se încă, fără îndoială, la zăpadă și la frigul care o însoțește de obicei, mama ridicase pledul, acoperind spatele și umerii goi, și căpșorul roșcovan al copilului.

E dimineață devreme când toate acestea se întâmplă în lumea reală. Lumea lui iulie 1945. Într-o vreme în care, în orice altă dimineață, și-ar fi cerut prima masă a zilei, bebelușul continuă să doarmă. Mama, deși stă în picioare, cu ochii deschiși, e încă prea adânc cufundată în somnul din mintea ei pentru ca acest lucru s-o nedumerească. Bebeluș și mamă, sunt amândoi istoviți de o îndelungă bătălie, iar pe moment mama a uitat până și acest lucru. Unele circuite sunt închise; o liniște

netulburată s-a așternut în mintea ei și a copilului. Mama – mama mea – nu observă lumina zilei, care crește cu fiecare clipă. Nu înțelege că soarele răsare în timp ce ea stă aici. Nici o amintire a zilei de dinainte sau a ceea ce s-a întâmplat pe la miezul nopții nu vine s-o scoată din toropeală. Trage pledul peste capul copilului, peste profilul lui adormit și mulțumit. Se duce înapoi în camera ei, se prăbușește pe pat și este iar, instantaneu, inconștientă.

Casa în care se întâmplă aceste lucruri nu seamănă deloc cu cea din vis. E o casă albă, din lemn, cu parter și mansardă, înghesuită, dar respectabilă, cu o verandă care se întinde până la puțin peste un metru de trotuar și cu un bovindou în sufragerie care dă spre o curte mică, împrejmuțată cu gard viu. Case pe o stradă lăturalnică într-un oraș mic, imposibil de deosebit – pentru cineva din exterior – de o sumedenie de alte mici orașe aflate la cincisprezece-douăzeci de kilometri distanță unele de altele în odinioară dens populată zonă agricolă de lângă lacul Huron. Tata și surorile lui au crescut în această casă, iar surorile și mama lor încă mai locuiau aici când li s-a alăturat mama – și eu, mare și vioaie în pânțele ei – după ce tata a fost ucis în ultimele săptămâni ale războiului din Europa.

Mama – Jill – stă lângă masa din sufragerie, în lumina vie a după-amiezii târzii. Casa e plină de oameni invitați aici după slujba funerară de la biserică. Beau ceai sau cafea și reușesc să țină între degete sendvișurile mici și feliile de chec, prăjitură cu banane sau cu nuci.

Tartele cu cremă și cele cu stafide, cu aluatul lor sfârâ-micios, ar trebui mâncate cu furculița de desert de pe una dintre farfuriile din porțelan pictate cu violete de soacra lui Jill, când fusese ea mireasă. Jill mănâncă totul cu mâna. Niște firimituri s-au desprins din cocă, o stafidă a căzut și i s-a lipit de catifeaua verde a rochiei. E o rochie prea călduroasă pentru ziua aceea, și nu e o rochie de gravidă, ci una largă, croită pentru recitaluri, pentru ocaziile în care cântă la vioară în public. Poalele i se ridică în față, din cauza mea. Dar e singurul veșmânt pe care-l are și care îi e suficient de bun și de larg pentru a-l purta la înmormântarea soțului ei.

Ce-i cu atâta mâncat? Lumea nu poate să nu remarce. „Mănâncă pentru doi“, le explică Ailsa câtorva dintre oaspeți, ca să nu i-o ia ei înainte cu ceva ce ar putea spune sau nu despre cumnata ei.

Jill avusese grețuri toată ziua; în biserică însă, pe când se gândea cât de rău sună orga, își dăduse seama că i se făcuse brusc o foame de lup. Tot timpul cât se cântase „O, inimi brave“, ea își imaginase un hamburger gras și suculent, cu belșug de maioneză, iar acum încearcă să afle ce amestec de nuci cu stafide și zahăr brun, ce dulceață amețitoare de glazură de cocos sau ce înghițitură alinătoare de chec cu banane ori de cremă cu ou l-ar putea înlocui cu succes. După ce foamea reală îi e ostoită, foamea imaginară încă îi dă târcoale, și mai mult decât ea, o iritabilitate care frizează panica și care face ca tot ce are în gură să-i fie aproape insuportabil. N-ar putea descrie această iritabilitate altfel decât ca pe ceva păros și încorsetant. Gardul viu de dincolo de fereastră, des și ciufulit în lumina soarelui, felul în care

rochia de catifea i se lipește de subsuorile transpirate, ciorchinii de bucle – de aceeași culoare cu stafidele din tartă – de pe capul cumnatei ei, Ailsa, chiar și violetele desenate care aduc cu niște coji pe care le-ai putea lua de pe farfurie, toate lucrurile astea îi par sufocante și odioase, deși știe că sunt cât se poate de banale. Toate par să poarte în ele un mesaj despre viața ei nouă și neașteptată.

De ce neașteptată? Știa de ceva vreme despre mine și știa că George Kirkham putea fi ucis. La urma urmelor, era pilot. (Și în jurul ei, în casa familiei Kirkham în după-amiaza aceasta, lumea vorbește – deși nu în fața ei, văduva lui, sau a surorilor lui – că George era exact genul de om la care te-ai fi așteptat întotdeauna să fie ucis. Fiindcă era arătos și vesel, mândria familiei lui, cel în care fuseseră puse toate speranțele.) Ea știusese asta, dar își continuase viața banală, cărându-și vioara cu tramcarul în diminețile întunecate de iarnă, ducându-se la conservator, unde exersa ore în șir în auzul altora, dar singură într-o încăpere îmbâcsită, cu huruitul radiatorului drept companie, cu pielea de pe mâini înroșită de frig la început, apoi pârjolită de căldura uscată din interior. Continuase să locuiască într-o cameră închiriată, cu o fereastră care nu se închidea bine, prin care intrau muște vara și o pudră de zăpadă pe pervaz iarna, și să viseze – când nu avea grețuri – la cârnați și plăcinte cu carne și la bucăți de ciocolată neagră. La conservator, lumea îi trata sarcina cu tact, de parcă ar fi fost o tumoare. Oricum, mult timp nu se văzuse, așa cum nu se vede de obicei prima sarcină la o fată masivă, cu bazinul larg. Chiar și atunci când eu făceam tumbe, ea continua să cânte în public. Maiestuos îngroșată, cu

părul lung și roșu căzându-i în valuri pe umeri, cu fața largă și strălucitoare, cu o expresie de sobră concentrare, interpretase un solo în cel mai important recital al ei de până atunci. Concertul pentru vioară de Mendelssohn.

Acorda o anume atenție lumii și știa că războiul era pe sfârșite. Își spunea că George se va întoarce probabil acasă la scurt timp după nașterea mea. Știa că atunci nu va mai putea continua să locuiască în camera închiriată – trebuia să se mute undeva împreună cu el. Și știa că voi fi și eu acolo, dar percepea nașterea mea nu atât ca un început, cât mai curând ca un sfârșit. Sfârșitul loviturilor în locul permanent dureros dintr-o parte a pântecelui, sfârșitul senzației neplăcute din vintre când se ridica și sângele îi năvălea în ele (de parcă ar fi avut acolo o catapasmă arzătoare). Sfârcurile nu aveau să-i mai fie mari și întunecate și umflate, iar ea nu avea să mai fie nevoită să-și înfășoare bandaje pe picioarele cu vene proeminente când se ridica din pat, în fiecare dimineață. Nu avea să mai urineze la fiecare jumătate de oră, iar picioarele aveau să-i încapă din nou în pantofii obișnuiți. Credea că, odată ce ieșeam în lume, nu aveam să-i mai dau atâtea bătăi de cap.

După ce aflase că George nu avea să se mai întoarcă, se gândise să mă țină o vreme în aceeași cameră. Cumpăraseră o carte despre bebeluși. Cumpăraseră lucrurile de bază de care urma să am nevoie. În clădire locuia o bătrână care putea avea grijă de mine în timp ce ea repeta. Avea să primească o pensie ca văduvă de război și peste șase luni avea să absolve cursurile conservatorului.

Apoi Ailsa venise cu trenul și o luase, spunându-i: „Nu te puteam lăsa aici singură. Toată lumea se întreabă

de ce n-ai venit când a plecat George peste ocean. E timpul să vii acum.“

„Rudele mele sunt duse cu pluta, îi spusese George. Iona e cu nervii la pământ, iar Ailsa ar fi trebuit să fie sergent-major. Mama e senilă.“

Și: „Ailsa are minte, dar a trebuit să renunțe la școală și să lucreze la Poștă când a murit tata. Eu am primit înfățișarea frumoasă, iar pentru biata Iona n-au mai rămas decât pielea urâtă și nervii slabi.“

Jill le întâlnește prima dată pe surorile lui când veniseră la Toronto să-l conducă pe George. Nu fuseseră la nuntă, care avusese loc cu două săptămâni în urmă. Nimeni nu fusese de fapt – decât George și Jill, pastorul și soția pastorului și un vecin chemat pentru a fi al doilea martor. Eram și eu acolo, deja culcușită în trupul lui Jill, dar nu eu am fost motivul nunții, la momentul acela nimeni nu știa de existența mea. După aceea George a insistat să facă împreună, el și Jill, câteva fotografii bătoase într-una dintre cabinele acelea în care te pozezi la automat. Era într-o permanentă bună-dispoziție. „Astea o să le pună la punct“, spusese el când se uitase la fotografiile, iar Jill se întrebase dacă exista vreo persoană anume pe care intenționa să o pună la punct. Ailsa? Ori fetele drăguțe, fetele drăguțe și fâșnețe care alergaseră după el, scriindu-i scrisori sentimentale și tricotându-i șosete în carouri? Purta șosetele atunci când putea, primea cadourile și citea scrisorile prin baruri, de distracție.

Jill nu mâncase de dimineață înainte de nuntă, și în toiul ei mintea îi zburase la șuncă și clătite.

*

Cele două surori arătau mai normal decât se așteptase ea. Deși era adevărat că George primise înfățișarea frumoasă. A avea părul blond-întunecat cu onduleuri mătăsoase, o sclipire veselă în ochi și trăsături clar definite și de invidiat. Singurul dezavantaj fiind faptul că nu era foarte înalt. Doar atât cât s-o poată privi pe Jill în ochi. Și să fie pilot în forțele aeriene.

„Nu vor tipi înalți, îi spusese el. Aici sunt mai tare decât ei. Șmecherii cât prăjina. O sumedenie de tipi în filme sunt scunzi. Urcă pe cutii ca să filmeze săruturile.“

(La cinema, George era deseori zgomotos. Fluiera când actorii se sărutau. Nici în viața reală nu era mare amator de săruturi. „Să trecem la acțiune“, obișnuia să spună.)

Și surorile lui erau scunde. Fuseseră botezate cu numele unor locuri din Scoția, unde se duseseră părinții lor în luna de miere înainte ca familia să-și fi pierdut banii. Ailsa era cu doisprezece ani mai mare decât George, iar Iona, cu nouă. În mulțimea din Union Square păreau năucite și abătute. Ambele purtau haine și pălării noi, de parcă ele ar fi fost cele recent măritate. Și ambele erau necăjite fiindcă Iona își uitase mănușile bune în tren. Era adevărat că Iona avea pielea urâtă, deși în momentul respectiv nu era plină de coșuri, și poate că trecuse de perioada acneei. Era însă marcată de cicatrice vechi și spălăcită sub pudra rozalie. Părul îi scăpase de sub pălărie în șuvițe flasce, iar ochii îi erau înlăcrimați, fie pentru că o certase sora ei, fie pentru că fratele ei pleca la război. Părul Ailsei era aranjat în snopuri de bucle mici, permanente, cu pălăria pusă deasupra. A avea ochi

ageri, deschiși la culoare, în spatele ochelarilor cu rame aurii, obraji rotunzi și roz și bărbia cu gropiță. Și ea și Iona aveau forme îngrijite – sâni ridicați, talii subțiri și șolduri largi –, dar silueta Ionei părea una pe care o alesese din greșală și acum încerca s-o ascundă aducându-și umerii în față și încrucișându-și brațele la piept. Ailsa își purta curbele cu fermitate, dar nu provocator, de parcă ar fi fost croită dintr-o ceramică rezistentă. Și ambele aveau părul blond-închis al lui George, dar fără luciul lui. Și nu păreau să-i împărtășească nici simțul umorului.

– Ei, mă duc! spusese George. Mă duc să mor ca un erou pe câmpul de la Passchendaele.

Iar Iona replicase:

– Vai, nu spune asta! Nu vorbi așa!

Ailsa făcuse o grimasă cu buzele ei ca zmeura.

– Văd de aici firma biroului de obiecte pierdute, anunțase ea. Dar nu știu dacă e doar pentru lucrurile pierdute în gară sau e și pentru cele găsite în tren. Iar Passchendaele a fost în Primul Război Mondial.

– Da? Ești sigură? Adică eu ajung prea târziu? întrebuse George, bătându-se cu palma în piept.

Câteva luni mai târziu fusese ucis într-un zbor de antrenament deasupra Mării Irlandei.

Ailsa zâmbește tot timpul. Și spune: „Ei, sigur că sunt mândră. Chiar sunt. Dar nu doar eu am pierdut pe cineva. El a făcut ceea ce a trebuit să facă.“ Unii oameni găsesc iuțea ei puțin șocantă. Dar alții exclamă: „Biata Ailsa!“ Toată acea focalizare asupra lui George, și economiile făcute pentru a-l trimite la facultatea de drept,

iar el i-a dat pe urmă cu tifla – s-a înrolat; a plecat și a fost ucis. Nu mai putea aștepta.

Surorile și-au sacrificat propriile studii. Chiar și îndreptarea dinților, și pe asta au sacrificat-o. Iona a mers la școala sanitară, deși s-a dovedit apoi că îndreptarea dinților i-ar fi fost mai de folos. Acum, și ea și Ailsa s-au ales cu un erou. Toată lumea este de acord: un erou. Tinerii prezenți consideră că e ceva să ai un erou în familie. Consideră că importanța acestui moment va dura, că va rămâne pentru totdeauna alături de Ailsa și Iona. Că „O, inimi brave“ se va înălța în jurul lor mereu. Cei mai vârstnici, cei care-și amintesc războiul trecut, știu că tot ce le va rămâne va fi un nume pe un cenotaf. Fiindcă văduva, fata care se îndoapă, va primi pensia.

Ailsa este într-o dispoziție agitată, în parte fiindcă n-a dormit două nopți la rând, făcând curățenie. Nu că n-ar fi fost suficient de curat în casă înainte, dar simțise nevoia să spele fiecare farfurie, fiecare oală și fiecare ornament, să lustruiască sticla de pe fiecare tablou, să tragă frigiderul și să frece podeaua în spatele lui, să spele scara spre pivniță, să toarne clor în cazanul de gunoi. Chiar și lustra din tavan, de deasupra mesei din sufragerie, fusese demontată, fiecare componentă fiind spălată cu apă și săpun, clătită, ștersă și reasamblată. Și din cauza serviciului de la Poștă, Ailsa nu putuse să înceapă toată această activitate decât după cină. Ea e diriginta oficiului poștal acum, ar fi putut să-și acorde o zi liberă, dar nu-i stă în fire și n-ar fi făcut așa ceva niciodată.

Acum e încinsă sub fardul de obraz, surescitată în rochia ei de crep bleumarin cu guler de dantelă. Nu poate sta locului. Reumple platourile și trece cu ele pe la toată

lumea, deplânge faptul că ceaiul din cești s-a răcit, dă fuga să pregătească un ceainic nou. Preocupată de confortul oaspeților, interesându-se de reumatismul sau răcelile lor, zâmbind în fața tragediei din viața sa, repetând iar și iar că pierderea ei nu este una ieșită din comun, că nu trebuie să se plângă când atâția alții sunt în aceeași situație, că George n-ar fi vrut ca prietenii lui să sufere, ci să fie recunoscători pentru că războiul s-a sfârșit. Totul, pe un ton ridicat și emfatic, de mustrare voioasă, cu care oamenii sunt obișnuiți de la Poștă, astfel că rămân cu senzația incertă că probabil au spus ceea ce nu trebuie, așa cum la oficiul poștal li se sugerează ideea că scrisul lor este o provocare sau că și-au împachetat coletele cu neglijență.

Ailsa este conștientă de faptul că vorbește prea tare și că zâmbește prea mult, că le-a turnat ceai și oamenilor care ziseseră că nu mai vor. În bucătărie, în timp ce încălzește ceainicul, spune:

– Nu știu ce-i cu mine. Sunt încordată toată.

Persoana căreia i se adresează este doctorul Shantz, vecinul din spatele curții.

– Curând se termină totul, răspunde el. Vrei puțină bromură?

Vocea lui suferă o schimbare de ton când se deschide ușa dinspre sufragerie: cuvântul „bromură“ se aude ferm și profesional. Și glasul Ailsei se schimbă, din oropsit în curajos, când răspunde:

– O, nu, mulțumesc. Încerc să rezist fără nici un ajutor.

Datoria Ionei ar trebui să fie aceea de a veghea asupra mamei lor, să se asigure că nu varsă ceaiul – lucru

pe care nu l-ar face din neîndemânare, ci din neatentție – și că e scoasă din încăpere dacă începe să scâncească și să plângă. Însă manierele doamnei Kirkhan sunt elegante în cea mai mare parte a timpului, și îi ajută pe ceilalți să se simtă în largul lor mai ușor decât o face Ailsa. Timp de câte un sfert de oră înțelege situația – sau așa lasă impresia – și vorbește brav și convingător, spunând că fiul ei îi va lipsi mereu, dar că e recunoscătoare să le aibă alături pe cele două fiice: Ailsa, atât de eficientă și de serioasă, o adevărată minune, și Iona, întruchiparea bunătății. Își amintește chiar să rostească ceva despre noua ei noră, însă dă un semn că a luat-o pe arătură când menționează un lucru pe care majoritatea femeilor de vârsta ei nu-l pomenesc în public, mai ales când sunt și bărbați care ascultă. Uitându-se la Jill și la mine, spune:

– Și toți așteptăm să ne vină o alinare.

Apoi, trecând dintr-o cameră în alta, de la un oaspete la altul, uită complet, privește în jur, la propria-i casă, și întreabă:

– De ce ne aflăm aici? Ce de lume... Ce sărbătorim? Sesizând că totul are o legătură cu George, continuă: E nunta lui George?

Odată cu informațiile actualizate, și-a pierdut și o parte din discreție.

– Nu e nunta ta, așa-i? i se adresează ea Ionei. Nu, nici nu credeam. Tu n-ai avut niciodată un iubit, nu-i așa?

Un ton de realism sec, de „spune verde-n față“, a apărut în vocea ei. Când o zărește pe Jill, începe să râdă.

– Nu ea e mireasa, așa-i? O-o! Acum înțelegem totul! Dar realitatea se reafirmă la fel de brusc cum pierise.

– Avem vești? Întreabă. Vești despre George?

Și atunci începe plânsul de care se temuse Ailsa. „Ia-o deoparte dacă începe să se dea în spectacol“, spusese ea.

Iona nu reușește să-și ia mama deoparte – n-a fost în stare niciodată în viața ei să se arate autoritară în fața cuiva –, dar soția doctorului Shantz pune o mână fermă pe brațul bătrânei.

– George a murit? Întreabă doamna Kirkham temător, iar doamna Shantz îi răspunde:

– Da, a murit. Dar, știi, soția lui așteaptă un copil.

Doamna Kirkham se sprijină de ea; își strânge umezii și întreabă moale:

– Pot să beau un ceai acum?

Oriunde privește mama în casa aceea, pare că se află o fotografie de-a tatei. Ultima, cea oficială, e așezată pe o traversă brodată, pe mașina de cusut de sub fereastra sufrageriei. Iona pusese flori în jurul ei, dar Ailsa le luase. Spusese că îl face să arate prea tare a sfânt catolic. Deasupra scării este atârnată o fotografie a lui la șase ani, afară pe trotuar, cu un genunchi în căruț, iar în camera în care doarme Jill e una cu el lângă bicicletă, cu rucsacul lui de ziare de la *Free Press*. În camera doamnei Kirkham e altă poză cu el în costumul de la serbarea clasei a opta, cu o coroană de carton auriu pe cap. Neavând deloc ureche muzicală, nu putuse primi un rol principal, însă fusese ales, firește, pentru cel mai bun rol secundar, acela al regelui.

Fotografia de studio, în sepia, de deasupra bufetului îl înfățișează la vârsta de trei ani, un țânc blond ținând

o păpușă din cârpe de un picior. Ailsa se gândise s-o ia de acolo, fiindcă părea prea înduioșătoare, dar renunțase, dându-și seama că ar fi lăsat o urmă decolorată pe tapet. Și nimeni nu făcuse nici un comentariu, cu excepția doamnei Shantz, care se oprise în fața ei și remarcase ceea ce mai remarcase uneori înainte, nu pe un ton înlăcrimat, ci cu o apreciere ușor amuzată:

– Ah... Christopher Robin¹.

Oamenii se obișnuiseră să nu prea acorde atenție spuselor doamnei Shantz.

În toate fotografiile lui, George era luminos ca o zi senină. Întotdeauna avea un cârlionț de păr însoțit pe frunte – atunci când nu purta coroana de carton sau cascheta militară. Și chiar în cele în care era doar un copil abia ieșit din scutece, arăta ca și când ar fi știut despre sine însuși că era un tip chibzuit, zburdalnic și fermecător. Genul care nu lăsa niciodată oamenii în legea lor, care-i îmboldea și-i împingea să râdă. Uneori pe seama lui, dar de obicei pe seama altora. Când se uită la el, Jill își amintește cum obișnuia să bea, dar niciodată nu părea beat, și cum se străduia să-i determine pe alții amețiți de băutură să-și mărturisească în fața lui temerile, subterfugiile, virginitatea sau infidelitățile, pe care le transforma apoi în glume sau în porecle umilitoare, pe care victimele lui se prefăceau că le agreează. Fiindcă avea o sumedenie de amici și de prieteni, care probabil îi rămâneau alături de frică – sau poate fiindcă, așa cum spuneau întotdeauna, el anima lucrurile. Oriunde

¹ Aluzie la personajul omonim din cărțile seriei *Winnie the Pooh*, de A.A. Milne (n.tr.)

s-ar fi aflat, era centrul atenției, iar atmosfera din jurul lui fremăta de riscuri și amuzament.

Ce să facă Jill cu un asemenea iubit? Avea nouăsprezece ani când îl cunoscuse, și nimeni n-o mai dorise înainte. Nu înțelegea ce anume îl atrăgea la ea și își dădea seama că nici ceilalți nu înțelegeau. Ea însăși era un mister pentru majoritatea celor de vârsta ei, dar unul tern. O fată care trăia doar ca să studieze vioara și care nu avea nici un alt interes.

Însă acest lucru nu era chiar adevărat. Se ghemuia sub păturile ei vechi și își imagina un iubit. Dar acesta nu era niciodată un șmecher arătos ca George. Gândul îi zbura la un ins tandru, ca un ursuleț, sau la un muzician cu vreo zece ani mai vârstnic decât ea, deja legendar, cu o potență aprigă. Ideile ei despre dragoste erau romanțioase, ca de operetă, deși nu acela era genul de muzică pe care-l aprecia cel mai mult. Dar George glumea în timp ce făcea dragoste; țopăia țanțoș prin camera ei când termina, scotea sunete grosolane și infantile. Performanțele lui repezite îi ofereau puțin din plăcerea pe care o știa din manevrele ei asupra propriei persoane, însă nu era tocmai dezamăgită.

Mai degrabă amețită de rapiditatea cu care evoluau lucrurile. Și așteptându-se să fie fericită când mintea ei ținea pasul cu realitatea fizică și socială. Atențiile lui George și căsătoria lor erau ca o prelungire strălucită a vieții sale. Încăperi luminoase, doldora de o frumusețe năucitoare. Și apoi venise bomba, sau uraganul, dezastrelor nu chiar improbabil, și întreaga extensie se spulberase. Făcută mici fărâme și dispărută, lăsând-o cu același

spațiu și aceleași opțiuni ca înainte. Pierduse ceva, în mod cert. Dar nu un lucru pe care și-l însușise cu adevărat sau pe care-l înțelesese mai mult decât ca un plan de viitor ipotetic.

A mâncat deja suficient, acum. Picioarele o dor de la atâta stat fără a se așeza. Lângă ea, doamna Shantz o întreabă:

– Ai avut ocazia să-i întâlnești pe prietenii lui George din oraș?

Se referă la tinerii care formează un grup aparte în marginea holului. Două fete drăguțe, un tânăr în uniformă navală, alții câțiva. Privindu-i, Jill își spune că, sigur, nici unuia dintre ei nu-i pare rău de fapt. Ailsei, poate, dar ea are propriile sale motive. Nimeni nu regretă cu adevărat că George a murit. Nici măcar fata care plângea în biserică și care arată de parcă va mai plânge puțin. Poate că fata respectivă își amintește acum că era îndrăgostită de George și crede că și el era îndrăgostit de ea, dar totodată nu mai are de ce să se teamă că el ar putea face sau spune ceva care să contrazică această amintire. Și nici unul dintre ei nu va mai trebui să se întrebe, când oamenii strânși în jurul lui George încep să râdă, de cine râd de fapt și ce anume le-a povestit George. Nimeni nu va trebui să se mai străduiască să-i facă față sau să caute o modalitate de a-i rămâne în grații.

Nu-i trece prin minte gândul că, dacă ar fi trăit, poate că George ar fi devenit o altfel de persoană, fiindcă nu se gândește că ea însăși devine o altfel de persoană.

Răspunde „Nu“ cu o lipsă de entuziasm care o determină pe doamna Shantz să murmure:

–Înțeleg. E dificil să întâlnești oameni noi. Mai ales... În locul tău, eu aș vrea mai degrabă să mă duc să mă culc puțin.

Jill fusese aproape sigură că va spune „să mă duc să beau ceva“. Dar nimeni nu oferă băuturi aici, doar ceai și cafea. Și oricum, Jill bea rareori. Poate recunoaște însă mirosul de alcool în răsuflarea cuiva, și i se pare că-l simte în respirația doamnei Shantz.

–De ce nu te duci? continuă doamna Shantz. Toate lucrurile astea sunt foarte solicitante. Îi spun eu Ailsei. Hai, du-te!

Doamna Shantz e o femeie scundă, cu păr cărunt și subțire, ochi luminoși și fața ascuțită, marcată de riduri. În fiecare iarnă pleacă și petrece o lună singură în Florida. Are bani. Casa pe care a construit-o împreună cu soțul ei în spatele casei Kirkham e lungă și joasă, de un alb orbitor, cu colțuri rotunjite și zone din cărămizi din sticlă. Doctorul Shantz este cu douăzeci sau douăzeci și cinci de ani mai tânăr decât ea – un tip vânjos, cu un aer amabil, fruntea înaltă și părul ondulat, deschis la culoare. Copii nu au. Se crede că ea ar avea unii dintr-o primă căsătorie, însă nu vin s-o viziteze. De fapt, se zice că doctorul Shantz fusese un prieten din colegiu pe care fiul ei îl adusese acasă, că el se îndrăgostise de mama colegului, că ea se îndrăgostise de prietenul fiului, că urmase un divorț, și iată-i căsătoriți, trăind într-un exil luxuriant și ferit de bârfele lumii.

Jill chiar simțise miros de whisky. Doamna Shantz are la ea o sticlură plată ori de câte ori se duce la vreun eveniment social de la care – așa cum spune ea – nu are

speranțe rezonabile. Băutura n-o face să se împleticească, să încurce cuvintele, să se certe sau să-i ia la pupat pe cei din jur. Adevărul e, probabil, că întotdeauna e puțin băută, dar niciodată beată cu adevărat. E obișnuită cu ingurgitarea alcoolului într-un mod rezonabil și liniștitor, astfel încât neuronii ei nici să nu se înece, nici să nu se usuce. Singurul lucru care o dă de gol este mirosul (pe care mulți în orașul acesta abstinent îl atribuie unor medicamente pe care trebuie să le ia sau vreunui unguent pe care trebuie să și-l întindă pe piept). Plus tonul deliberat pe care vorbește, felul în care pare să lase un loc liber în jurul fiecărui cuvânt rostit. Spune, desigur, lucruri pe care nici o femeie crescută în zonă nu le-ar dezvălui. Spune lucruri despre ea. Spune că e confundată când și când cu mama soțului ei. Spune că majorității oamenilor li se taie răsuflarea când își dau seama de greșală, atât de tare se fâstâcesc. Dar unele persoane – o chelneriță, poate – fixează asupra ei o privire urâtă, ca pentru a exclama: „De ce s-o fi irosind cu tine?!“

Iar doamna Shantz le răspunde: „Știu. Nu-i drept. Dar viața nu e dreaptă, așa că ați face bine să vă obișnuiți cu ideea.“

În după-amiaza asta îi este imposibil să-și repartizeze înghițiturile cum se cuvine. Bucătăria și chiar cămara prăpădită de lângă ea sunt locuri în care femeile pot intra oricând. Trebuie să se ducă sus, în baie, dar nu prea des. Când urcă spre sfârșitul după-amiezii, la puțin timp după ce Jill s-a retras, găsește ușa de la baie încuiată. Gândindu-se să se furișeze într-unul dintre dormitoare, se întreabă care o fi gol și care o fi ocupat de Jill. Pe urmă

îi aude glasul răzbătând din baie și spunând: „Numai un minut“, sau cam așa ceva. Ceva banal, dar tonul îi este sugrumat și speriat.

Doamna Shatz ia o înghițitură chiar acolo, pe hol, sub scuza situației de urgență.

– Jill! Te simți bine? Poți să descui ușa?

Jill stă în patru labe și încearcă să șteargă băltoaca de pe pardoseala băii. Citise despre ruperea apei – așa cum citise despre contracții, prezentație, dilatație sau placenta – și totuși scurgerea lichidului o luase prin surprindere. Fusese nevoită să folosească hârtie igienică, fiindcă Ailsa luase toate prosoapele obișnuite și pusese în loc bucățile de in brodat numite „prosoape pentru oaspeți“.

Se sprijină de marginea căzii ca să se ridice. Descuie ușa, și în clipa aceea prima undă de durere o uluiește. Nu-i e dat ei să aibă măcar o singură contracție ușoară, nici un semn sau un prim stadiu al travaliului; pentru ea va fi un asalt necruțător și o naștere directă, năvalnică.

– Încet, îi spune doamna Shantz, susținând-o atât cât poate. Spune-mi care-i camera ta, ca să mergem să te întinzi.

Înainte chiar de a ajunge în pat, degetele lui Jill se înfig în brațul subțire al doamnei Shatz, lăsând în urmă pete vineții.

– O, ce rapid e! constată doamna Shatz. E foarte energic pentru un prim copil. Mă duc să-l chem pe soțul meu.

Așa m-am născut eu, chiar acolo, în casă, cu vreo zece zile mai devreme, dacă e să punem bază pe calculele lui Jill. Ailsa abia a avut timp să conducă oaspeții la

ușă înainte ca întreaga casă să se umple cu gălăgia lui Jill, cu țipetele ei uimite și gemetele fără rușine care au urmat.

Chiar dacă o mamă era luată prin surprindere și năștea acasă, tot devenise ceva obișnuit la vremea aceea să fie dusă la spital cât mai repede, împreună cu copilul. Dar în oraș era un fel de epidemie de gripă estivală, și spitalul fusese năpădit de cele mai grave cazuri, astfel că doctorul Shantz a decis că era mai bine să rămânem, eu și Jill, acasă. La urma urmei, Iona își încheiase pregătirea sanitară și își putea lua o vacanță de două săptămâni ca să aibă grijă de noi.

Jill nu știa mai nimic despre traiul într-o familie. Crescuse la orfelinat. De la șase până la șaptesprezece ani dormise la un cămin. Luminile se stingeau la o oră anume, încălzirea nu funcționa niciodată înainte sau după o dată bine precizată. O mușama lungă acoperea masa la care mâncau și își făceau temele, la un atelier de peste drum. Lui George îi plăcuse asta. Însemna că e o fată rezistentă, declarase el. Însemna că e stăpână pe ea însăși, dură și singuratică. Însemna că e genul care nu s-ar aștepta la aiureli romantice. Dar orfelinatul nu fusese administrat într-un mod atât de neîndurător cum își imaginase el probabil, iar cei care-l administraseră nu fuseseră meschini. Pe la doisprezece ani, Jill fusese dusă la un concert, împreună cu alți câțiva, și atunci hotărâse că trebuia să învețe să cânte la vioară. Deja își încercase mâna la pian, în orfelinat. Cineva se implicase suficient pentru a-i face rost de o vioară la mâna a doua, una de calitate inferioară, și de câteva lecții, iar toate acestea se concretizaseră în final într-o bursă la conservator.

Se organizase un recital pentru sponsori și directori, o petrecere cu rochii elegante, puncte de fructe, discursuri și prăjituri. Jill fusese nevoită să țină ea însăși un mic discurs prin care să-și exprime recunoștința, dar adevărul e că totul i se păruse de fapt cât se poate de normal. Era sigură că între ea și vioară exista o legătură firească, predestinată, care oricum s-ar fi încheiat și fără ajutorul omenesc.

La cămin avea prietene, dar ele plecau devreme la birouri ori la fabrici, așa că le uitase. La liceul la care erau trimiși orfanii, o profesoară avusese o discuție cu ea, una în care surveniseră cuvinte ca „normală” și „bine dezvoltată”. Profesoara părea să creadă că muzica era un refugiu sau un înlocuitor pentru ceva anume, pentru frați și surori, pentru prieteni și iubiți. Și sugerase ca Jill să-și difuzeze energia, în loc să se concentreze pe un singur lucru. Să se relaxeze, să joace volei, să intre în orchestra școlii, dacă asta voia.

Jill începuse s-o evite pe profesoara respectivă, urcând scările sau ocolind pe altă alee ca să nu fie nevoită să discute cu ea. Și înceta să citească orice pagină pe care cuvintele „bine dezvoltată” sau „populară” îi săreau în ochi.

La conservator îi fusese mai ușor. Întâlnise acolo oameni la fel de puțin bine dezvoltați și de conștiincioși ca ea. Una dintre prietenele ei avea un frate mai mare în forțele aeriene, iar fratele se întâmplase să fie o victimă și un adorator al lui George Kirkham. Cei doi veniseră la o cină de duminică seara la o familie la care fusese invitată și Jill. Treceau pe acolo în drum spre un

loc în care să se îmbete. Și așa o întâlnise George pe Jill. Așa o întâlnise tata pe mama.

Trebuia să stea cineva acasă tot timpul, ca s-o supra-vegheze pe doamna Kirkham, așa că Iona lucra la brutărie în tura de noapte. Decora torturi – chiar și pe cele de nuntă, elegante – și punea la cuptor primul rând de pâini, la ora cinci. Mâinile ei, care tremurau atât de tare încât nu putea oferi nimănui o ceașcă de ceai, erau puternice, abile și răbdătoare, chiar inspirate, când venea vorba despre o activitate solitară, oricare ar fi fost aceea.

Într-o dimineață, după ce Ailsa plecase la serviciu – în scurtul răstimp cât Jill stătuse acolo înainte să mă nasc eu – Iona o strigase din dormitor cu un „psst“ când o văzuse trecând. Ca și când ar fi avut un secret. Dar cine mai era în casă acum, de care să se ferească? Nu putea fi doamna Kirkham.

Iona se chinuia să deschidă un sertar înțepenit al biroului.

– La naiba! exclamă ea și începu să chicotească. La naiba! Gata.

Sertarul era plin cu hăinuțe de copil – nu cămășuțe și pijamale strict necesare, ca acelea pe care le cumpărase Jill de la un magazin din Toronto care vindea marfă la mâna a doua și cu defecte de fabricație, ci bonete și puloverașe tricotate, botoșei și pantalonași și rochițe mici, lucrate de mână. Toate culorile și combinațiile de culori pastelate posibile – nu doar standardele bleu și roz – cu borduri croșetate și floricele, mieluți și păsărele brodate. Genul de hăinuțe despre care Jill abia dacă știa că există. Ar fi știut, dacă s-ar fi interesat la raioanele

pentru copii sau dacă s-ar fi uitat în cărucioarele bebelușilor, dar nu făcuse nici una, nici alta.

– Sigur că eu nu știu ce ai cumpărat tu deja, spuse Iona. Poate că ai deja o mulțime de lucruri, sau poate că nu-ți plac cele lucrate de mână, nu știu...

Chicotele păreau un fel de semne de punctuație în cursul vorbirii și totodată o prelungire a tonului ei de dezvinovățire. Tot ce spunea, fiecare privire și fiecare gest păreau să fie încleiate, mânjite cu un fel de miere lipicioasă ori cu un mucus vâscos de scuze, iar Jill nu știa cum anume să reacționeze.

– E foarte drăguț, răspunse ea plat.

– O, nu, nu știam dacă le vrei. Nu știam dacă-ți vor plăcea.

– Sunt minunate.

– Nu le-am făcut eu pe toate, pe unele le-am cumpărat. M-am dus la bazarul de la biserică și la cel al spitalului, mi-am zis că ar fi drăguț, dar dacă nu-ți plac sau n-ai nevoie de ele, pot să le duc la fondul de caritate.

– Chiar am nevoie de ele, zise Jill. N-am cumpărat nimic de felul ăsta.

– Serios? Ce am lucrat eu nu e grozav, dar poate că cele lucrate de doamnele de la biserică sau de la spital, poate ele ți se vor părea bune.

Oare la asta se referise George când spusese că Iona era o epavă emoțională? (Ailsa susținea că ratarea ei de la școala sanitară fusese cauzată de o sensibilitate exagerată și de faptul că tutorele ei fusese puțin prea dur cu ea.) Ai fi putut crede că jinduia la confirmări din partea interlocutorului, dar oricâte confirmări ai fi încercat să-i oferi, tot nu părea să fie suficient, sau să ajungă până la ea.

Jill simțea că vorbele, chicotele, smiorcăielile și privirile umede ale Ionei (fără îndoială că și palmele îi erau umede) erau chestii care se târau pe corpul ei – al lui Jill – ca niște căpușe care încercau să-i intre sub piele.

Totuși, cu timpul se obișnuise. Sau Iona își domolise purtarea. Amândouă răsufiau ușurate când ușa se închi-dea în urma Ailsei, dimineața – era ca și când o profesoară ar fi ieșit din clasă. Își mai lua câte o ceașcă de cafea în vreme ce doamna Kirkham spăla vasele. Făcea acest lucru foarte lent – uitându-se în jur după sertarul sau raftul pe care trebuia pus fiecare vas – și cu unele întreruperi. Dar și cu ritualuri pe care nu le omitea niciodată, presărând de pildă zațul de cafea pe o plantă care creștea lângă ușa bucătăriei.

– Crede că zațul o ajută să crească, îi șoptea Iona. Chiar dacă îl pune pe frunze, nu pe pământ. În fiecare zi trebuie să luăm furtunul și să-l curățăm.

Jill își spunea că Iona vorbea ca fetele care erau ciuca bătailor la orfelinat și care erau totdeauna dispuse să se ia de altcineva. Dar odată ce o determinai să treacă de scuzele exagerate sau de valul de acuzații umile („Sigur că sunt ultima persoană a cărei opinie e solicitată la magazin“ sau „Sigur că Ailsa nu ține seama de părerea mea“ ori „Sigur că George n-a ascuns niciodată faptul că mă disprețuia“), aveai șanse s-o convingi să vorbească despre lucruri destul de interesante. Îi povestise lui Jill despre casa care fusese a bunicului lor și care era acum corpul central al spitalului, despre unele afaceri îndoielnice din cauza cărora tatăl lor își pierduse slujba și despre o poveste de dragoste dintre două persoane căsătorite de la brutărie. Pomenise și despre presupusul

trecut al cuplului Shantz și chiar despre faptul că Ailsa îl cam plăcea pe doctorul Shantz. Tratatamentul cu șocuri pe care-l suferise Iona după căderea ei nervoasă părea să fi lăsat un fel de gaură în discreția ei, și vocea care răzbătea prin gaura aceea – odată eliminate mizeriile dezgustătoare – era veninoasă și vicleană.

Iar Jill putea foarte bine să-și petreacă timpul bârfind – degetele ei deveniseră acum prea dolofane ca să mai cânte la vioară.

Apoi m-am născut eu și totul s-a schimbat, mai ales pentru Iona.

Jill fusese nevoită să stea în pat o săptămână, însă chiar și după ce putuse să se ridice continuase să se miște ca o bătrână înțepenită, gâfâind de fiecare dată când se așeza pe scaun. Avea cusături mari și dureroase, iar peste abdomen și sâni avea bandaje strânse, ca o mumie – așa era practica pe atunci. Laptele îi curgea din belșug – îi trecea prin legături, pe așternut. Iona îi desfăcea cârpele și încerca să îndrepte sfârțul spre gura mea. Dar eu nu voiam să-l iau. Refuzam să iau sânul mamei. Urlam ca din gură de șarpe – de parcă sânul mare și țeapăn ar fi fost o fiară botoasă care-mi ronțăia fața. Iona mă lua în brațe, îmi dădea puțină apă caldă, și mă linișteam. Dar pierdeam în greutate. Nu puteam trăi doar cu apă. Așa că Iona îmi pregătea lapte praf și mă lua din brațele lui Jill, unde mă crispam și plângeam. Iona mă legăna și mă mângâia, atingându-mi obrazul cu biberonul – care s-a dovedit a fi preferatul meu. Sugeam cu lăcomie laptele praf și nu-l dădeam afară. Brațele Ionei și tetina pe care mi-o oferea ea au devenit căminul meu favorit.

Sânii lui Jill au fost legați și mai strâns, iar ea s-a văzut nevoită să se abțină de la a bea lichide (amintiți-vă că era vară) și să îndure durerea până când i-a secat laptele.

– Ce maimuțică, ce maimuțică, îngâna Iona. Ești o maimuțică și nu vrei lăpticul bun al mamei.

În scurt timp am devenit un bebeluș mai gras și mai puternic. Puteam să plâng mai tare. Plângeam dacă altcineva decât Iona încerca să mă ia în brațe. Îi respingeam pe Ailsa și pe doctorul Shantz cu mâinile lui grijuliu încălzite, dar firește că aversiunea mea față de Jill era cea care stârnea în primul rând atenția.

Odată ce se ridica din pat, Iona o instala pe scaunul pe care obișnuia să stea ea însăși când îmi dădea să mă-nânc; își așternea bluza pe umerii lui Jill și-i puneă biberonul în mână.

Degeaba, nu mă lăsam păcălit. Îmi întorceam obrazul de la biberon, întindeam picioarele și-mi încordam abdomenul ca o minge. Nu acceptam înlocuirea. Plângeam. Nu voiam să cedez.

Plânsetele mele erau încă scâncete de bebeluș, dar stârneau tulburare în casă, și Iona era singura care le putea opri. Când mă atingeă sau îmi vorbea altcineva decât ea, țipam. Dacă mă culcau fără ca Iona să mă lege, plângeam până când oboseam, adormeam pentru zece minute și mă trezeam gata să încep din nou. Nu aveam momente bune sau momente așa și așa. Aveam momente Iona și momente fără Iona, care puteau deveni – oh, tot mai grav – momente toți ceilalți și, de cele mai multe ori, momente Jill.

Cum putea deci Iona să revină la slujba ei odată încheiate cele două săptămâni de vacanță? Nu putea. Nici

nu se punea problema. Brutăria trebuia să găsească pe altcineva. Iona trecuse de la statul de membru neglijabil al familiei la cel de cea mai importantă persoană din casă; ea era paravanul dintre cei care locuiau acolo și discordia continuă. Trebuia să fie disponibilă la orice oră pentru a menține în casă o atmosferă cât de cât relaxată. Doctorul Shantz era îngrijorat. Chiar și Ailsa era îngrijorată.

– Iona, nu te obosești prea tare!

Și totuși, o schimbare minunată se produsese. Iona era palidă, însă tenul îi strălucea, de parcă în sfârșit ieșise din adolescență. Putea privi acum pe oricine în ochi. Și gata cu tremuraturul, gata cu chicotelile și cu tonul crispat din glasul ei, care devenise la fel de despotice ca al Ailsei și mai vesel. (Niciodată mai vesel decât atunci când mă certa pentru atitudinea mea față de Jill.)

„Iona e-n al nouălea cer – pur și simplu îl adoră pe copilășul acela“, le spunea Ailsa celorlalți. În realitate însă, purtarea Ionei părea prea energică pentru un sentiment de adorație. Nu-i păsa cât zgomot făcea ea, în încercarea de a le potoli pe ale mele. Urca în goană scările, strigând cu răsuflarea tăiată: „Vin acum, vin acum, stai puțin!“ Pășea de colo colo cu mine culcat într-o doară pe umărul ei, ținut cu o singură mână, în vreme ce mâna cealaltă făcea o treabă tot pentru mine. Era stăpână peste bucătărie, rechiziționând aragazul pentru sterilizator, masa pentru prepararea laptelui și chiuveta pentru igiena mea. Înjura cu voioșie, chiar și în prezența Ailsei, când rătăcea sau vărsa ceva.

Știa că era singura persoană care nu se crispa, care nu simțea amenințarea vagă a dezastrului când lansam primul scâncet de avertizare. Dimpotrivă, ea era cea a cărei

inimă tresălta, care se simțea ușoară ca un fulg datorită sentimentului de putere pe care-l căpătase și mulțumirii sufletești.

O dată ce legăturile îi fuseseră îndepărtate și își văzuse pânțele aplatizate, Jill își îndreptase privirea asupra mâinilor. Umflătura se retrăsese complet. Jill coborâse, își luase vioara din dulap și-i deschisese capacul. Era gata să încerce câteva arpegii.

Asta se întâmpla într-o duminică după-amiază. Iona se întinsese să doarmă puțin, cu o ureche mereu ciulită ca să-mi audă plânsetele. Și doamna Kirkham se culcase. Ailsa își vopsea unghiile în bucătărie. Jill începu să acordeze vioara.

Tata și rudele lui nu erau cu adevărat interesați de muzică. Dar încă nu știau asta. Credeau că intoleranța sau chiar ostilitatea pe care le resimțeau față de anumite genuri de muzică (și care erau evidente până și în modul în care pronunțau cuvântul „clasică”) aveau la bază simpla tărie de caracter, integritatea și hotărârea fermă de a nu se lăsa aburiți. Ca și când orice melodie care se voia a fi mai mult decât o simplă armonie ar fi încercat să te împovăreze cu ceva, și toți știau asta în sufletul lor, dar unii – din afectare, din lipsa onestității și a simplității – n-ar fi recunoscut-o niciodată. Și din această artificialitate și toleranță lașă izvora întreaga lume a orchestrelor simfonice, a operelor, baletelor și concertelor capabile să-i adoarmă pe cei care le ascultau.

Majoritatea localnicilor gândeau la fel. Dar fiindcă nu crescuse acolo, Jill nu înțelegea profunzimea acestui sentiment și amploarea lui banalizată. Tata nu-l etalase niciodată și nici nu-l transformase într-o virtute, fiindcă

nu era omul virtuților. Îi plăcuse faptul că Jill era muziciană, nu datorită muzicii, ci fiindcă asta o făcea să reprezinte o alegere bizară pentru el, la fel ca hainele pe care le purta, părul ei nestăpânit și modul ei de viață. Alegând-o pe ea, le arătase oamenilor ce părere avea el despre ei. Le arătase el fetelor ăloră care speraseră să-l înhațe. Îi arătase el Ailsei.

Jill închise ușile de sticlă cu perdelele ale camerei de zi și acordă vioara încet. Poate că nici un sunet nu răzbătu. Sau dacă Ailsa auzi ceva din bucătărie, crezu probabil că sunetul vine de afară, de la un radio din vecini.

Acum Jill își începu arpegiile. Era adevărat că degetele nu-i mai erau umflate, dar le simțea înțepenite. Corpul întreg îi părea înțepenit, postura ei nu era în întregime firească și simțea vioara agățată de ea într-un mod neîncredător. Orice ar fi fost însă, avea să-și facă arpegiile. Era sigură că se mai simțise așa și înainte, după ce îi trecuse gripa, când fusese prea obosită din cauza repetițiilor extenuante sau chiar fără nici un motiv.

M-am trezit fără nici un scâncet de nemulțumire. Fără nici un avertisment, fără nici un crescendo. Doar un urlet, o cascadă de urlete care s-a prăvălit asupra casei, un plâns altfel decât toate plânsetele mele de până atunci. O descătușare a unui nou val de chinuri nebnuite, o suferință care pedepsea lumea cu undele ei încărcate de pietroaie, o salvă de jale revărsată prin ferestrele sălii de tortură.

Iona se trezi instantaneu, pentru prima dată alarmată de zarva stârnită de mine, strigând:

– Ce-i asta? Ce-i asta?

Alegând să închidă ferestrele, Ailsa răspunse:

– E scripca. E scripca.

Și deschise ușile sufrageriei, dând buzna înăuntru.

– Jill! Jill! E ceva oribil. De-a dreptul oribil. Tu nu-ți auzi copilul?

Smulse paravanul de sub fereastra camerei de zi, ca s-o poată închide. Își pusese un chimono ca să-și facă unghiile, și acum un băiat care trecu pe bicicletă prin fața casei privi înăuntru și-i văzu chimonoul deschis la piept.

– Dumnezeu! exclamă ea; rareori își pierduse controlul de sine într-o asemenea măsură.. Încetează cu chestia aceea!

Jill puse vioara jos.

Ailsa dădu fuga în hol și strigă în sus, spre Iona.

– E duminică! Nu-l poți face să se oprească?

Fără un cuvânt, Jill se duse direct în bucătărie, unde doamna Kirkham, în ciorapi, stătea ținându-se de blat.

– Ce-i cu Ailsa? întrebă ea. Ce-a făcut Iona?

Jill ieși pe ușă și se așeză pe treptele din spate, privind peste curte, spre zidul orbitor, scaldat în lumină, al casei albe a familiei Shantz. Peste tot în jur se aflau curți și ziduri fierbinți ale altor case. Și înăuntrul lor, oameni bine cunoscuți unii altora, din vedere și după nume și după trecutul personal. Și dacă mergeai trei străzi spre est de aici sau cinci străzi spre vest, șase străzi spre sud ori zece străzi spre nord, ai fi dat de zidurile lanurilor crescute deja înalte, câmpuri îngrădite cu iarbă și grâu și cu porumb. Plinătatea pământului de la țară. Fără loc să respiri din cauza recoltelor invadatoare, a hambarelor și a animalelor rumegătoare. Ceva mai departe,

pădurici ademenitoare ca niște petice de umbră, de pace și de siguranță, dar în realitate colcăind de gănganii.

Cum să descriu ce înseamnă muzica pentru Jill? Uită de peisaje, de viziuni și dialoguri. Aș zice că e mai degrabă o problemă pe care ea trebuie să o lămurească strict și cu îndrăzneală și pe care și-a asumat-o ca pe o responsabilitate în viață. Să presupunem deci că i se iau uneltele care-i sunt necesare la lămurirea problemei. Problema e încă prezentă în toată grandoarea ei și ceilalți încă o conștientizează, dar s-a îndepărtat de ea. Pentru ea, rămân doar treptele din spate, zidul orbitor și plânsul meu. Plânsul meu e un cuțit care retează din viața ei tot ce nu este util. Pentru mine.

– Intra, spune Ailsa prin ușa cu plasă. Vino înăuntru. N-ar fi trebuit să țip la tine. Intra înapoi, că se uită lumea.

Până seara, întregul episod poate fi relatat pe un ton lejer.

– Nu se poate să nu fi auzit miorlăitul de astăzi, le zise Ailsa celor doi Shantz, care o invitaseră la ei pe verandă, în timp ce Iona mă pregătea de culcare. Se pare că bebelușul nu-i un mare admirator al viorii. Nu seamănă cu mămica.

Chiar și doamna Shantz râse.

– E un gust care se cultivă.

Jill le auzi. Sau cel puțin auzi râsetele și bănuii despre ce era vorba. Ședea în pat citind *Puntea Sfântul Ludovic*; luase cartea de pe raft fără să înțeleagă că ar fi trebuit să-i ceară mai întâi permisiunea Ailsei. Din când în când, povestea i se ștergea din minte, iar ea auzea râsetele din curtea alăturată și uguielile adoratoare ale Ionei în camera vecină, și o treceau sudori ursuze. Dacă

ar fi fost într-un basm, s-ar fi ridicat de pe pat cu forța unei tinere urieșițe și ar fi făcut prăpăd în casă, frângând mobile și gâturi.

Când eram aproape să împlinesc șase săptămâni, Ailsa și Iona ar fi trebuit să plece împreună cu mama lor într-o vizită anuală de o noapte la niște veri din Guelph. Iona voia să mă ia și pe mine, dar Ailsa îl adusese pe doctorul Shantz ca s-o convingă că nu era o idee bună să iei un copil atât de mic la un drum așa de lung pe o asemenea căldură. Pe urmă Iona spusese că rămânea acasă.

– Nu pot să și conduc, să am și grijă de mama, replicase Ailsa, adăugând că devenea mult prea atașată de mine și că o zi și jumătate în care să aibă grijă de propriul ei copil n-avea să fie prea mult pentru Jill.

– Este, Jill?

Mama răspunsese că nu.

Iona încercase să pretindă că nu pentru a sta cu mine voia de fapt să rămână, ci ca să evite răul de mașină din cauza căldurii.

– Dar nu conduci tu, replicase Ailsa. Tu trebuie doar să stai acolo. Cu mine cum rămâne? Nu merg ca să mă distrez. Merg fiindcă ei ne așteaptă să venim.

Iona trebuia să stea pe bancheta din spate, ceea ce, spusese ea, îi agrava răul de mașină. Ailsa replicase că n-ar fi fost bine s-o așeze pe mama lor în spate. Doamna Kirkham declarase că n-o deranja. Ailsa refuzase iar.

Iona coborî geamurile îndată ce Ailsa porni motorul și își aținti privirea spre fereastra camerei de la etaj în care mă culcase după baia de dimineață și după biberon.

Ailsa îi făcu semn cu mâna lui Jill, care stătea lângă ușa din față.

– La revedere, mămico! strigă ea pe un ton vesel și provocator, care lui Jill îi aminti într-un fel de George.

Perspectiva unei plecări de acasă și noul risc de turbulență pe care acest lucru îl implica părea să-i fi îmbunătățit Ailsei starea de spirit. Și poate că se simțea bine – mai liniștită – știind că o pusese pe Iona înapoi la locul ei cuvenit.

Era cam zece dimineața când plecaseră ele, și ziua care o aștepta avea să fie cea mai lungă și mai urâtă din viața lui Jill. Nici măcar cea în care venisem pe lume, cu travaliul ei de coșmar, nu se putea compara cu asta. Înainte ca mașina să fi ajuns măcar în orașul vecin, m-am trezit nefericit, de parcă aș fi simțit că Iona îmi fusese luată. Iona îmi dăduse să mănânc cu atât de puțin timp înainte de a pleca, încât Jill își spuse că era imposibil să-mi fie foame. Dar descoperi că eram ud și, cu toate că citise că nu e nevoie să schimbi un sugar de fiecare dată când se udă și că nu asta le stârnește de obicei plânsetele, hotărî să-mi schimbe scutecul. Nu era prima dată când făcea acest lucru, dar niciodată nu reușise cu ușurință și de fapt de cele mai multe ori intervenea Iona și definitivă procesul. Eu am îngreunat situația cât am putut – am dat din mâini și din picioare, mi-am arcuit spatele, am făcut tot posibilul să mă întorc pe burtă și, desigur, am plâns tare. Lui Jill îi tremurau mâinile, încerca să-mi vorbească, încerca să imite uguitul Ionei și alintările ei dulci, dar degeaba – o asemenea lipsă de sinceritate stângace mă învrăjbea și mai mult.

M-a luat în brațe imediat ce a izbutit să-mi prindă scutecul, a încercat să mă muleze pe pieptul și pe umărul ei, dar eu mă încordam țeapăn, de parcă trupul ei ar fi avut ace incandescente în el. S-a așezat pe scaun și m-a legănat. S-a ridicat și m-a săltat. Mi-a îngânat cuvintele melodioase ale unui cântec de leagăn din care răzbătea exasperarea și furia ei, plus ceva ce putea fi considerat dezgust.

Eram monștri unul pentru celălalt. Eu și Jill.

Într-un târziu m-a lăsat jos, mai blând decât ar fi vrut s-o facă, iar eu m-am liniștit, ușurat parcă de faptul că mă îndepărtasem de ea. A ieșit din cameră în vârful picioarelor. Și n-a trecut mult înainte să încep din nou.

Iar lucrurile au continuat la fel. Nu plângeam continuu. Făceam pauze de două, cinci, zece sau douăzeci de minute. Când a venit timpul să-mi dea biberonul, l-am acceptat, am stat rigid pe brațul ei, pufnind amenințător în timp ce sugeam. După ce am dat gata jumătate de sticlă, mi-am reluat atacul. Am terminat până la urmă tot laptele din biberon, aproape fără să-mi dau seama, printre țipete. Am adormit, iar ea m-a pus în pat. S-a furișat în jos pe scări, apoi a rămas nemișcată în hol, evaluând parcă modalitățile sigure de fugă. Transpirase de la eforturile făcute și de la căldura de afară. În liniștea prețioasă și fragilă, s-a dus în bucătărie și a îndrăznit să pună ibricul de cafea pe aragaz.

Înainte să înceapă să fiarbă, am slobozit un urlet bubuitoar.

Și-a dat seama atunci că uitase ceva. Nu mă ținuse să dau aerul afară după ce supsesem. A urcat treptele cu hotărâre, m-a luat din pat și a început să se plimbe cu mine,

bătându-mă și frecându-mă pe spate, și după o vreme am râgâit, dar nu m-am oprit din plâns. Într-un final, renunțând, m-a lăsat iar jos.

Ce anume din plânsul unui copil mic îi dă atâta forță, capabilă să spulbere ordinea de care depinzi, în interiorul și în exteriorul tău deopotrivă? E ca o furtună – insistență, teatrală, și totuși pură și autentică dintr-un punct de vedere. Este mai degrabă acuzator decât implorator – vine dintr-o furie care nu poate fi ostoită, o furie înăscută, lipsită de dragoste și de compasiune, gata să-ți zdrobească creierul în țeastă.

Tot ce poate face Jill este să se plimbe. Să meargă în sus și-n jos prin camera de zi, iar și iar în jurul mesei, până în bucătărie unde ceasurile îi arată cât de lent, foarte lent trece timpul. Nu poate sta locului cât să ia mai mult de o înghițitură de cafea. Când i se face foame, nu se poate opri ca să-și facă un sendviș, ci mănâncă fulgi de porumb din pungă, lăsând o dâră prin toată casa. Mâncatul și băutul, de fapt orice lucru banal, par la fel de riscante ca atunci când le-ai face pe o bărcuță în mijlocul unui uragan sau într-o casă ale cărei grinzi trosnesc sub o vijelie teribilă. Nu-ți poți lua mintea de la vijelie, fiindcă altfel îți va distruge și ultima linie de apărare. De dragul sănătății mintale, încerci să te concentrezi pe un detaliu placid din jurul tău, dar urletele vântului – urletele mele – au puterea de a se insinua într-o pernă, în modelul covorului sau într-un mic defect al geamului de la fereastră. Cu mine nu există scăpare.

Casa e închisă ca o cutie. O parte din rușinea față de vecini a Ailsei s-a prins și de Jill, sau poate că Jill și-a

dezvoltat o rușine a ei. O mamă care nu-și poate liniști copilul – ce poate fi mai rușinos decât atât? Ține ușile și ferestrele bine închise. Și nu dă drumul ventilatorului portabil fiindcă a uitat de el. Nu mai gândește în termeni de confort practic. Nu se gândește că duminica asta e una dintre cele mai fierbinți zile din an și că poate asta mă supără de fapt. O mamă experimentată sau cu instinct matern m-ar fi răcorit puțin, în loc să-mi atribue puterile unui demon. Căldură sufocantă, asta i-ar fi venit în minte, nu disperarea crasă.

La un moment dat în cursul după-amiezii, Jill ia o decizie prostească, ori poate doar disperată. Nu pleacă de acasă lăsându-mă singur, nu. Închisă în carcera croită de mine, visează la un spațiu numai al ei, la o evadare în sine însăși. Își scoate vioara, pe care n-a mai pus mâna din ziua arpeggiilor, de la tentativa pe care Ailsa și Iona au transformat-o într-o glumă de familie. Cântecul ei nu mă trezește, fiindcă sunt treaz deja, și cum m-ar putea încrâncena mai mult decât sunt acum?

Într-un fel, îmi face o onoare. Gata cu alinările imitate, gata cu cântecele de leagăn simulate sau grija prefăcută pentru durerea mea de burtă, gata cu uguielele pițigăiate. În loc de asta, vrea să cânte Concertul pentru vioară al lui Mendelssohn, cel pe care l-a interpretat la recital și pe care va trebui să-l interpreteze din nou la examinarea pentru diploma de absolvire.

Mendelssohn este alegerea ei – în detrimentul Concertului pentru vioară de Beethoven, care îi place mai mult – deoarece crede că Mendelssohn îi va aduce note mai mari. Sper că îi reușește – că i-a reușit – mai bine;

e încrezătoare că se va afirma și-i va impresiona pe examinatori fără teamă de vreo catastrofă. Fiindcă nu e o misiune care-i va da de furcă toată viața – a decis deja acest lucru; nu e ceva cu care se va chinui și pe care se va strădui la nesfârșit să-l stăpânească.

Va cânta pur și simplu.

Acordează vioara, face câteva arpegii și încearcă să mă elimine din conștiința ei auditivă. Știe că e cam înțepenită, dar acum e pregătită pentru acest lucru. Și se așteaptă ca problemele să se atenueze pe măsură ce se adâncește în muzică.

Începe să cânte, continuă să cânte, și cântă, și cântă fără oprire până la sfârșit. Iar interpretarea ei e jalnică. E un chin. Dar continuă, spunându-și că asta trebuie să se schimbe, că poate ea s-o schimbe, dar nu poate. Totul e fals, cântă la fel de prost ca Jack Benny într-una dintre parodiile lui. Vioara e posedată, o urăște; îi redă o distorsiune obstinată a fiecărei note pe care o intenționează ea. Nimic nu poate fi mai rău de atât – e mai rău chiar decât dacă s-ar uita în oglindă și și-ar vedea propria față schimonosită, diformă, rânjind. O farsă care i se face și pe care n-o poate crede, și pe care va încerca s-o desființeze privind în altă parte și iar înapoi, în altă parte și înapoi, din nou și din nou. Fără a reuși însă. Ba cântă chiar mai rău; sudoarea i se scurge pe față și pe brațe și pe spate, iar mâinile-i alunecă – pur și simplu nu există o limită a interpretării ei lamentabile.

Final. A ajuns la final. Piesa pe care a învățat-o cu luni în urmă și pe care a desăvârșit-o de atunci, pentru ca nimic în ea să nu rămână inabordabil sau problematic,

a înfrânt-o definitiv. I-a demonstrat că a devenit un trup pustiit, vandalizat. Jefuit peste noapte.

Dar nu renunță. Ia cea mai proastă decizie. În starea de disperare în care se află, începe din nou; va încerca Beethoven. Și sigur că nu iese nimic bine, e chiar mai rău și mai rău, iar ea pare să urle, să se înece în sine însăși. Pune vioara și arcușul pe canapeaua din camera de zi, pe urmă le ia și le împinge dedesubt, să nu le mai vadă, fiindcă are o viziune cu sine însăși lovindu-le și frângându-le de spătarul scaunului, într-o răbufnire dramatică.

În tot acest timp, eu nu am renunțat. Normal că n-am renunțat, dată fiind concurența.

Jill se întinde pe canapeaua din brocart azuriu pe care nimeni nu se culcă și nici măcar nu se așază vreodată, decât în prezența musafirilor, și adoarme. Se trezește după cine știe cât timp, cu fața încinsă lipită de brocart, cu urmele modelului imprimată în piele, cu un fir de salivă scurgându-i-se din gură și pătând materialul azuriu. Pe fondul țipetelor mele care se intensifică și se atenuază ritmic, auzoma bubuiturilor unui baros. În plus, o doare și capul. Se ridică și își face loc – asta e senzația ei – prin aerul fierbinte până la dulapul din bucătărie în care ține Ailsa aspirinele. Atmosfera grea o duce cu gândul la o gură de canal. Și de ce nu? Cât ea a dormit, eu mi-am murdărit scutecul, și mirosul a avut timp să umple toată casa.

Aspirina. Încălzește o altă sticlă. Urcă scările. Îmi schimbă scutecul fără să mă ridice din pătuț. Cearșaful, la fel ca scutecul, e mizer. Aspirina nu și-a făcut încă efectul, iar durerea de cap devine și mai cumplită când se apleacă. Strânge mizeria, îmi spală fesele opărite, pune

un scutec curat și-l duce pe cel vechi împreună cu cearșaful în baie, ca să fie curățate în closet. Le pune în găleata cu dezinfectant care e deja plină-ochi, fiindcă astăzi nu s-a ocupat nimeni de spălatul obișnuit al rufelor. Pe urmă vine la mine cu biberonul. Mă liniștesc din nou atât cât să sug. E de mirare că mai am energie pentru așa ceva, dar mai am. Masa a venit cu peste o oră mai târziu decât de obicei, așa că am o foame zdravă pe care s-o adaug – dar pe care aș putea s-o și scad – la lista mea de nemulțumiri. Sug mai departe. Termin sticla și pe urmă, istovit, adorm, iar de data asta chiar dorm.

Durerea de cap a lui Jill se mai împlânzește. Năucă, îmi spală scutecele, cămășuțele și așternutul. Le freacă, le clătește și chiar fierbe scutecele ca să prevină eritemul la care sunt predispus. Le stoarce apoi pe toate cu mâna. Le întinde la uscat în casă, fiindcă a doua zi e duminică și când se va întoarce, Ailsa nu va vrea să vadă nimic atârnat afară. Și, oricum, Jill preferă să nu iasă în curte, mai ales acum când se lasă seara și oamenii ies la aer, ca să se bucure de răcoare. Nu vrea să fie văzută de vecini – nici măcat să fie salutată de prietenoșii soți Shantz – după tot ce au fost nevoiți să audă astăzi.

Și ce mult îi trebuie zilei de azi ca să ajungă la sfârșit! Pentru ca razele soarelui și umbrele prelungi să pălească și căldura monumentală să se ostoiască puțin, frântă de fisuri dulci de răcoare. Și apoi, dintr-odată, stelele răsar în mănunchiuri, iar copacii cresc aidoma unor nori, scuturând în jur tihnă. Dar nu pentru mult timp și nu pentru Jill. Cu mult înainte de miezul nopții răsună un scâncet ușor – nu l-ai putea numi de probă, ci doar

ușor, experimental, de parcă în ciuda practicii făcute toată ziua, mi-aș fi pierdut îndemânarea. Sau de parcă m-aș fi întrebat dacă totuși chiar merită. O scurtă pauză apoi, un fals răgaz sau o prefăcută renunțare. Urmată însă de o revenire în forță totală, frenetică, necruțătoare. Exact când Jill s-a dus să-și facă o altă cafea, ca să-și alunge și ultimele urme ale durerii de cap. Crezând că de data asta chiar se va putea așeza la masă ca s-o bea.

Acum stinge focul la aragaz.

Aproape că a venit timpul pentru ultimul biberon al zilei. Dacă cel dinainte n-ar fi fost întârziat, aș fi gata acum. Sau poate că sunt gata? În timp ce laptele se încălzește, Jill se întreabă dacă n-ar trebui să se mai trateze cu două aspirine. Pe urmă își spune că probabil n-ar avea rost; îi trebuie ceva mai tare. În dulapul din baie găsește doar ceva pentru stomac, laxative, pudră de talc și medicamente date pe rețetă, de care nu s-ar atinge. Dar știe că Ailsa ia ceva tare pentru durerile menstruale, așa că intră în camera ei și caută în sertarele biroului până când găsește o sticlută cu analgezice așezată, logic, peste un teanc de tampoane. Și acestea sunt pe rețetă, dar pe etichetă scrie clar în ce condiții se administrează. Ia două pastile, se întoarce în bucătărie și constată că apa în care încălzea biberonul a dat în clocot – laptele e prea fierbinte.

Ține sticla sub jetul de apă rece ca s-o răcorească – plânsetele mele se abat asupra ei ca țipetele unor păsări de pradă deasupra unui râu vijelios – și, uitându-se la pastilele de pe masă, își spune: „Da.“ Ia un cuțit, răzuiește câteva frânturi dintr-o pastilă, deșurubează tetina, ia frânturile pe lama cuțitului și le presară – doar câteva

punctișoare de praf alb – în lapte. Apoi înghite cealaltă pastilă și șapte optimi sau poate unsprezece douăsprezecimi din cea de-a doua, și urcă la etaj cu sticla. Îmi ridică trupul devenit imediat rigid și-mi duce biberonul la gura acuzatoare. Laptele e încă puțin prea cald pentru gustul meu și inițial îl scuipe înapoi, spre ea. Apoi, după un timp, decid că merge și așa, și îl beau pe tot.

Iona urlă. Jill se trezește în casa plină de lumină vătămătoare și de urletele Ionei.

Planul fusese ca Ailsa, Iona și mama lor să stea la rudele din Guelph până spre seară, ca să evite șofatul în cele mai fierbinți ore ale zilei. Dar după micul dejun, Iona începuse să se agite. Voia să se întoarcă acasă la copil, spunând că abia dacă reușise să închidă ochii toată noaptea de îngrijorare. Era jenant să tot discute în contradictoriu cu ea în fața rudelor, așa că Ailsa cedase în cele din urmă. Ajunseseră acasă în a doua parte a dimineții și deschiseseră ușa casei învăluite în liniște.

– Pfu! exclamase Ailsa. Așa miroase aici tot timpul și nu ne dăm noi seama fiindcă ne obișnuim cu aerul?

Iona trecuse în viteză pe lângă ea și urcase scările în fugă.

Iar acum urla.

– Mort! Mort! Ucigașa!

Nu știe nimic despre pastile. Și atunci, de ce zbiară „Ucigașa”? Din cauza păturii. Vede pătura ridicată până peste capul meu. Sufocare, nu otravă. Nu i-a trebuit nici o clipă, nici o frântură de secundă, ca să treacă de la „mort” la „ucigașă”. A fost un salt imediat. Mă înșfacă din pătuț, cu pătura morții răsucită în jurul meu

și, strângând la piept bocceaua, iese în goană din cameră și se repede în dormitorul lui Jill.

Jill se chinuiește să se trezească, năucă, după douăsprezece sau treisprezece ore de somn.

– Mi-ai ucis copilul! urlă Iona la ea.

Jill n-o corectează, nu spune „copilul *meu*“. Iona mă întinde acuzator, ca să mă arate lui Jill, dar înainte ca ea să poată arunca o privire asupra mea, mă trage înapoi. Iona geme și se îndoiaie de mijloc, de parcă ar fi încasat un pumn în stomac. Încă ținându-mă în mâini, se năpustește pe scări în jos, ciocnindu-se de Ailsa, care tocmai urca. Ailsa aproape că e doborâtă de pe picioare; se agață de balustradă, însă Iona nu observă – pare să încerce doar să îndese bocceaua – pe mine – într-o gaură nouă și terifiantă din mijlocul trupului ei. Cu vinte se revarsă din ea printre alte gemete și icnete de conștientizare.

– Copilul... Scumpul meu... Drag... Ooh.. Oh... Cheamă... Sufocat... Pătura... Copilul... Poliția...

Jill a dormit neînvelită și fără să se schimbe în cămașa de noapte. E încă îmbrăcată cu șortul și maioul de ieri și nu e sigură dacă a dormit o noapte sau câteva ore după-amiază. Nu e sigură nici unde e, nici ce zi e. Și ce-a zis Iona? Ridicându-se cu greu ca dintr-un coș cu lână caldă, mai degrabă vede decât aude strigătele Ionei, care sunt ca niște străfulgerări roșii, vene fierbinți în interiorul pleoapelor ei. Se agață de luxul de a nu fi obligată să înțeleagă, dar imediat știe că a înțeles deja. Știe că e vorba despre mine.

Dar crede că Iona a făcut o greșală. Iona a intrat într-o parte incorectă a visului. Și partea aceea s-a sfârșit.

Copilul e bine. Jill a avut grijă de copil. A ieșit din casă, l-a găsit și l-a învelit. Totul e bine.

În holul de jos, Iona face un efort și urlă câteva cuvinte coerente:

– A tras pătura până peste capul copilului, l-a sufocat!
Ailsa coboară ținându-se de balustradă.

– Lasă-l jos, îi spune ea. Lasă-l jos!

Iona mă strânge și geme. Apoi mă întinde spre sora ei și bâiguie:

– Uite! Uite!

Ailsa își trage capul într-o parte.

– Nu! exclamă ea. Nu mă uit!

Iona se apropie și mă împinge sub fața ei – sunt încă înfășurat în pătură, dar Ailsa nu știe asta, iar Iona nu observă sau nu-i pasă.

Acum Ailsa e cea care urlă. Fuge de cealaltă parte a mesei din sufragerie și strigă:

– Lasă-l jos! Lasă-l jos! Nu vreau să mă uit la un cadavru!

Doamna Kirkham vine din bucătărie și spune:

– Fetelor! Of, fetelor! De ce vă certați? Nu accept așa ceva, știți bine.

– Uite! țipă Iona, uitând de Ailsa și ocolind masa ca să mă arate mamei sale.

Ailsa se duce la telefonul din hol și-i dă operatoarei numărul doctorului Shantz.

– Oh, un copil, constată doamna Kirkham, trăgând pătura într-o parte.

– L-a sufocat, spune Iona.

– Vai, nu, răspunde doamna Kirkham.

Ailsa vorbește cu doctorul Shantz la telefon, cerându-i cu glas tremurat să vină îndată, apoi se răsuțește cu spatele la telefon și se uită la Iona. Înghițind ca să-și potolească vocea, îi spune răstit:

– Hei, tu! Gura mică!

Iona scoate un scheunat ascuțit, sfidător, și fuge de ea până în camera de zi. E încă agățată de mine.

Jill apare în capătul scărilor. Ailsa o vede.

– Coboară aici!

N-are idee ce-o să-i facă sau ce-o să-i spună când va ajunge jos. Se uită la ea ca și când ar vrea s-o plesnească.

– N-are rost să te apuce istericalele acum, îi spune.

Maioul lui Jill s-a răsucit, astfel că un sân îi iese din el aproape în întregime.

– Aranjează-te, îi ordonă Ailsa. Ai dormit îmbrăcată? Arăți ca beată.

Jill are impresia că pășește încă în lumina ninsă din visul ei. Numai că visul i-a fost invadat de oamenii ăștia înnebuniți.

Ailsa reușește să se gândească la unele lucruri care trebuie făcute. Orice s-a întâmplat, în nici un caz nu se poate vorbi despre o crimă. Bebelușii mai mor, fără nici un motiv, în somn. A auzit despre asemenea cazuri. Nu se pune problema să intervină poliția. Și fără autopsie – o înmormântare tristă și restrânsă. Obstacolul până la ea e Iona. Doctorul Shantz îi poate face o injecție acum; injecția o s-o adoarmă. Însă nu poate să-i tot facă injecție în fiecare zi.

Chestia e că Iona trebuie dusă la Morrisville. Adică la Spitalul de Boli Mintale, care înainte vreme se chema Azil, iar în viitor va fi numit Spitalul de Psihiatrie și mai

apoi Centrul pentru Sănătate Mintală. Dar cei mai mulți oameni îi spun doar Morrisville, după numele satului din apropiere.

„Se duce la Morrisville“, așa obișnuiesc să zică. „Adu-dus-o la Morrisville.“ „Continuă tu așa și o s-ajungi la Morrisville.“

Iona a mai fost acolo înainte și poate să meargă din nou. Doctorul Shantz poate s-o interneze și s-o țină acolo până când va fi considerată gata să iasă. Afectată de moartea bebelușului. Halucinații. O dată ce se va stabili lucrul ăsta, ea nu va mai fi o amenințare. Nimeni nu va mai da atenție spuselor ei. Va fi avut o cădere psihică. De fapt, s-ar părea că așa stau lucrurile – s-ar părea că e deja în pragul unei căderi psihice, cu tot scheunatul și alergatul ei de colo colo. Ar putea fi ceva permanent. Dar probabil că nu. Există azi tot felul de tratamente. Medicamente care s-o calmeze și șocuri, dacă trebuie șterse unele amintiri; se face chiar și o operație, dacă e nevoie, la cei care rămân cu mintea dusă. Dar nu la Morrisville – pentru asta trebuie să te trimită la oraș.

În toate aceste privințe – care i-au trecut prin minte într-o clipă – Ailsa va trebui să se bazeze pe doctorul Shantz. Pe o îndatoritoare lipsă de curiozitate din partea lui și pe disponibilitatea de a percepe lucrurile așa cum le prezintă ea. Ceea ce n-ar trebui să fie dificil pentru cineva care știe prin ce a trecut până acum. Cât a investit în respectabilitatea familiei și ce lovituri a trebuit să încaseze, de la serviciul mizer al tatălui și mintea scrântită a mamei până la eșecul Ionei la școala sanitară și plecarea spre moarte a lui George. Mai merită ea oare,

peste toate astea, un scandal public – articole în ziare, un proces, poate chiar o cumnată în închisoare?

Doctorul Shantz va fi de acord că nu. Și nu numai fiindcă poate deduce toate motivele astea din observațiile sale ca vecin prietenos. Nu numai fiindcă înțelege că cei lipsiți de respectabilitate simt întotdeauna, mai devreme sau mai târziu, răceala celorlalți.

Motivele lui pentru a o ajuta pe Ailsa i se disting toate în glas când intră în fugă în bucătărie, strigând-o.

În capătul de jos al scării, Jill tocmai a spus:

– Copilul e bine.

Iar Ailsa a replicat:

– Tu să taci până-ți spun eu ce să zici.

Doamna Kirkham stă în prag, între bucătărie și hol, drept în calea doctorului Shantz.

– O, mă bucur să vă văd. Ailsa și Iona sunt tare supărate una pe cealaltă. Iona a găsit la ușă un bebeluș, iar acum zice că-i mort.

Doctorul Shantz o ia pe doamna Kirkham din drum și o mută într-o parte, apoi spune din nou:

– Ailsa?

Și întinde brațele, dar sfârșește prin a-și pune palmele, cu un gest brusc, pe umerii ei.

Iona vine din camera de zi cu mâinile goale.

– Ce-ai făcut cu copilul? întrebă Jill.

– L-am ascuns, răspunde Iona cu satisfacție și se strâmbă la ea – genul de strâmbătură pe care și-ar compune-o o persoană speriată de moarte, care vrea să dea impresia că e firoasă.

– Doctorul Shantz o să-ți facă o injecție, îi spune Ailsa. Asta o să te potolească.

Urmează o scenă absurdă în care Iona fuge înapoi și-ncolo, repezindu-se spre ușa de la intrare – Ailsa se năpustește să-i blocheze calea – și apoi spre scări, unde doctorul Shantz reușește s-o înhațe și s-o pună jos imobilizându-i brațele și spunându-i:

– Gata, gata, Iona. Stai cuminte. Imediat o să-ți fie bine.

Iona țipă, scâncește și se supune. Sunetele pe care le scoate, zvâcnelile ei, eforturile de a se elibera, toate par prefăcătorie. Ca și când – deși e efectiv la capătul răbdărilor – efortul de a li se opune Ailsei și doctorului Shantz i se pare atât de uriaș, aproape imposibil, încât nu poate încerca să-l facă decât prin această parodie. Care arată limpede – și poate că exact asta intenționa ea – că nu li se opune deloc, ci cedează complet. Cedează atât de inoportun și de stânjenitor, încât Ailsa îi strigă:

– Ar trebui să-ți fie rușine de tine!

După ce-i administrează injecția, doctorul Shantz spune:

– Bravo, Iona. Gata, acum. Iar Ailsei, peste umăr: Ai grijă de mama ta. Du-o să stea jos.

Doamna Kirkham își șterge lacrimile cu palma.

– N-am nimic, dragă, o asigură ea pe Ailsa. Aș vrea doar să nu vă mai certăți. Trebuia să-mi fi spus că Iona are un copil. Trebuia s-o lăsați să-l păstreze.

Doamna Shantz, cu un chimono japonez tras peste pijama, apare în ușa bucătăriei.

– E toată lumea în regulă?

Vede un cuțit pe blatul din bucătărie și își zice că ar fi prudent să-l ia și să-l pună într-un sertar. Când cineva

face o scenă, ultimul lucru de care ai nevoie este un cuțit la îndemână.

În timp ce toate acestea se întâmplă în jurul ei, lui Jill i se pare că aude un plâns slab. Escaladase cu stângăcie balustrada scării, ca să treacă de Iona și de doctorul Shantz – urcase în fugă câteva trepte înapoi când dăduse Iona buzna în direcția ei – și se ghemuise la podea. Acum trece prin ușile duble în camera de zi, unde la început nu mă vede. Însă plânsul slab se aude din nou, iar ea urmează sunetul spre canapea și se uită dedesubt.

Acolo sunt eu, împins lângă vioară.

În scurta ei deplasare din hol în camera de zi, Jill și-a amintit totul, și i se pare că răsuflarea i se oprește în piept și groaza îi năvălește în gură, dar imediat o fulgerare de bucurie îi pune iarăși viața în mișcare, când la fel ca în vis găsește copilul viu, nu un leș mic și uscat, cu o hârcă în loc de cap. Mă ia în brațe. Nu mă încordez și nu-mi arcuiesc spatele. Sunt încă destul de somnoros de la sedativul din lapte, care m-a doborât pentru toată noaptea și o jumătate de zi și care într-o cantitate mai mare – poate nu cu mult mai mare – m-ar fi terminat de-a binelea.

Nu pătura fusese de vină. Oricine s-ar fi uitat la ea cu atenție ar fi văzut că era atât de rară și de ușoară, încât n-ar fi putut opri aerul să ajungă la mine. Puteai respira prin ea la fel de bine ca printr-o plasă de pescuit.

Oboseala avusese probabil un rol. O zi întreagă de urlete, o asemenea răbufnire furioasă de autoexprimare mă storseseră de puteri. Ajutate de praful alb din lapte mă cufundaseră într-un somn adânc și neîntrerupt, cu

o răsuflare atât de lină, încât Iona nu reușise s-o simtă. Ai fi crezut că va observa că nu sunt rece, la fel cum ai fi crezut că toată alergătura aceea însoțită de gemete și țipete m-ar fi trezit rapid. Nu știu de ce nu s-a întâmplat asta. Cred că n-a observat din cauza panicii și a stării de surescitare în care era înainte de a mă găsi, dar nu știu de ce n-am plâns eu mai devreme. Sau poate că am plâns, dar în toată agitația, nimeni nu m-a auzit. Ori poate că Iona m-a auzit, s-a uitat la mine și m-a îndesat sub canapea fiindcă deja lucrurile o luaseră razna.

Pe urmă a auzit Jill. Jill a fost cea care a auzit.

Pe Iona o întinseseră pe aceeași canapea. Ailsa îi scoase pantofii, ca să protejeze brocartul, iar doamna Shantz urcă la etaj și luă un pled ușor cu care s-o învelească.

– Știi că n-are nevoie să-i țină de cald, spuse ea. Dar cred că la trezire se va simți mai bine dacă va fi învelită cu un pled.

Înainte de asta, firește, toată lumea se adunase în jur ca să constate că eram în viață. Ailsa se învinovăța fiindcă nu descoperise acest lucru de la bun început. Nu voia să admită că-i fusese frică să se uite la un cadavru.

– Cred că nervii Ionei sunt molipsitori, spuse ea. Ar fi trebuit categoric să-mi dau seama.

Aruncă o privire spre Jill de parcă avea de gând s-o trimită să-și pună o bluză peste maiou. Apoi, amintindu-și cât de dur i se adresase mai devreme – fără nici un motiv, așa cum se dovedise –, nu mai spuse nimic. Nici măcar nu încercă să-și convingă mama că Iona nu avusese un copil, deși îi șopti doamnei Shantz: „Ah, asta ar putea isca bârfa secolului!”

– Ce mă bucur că nu s-a întâmplat nimic teribil, spuse doamna Kirkham. Pentru o clipă am crezut că Iona a dat de belea. Ailsa, încearcă să nu-ți învinovățești sora.

– Sigur, mama, răspunse Ailsa. Hai să mergem să stăm jos în bucătărie.

Era pregătită o sticlă cu lapte pe care aş fi avut dreptul s-o revendic și s-o beau de dimineață. Jill o puse la încălzit, ținându-mă tot timpul în îndoitura brațului.

Se uitase o dată după cuțit, când intrase în bucătărie, și constatase uimită că nu era acolo. Dar putea zări foarte vagi urme de praf pe blat – sau i se păru că le zărea. Le șterse cu mâna liberă și pe urmă deschise robinetul, ca să încălzească sticla.

Doamna Shantz își făcu de lucru preparând o cafea. În vreme ce o aștepta să fie gata, puse sterilizatorul pe aragaz și spălă sticlele din ajun. Se purta cu tact și competență, abia izbutind să ascundă faptul că în toată zăpăceala și revărsarea asta emoțională era ceva care o însuflețea.

– Cred că Iona a făcut o obsesie în privința copilului, spuse ea. Era de așteptat să se întâmple așa ceva.

Întorcându-se ca să-și îndrepte ultimele cuvinte către soțul ei și către Ailsa, văzu că doctorul Shantz îi trăgea acesteia mâinile de unde le ținea ridicate, de o parte și de alta a feței. Prea grăbit și prea cu vinovăție își retrase el însuși mâinile. Dacă n-ar fi făcut acest gest, totul ar fi părut doar o consolare banală. Așa cum ar trebui să ofere orice doctor.

– Știi, Ailsa, cred că mama ta ar trebui să se culce, spuse doamna Shantz gânditoare, adăugând imediat: Mă duc s-o conving. Dacă reușește să doarmă, poate că

va uita tot ce s-a întâmplat. Iar dacă avem noroc, poate că va uita și Iona.

Doamna Kirkham ieșise din bucătărie aproape imediat ce intrase soția medicului acolo. Doamna Shantz o găsi în camera de zi, uitându-se la Iona și făcându-și de lucru cu pledul, ca să se asigure că era învelită bine. Doamna Kirkham nu voia totuși să se culce. Voia să i se explice unele lucruri – știa că propriile ei explicații erau cam deraiate. Și voia ca oamenii să-i vorbească așa cum îi vorbeau înainte, nu cu grija și automulțumirea bizară cu care i se adresau acum. Dar datorită politeții ei obișnuite și știind că puterea pe care o deținea în casă era neglijabilă, îi dădu voie doamnei Shantz să o ducă sus.

Jill citea instrucțiunile de preparare a laptelui praf, care erau tipărite pe laterala cutiei cu sirop de porumb. Când auzi pași urcând scările, își spuse că trebuia să facă ceva anume atât timp cât mai avea ocazia. Intră cu mine în camera de zi și mă așeză pe un scaun.

– Așa, îmi șopti confidențial. Să stai cuminte.

Se lăsă în genunchi și, mai trăgând, mai împingând, scoase cu atenție vioara din ascunzișul ei. Îi găsi apoi etuiul și o puse în el, cum trebuia. Eu am stat cuminte – încă nu mă puteam întoarce de pe o parte pe alta – fără să scot un sunet.

Rămași singuri în bucătărie, probabil că doctorul Shantz și Ailsa n-au profitat de prilej ca să se îmbrățișeze, ci doar s-au privit. Știind ce știau, fără promisiuni sau disperare.

Ionas a recunoscut că n-a încercat să vadă dacă mai am puls. Și n-a pretins niciodată că aș fi fost rece. Dar a zis că păream țeapăn. Pe urmă a zis că nu țeapăn, ci greu. Atât de greu, încât s-a gândit imediat că n-aveam cum să fiu în viață. Un ghemotoc, o greutate moartă.

Și cred că e ceva adevăr aici. Nu cred că am fost mort sau că m-am întors din morți, dar cred că am fost undeva departe, într-un loc din care aș fi putut să mă întorc sau nu. Cred că finalul nu era cert și că voința a avut un rol. Adică de mine a depins s-o apuc într-o parte sau în cealaltă.

Și nu iubirea Ionei, care a fost fără îndoială cea mai inimoasă pe care aveam s-o primesc în viața mea, nu ea m-a făcut să mă hotărâsc. Țipetele ei și felul în care mă strivea la piept n-au funcționat, n-au fost convingătoare. Fiindcă nu pe Iona trebuia s-o accept. (Aș fi putut să știu... aș fi putut oare să știu că nu Iona avea să fie în final cea care-mi va dăruia cel mai mare bine?) Ci pe Jill. Trebuia s-o accept pe Jill și ceea ce puteam primi de la ea, chiar dacă asta ar fi părut doar o jumătate de măsură.

Mie mi se pare că abia atunci am devenit fetiță. Știu că chestiunea fusese decisă cu mult înainte de a mă naște și a fost evidentă pentru toată lumea de când am venit pe lume, însă cred că abia în momentul în care am hotărât să mă întorc, când am renunțat să mai lupt împotriva mamei (probabil o luptă pentru capitularea ei totală) și am ales de fapt supraviețuirea în detrimentul victoriei (moartea ar fi însemnat victoria), abia atunci mi-am asumat feminitatea.

Și într-o oarecare măsură, Jill și-a asumat-o pe a ei. Dezmeticită și recunoscătoare, incapabilă să se gândească

măcar la tragedia pe care abia o evitase, a început să mă iubească, fiindcă alternativa iubirii era dezastrul.

Doctorul Shantz a bănuit ceva, dar a închis ochii. A întrebat-o pe Jill cum mă comportasem cu o zi înainte. Agitată? Ea a răspuns că da, foarte agitată. El i-a spus că bebelușii prematuri, chiar și cei născuți cu foarte puțin timp înainte de termen, sunt susceptibili la șocuri și că trebuie să ai mare grijă cu ei. Și i-a recomandat să mă culce întotdeauna cu fața în sus.

Iona nu a fost nevoită să facă tratamentul cu șocuri. Doctorul Shantz i-a dat pastile. I-a spus că s-a suprasolicitat îngrijindu-mă pe mine. Femeia care îi preluase postul la brutărie voia să renunțe, fiindcă nu-i plăcea să lucreze noaptea. Așa că Iona s-a întors la muncă acolo.

Iată ce-mi amintesc cel mai bine din vizitele de peste vară la mătușile mele, pe când aveam șase sau șapte ani. Cum eram dusă la brutărie la o oră neobișnuită, de obicei inaccesibilă mie, din toiu noapții, ca s-o văd pe Iona punându-și șorțul și boneta albă și frământând calupul mare și alb de aluat care se ondula și bolborosea ca o ființă vie. Decupând apoi fursecurile și dându-mi mie să mănânc resturile de pe margini și, la ocazii speciale, sculptând un tort de nuntă. Ce albă și strălucitoare era bucătăria aceea spațioasă, cu noaptea revărsându-se înăuntru pe fiecare fereastră! Răzuiam glazura tortului de pe lateralele vasului – zahărul irezistibil, moale și aromatic.

Ailsa era de părere că n-ar trebui să stau trează până la o oră atât de târzie și nici să mănânc atâta dulce. Dar

nu făcea nimic în privința asta. Spunea că nu știa ce ar zice mama – de parcă Jill ar fi fost persoana care ținea hățurile, nu ea. Ailsa avea unele reguli pe care acasă nu eram nevoită să le respect – pune jacheta aceea pe ume-raș, clătește paharul înainte să-l ștergi, fiindcă altfel rămâne cu pete – și totuși n-am văzut-o niciodată pe acea Ailsa aspră și milităroasă pe care și-o amintea Jill.

Nici un cuvânt depreciativ n-a fost rostit atunci despre muzica lui Jill. În definitiv, din ea ne câștigam existența. Până la urmă, nu se lăsase doborâtă de Mendelssohn. Își luase diploma, absolvise cursurile Conservatorului. Își tunsese părul și slăbise. Reușise să închirieze un duplex în Toronto, în apropiere de High Park, și să angajeze o femeie care să aibă grijă de mine câteva ore pe zi, datorită pensiei pe care o primea ca văduvă de război. Pe urmă își găsisse o slujbă la o orchestră radio. Avea să se mândrească pe bună dreptate cu faptul că toată viața lucrase ca muziciană și că nu fusese nevoită niciodată să se întoarcă la catedră. Știa că nu era o violonistă de excepție, că nu avea un talent sau un destin extraordinar, dar cel puțin își putea câștiga existența făcând ceea ce-i plăcea. Chiar și după ce s-a măritat cu tatăl meu vitreg și după ce ne-am mutat împreună cu el la Edmonton (el era geolog), a continuat să cânte în orchestra simfonică de acolo. A cântat până cu o săptămână înainte de nașterea fiecăreia dintre surorile mele vitrege. Era norocoasă, spunea ea, fiindcă soțul ei nu obiectase niciodată.

Iona a mai avut vreo două recidive, cea mai gravă pe când aveam eu doisprezece ani. Fusese dusă la Morrisville pentru câteva săptămâni. Cred că i-au dat insulină

acolo, fiindcă s-a întors grasă și volubilă. Eu venisem în vizită cât timp lipsise ea de acasă, iar Jill mă însoțise împreună cu prima dintre surioarele mele, care se născuse cu puțin timp înainte. Din discuțiile între mama și Ailsa, am înțeles că n-ar fi fost recomandabil să aducă un copil mic în casă dacă Iona s-ar fi aflat acolo; ar fi riscat să-i „declanșeze ceva”. Nu știu dacă episodul care a trimis-o la Morrisville a avut legătură cu vreun copil.

M-am simțit lăsată pe dinafară în cursul acelei vizite. Jill și Ailsa începuseră să fumeze și stăteau seara până târziu, bând cafea și fumând la masa din bucătărie, așteptând suptul de la ora unu noaptea al bebelușului. (Pe acesta mama îl alăpta – și m-am bucurat să aflu că mie nu-mi fuseseră servite asemenea mese intime și trupești.) Îmi amintesc cum coboram morocănoasă fiindcă nu puteam să dorm și apoi deveneam vorbăreață, plină de o fanfaronadă efervescentă, încercând să mă amestec în conversația lor. Înțelegeam că vorbeau despre lucruri pe care n-ar fi vrut să le aud. Deveniseră, greu de crezut, prietene bune.

Când am întins mâna după o țigară, mama a exclamat: – Hai, du-te acum și lasă țigările în pace. Vorbim și noi.

Ailsa mi-a spus să-mi iau ceva de băut din frigider, o cola sau un suc de ghimbir. Mi-am luat, dar în loc să mă întorc la etaj, am ieșit în curte.

M-am așezat pe treptele de la ușă, însă glasurile celor două au devenit imediat prea șterse ca să mai pot înțelege ceva din regretele sau consolările lor, așa că am pornit într-o patulare prin curte, dincolo de peticul de lumină care răzbătea prin ușa din plasă.

Casa lungă și albă cu colțurile din cărămizi din sticlă era ocupată acum de alți oameni. Cei doi Shantz se mutaseră definitiv în Florida. Le trimiteau mătușilor mele portocale, despre care Ailsa spunea că te puteau scârbi pentru totdeauna de cele pe care le găseai de cumpărat în Canada. Cei care se mutaseră în locul lor construiseră o piscină, care era folosită aproape numai de cele două fiice adolescente ale familiei – fete drăguțe, care priveau drept prin mine când mă întâlneau pe stradă – și de prietenii lor. Arbuștii crescuseră înalți între curtea lor și cea a mătușilor mele, dar tot îi puteam vedea pe acești tineri alergând în jurul piscinei și îmbrâncindu-se în apă, țipând și împrôscând stropi în jur. Le disprețuiam hârjonelile, fiindcă eu luam viața în serios și aveam despre iubirea romantică o concepție mult mai nobilă și mai delicată. Și totuși, mi-ar fi plăcut să-mi dea și mie atenție. Mi-ar fi plăcut ca una dintre ele să-mi vadă pijama albicioasă mișcându-se în întuneric și să țipe pătimăș, crezând că eram vreo fantomă.

NOTA AUTOAREI

Pentru informațiile de specialitate fără de care scrierea acestei cărți n-ar fi fost posibilă, mulțumirile mele se îndreaptă către Ruth Roy, Mary Carr și D.C. Coleman. De asemenea, îi mulțumesc lui Reg Thompson pentru ingenioasa și inspirata sa documentare. Povestirile incluse în această culegere care au fost publicate anterior în *The New Yorker* au avut acolo un conținut diferit.

CUPRINS

Dragostea unei femei cumsecade	7
Jakarta	97
Insula Cortes	142
Doar secerătorii	178
Copiii rămân	221
Putred de bogată.....	261
Înainte de schimbare.....	308
Visul mamei	355
Nota autoarei.....	413